

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

MASTEROPPGAVE

Studieprogram:	Vårsemesteret, 2018 Åpen/ konfidensiell
Forfatter:	Mikael Sjøe ..... (signatur forfatter)
Veileder: David Wagner	
Tittel på masteroppgaven: Filmbruk i historieundervisningen; en kvalitativ elevundersøkelse Engelsk tittel: Film in History Education; a Qualitative Study of Students.	
Emneord:MHIMAS_1	Antall ord: 27747 + vedlegg/annet: 44536 Stavanger, 18.05.2018 dato/år

Forord

Jeg vil takke mamma og pappa som har vist stor tålmodighet i arbeidet mitt med masteroppgaven. Jeg vil også takke disse to, og søsknene mine Halvor og Malena Sjøe, med hjelp av korrekturarbeid. Dere var til stor hjelp i en stressende tid.

En takk går også til min tålmodige veileder, David Wagner, som aldri sluttet å komme med konstruktiv og nyttig veiledning. Jeg vil også takke lærerne og elevene som var villig til å delta i min undersøkelse. Dere er ikke navngitt, men dere vet selv hvem dere er!

Innhold

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA	1
Historieforståelse og metoder	5
Historical literacy – Historisk kunnskap	6
Historisk kunnskap	6
Historisk bevissthet	9
Kapittel 1: Litteratur	15
Å se fortiden	15
Dokumentar	15
Å formidle historie gjennom film	17
Hvordan behandle en film	20
Hvordan utvikle empati og perspektiver med film	20
Utvikle analytiske og tolkende ferdigheter med film	23
Bruke film for å visualisere fortiden og som historisk narrativ	26
Kontroversielle saker i historien	27
Are Engelstad, fra bok til film	28
Resepsjonsteorier og resepsjonsforskning	28
Læringsstiler	29
Filmteknikk	30
Kapittel 2: Tidligere forskning	32
William B. Russel	32
Jeremy D. Stoddard	33
Karen Louise Burgard	34
Metoden til Burgard	36
Funnene til Burgard	37
Kapittel 3: Metode	39
Forskningsstrategi	39
Kvalitativ metode – grounded theory	39
Grounded Theory	39
Analysering	41
Koding	41
Hvordan skrive transkripsjoner	42
Forsikre kvaliteten av transkripsjonen	43
Framgangsmåte	44
Fordeler ved kvalitativ metode:	46
Ulemper ved kvalitative metoder:	47

Kapittel 4: Resultater	50
Kildekritikk	50
Dokumentar	53
Visualisering, læringsstil, interesse og variasjon	55
Empati og perspektiv	59
Diskusjon	61
Kildekritikk	61
Interesse og variasjon	63
Empati og perspektiv	64
Konklusjon	65
Referanser	67
Vedlegg	69
Samtykkeskjema	69
Intervjuguide	70
Notater fra observasjon	73
Observasjon 22.11.2016	73
Transkripsjoner	75

Innledning

Man lever i en tid hvor media finnes overalt rundt oss. Spesielt ungdommer i dag er omringet av digitale medier, og de er godt vant til dette. Det blir nærmest deres natur å anvende digitale verktøy. Men når ungdommene kommer til klasserommet, blir de ofte bedt om å løsrive seg fra denne digitale verdenen, og må se seg nødt til å sette seg inn i andre måter å lære på. Dette kan virke hemmende på både motivasjon og ytelse. Jeg prøver ikke å motsi andre typer å undervise på, men jeg tror det kunne vist seg fruktbart å øke implementasjonen av teknologi i tandem med undervisningen. Når det finnes en interesse blant elevene, hvorfor skulle man da ikke ta tak i den og utnytte denne ressursen? Det jeg ønsker å undersøke med denne oppgaven er hvorvidt film kan brukes som en ressurs i klasserommet, og da spesielt i historieundervisningen. Jeg ønsker å finne ut av om det er visse trekk som blir synlige. Utvikler elevene mer empati av å se på film i motsetning til å lese i en lærebok? Hva med evnen til å visualisere fortiden, eller å se forskjellige perspektiver? Jeg vil gjøre dette gjennom observasjon og intervju/diskusjon hos både elever og lærere. Etter dataene er samlet inn, vil jeg transkribere de og føre de inn i en kryssanalyse.

Hvorfor har jeg valgt denne oppgaven?

Det er mange farer ved å bruke film i klasserommet. Det er mange steder man kan dumme seg ut som lærer. Jeg har personlig erfaring med det gjennom praksis. Et opplegg rundt en film ble til en fiasko, og jeg følte ikke elevene satt igjen med mye etter opplegget. Til tross for dette mener jeg filmbruk er et verdifullt og effektivt verktøy for å formidle historie, hvis man gjør det riktig. Dette er en stor del av hvorfor jeg fatter interesse over en slik problemstilling, og grunnen til at jeg vil finne ut mer om dette. For å finne ut av hva som fungerer har jeg valgt å undersøke hva elevene tenker om filmbruk i klasserommet. Hva er det de synes er bra med filmbruk? Jeg ønsker å se hva elevene synes, og om hvilken effekt det har på elevene. Hvilke interessante konsepter er det jeg finner som er verdt å nevne?

Under har jeg lagt til et utdrag fra læreplanen i historie – fellesfag i studieforberedende utdanningsprogram historie (HIS1-02), hentet fra udir.no. Jeg tar med dette fordi dette er kompetansemålene som lærerne må følge. Jeg har intervjuet to lærere, og bruker dette i både konstruksjonen av intervjuet med elevene, og som referansepunkt under analysen. Dette er i det store og det hele målet for hva elevene skal lære. Hensikten med å ta med dette er for å vise til hva elevene skal kunne. Jeg mener at film kan hjelpe til å oppnå disse målene.

Historieforståelse og metoder

Hovedområdet *historieforståelse og metoder* handler om hvordan mennesker tenker forskjellig om fortiden, og hvordan dette kommer til uttrykk i fortellinger og i historiske framstillinger. Hovedområdet handler om hvordan historisk kunnskap blir bygd opp, forstått og vurdert. Kildekritikk, analyse av historiske framstillinger og vurdering av historiske forklaringer vektlegges. Sentralt er også hvordan historikernes valg av emner og problemstillinger endres over tid og ut fra ståsted. Bruk av historie i dagens samfunn og hvordan media påvirker oppfatninger av fortid og nåtid inngår i hovedområdet.¹

De konkrete kompetansemålene som følger:

- Identifisere og vurdere historisk materiale av ulik art og opphav som kilder, og bruke det i egne historiske framstillinger
- Presentere en historisk person og drøfte hvordan samtidige ideer og samfunnsforhold påvirket denne personens tenkemåter og handlinger
- Utforske ulike korte historiske framstillinger av en og samme hendelse, og diskutere forfatternes valg av innfallsvinkel og spørsmålsstilling
- Gi eksempler på kontroversielle historiske emner og drøfte motstridende årsaksforklaringer til en historisk hendelse
- Undersøke hvordan egne forestillinger om fortiden er blitt formet og diskutere hvilke faktorer som gjør at mennesker kan ha forskjellige oppfatninger om fortiden
- Drøfte hvordan historie er blitt brukt og brukes i politiske sammenhenger²

Historical literacy – Historisk kunnskap

Historisk kunnskap.

I artikkelen til Marshall Maposa og Johan Wassermann, reviderer de litteratur rundt begrepet «historical literacy», eller historisk kunnskap på norsk. Forskerne argumenterer for at elever får en viss grad av historisk kunnskap som ikke alltid kan generaliseres i forhold til kontekst. Forskerne går gjennom litteratur rundt begrepet, og utviklingen av begrepet historisk kunnskap. Deretter lager de en ramme for hva historisk kunnskap er. De konkluderer med at historisk kunnskap finnes i forskjellige typer manifest og kan variere i forhold til kontekst, tid og sted. Dette mener de fordi det er så mange forskjellige syn på hva historisk kunnskap er, og hva det menes med å ha historisk kunnskap³ Jeg inkluderer dette for å definere begrepet, da jeg kommer til å bruke det mye i oppgaven min. Det er et vanskelig begrep, da det er i stadig endring, noe denne artikkelen også tar opp.

---

¹ Utdanningsdirektoratet, www.udir.no, lastet ned 18.10.2016, <http://www.udir.no/kl06/HIS1-02/Hele/Hovedomraader>

² Utdanningsdirektoratet, lastet ned 18.10.2016, <http://www.udir.no/kl06/HIS1-02/Hele/Kompetansemaal/etter-vg3-studieforberedende-utdanningsprogram>

³ Maposa, Marshall og Wassermann, John, *Conceptualising historical literacy – a review of the literature* (University of KwaZulu-Natal, 2009) s. 1

Hva er poenget med historie på skolen? Dette er et spørsmål som kanskje virker tærende, og som man har hørt alt for mange ganger som historiker. Men det er et viktig spørsmål, og et spørsmål man må stille seg selv hvis man som lærer ønsker å formidle historie. Man må kunne skjønne hva elevene får ut av å studere historie for å gi høyere kvalitet på undervisningen.⁴

Ordet «literacy» på engelsk, betyr lese- og skriveferdigheter, eller «skrivekompetanse». Literacy-begrepet har fått tid til å ankre seg i noen fag, sånn som matematikk. Men i historie, så er det fremdeles forhandling om hva det er.⁵ I 2009 skjedde den 37. NERA-konferansen⁶ i Trondheim, og hovedtemaet gjaldt Literacy-begrepet. Hensikten var å diskutere literacy-forskning, med tanke på ansvaret til utdanningsinstitusjonene til å utvikle menneskers evne til å fungere og kommunisere sammen i et stadig mer komplisert samfunn. Artikkelen jeg henter dette fra trekker fram tre punkter om hvordan konferansen definerer literacy:

1. Literacy (heretter «skrivekompetanse») forstås som kommunikative praksiser som former verden vi lever i. Den bestemmer hvordan vi leser og forstår verden og oss selv, og er grunnleggende for et fungerende demokrati.
2. Skrivekompetanse blir mediet for å definere oss selv.
3. Skrivekompetanse innebærer også å forstå hverandre i et kulturelt mangfold, så vel som å forstå andre samfunn og stater i forskjellige deler i verden.⁷

Skrivekompetanse har blitt akseptert som mer enn bare lese- og skriveferdigheter. Det har blitt akseptert at det finnes flere versjoner av skrivekompetanse, blant annet computer kompetanse, vitenskapelig kompetanse, og historisk kompetanse, eller historisk kunnskap. Historisk kunnskap er dermed en form for hvor kompetent et individ er i å bruke og forstå faget historie. Hvordan måler man da historisk kunnskap? Det er gjort et forslag av Hillerich (1976) at man ikke burde trekke en strek mellom en skrivekompetent og ikke-kompetent person. Istedenfor la han frem et forslag om forskjellige nivåer av skrivekompetanse. Det er med bakgrunn av dette at artikkelen prøver å konkretisere konseptet historisk kunnskap.⁸

For å avklare – det er forskjell på skrivekompetanse i historie, og historisk kompetanse, eller historisk kunnskap. Å være skrivekompetent i historie betyr at du mestrer å lese og skrive mens du studerer historie. Å ha historisk kunnskap vil referere til det du får ut av å studere historie. Hva historisk kunnskap innebærer har blitt mye diskutert, og mange teoretikere har tatt opp dette. Hver av disse teoretikerne har et forskjellig syn på hva historisk kunnskap er. På figur 1 ser du et utvalg av slike teoretikere gjennom tidene. De øverste teoretikerne bruker ordet historisk kunnskap direkte, og de nederste teoretikerne snakker om historisk utdanning generelt.

---

⁴ Maposa 2009:2

⁵ Maposa 2009:2

⁶ NERA er hovedorganisasjonen for samarbeid i utdannings-forskning i nordiske land. <http://www.nfpf.net/> Definisjon hentet 25.02.2017.

⁷ Michaelsen, Eva <https://norskdidaktisk.wordpress.com/literacy/> , hentet 25.02.2017.

⁸ Maposa 2009:41-45

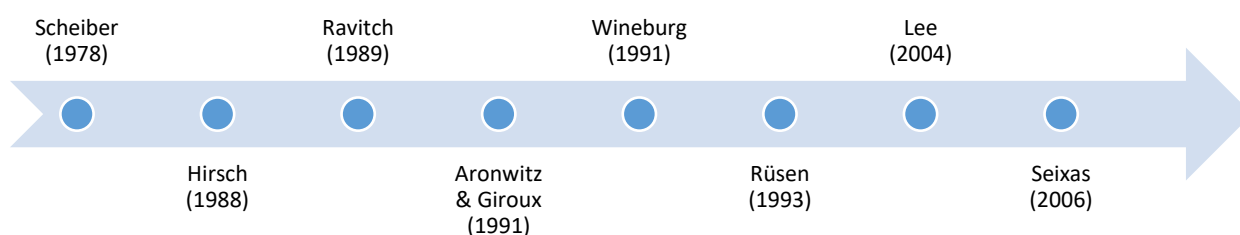

Fig 1⁹

Scheiber (1978) står for det første viktige argumentet for historisk kunnskap. Han brukte det for å referere til kompetansen til et individ til å gi mening ut av ikke bare tekst, men andre ting som musikk og symboler. Ravitch (1989) mente at historisk kunnskap bare refererer til kunnskapen din om historie, rene fakta. Wineburg (1991) utviklet tankene om historisk kunnskap videre, og mente at konseptet går ut på mye mer enn bare å huske på historiske fakta. Han mente at det finnes tre heuretikker som kvalifiserer en person med historisk kunnskap. Kildebruk, bekrefte, og kontekstualisere. Disse representerer tre nivåer for historisk kunnskap, hvor kildebruk er den laveste, og å sette ting i kontekst er den høyeste. Kildebruk innebærer å legge merke til hvor kilden stammer fra, og om den er til å stole på. Bekreftelse innebærer å sjekke opp det som står i dokumentet opp mot det som står i andre dokumenter. Kontekstualisere vil si å se hendelser i forhold til en større kontekst, enklere sagt å kunne «se hele bildet». Uten den tredje og siste delen, vil man se hendelser som isolerte, og klarer sjeldent å få mening ut av dem. Hvis et individ klarer den tredje og siste delen, vil personen se historien og fortellinger som et «kart» i sammenheng med sted og tid.¹⁰

Taylor (2003) forsøkte å arbeide fram et instrument for å måle historisk kunnskap hos individer. Han bygde videre på Wineburgs tre heuretikker, men kalte de heller for «samling, analysering og bruk» av kilder. Dette er en videreutvikling fra Wineburgs heuretikker, med innflytelse fra vitenskapelig metode. Problemet med dette er at vitenskapelig metode ikke alltid kombineres godt med sosiale studier, og man feiler å forstå den historiske prosessen (at historiske hendelser er uforutsigbare). Haydn, Arthur & Hunt (2003), sammen med Taylor (2003), la fram forslag om at for å forsterke sin historiske kunnskap må man forstå seg på tiden kildene kommer fra. Man må sette personene og verkene i sammenheng med sin samtid. De er et produkt av sin tid. Levstik (2000) mener også at elever må forstå hvorfor de lærer om historie. Når de forstår hvor viktig historie er for å forstå seg selv og samfunnet, øker deres historiske kunnskap. Bradshaw (2007) argumenterer også for at hvis elever av historie virkelig skal forstå det, må de få en sjanse til å gjøre opp sin egen mening om det, og ikke bli diktert i en retning.¹¹

Tid er viktig for å forstå historie. Både Taylor (2003) og Haydn (2003) sier at hvis elever skal være i stand til å skape mening ut av historie, må de ha en idé om hvordan vi «måler» og refererer hendelser i historien i forhold til når de skjedde, for så å bygge opp et mentalt rammeverk av fortiden. Dette vil hjelpe eleven med dette «kartet» som de må ha for å se for seg fortiden. Rent praktisk vil det si at elevene må skjønne hva f.kr, e.kr, århundre, generasjon, tidsalder og epoker betyr. Dette innebærer også å kunne unngå «presentisme». Presentisme innebærer å se på fortiden med «nåtids-briller», altså

⁹ Figur 1. Simplifisert versjon av figur 1 fra Maposa 2009, s. 46.

¹⁰ Maposa 2009:47-51

¹¹ Maposa 2009:51- 54

at man ser på fortiden, og dømmer denne tiden i forhold til sin nåtid. For å virkelig forstå fortiden, må man sette seg inn i hvordan tiden var den gangen, og sette det i sammenheng til det man leser. En manns handlinger på 1700-tallet kan være motivert og påvirket av helt andre ting enn det man blir påvirket av i nåtiden. Forstår man dette, vil man ha en viktig byggekloss for historisk kunnskap.¹²

Endring er også kritisk for å oppnå historisk kunnskap. Taylor (2003) sier at man må forstå at endring er en gradvis transformasjon av en situasjon. Barton (2001, s. 881) legger til at man må ha «kulturelle verktøy» for å forstå den komplekse prosessen av endring.¹³ Historikere ser på endring som prosesser. I ettertid kan man kanskje peke på en hendelse som startet endringsprosessen.

Derfor, hvis elever ser på endring som bare hendelser, vil dette sperre for forståelsen av gradvise, ikke-intenderte endringer. Endring blir oppfattet som episodisk og satt i gang med en bestemt hensikt. Dette kan gi enten feilaktige eller fornuftige tanker om endring, som begge er feil. Elevene kan fort tenke på endring som automatisk innebærer fremskritt. «Det er mye bedre i dag enn før, fordi de visste ikke bedre da». Dette gir en nedlatende holdning til fortiden. Hvis endring simpelthen betyr en rekke avsluttende hendelser i tid og rom, blir elevenes forståelse av endring en effektiv sperre mot «fri flyt» mellom tidsdimensjonene og utvikling av historiebevissthet (se neste side). Vekselvirkningen mellom tidsdimensjonene fortid, nåtid og fremtid blir kuttet ut. Elevdeterminismen kommer inn her. Dette er en sperre som mange elever opplever, og det handler om hvordan elever oppfatter årsak, og lyder slik: det som skjedde, det måtte skje. Med en slik holdning, blir årsak intet mer enn et lokomotiv som dytter i gang en jernbanevogn langs et fastlagt spor mot et på forhånd fastlagt mål. Mennesker som et selvstendig handlende subjekt forsvinner.

En forståelse av endring og årsak som prosesser over tid er en forutsetning for at elevenes historiebevissthet utvikler seg, slik Shemilt skrev i 1986: «Hvis elever forstår at endring og årsak i historie er prosesser over tid, kan de også forstå hvordan fortid, nåtid og fremtid står i forhold til hverandre. Fremtiden er ikke bestemt, men fremtidige muligheter er ikke uendelige. De er avgrenset. Hva vi kan få til å skje er begrenset av det som allerede har hendt, og det som hender nå. Men fortiden tilbyr oss ikke en modell for hva som er mulig eller ønskelig i fremtiden.»¹⁴

Historisk bevissthet

I noen sirkler av historikere (Laville 2006, Seixas 2006, Simon 2006, Phillips 2006) fokuserer de på historisk bevissthet. Dette begrepet brukes ofte synonymt med historisk kompetanse. Noen historikere (Lee 2004) bruker også historisk bevissthet som en komponent av historisk kunnskap. Selv om han ikke var den første, så kan Rüsen (1993) sies å være protagonisten av dette begrepet. Han forklarer historie som «et komplekst nettverk av tolket fortid, opplevet nåtid og forventet fremtid». Begrepet historiebevissthet var litt vanskelig å definere siden det ikke var noen enighet i hva begrepet innebærer.

Denne teoriseringen av historiebevissthet fortsatte, og det dukket opp spørsmål om at historisk kunnskap og historiebevissthet er to sider av samme mynt. Seixas (2006) forstår historiebevissthet som «individuell og felles forståelse av fortiden. De kognitive og kulturelle faktorer som former denne

---

¹² Maposa 2009:54-55

¹³ Maposa 2009:55

¹⁴ Lund, Erik, *Historiedidaktikk. En håndbok for studenter og lærere*. (5. utgave, universitetsforlaget 2016, Oslo) S. 16-21.

forståelsen, så vel som forholdet av historisk forståelse til de i nåtid og fremtid.» *Youth and history* prosjektet (Wassermann, 2008 s.143) Klarerte denne betegnelsen litt og kalte historiebevissthet som «Sammenhengen mellom fortid, nåtid og fremtid». Disse to forklaringene viser at historiebevissthet ikke kan være synonymt med hverandre. Istedetfor kan historiebevissthet bli sett på som en byggekloss av historisk kunnskap, fordi et historisk bevisst individ vil kunne kontekstualisere seg selv i historien som utfolder seg. Lee mener også at historisk bevissthet er kritisk i konseptualiseringen og utviklingen av begrepet historisk kunnskap.¹⁵

Maposa og Wassermann oppsummerer med å si at alle teoretikerne som de har tatt opp er enige om at historisk kunnskap er hva elever får gjennom læring av historie. Det de er uenige om, er hva denne historiske kunnskapen innebærer. De argumenterer også for at det er ingen vits i å finne ut av en partikulær definisjon av begrepet historisk kunnskap. Begrepet er i utvikling, og kan adapteres ut i fra kontekst og forhold. De mener også at historisk forståelse ligger under historisk kunnskap, men at forståelse er en viktig byggekloss for å oppnå historisk kunnskap. Det samme med historisk bevissthet. For oppsummering konstruerte de 5 punkter som til sammen manifesterer historisk kunnskap. De lyder slik:

1. kunnskap
2. forståelse
3. kildearbeid (historisk metode)
4. historisk bevissthet
5. historisk språk

Forskerne argumenterer for at disse kan læres bort til elever uten å følge en lineær prosess. Hvis en elev mangler en av de 5, vil de ikke automatisk være uten historisk kunnskap, men kunnskapen vil bare være i en annen form i forhold til kontekst, tid og sted. Selv om kunnskapen vil være mindre kompleks, vil den i alle fall eksistere i en annen form.¹⁶

Erik Lund

I boken *Historiedidaktikk*, definerer Erik Lund hva historisk kunnskap er. Han skriver at historisk kunnskap består av to ulike kunnskapsformer. «vite at»-kunnskap og «vite hvordan»-kunnskap. Vite-at kunnskap handler om hva vi vet innenfor faget. Faktakunnskap, realhistorisk kunnskap eller substansiell kunnskap. Vite-hvordan kunnskap handler om hvordan vi kan vite disse faktakunnskapene. Disse to kunnskapene oppfyller hverandre, og er like mye verdt. Hvis man kun har vite-at kunnskap har man ikke kunnskap, men informasjon.

Hvis man pakker ut vite at-kunnskap og vite-hvordan kunnskap, får man «innholdsbegreper» og «nøkkelbegreper». Disse begrepene skaper et strukturelt rammeverk for historiefaget, og gir faget en grunnleggende oppbygging. For å sammenligne, i fysikk må man vite om og forstå begreper som «masse, «kraft» og «energi». Lik som i fysikk som i historie, må man kunne begrepene for å få mening ut av det man lærer om. Man har nøkkelbegreper, som er veldig vage, og gjelder hele historiefaget generelt, slik som tid, årsak, endring, kilde. Disse nøkkelbegrepene får bare mening og liv i symbiose med det faglige innholdet. De sørger for en struktur og former historien i praksis. Man

---

¹⁵ Maposa 2009:57-58

¹⁶ Maposa 2009:59-63

har også innholdsbegreper, som er spissere formulert og som omhandler spesifikke tema eller tidsrom i historien, slik som atomkappløp, jernteppe, kapitalisme, kommunisme. Konge betyr noe annet i middelalderen med føydalsamfunn enn i dag. Samme med ordet bonde. Innholdsbegreper handler om realhistorien eller den substansielle historien. Man kan også kalle disse begrepene som først *first-order* (nøkkelbegrep) og *Second-order* (innholdsbegrep). Disse begrepene hjelper til å utvikle forståelse hos elevene, og forhindrer at historiefaget bare blir stadig mer innsamling av fakta. Elevene må faktisk bruke historie, ikke bare huske det.¹⁷

Historiebevissthet

Historiebevissthet innebærer at eleven har bestemte faktiske kunnskaper om fortiden. Desto mer kunnskap, desto mer kvalifisert er historiebevisstheten. Denne historiebevisstheten skaper en fellesramme mellom generasjonene, hjelper til å skape samhørighet og nasjonal identitet. Begrepet sier også noe om at historiske kunnskaper skal bety noe for holdninger og handlinger i nåtiden. Det motsatte av historiebevissthet blir omtalt å være historieløshet. Elevene befinner seg da i et «samtidsfengsel», og dagen i dag er eneste virkelighet. Det er satt opp murer mellom fortid og fremtid. Det blir historiefagets jobb å slå ned disse murene, og få elevene til å innse hvordan samfunnet har blitt til.

Læreplaner definerer historiebevissthet litt annerledes. Dette «nye» begrepet historiebevissthet går mer ut på samspillet mellom fortid, nåtid og fremtid. Denne definisjonen går litt vekk fra den tradisjonelle tanken om vitenskapen historie, og sprenger det tradisjonelle kunnskapsbegrepet i skolefaget. At faget skal inkludere fremtid som en del av sitt arbeidsområde, er en fremmed tanke, da historikernes arbeid tar utgangspunkt i samtidens behov for fakta og klargjøring. Erik Lund referer til den danske historiedidaktikeren B.E. Jensen, som understreker det kontinuerlige samspillet mellom tidsdimensjonene som kjernen i historiebevissthetsbegrepet.

Et argument for dette nye historiebevissthetsbegrepet er at alle mennesker har en historiebevissthet hvor de tre tidsdimensjonene spiller sammen og danner en indre sammenheng, enten det er bevisst eller ubevisst. Ingen er historieløse. Av den grunn, kan ikke historie eksplisitt handle om fortiden. Vår tolkning av fortiden og vår forståelse av nåtiden former våre forventninger om fremtiden.¹⁸

Antakelig skjer det en betydelig undervurdering av de historiske verdiene som elevene får utenfor skolen. Den kommersielle historiebruken i form av dataspill, brettspill, elektroniske spill, TV og film kan nære elevenes historiebevissthet. Vil større vekt på begreper gjøre det vanskeligere å skape og vedlikeholde interesse for faget? Eller fører det store historieforbruket utenfor skolen til at det er større behov enn noensinne å utruste elever med begreper slik at de kan utvikle en forståelse av den historien de ser? Nøkkelbegreper kan være et redskap som kan hjelpe elevene å analysere og utnytte populærhistorie, og ikke minst knytte sammenhenger mellom historiefaget og det kommersialiserte historieforbruket. Historie som kunnskapsform får sin identitet gjennom nøkkelbegrepene, noe som blir viktige redskaper for å utvikle historiebevisstheten.¹⁹ Derfor mener jeg det er viktig å utruste elevene med riktige redskap for at de skal få mening ut av det de ser. Elever blir så mye utsatt for historiebruk utenfor skolen. Dette er bra, men uten de riktige redskapene, blir det de ser ingenting mer

---

¹⁷ Lund 2016:16-21

¹⁸ Lund 2016:23-24

¹⁹ Lund 2016:26

enn fiksjon og underholdning. Disse redskapene kan de lære seg i klassetimer. Med øving i klasserommet, kan elevene lære seg å få mer ut av historien de blir utsatt for, og historiebevisstheten blir styrket.

Historiebevisstheten består av to sider: vitenskap og gåte, og på neste side illustrerer fig. 2 disse to sidene. Historie som vitenskap (på venstre side) og historie som identitet, gåte, opplevelse og irrasjonalitet (på høyre side). Pilene viser at disse to sidene står i et dynamisk forhold til hverandre. Det er sjeldent at interessen for historie starter på venstre side, heller ikke for de som er profesjonelle historikere. Hverdagsbruken av historie hører hjemme til høyresiden. I skolen møter elevene historiefaget som forsøker å realisere venstresiden av historien som vist ovenfor. Utenfor skolen møter elevene fortiden både som bestemt fortid som de selv har erfart i sin egen levetid, men også som en omstridt fortid fra TV, film, aviser og det folk husker og forteller. Denne daglige «handel» med fortiden er det viktig for historiefaget å bevisstgjøre overfor elevene. Da må historiefaget i skolen være åpent for den høyre siden, men selvfølgelig samtidig ha en solid plassering i venstredelen.²⁰

---

²⁰ Lund 2016:28

**Historie som vitenskapelig-
analyserbar og drøftende.**

Vitenskapsfaget historie slik det baserer seg på forskningsfaglig opparbeidet kunnskap og innsikt.

Historiskfaglige metoder, ferdigheter og begreper som kildekritikk, analysemetode, årsak, virkning, stabilitet, forandring, historiefilosofi, konstruksjon og kritisk analyse av historiske framstillinger.

Kritiske studier av hvordan historie blir brukt og fungerer i samfunn, politikk, i populærkultur og grupper, i skole og akademia

Studier av hvordan historiefaget utformes og praktiseres, hvordan det læres og formidles i skolen og av effektene av ulike typer historieundervisning.

**Historie som gåtefull, poetisk,
felleskapene, legitimerende,**

Eksistensielle spørsmål, det uforståelige, estetikk, fellesskap, myter, identitet og tilhørighet, trygget, trøst og gjenkjennelse. Fortiden som gjenstand for fantasi og underholdning.

Aspekter ved fortiden vi ikke kan gripe helt med vitenskapelige metoder, det ikke-rasjonelle og ikke-analytiske

Forestillinger om fortiden knyttet til legitimering, mobilisering og til normer og praksiser i samfunnet. -Til hvem som er «gode og «onde», rettferdige og urettferdige, helter og skurker. – Til hvilke fortellinger som bærer de moralske lærdommer fra fortiden.

Fig. 2.²¹

Elevenes historiebruk utenfor skolen er betydelig. Den kommersialiserte populærkulturen er i høy grad historisk situert. De underholder, nærer fantasien og interessen for fortiden. Lund hevder at det antakelig skjer en betydelig undervurdering av de historiske kunnskaper som tilegnes gjennom denne kommersielle historiebruken, samt en manglende utnyttelse av kontaktpunkter til historiskfaglig bruk. Denne historiebruken utenfor skolen kan brukes. Ikke bare for å rette på feil eller mangler, men for å hjelpe elevene på «rett vei» mot venstredelen.

Lund skriver videre at en måte å utnytte potensielle kontaktpunkter mellom den høyre delen og den venstre delen av historie, er å kartlegge elevenes forhåndskunnskaper og forhåndsforståelse av et emne eller et begrep. Dette gjøres ved å undersøke hva de forbinder med eller tenker på i forbindelse med

²¹ Figuren er hentet fra Lund 2016:27

emnet, ikke ved å sjekke hva de kan. Mange av svarene vil inneholde ting som elever har tilegnet seg gjennom kommersielle historieprodukter. Da vil det ofte gis muligheter til å utnytte kontaktpunktene mellom de skraverte delene på høyre side til nøkkelbegreper på venstre.²²

Jeg er i stor grad enig med det Lund skriver om historiebevissthetens to sider. Skolens viktige rolle er å realisere venstredelen. Dette er ferdigheter som demokratiske borgere trenger i denne digitale verdenen vi vokser opp i. Men hvorfor skal man ignorere høyredelen, når det er dette ungdommene trenger hjelp til å håndtere? Ved å inkludere høyredelen i klasserommet, kan læreren styre elevenes vinkling av historiebruken sin. Læreren kan styre den i retning mot venstredelen. Ta for eksempel et punkt fra den høyre delen. «Fortiden som gjenstand for fantasi og underholdning». Dette punktet har en dynamisk kobling med venstredelen, «Vitenskapsfaget historie slik det baserer seg på forskningsfaglig opparbeidet kunnskap og innsikt». Hva dette innebærer er at læreren kan utnytte denne dynamiske koblingen, og vise elevene hvordan de kan realisere venstredelen, den «vitenskapelige» delen. Denne venstredelen vil i dette tilfellet inneholde nøkkelbegreper. Elevene kan dermed lære seg nøkkelbegreper gjennom denne koblingen, noe som er kritisk for å utvikle historiebevisstheten. Et eksempel: Læreren spør om hva eleven Trond forbinder med et føydalsamfunn. Trond tenker tilbake på filmer han har sett som handler om middelalderen. Han kan nevne tanker slik som rike konger og fattige bønder, riddere i rustning og aristokratisk adel. Læreren kan dermed relatere disse tankene til begrepskunnskap, og fra der kan læreren gå et hakk videre og lære elevene om nøkkelbegreper. Tid, årsak, endring. Poenget mitt er at læreren får nå en kobling mellom venstredelen og høyredelen. Læreren kan bruke denne koblingen for å lære elevene om venstredelen, f.eks nøkkelbegreper.

---

²² Lund 2016:28

Kapittel 1: Litteratur

Å se fortiden

Det er mange profesjonelle historikere som setter seg skeptisk til historiebruk i film, og kaller det for fiksjon og underholdning. Utpeking av unøyaktighet er også noe som forekommer ofte. Hvis man da skal kunne forsvare historiebruk i film og dets kredibilitet, må man gå inn i hvordan historie blir levert til lerretet. Undersøk hvilke koder, regler og konvensjoner som blir tatt i bruk for å flette sammen historie og film. Rosenstone mener at nøyaktighet av fakta ikke er det viktigste, men heller den historiske tenkningen som blir levert som bør være i fokus. Om dramaet i filmen fokuserer rundt ekte, dokumenterte personer, eller en oppdiktet person, så vil den historiske tenkningen være den samme: En gruppe mennesker forholder seg i senteret av en historisk prosess. Gjennom deres øyne får vi være vitne til invasjoner, revolusjoner, diktatur, etnisk konflikt, vitenskapelige eksperimenter, politiske bevegelser, holocausts. Ikke bare ser vi det, men vi kan føle det. Bilder, lyd og musikk sammen med stemmebruk av varierende art (skriking, hvisking, toneleie) er med og laget for å vekke følelser i deg. Filmen viser deg ikke bare et bilde av fortiden. Den vil at du skal føle noe om fortiden. Og det gjør den ved å kaste deg ut i senteret av den historiske hendelsen, samtidig som den prøver å rive løs avstanden mellom deg og fortiden.²³

Dokumentar

Dokumentar er en vanskelig form å beskrive og definere. I essensen så prøver dokumentarer å reflektere verden, realiteten. De soldatene stormet virkelig den skyttergraven. Den båten synker virkelig på grunn av et angrep. Det er virkelig John F. Kennedy som ligger skutt i bilen. Problemet ligger i ordet i seg selv – ‘Dokumentar’. Dette ordet har en direkte tilknytning med realiteten. Lik som skrevet arbeid i historie, prøver dokumentaren å grunnlegge arbeidet sitt på fakta, og jobber disse faktaene inn i en fortelling. Her skal det ikke være fiksjon. Denne form for arbeid har gitt dokumentaren en tillit blant den generelle offentligheten. Men dette er en falsk form for tillit, fordi dokumentaren deler mye med fiksjonsfilmer. Dette er f.eks. bruk av bilder som likner på hendelsen men som ikke er ekte bilder, dramatisering av scener, og et slags plot bestående av komplikasjoner som blir løst mot slutten av filmen. På denne måten er fiksjonsfilmer mer ærlige – de legger i det minste ikke skjul på at det er noe som er konstruert. Og det er dette som er problemet til dokumentar, at det er fort gjort å ta dokumentar som god fisk, uten å være kritisk til det som skjer på lerretet.²⁴

---

²³ Robert A. Rosenstone, *History on film, film on history* (Routledge 2006, New York). S.18

²⁴ Rosenstone 2012:79-80

Et av de tidligste eksemplene på dette har vi fra regissøren Robert Flaherty. I hans mesterverk, «*Nanook of the North*» (1922)²⁵, følger vi en eskimofamilie i deres dagligdagse liv. For å få intime videoklipp av familien, hadde regissøren bygd en iglo som var delt i to for å gi kameraet tilgang. I et forsøk på å bringe verden et nøyaktig bilde av hvordan disse eskimoene hadde det, hadde han arrangert virkeligheten. Han har dermed laget fiksjon, som han selger som fakta. Dette kan skje i varierende grad, men det skjer fremdeles med dokumentarer i dag.

Likevel har filmen lagt spor, og som en historiker så må man finne en måte å gjøre disse sporene om til historisk diskurs. Dette må også dokumentarskapere gjøre. Men selv om dokumentaren er laget kun av bilder eller andre spor fra fortiden, så er den fremdeles konstruert, og må tolkes nøye av seeren som en dramatisk film. Dokumentaren er ikke en nøytral historieleksjon. Alle historiske dokumentarer er laget for å vekke følelser i publikum. Dette kan gjøres visuelt og auditivt, og ikke bare gjennom bilder. Måten dokumentaren er laget på; kameravinkler, farger, lysbetoning, og redigering sammen med lydspor, musikk, kvaliteten på stemmene, og hvilke ord som blir sagt kan ha mye å si for hvordan filmen blir levert, og mottatt. Akkurat sånn som en dramatisk film, så vil dokumentaren at du skal føle noe for hendelsene og folkene i fortiden.²⁶

Rosenstone tar også opp 3 dokumentarer som handler om den spanske borgerkrigen. *The Spanish Civil War* (1983), *Mourir à Madrid* (1963), og *The Good Fight* (1984). Disse dokumentarfilmene tar opp temaet på hver sin måte, og hevder at deres versjon er sannheten. Problemet med dette er at å finne en konsensus om spørsmålene rundt borgerkrigen er vanskelig på grunn av de politiske, ideologiske og moralske sidene ved temaet. Dessuten vil hver av filmene hevde at de presenterer sin fortelling, som er den sanne fortellingen om temaet. Rosenstone kritiserer dette, og sier at dette ikke er mulig fordi, som vi vet, så kan bevis fra fortiden brukes til å produsere en variasjon av sanne fortellinger, avhengig av hvordan vi tolker kildene. Et stort problem er også at disse dokumentarene ignorerer i stor grad kildene som motsier deres synspunkt. Med dette kan dokumentaren få seeren til å føle med én side av saken, og vinkle seeren til å velge side. En dokumentarfilm kan ta opp begge sider ved et tema, men kan likevel vinkle seeren mer mot la oss si republikken i Spania enn nasjonalistene.

Rosenstone følger opp med at denne kritikken er ikke for at man skal miste troen på at dokumentarfilmer har evnen til å skape historiske verk som kan si oss noe verdifullt om fortiden. Men kritikken sier mer om grensene til dokumentarfilmer. Tross alt så har en direktør for en

---

²⁵ Robert J. Flaherty, "Nanook of the North" (Pathé Exchange, 1922)

²⁶ Rosenstone 2012: 80-82

dokumentarfilm andre regler for arbeidet deres enn det en akademiker i historie har. Med dette kvoterer Rosenstone en erfaren dokumentardirektør Alan Rosenthal, hvor Rosenthal snakker om at han vil bringe seeren i kontakt med historien. Han vil gjennom en slags kunst formidle viktige ideer til folk som kanskje ikke vet så mye om historie fra før på en engasjerende og følelsesmessig måte. Han vil holde minner og glemt historie i live. Han innrømmer også at han ikke kan gi seeren realiteten, men han kan i det minste gi en troverdig representasjon om realiteten. Når det handler om å formidle historie til et publikum på en engasjerende og følelsesmessig måte, så er nok Rosenthal flinkere til det enn en akademiker.²⁷

Deadliest Warrior (2009) er en dokumentarserie som tar seg selv veldig seriøst, og portretterer seg selv som legitimt. De tar opp to krigere fra historien, og «evaluerer» hvilken kriger som ville vunnet i kamp. Problemet er at serien er veldig historisk ukorrekt. Våpen og utstyr er ofte enten laget feil, eller brukt feil. TV-serien hevder at de bruker eksperter av disse forskjellige tidsaldrene, men det viser seg at de fleste av disse ekspertene ikke har noen historisk akademisk bakgrunn, eller relevant erfaring i det hele tatt. Krikerne som blir satt mot hverandre er ofte fra helt forskjellige tidsaldere, noen ganger med flere tusen år mellom sine respektive tidsaldre. Serien tar opp flere ganger i en episode hvor fæl og grusom Attila huneren var. Fra hvilken standard referer serien til her? Hunersamfunn? Romersamfunn? Eller dagens moderne samfunn som er prosjektert bakover? Serien viser liten bruk av historiebevissthet, og lider av presentisme. Det som er synd, er at serien tar seg selv som en seriøs, historisk dokumentar, og sprer falsk informasjon til seere som vil tro på dette, grunnet den automatiske autoritet som kommer med dokumentarer. Derfor man må skolen lære elever å være kritiske konsumere av media.

Å formidle historie gjennom film

En lærer må planlegge nøye. For å få verdi ut fra filmene, hva må en elev gjøre før, under, og etter filmen? Hvis filmen ser kun en side av saken, hvordan skal vi få elevene til å se flere sider? Hvordan skal vi få elevene til å se det moralske budskapet, og reflektere over dette?

Det er visse problemer med å bruke film i klasserommet. En film basert på fortiden kan vekke oppmerksomhet og motivasjon hos elevene, og kan være en fin måte å røre ved ungdomskulturen på. Problemet er at filmer ofte er fiksjon og dramatisert for å øke underholdningsverdi. Folk flest skjønner at Hollywood-filmer finner opp ting, men å skille mellom hva som er oppspinn og hva som er historisk korrekt kan være vanskelig. Å se en film kan ta mye tid, noe en lærer har veldig lite av. Hindringer som seksuelt innhold, vold og stygt språk kan skape distraksjoner og ødelegge budskapet. Dette er

---

²⁷ Rosenstone 2012:97-98

problemer knyttet til å se på film i klasserommet. Men med bevissthet om disse problemene, og med nøye planlegging, kan disse svakhetene bli nøytralisert.²⁸

I kapittel 5 i boken *Innføring i historiebruk*²⁹ handler det om visualisering, medium og historie. Visuell historie har potensial til å formidle historie mye mer effektivt enn tekst og tradisjonelle bøker. I et filmopptak fra et nazistisk masse møte fra 1930 kan man raskt formidle blant annet det fysiske miljøet, klesstil, atferdsmønstre og typiske gjenstander. Man må lese mange sider i en bok om nazismen i mellomkrigstidens Tyskland for å få samme bilde.³⁰

Noen ganger er skriftlige fremstillinger best egnet til å belyse historien. Hvilken rolle spilte Gorbatsjov personlig for kommunismens fall? Hvilke konsekvenser fikk oppløsningen av Sovjetunionen for samfunnsutviklingen? Ved slike historiske analyser kan tekst være best til å belyse, da det bringer opp nødvendige begreper, definisjoner presisjoner, logiske analyser, refleksjoner og forklaringer. Andre ganger kan det være best å belyse historien med visuelle metoder. Det går raskere å se på et kart om Nasjonal Samling sin utbredelse i Norge 1933-1934 enn å lese en tekst som beskriver utbredelsen. På samme måte kan et filmklipp vise informasjon om datidens menneskers atferd, talemåter og fysisk miljø raskere enn en skriftlig tekst.³¹

Vår tids historieformidling kjennetegnes ved å være multimodal, og jeg vil tørre påstå at dette er en positiv egenskap. Den kan ha sine svakheter, men for å argumentere for styrkene det kan ha i et klasserom, vil jeg ta opp modellen for ulike måter man lærer på. Hver person og hver elev lærer best på ulike måter, så å bruke forskjellige metoder i et klasserom er veldig viktig.

Filmer kan være både autentiske opptak, og historiske rekonstruksjoner i form av spillefilmer. Dagens filmer forteller sine historier gjennom en kombinasjon av ulike virkemidler som rekvisitter, skuespillernes karakterer, bildevinklinger, hvordan skuespillerne og miljøet de virker i er relatert, hvordan filmen er klippet, musikk, dialog og teksting. (Se Are Engelstad, s. 11). Illustrerende er filmen *Max Manus* (2008). Filmen bruker oversiktsbilder som viser helhet, nærbilder viser smerte og glede, og rullende kameraer skaper dramatik. Tidstypiske klær og rekvisitter hjelper også til. Som

---

²⁸ Marcus, Alan S., Metzger, Scott Alan, Paxton, Richard J., Stoddard, Jeremy D. *Teaching history with film* (Routledge 2010) s.5

²⁹ Jan Bjarne Bøe, Ketil Knutsen *Innføring i historiebruk* (Cappelen Damm Høyskoleforlaget 1. utgave, 2012)

³⁰ Knutsen 2012:63

³¹ Knutsen 2012:63

eksempel vaier naziflaget på Stortinget, og fører dermed seerne tilbake til okkupasjonsårene. Kombinert med musikk og dialoger skapes de riktige stemningene. Hvis man inkluderer opphavsopplysninger som når filmatiseringen fant sted, og når bildet ble til (hvem kunstneren var, og hvorfor han laget denne filmen), kan man bruke denne filmen som en kilde. Kilden kan hjelpe til å bedre forstå en tid som er borte. Man kan også lettere forstå menneskene som levde da. Filmen kan både brukes til å fortelle noe om okkupasjonstiden, og om hvordan noen i vår samtid fremstiller denne historien.³²

Allerede på 1960-tallet pekte den amerikanske medieteorikeren Marshall McLuhan på at medier aktivt påvirker tankeprosessen. Han mente at visuelle medier hjalp til å skape mening for mange. Man fikk en assosiasjon til det man så, og det ble lettere å assosiere seg med historie. Budskapet hans var at man skaper mening gjennom å knytte sammen fenomener i nettverk på tvers av tid og rom enn ved å følge en sekvensiell linje. Alla var ikke like optimistiske til teknologi som McLuhan. Nicholas Carr er en av de som var mer pessimistisk. Han mente at denne nye måten å lese historie på går mer i bredden enn i dybden av historien. Resultatet er en overfladisk lesing og tenkning. Andre hever også at den visuelle lesing av historie ikke er historisk, men rett og slett ahistorisk. Andreas Huyssen beskriver den visuelle historieformidlingen som «evig nåtid» Ved den visuelle historieformidlingen, skjer alt samtidig eller i øyeblikket.³³

Til denne kritikken kan man for det første vise til at mye visuelt også viser bevegelse, som for eksempel utviklingslinjer gjennom grafer, filmer, spill eller museer. Det er ikke de facto at det visuelle har erstattet det lineære, men heller at disse to har inngått i samspill. Visuelle, auditive og lingvistiske uttrykk går sammen i en større helhet. Det viktige her, er at man utvikler vaner og metoder for å gi mening av visuelle uttrykk, og for å oppfatte disse på riktig måte. Disse metodene vil jeg gå gjennom senere i oppgaven min. Eldre generasjoner kan synes dette er vanskelig, da disse ikke er vant til å lese historie visuelt. Yngre generasjoner kan være flinkere til dette, da de er mer vant til ny teknologi.³⁴

Jeg nevnte filmen Max Manus tidligere. Dette er norsk film som det har vært mye debatt om. Kritikken handlet i stor grad om filmens glorifisering av motstandsbevegelsen. I filmen blir det framstilt at krigen ble vunnet nærmest kun takket være den norske motstandsbevegelsen. Faktiske feil ble også tatt opp, slik som at Max Manus aldri deltok i vinterkrigen, slik det blir framstilt i filmen.

En spillefilm kan aldri bli en komplett og fullstendig sannferdig fremstilling. Det er tross alt en rekonstruksjon av restene vi har av fortiden. Dessuten stiller spillefilm strenge krav til fortelling. Det

---

³² Knutsen 2012:69

³³ Knutsen 2012:74

³⁴ Knutsen 2012:74-75

er underholdning, og filmen trenger dramatiske forløp som har en begynnelse, en midte og en slutt, med et plot som engasjerer. Dette betyr at skaperen må selektere hva han vil ha med, og kan ikke inkludere historiens kompleksitet. Filmen blir da også vinklet. Det er likevel en forskjell på filmer som er basert på kilder, og som prøver å holde seg mest mulig til det som faktisk skjedde, og filmer hvor skaperen ikke bryr seg om dette og rett og slett lager kun fiksjon. Fotografier og autentiske filmer har vært forbundet med objektivitet, virkelighet, sannhet og realisme. Men også disse kan innebære utvalg og vinkling, og det kan faktisk lyve. Ta retusjeringen til Stalin som et eksempel. Stalin retusjerte vekk rivalen Trotsky på et bilde fra den russiske revolusjonen. Stalin ville at kun han ble assosiert som revolusjonens far. I vår tid har saks og lim blitt erstattet med avanserte bilde- og filmredigeringsprogrammer på datamaskiner som kan blant annet fjerne ting som ikke passer inn, endre kontekst og tid, eller plassere mennesker i situasjoner som ikke stemmer.

Mengden av inntrykk, og hastigheten de kommer med, gjør at hjernen ikke klarer å analysere alt som blir fyrt av mot seeren. Da blir det vanskelig å stille kritiske spørsmål og argumentere mot. På den annen side har ny teknologi gjort at man har et stort potensial til å gjenskape historien og gjør den mer levende. Dette gjør det lettere for et allment publikum å finne historie lett tilgjengelig og interessant. Dette gjør at dens potensial kan bli utnyttet bedre.³⁵ Filmbruk i klasserommet er ikke uten utfordringer, men film kan likevel vise seg verdifullt i lærerens arsenal til å formidle historie til elever. Videre ser man eksempler på hvordan man kan få historisk verdi ut av en film.

Hvordan behandle en film

Det er fort gjort å bruke en film som en slags «belønning» for elevene sine. Men film trenger ikke bare være underholdning sett på med et ukritisk blikk. Film kan fungere akkurat som en tekst, og kan bli analysert, utspurt og diskutert i lik grad som et historisk dokument. Film er også laget med en hensikt og et budskap, noe elevene trenger hjelp i å finne. Film burde ikke brukes som et middel til å dekke et innhold eller et tema, for å få faktakunnskap om fortiden. Film passer bedre for å bli bevisst om årsak og effekt i fortiden. Hvordan påvirket fortiden til at det ble sånn som det er i dag? Alt i alt må læreren sørge for at elevene vet hvordan å kjenne igjen, beskrive, utspørre og analysere historiske elementer i dokumenter. Dette inkluderer også film. Elevene må ha riktig metode, riktig verktøy for å kunne lære noe av filmen. Hensiktsmessige mål er viktig, og disse målene burde inkludere historisk tenkning og forståelse.³⁶

Hvordan utvikle empati og perspektiver med film

For enhver person kan det være veldig vanskelig å sette seg inn i og forstå perspektivet fra en historisk skikkelse, selv etter å ha lest mye om personen, om tiden og om forholdene denne skikkelsen fant seg i. Målet for eleven burde ikke være dette. Målet for eleven burde være å kunne vise empati for de i fortiden. Istedenfor å dømme handlingene til de i fortiden, så kan elevene prøve å forstå begrunnelsen

---

³⁵ Knutsen 2012:75-78.k

³⁶ Marcus M.fl. 2010:7-9

innenfor de sosiale, kulturelle, og politiske rammene innenfor den tiden. Dette blir lettere når man ser historiske øyeblikk gjennom perspektivet til en historisk skikkelse, eller en protagonist i en film.³⁷

Empati

Representasjonen av forskjellige karakterer eller grupper i en film kan påvirke seeren. Bruken av kamera og musikk kan gjøre mye med hvordan vi føler for forskjellige historiske figurer. Hvordan kameravinkler, historiefortelling, og måten historien er strukturert kan ha mye å si for hvordan vi føler for protagonisten. Sosiale studier er ikke helt enige om hva historisk empati er, men de er enige om elevens evne til å sympatisere med historiske agenter er viktig, men det er få ganger man ser dette i et klasserom.³⁸

Barton og Levstik (2004) kan skille mellom to former for empati. Empati som omsorg, og empati som perspektivgjenkjennelse. I begge tilfeller er ikke målet at elevene skal evaluere eller dømme de i fortiden, men heller å få en dypere forståelse av hvorfor folk gjorde som de gjorde i en sosial, kulturell og politisk kontekst. Ikke bare får elevene en dypere forståelse av historie, men evnen til å vise empati fører til elever som verdsetter toleranse og humanitet. Dette fører også til at elever blir mer åpne til holdninger og folk som er forskjellige fra dem selv. Dermed kan empati virke som både en prosess og et utfall. Filmer fungerer bra for å utvikle empati på grunn av dets struktur: å være vitne til historiske hendelser fra perspektivet av forskjellige historiske skikkelser.³⁹

Mrs. Johnson er en lærer i 9-ende klasse og bruker film for å få elevene sine til å forstå de psykologiske, historiske og sosiale grunnene til at Holocaust skjedde. Spesielt fokuserer hun på hvordan en person som Hitler kom til makten, og hvorfor andre hjalp til å utføre disse grusomhetene. Hun bruker film for å bringe forskjellige perspektiver om hendelser og grupper gjennom historien. Dette inkluderer jødiske overlevende og motstandere i filmen *In Memory og Millions* (1994), ikke-nazister i Tyskland som enten samarbeidet eller var motstandere av nazi-Tyskland i *Swing Kids* (1993), og mentaliteten til såkalte gjerningsmenn i *The Wave* (1981). Spørsmålet om hvorfor Holocaust skjedde er ofte over-simplifisert. Disse filmene gav elevene til Johnson en dypere forståelse om dette spørsmålet, og de ble utfordret til å granske saken dypere.⁴⁰

---

³⁷ Marcus M.fl. 2010:28

³⁸ Marcus M.fl 2010:27

³⁹ Marcus M.fl. 2010:28

⁴⁰ Marcus M.fl. 2010:55

Ofre i historien er ofte dårlig representert i tekstbøker. Viktige fortellinger blir glemt i kommersielle tekstbøker og stats-regulerte pensumer. En student kan konkludere med at disse fortellingene ikke er viktige. Filmer kan brukes til å håndtere dette problemet som et pedagogisk hjelpemiddel. Filmer gir oss unike perspektiver, noe som hjelper oss å bry oss, og bringer opp kontroversielle saker som kan være vanskelige å behandle for en lærer. For eksempel kan det være vanskelig for en fra vesten å forstå seg på fiendtligheten mellom stammer i Afrika, men gjennom filmen *Hotel Rwanda* (2004) blir seeren satt i midten av et av historiens mest forferdelige folkemord, og får oss til å sympatisere med de maktløse som er fanget i volden. Man kan se og høre på en fortelling som mange kanskje ville dempet. Dessuten, empati kan lede til at man blir mer involvert i en historisk hendelse eller gruppe, noe som kan hjelpe veldig på motivasjonen med historisk arbeid.⁴¹

Kritikk mot denne bruken av empati i historie hevder at det leder til presentisme, og at man lar følelser ta over for historisk tolkning. Som forsvar mot dette må man huske på at empati ikke er det samme som sympati, man trenger ikke ta sider. Empati er heller ikke en emosjonell snarvei som ødelegger for historisk argumentasjon. Empati informerer argumentasjon, den står ikke over den.⁴² Deldén har også inkludert kritikk mot empati i historiesammenheng i undersøkelsen sin. Empatien i en spillefilm rettes både mot historien og mot fiksjonen. Det er derfor en fare for at elevene tror de forstår hvordan de historiske skikkelsene følte og hadde det ut i fra hvordan de er representert i filmen. Derfor er det viktig at filmer ikke må få leve sitt eget liv i klasserommet, men det er mulighet for at det kan integreres med strenge regler.⁴³

Perspektiver

Ved å utfordre elever til å undersøke forskjellige perspektiver innenfor film, kan man forhåpentligvis gjøre dem mer observante om forskjellige perspektiver når de jobber med historie. Film prøver ofte å vise forskjellige synspunkter. Protagonisens motivasjon og tanker kommer ofte frem. Men man må ikke glemme at film er et produkt, og med dette, et produkt av sin tid. En film laget i USA som handler om SS soldater har fremdeles et vestlig syn på hva disse soldatene tenker. En lærer må være forsiktig når det kommer til dette. Til tross for dette står film som en nyttig grobunn for å dyrke fram diskusjon blant elevene, og for å kjenne igjen forskjellige perspektiver i historiske hendelser. Gjennom kameravinkler og redigering kan filmen gjøre oss vitner til hendelser. Man kan oppleve å være vitne til

---

⁴¹ Marcus M.fl. 2010:31-32

⁴² Marcus M.fl. 2010:32

⁴³ Maria Deldén, *Historien som fiktion. Gymnasieelevers erfarande av spelfilm i historieundervisningen*. Umeå/Falun (2014) S.123

japanske admiraler som diskuterer angrepsstrategien for Pearl Harbour (*Tora! Tora! Tora!*, 1970) eller å oppleve slaget av Stalingrad gjennom siktet til en skarpskytter (*Enemy at the Gates*, 2001). Dette gjør det lettere for elever å sette seg inn i forskjellige perspektiver i historiske hendelser. Ulempen ved dette er at denne redigeringen er gjort av en direktør eller produsent. Om ikke annet, så vil filmen i størst grad reflektere over direktørens synspunkt, og om tidsperioden filmen ble laget i. Læreren kan håndtere dette ved å gi nøye instruksjoner til elevene. Læreren må tenke gjennom: hvilke perspektiver er vi interessert i å forstå? Læreren må også avklare med elevene hvor mye man kan lære av en film. En måte å gjøre det på er å se på konteksten filmen befinner seg i. Både fra filmens tidsperiode, og hvilken periode filmen omhandler. Er det en baktanke ved denne filmen? Trekk gjerne inn andre kilder for å få større grunnlag for å bedre forstå perspektiver. Strukturen på hvordan man ser på filmen kan ha mye å si. Det kan være effektivt å stoppe filmen på nøkkelpunkter i filmen. Dette gir læreren en mulighet til å utdype hva det er som skjer, og for å understreke poeng. Elevene burde også vite hva de bør fokusere på. Dette kan læreren sørge for ved å sette konkrete mål for elevene før de ser filmen.⁴⁴

Utvikle analytiske og tolkende ferdigheter med film.

Film som primærkilde

Det kan komme som en overraskelse at filmer kan bli brukt som primærkilder, da film generelt ikke består av «historisk materiale», men heller kommersiell underholdning. Til tross for dette har noen historielærere innsett at film er moderne kulturelle artefakter med ekte læringsrike potensialer. Ortega Y Gasset nevnte at hver tidsalder skriver om historien for å passe med sine egne behov. Med dette i tankene, så kan filmer si mer om tidsalderen den er filmet i, enn tidsalderen den prøver å filme. For eksempel *High Noon* (1952) er en klassisk film som blir sett på av mange som en allegori til de store spenningene til den Kalde Krigen. *300* (2007) viser oss slaget om Thermopylae, og presenterer spartanere som heltmodige forsvarere av Vestens frihet fra det tyranniske, voldelige og mystiske Midtøstens Persia. Den er laget på høyden av «krigen mot terror», og kan bli sett på som en kommentar på konflikten mellom Vesten og Midtøsten.

Noen filmer kan også være historiske dokumenter i sin egen rett. *Green Berrets* (1968) ble laget på høyden av Vietnamkrigen. Når man ser på den i dag, vil den være et dokument fra sent 1960-tallet. Man får et perspektiv som er positiv til USAs involvering i Vietnam. Det er altså en kommentar på en hendelse som oppstod mens det skjedde, og har siden blitt historisk, mye likt måten en dagbok eller et brev blir et historisk dokument for kommende generasjoner.

Noe som er viktig å notere seg er at filmer i et klasserom kan ikke stå alene. Dermed er det best å bruke det i tandem med andre historiske dokumenter, slik som tekstbøker, andre historiske verk, aviser, dagbøker, brev eller andre kilder. Ved bruk av både film og noe annet å støtte opp med, kan elevene lære at historie er konstruert, og hvordan å kontekstualisere og tolke historiske dokumenter og kilder. Læreren som ble brukt i dette eksempelet heter Mr. Briley, og han har brukt blant annet filmen

---

⁴⁴ Marcus M.fl. 2010:51-53

Bonnie and Clyde (1968). Filmen kan brukes som en sekundærkilde for den store depresjonen, men den kan også brukes som en primærkilde på spesifikke holdninger og perspektiver fra 60-tallet, noe Mr. Briley har gjort. Han sier at han er mindre opptatt av å dekke historien, men mer opptatt av at elevene skal lære seg å tenke og gjøre som historikere ville gjort. Nettopp å grave dypt i de viktige sakene, problemene og trendene som dette tiåret er kjent for. I denne gruppen fokuserte de spesifikt på Vietnamkrigen, ungdomskultur og motkultur. Ideen er å virkelig grave i grammatikken og lingvistikken i filmen. Når de ser filmen vil jeg at de skal jobbe mot å bygge en bro mellom historien om tiåret til filmen som handler om dette tiåret. Han sier at denne broen ikke alltid kommer naturlig, men han liker å se om de klarer å bygge den broen, koble disse linkene.

På starten av skoleåret bruker Briley uker på å gjøre elevene sine i stand til å «lese» en film. Dette gjøres ved å utforske de tekniske aspektene ved å lage film, så vel som å undersøke den historiske konteksten av filmer. Klassen hans fokuserer på å analysere filmer for hvordan de portretterer hendelser og konflikter i amerikansk historie så vel som grupper som har blitt gjort til stereotyper eller rett og slett utelatt gjennom Hollywoods representasjon av fortiden.

En liten oversikt over hva klassen til Mr. Riley gjør: Først starter de med to fundamentalt forskjellige syn på Vietnamkrigen. *The Green Berrets* (1968) og *Platoon* (1986), sammen med et kapittel fra læreboken. For hvert lærebokkapittel, leverer elevene inn en tresiders oppsummering/reaksjons-tekst. Etter de har diskutert disse tekstene, får de som hjemmelektur å skrive et essay om temaet. Det neste de gjør, er å se *Bonnie and Clyde* (1968). Filmen handler om to bankrobber i USA under den store depresjonen, men brukes her som en primærkilde på 1960-tallets ånd. Et lærebokkapittel som handlet om de første årene av Vietnamkrigen ble også tildelt. Neste film er *The Graduate* (1967), med kapittel fra tekstboken om påvirkningen av Vietnamkrigen i USA. Etter dette var ferdig, så de *Easy Rider* (1969), en film om «hippie soul-searching». Ved slutten av denne filmen, fikk elevene i oppgave å skrive et essay om bevegelsen av motkultur, og dets sterke og svake sider. Disse filmene brukte de totalt 19 dager på å se og diskutere, og de gikk gjennom tema som Vietnamkrigen, perspektiver, ungdomskultur, motkultur, og deres påvirkning på samfunnet.⁴⁵

Nøkkelen bak Brileys suksess kan man finne i hans veldig nøye planlagte veiledning. Han satte elevene sine i en posisjon hvor de skulle legge merke til hvordan filmene reflekterte tiden de var laget i. Han forberedte elevene sine mentalt på å se på filmen på en spesifikk måte. De skulle observere filmens perspektiv, og ikke blindt akseptere filmen som nøyaktig eller autorativ. Brileys nøye planlegging, forsterkning gjennom flere kilder, altså tekster, og aktiviteter slik som åpen diskusjon, korte essays og hjemmeoppgaver gav filmene deres læringsverdi. I tillegg hadde han alltid et intellektuelt mål med filmene. Hver film var ment som en bred analyse av hvordan USAs 1960-tallet var og hva det mente. Filmene ble brukt som kulturelle artefakter laget på 1960-tallet som reflekterte dette tiårets debatter og perspektiver.

Det kan også være verdt å nevne hvordan Briley viser film. Når filmen ruller, sitter han ikke bare ved en pult og slapper av. Han overvåker elevaktivitet mens han kaster ut kommentarer, spørsmål og fakta til filmen. Noen ganger pauser han filmen for å diskutere og stille spørsmål. Han vil ikke overvelde

---

⁴⁵ Marcus M.fl. 2010:74-76

elevene med dette, så en balanse må være til stede når han gjør dette. Det er fremdeles viktig å gjøre dette, for han må forme elevenes vaner til å være kritiske seere.⁴⁶

Film som sekundærkilde

Å bruke film som en sekundærkilde kan også være vanskelig med tanke på tiden og ressursene som trengs for å først lære om innholdet i filmen, for så å kritisere den historiske korrektheten. Film kan fremdeles brukes for å berike elevers forståelse av fortiden. Filmer kan fremdeles virke som «tekster» som kan analyseres. Disse tekstene er laget av folk med mening og et eget perspektiv, noe man kan forhøre gjennom en analyse. Noen filmer blir sett av millioner av mennesker verden over, og for mange er dette hovedkilden til informasjon om fortiden. Bøker skrevet av historikere, eller andre typer sekundærkilder har ofte fotnoter eller kilder man kan følge for å bekrefte det som blir skrevet eller sagt. Dette er vanskelig med filmer, da dette ofte mangler, spesielt Hollywood filmer. Skaperne av filmer kan sjeldent bli holdt ansvarlige for hvordan de valgte å representere fortiden. Derfor er det læreres viktige oppgave å utvikle kildekritikk hos elevene. Dette gjelder også kildekritikk for filmer. Elevene må læres å se på film kritisk for å forberede dem til et liv full av slike filmer. Lærere og elever kan samarbeide om å evaluere en film. Da kan man legge til rette hvordan elevene får med seg innholdet, og hvordan de utvikler ferdigheter til å se hvordan fortiden har blitt representert på forskjellige måter. En lærebok er veldig direkte i forhold til en film. Film er ikke nødvendigvis laget for å være læringsrik, slik som en lærebok er. Derfor må elevene lære seg å se på kildene og konteksten til filmen, slik de ville gjort med et dokument. Samtidig kan de også sammenlikne filmen med andre primær- eller sekundærkilder. Elevene kan også fokusere på visse problemer med film, slik som innflytelse som forandrer på historien, fiksjon som blander seg inn, eller hendelsesforløp som ofte blir simplificert som «godhet mot ondskap». Mange filmer liker også å mikse inn kjærlighetshistorier i filmer, noe som trekker oppmerksomheten til seerne vekk fra de historiske hendelsene, og forandrer på hvordan seeren gjør mening ut av filmen.⁴⁷

En lærer ved navn Hector brukte filmen *The Alamo* for å visualisere fortiden og for å utvikle empati hos elevene. Men hovedsakelig brukte læreren filmen som en sekundærkilde om kampen for kontrollen over Texas. Hector mener at filmer gjør abstrakte ideer og konsepter mer forståelig for elevene, og mener det er et stort pluss at elevene kan bruke andre ferdigheter og sanser for å lære historie. Han sier også at det hjelper han veldig å få elevene involverte. Han mener også det er veldig viktig at elevene hans lærer hvordan å tolke filmer, da de skal bli funksjonelle voksne i dette media-mettede samfunnet.⁴⁸

Hector pekte ut noen viktige punkter for at man skal kunne bruke filmer som sekundærkilder. Filmer har ikke den samme veiledningen som lærebøker har, og filmer har ofte mange feil eller mangler når det kommer til historisk korrekthet. Derfor må læreren undersøke dette nøye på forhånd. Man må også tilrettelegge nok bakgrunnsinformasjon for hendelsene, folkene og tidsperioden i filmen. Dette er for å fokusere elevene på hva som er viktig å få med seg. Hector sier at det hjelper veldig å stoppe filmen av og til for å poengtere og understreke visse ting, eller å utdype temaet, noe også Briley gjorde i sin klasse. Bruk av andre sekundære og primære kilder er viktige også, samt evaluering av hvordan filmen kan virke som en kilde til kunnskap om fortiden. Tilrettelegging av andre kilder kan gjøre det enklere for elevene å forstå innholdet i filmen, og kan dessuten avverge skadene fiksjonen i filmen kan gjøre. Hector sørget for at elevene visste om slaget om Alamo på forhånd, og om viktige historiske

---

⁴⁶ Marcus M. fl. 2010:87-88

⁴⁷ Marcus M. fl. 2010:91-92

⁴⁸ Marcus M. fl. 2010:95

skikkelser. Dette forsterket hva elevene fikk ut av filmen. Mål er også veldig viktig for klassen. Læringsmål for lesing hjelper elever å vite hva de skal hente og hva de skal fokusere på. Samme er det med film. Man kan gjøre elevene klare på hva som er fiksjon, hva som er mindre viktig, og hva som elevene må hente.

Når du velger film til å bruke som sekundærkilde er det visse ting du må tenke på. For det første må filmen ha en viss grad av historisk korrekthet. Dette må læreren som sagt finne ut på forhånd. En annen ting å tenke på er hvor motiverende og engasjerende filmen vil være. Hvis du velger en svart-hvitt film som er veldig utdatert og kjedelig, vil elevene fort falle av. Tilgjengeligheten av andre kilder relatert til stoffet i filmen er også noe å notere seg. En film uten disse andre kildene kan gjøre filmen mindre effektiv som en sekundærkilde. Som sagt, en film står dårlig alene. Til slutt kan det være lurt å tenke på at en film kan ha flere formål ved seg. En film som hovedsakelig er tenkt som en sekundærkilde kan også fullføre andre mål, slik som å hjelpe elevene med å visualisere fortiden, utvikle empati eller se en sak fra flere perspektiver. Hvis man reflekterer over dette kan man oppnå opptil flere mål med én film.

Bruk av film som sekundærkilde kan være utfordrende med tanke på hvor mye jobb som må til på forhånd av læreren. Det kan også være mer tidkrevende i klasserommet enn andre sekundærkilder. Til tross for dette er fordelene ved å bruke film som sekundærkilde verdt det. Fordeler som økt motivasjon, gjøre fagstoffet enklere å fordøye, og potensialet til å utvikle historisk kildekritikk i filmer.⁴⁹

Bruke film for å visualisere fortiden og som historisk narrativ

Å visualisere fortiden er et mål som ofte blir nevnt av lærere. Å la elever «høre, se, og føle» fortiden. Dette kan brukes for å øke elevens forståelse av historiske hendelser, personer og tidsaldre. En annen måte å bruke film på, er å utforske filmens historiske narrativ. Bruk av dette kan utfordre elevens tro og forståelse av hvordan en hendelse skjedde. Dette kan engasjere elevens tolkning av fortiden gjennom undersøkelse av hvordan hendelsen er konstruert og representert.⁵⁰

The Alamo (2004) er en film som hadde stort fokus på å være så riktig og nøyaktig som mulig både i estetikk og fortelling. Dette ble gjort i så stor grad at den mistet underholdningsverdien, og feilet i markedet. Estetikken ved film kan hjelpe til å gjøre fortiden «levende» for elever. Dette er en nyttig egenskap i et klasserom, men det har også sine restriksjoner i å visualisere fortiden. Vi kan tross alt aldri gjenskape fortiden. Filmer blir holdt tilbake av historiske beviser og hvordan disse bevisene er tolket. Filmer er også påvirket av bias fra regissørene, skriverne og produsentene og er en refleksjon av tiden de er laget i. Derfor må all «gjenskapning» av fortiden bli sett på i lys av disse handikappene. Læreren spiller derfor en viktig rolle til å kontinuerlig minne elevene på dette. Til tross for dette kan estetikken blandet med musikk og lyd vekke følelser og gi elever en sjanse til å se for seg hvordan det kanskje var før i tiden. For eksempel, *Saving Private Ryan* (1998) prøvde hardt for å likne en invasjon av Normandie i sin blodige brutalitet. Dette kom kanskje på bekostning av historisk narrativ og

---

⁴⁹ Marcus M. fl. 2010:104-108

⁵⁰ Marcus M.fl. 2010:155

detaljer om viktige hendelser under invasjonen. Dessuten kan det bli for voldelig for noen elever. Men et innblikk i hvordan en slagmark så ut, hvordan det var å leve på frontieren, eller en reise over Atlanterhavet som slave, dette kan hjelpe elever å bedre forstå historien relatert til disse representasjonene.

I tillegg til et innblikk av hvordan tilværelsen kanskje så ut, så kan filmers estetikk vekke følelser hos seeren. Så til tross for at fortellingen som blir fortalt ikke er helt nøyaktig, kan den fremdeles hjelpe studenter å visualisere og forstå følelsene og konfliktene som har eksistert. Dette kan brukes av en lærer for å oppnå mål som empati eller rett og slett en dypere forståelse av hvorfor hendelser skjedde som de skjedde.⁵¹

Læreren i fokus (Mr. Irwin) i dette tilfellet har vist filmen *Glory* (1989), en film som handler om borgerkrigen i USA, og som er anerkjent av blant annet historikeren (James M. McPherson, 1996) for å være veldig historisk korrekt. Denne læreren har vist at han har tatt i bruk viktige aspekter ved bruk av film i klasserommet, sånn som å undersøke en film nøye før visning, vise til viktig og støttende informasjon for å utvikle forståelsen til elevene, samt lede diskusjon med veiledende spørsmål for å undersøke viktige momenter i filmen. Læreren diskuterte også med elevene regelmessig istedenfor når filmen var avsluttet. Han informerte også elevene om målet med filmen så elevene forstod meningen med å se filmen. Alle disse aspektene ble brukt for å illustrere borgerkrigen i USA, med fokus på levestandarden til soldatene, rasisme mot afrikansk-amerikanske, brutaliteten ved slagkamp og rollen til afrikansk-amerikanske soldater i krigen. Mr. Irwin nevner også at hans generelle mål ved bruk av film er for å vekke den historiske detektiven i elevene. Han understreker også hvordan verden har forandret seg, både teknologisk, sosialt, og hvordan stater fungerer. Dette formidler en kobling mellom fortid og nåtid. Han nevner også at han ønsker å gjøre fortiden levende og formidle en følelse av tidsperiode representert i filmen, vise perspektiver ikke funnet i andre kilder, og få elevene til å tenke på «menneskeheten i sin helhet». Han er redd for at tekstbøker mangler dybde og flere perspektiver. Mr. Irwin diskuterte også at en veldig viktig oppgave var å hjelpe elever til å være mer kritiske til historie-basert film. Han nevner at flere av elevene hans har vist at den eneste eksponeringen av et historisk tema var nettopp én spesifikk film. Spesifikt nevnte han hvordan elever slet med å vite hva som var virkelighet eller ikke i *Forrest Gump* (1994), noe som er bevis på deres manglende evne til å evaluere filmer.⁵²

53

Kontroversielle saker i historien

Visse saker og hendelser i historien kan være vanskelige å behandle. Disse sakene forholder seg kontroversielle fordi folk tenker annerledes i dag enn det de gjorde for hundre år siden. Sakene kan derfor fort bli vonde og splittende. Disse sakene kan bli tolket på mange forskjellige måter også, basert på personens identitet, verdi og ideologi. Av denne grunn blir det skapt en tilknytning mellom fortiden og nåtiden. Historisk kontroversielle saker kaster en lang skygge på nåtiden. Det er fremdeles diskusjon og uenighet om hvordan man skal tolke meningen og arven. For eksempel har vi rasisme. Slaveri finnes ikke lenger, men ettervirkningene av det, blant annet rasisme, er fremdeles glovarme diskusjonsemner i amerikansk historie. Mange elever går forhåndsbestemte inn i klasserommet og

---

⁵¹ Marcus M.fl. 2010:156

⁵² Marcus M.fl. 2010:160

tenker at historien tilhører fortiden, og at det bare er ett rett svar. Elevene sier seg fornøyd med et simplifisert svar som passer med deres kunnskap om situasjonen. Det å tenke annerledes føles unaturlig. Dette er et veldig vanlig problem i historieformidling til elever, noe som kalles «presentisme».⁵³ Det er en stor utfordring å gjøre elever klar over begrepet presentisme. Denne oppgaven er ofte tung og kjedelig. Det er noe film kan hjelpe til med. Film kan hjelpe elevene med å visualisere fortiden, som ellers kan virke veldig abstrakt. Den dramatiske formidlingen kan gjøre elevene emosjonelt investert. Dette hjelper til med å fjerne avstanden mange elever har til fortiden. Elevene blir brakt nærmere historien, på et personlig nivå.

Are Engelstad, fra bok til film

Are Engelstad er førsteamanuensis ved Høgskolen i Vestfold og har forsket på film, litteratur og teater i mange år. Han har lang undervisningserfaring. Engelstad vinkler boken sin som en diskusjon mellom bøker og deres adaptasjoner på lerretet. I starten tar han opp skepsisen mot bildeadapteringer, denne tankegangen om at filmer kutter så mye av innholdet, og dermed mister mye av sin verdi. Dette er en tankegang mange kan være enige i. Men Engelstad går videre til å forklare hvorfor filmene fremdeles har verdi. Han tar opp teknikker som filmene bruker, hva som er hensikten med film og hvorfor film fungerer så bra til å fange publikums oppmerksomhet. Dette er relevant til historie fordi mye av det Are Engelstad tar opp er nærmest synonymt med historiefaget. Dessuten gir det oppgaven min teori om hvordan filmer leverer innholdet sitt til publikum.

Resepsjonsteorier og resepsjonsforskning

Engelstad tar opp 4 punkter som blir spesielt satt i fokus under resepsjonsforskning. Disse 4 punktene er sender, tekst, kontekst og mottaker.

1. *Sender*. For å forstå innholdet i kunsten eller filmen, så må man forstå seg på kunstneren, eller regissøren. Senderen blir dermed interessant både som individ og som aktør i det sosiale rommet. Senderen blir nøkkelen til å forstå verket, da det er en årsak-virking sammenheng mellom senderen og teksten.
2. *Tekst*. «Nykritikken» ble allment kjent i Norge på 1960-tallet. Nykritikken fokuserer på teksten som autonom. For å forstå teksten, må man isolere teksten fra sin samtid, og man forsøker å finne fram til den tidløse, allmenngyldige kjernen. Omtrent samtidig får vi også «*Strukturalismen*». Denne metoden fokuserer også på teksten, isolert fra både produsenter og konsumenter. Det som ligger i fokuset her, er språklige strukturer og systemer som er felles for mange tekster.

3. *Kontekst.* Representant for slike metoder kan være den *marxistiske litteratur- og kunstkritikken*. Til felles for slike metoder er at de ser på kunstverket som et resultat av miljøet den omringes av. Teksten avspeiler miljø og samfunnsforhold i sin samtid.
4. *Mottaker.* Resepsjon. Dette ordet legger opp til en dynamisk vekselvirkning mellom tekst og leser. Ikke bare velger leseren selv hvordan å lese teksten, men leseren blir også en meningsprodusent. Leseren blir en kritiker og tolker. Når det er så mange som tolker verket på hver sin måte, blir det vanskelig å finne en «autorisert» tolkning. Kritikerens budskap blir mer eller mindre en påstand. Man må fremdeles respektere disse tolkningene som likeverdige, og behandle de mer som et «fortolkningsfelleskap». Dermed ligger det mulighet for at hver film kan bli dekonstruert av seeren. Tanker og assosiasjoner kan bli aktivert av filmen. Disse tankene kan variere og tolkningene kan variere, men vil fremdeles forholde seg til visse rammer satt av filmen.⁵⁴

Læringsstiler

Kristin Dahle skrev i 2006 en masteroppgave om individuelle læringsstiler.⁵⁵ Læringsstiler handler mye om hvordan et individ tar inn ny informasjon fra. Man kaller dette persepsjonspreferanse, og disse er det 4 av. Visuell, auditiv, taktil og kinestetisk. Disse er basert på menneskers sanser, og individer er forskjellige i hvilken persepsjonspreferanse de har.

Auditiv

Dersom man er auditiv burde man få høre nytt og vanskelig stoff før man eventuelt leser eller gjør oppgaver. Dahle referer til Dunn (1995:37), som hevder at den auditive persepsjonskanalen er den vanskeligste å lære og huske faktastoff gjennom. Det viser seg at mindre enn 20% av den voksne befolkningen er auditivt orientert.⁵⁶ Dersom man er auditiv og analytisk lærer man ved å gjenta det man skal lære høyt eller lavt for seg selv. Globalt auditive personer har ofte nytte av å høre på musikk i bakgrunnen mens de jobber. Dahle referer til at boström (2001) mener at det er to auditive grupper, lytteauditiv og snakkeauditiv. Lytteauditiv får mye ut av å lytte på andre og muntlige instruksjoner. Snakkeauditiv lærer mest av å ta del i muntlige samtaler og diskusjoner.

Visuell

Rundt 40% av befolkningen lærer best gjennom den visuelle persepsjonskanalen i skolealderen. Visuelt og analytiske personer husker ord og tall godt, mens globalt visuelle personer lærer best gjennom å lese og observere. Boström deler visuelt i to, henholdsvis tekstvisuell og bildevisuell.

---

⁵⁴ Are Engelstad, *Fra bok til film*, Cappelens Forlag, Oslo (2007) s. 41-45

⁵⁵ Kristin Dahle, *Lærende skoler. En studie av individuelle læringsstiler og organisasjonslæring*. (Masteroppgave; UiO, 2006).

⁵⁶ Dahle 2006:39

Tekstvisuelle husker informasjon i form av tekst, og foretrekker å skrive og notere. Bildevisuelle husker gjennom bilder, diagrammer og lignende bedre, og lærer best gjennom tankekart og andre kreative bilder og figurer.

Taktil

Taktile personer lærer bedre dersom de får bruke hendene til å ta på ting, altså anvende berøringssansen. Taktile vil ha stor nytte av å skape eller bygge ting med hendene, eller bruke tekniske hjelpemidler sånn som datamaskin. Analytisk taktile vil lære bedre dersom de får notert eller skrive i en læringsprosess. Globalt taktile personer vil lære bedre dersom de får tegne tankekart eller kludre. Både taktile og kinestetiske personer foretrekker en form for bevegelse i lærings situasjoner.

Kinestetisk

Kinestetiske lærer bedre hvis de får røre på seg gjennom kroppslig bevegelse og deltagelse. De har et behov for å oppleve det de skal lære seg. Analytisk kinestetiske personer gjør det bedre dersom de kan bevege seg til musikk, gå eller gjøre en aktivitet med kroppen hvis de skal konsentrere seg. Globalt kinestetiske personer lærer best gjennom rollespill eller dramatisering av temaer.⁵⁷

En mistolkning av læringsstiler er at personer som ikke lærer gjennom å lytte eller lese har mindre kapasitet eller intellektuelt nivå enn andre. Dette viser seg å være feil, da det finnes flere forskningsresultater som har vist det motsatte. Taktile og kinestetiske personer kan huske like godt dersom de får sjansen til å lære det gjennom sine sterke sanser.⁵⁸ Like viktig er det da å variere undervisningen sin slik at opplæringen ikke blir monoton og ensidig. Film kan bidra til dette, og sørge for at flere persepsjonskanaler blir brukt og tilrettelagt for. Gjennom teorien av læringsstiler kan man derfor få inkludere flere elever på undervisningen, og se styrkene til disse individene komme fram.

Filmteknikk

Valget av kameravinkel kan bestemme hvordan publikum betrakter filmen og dets verden på. Å filme i øyehøyde, såkalt *øyeperspektiv*, kan være et uttrykk at filmmakeren ikke vil styre publikums betraktning. Ved å velge et lavt, høyt, eller rart vinklet kamera kan man manipulere publikummet sitt med stor suksess. I filmen som skildrer nazistenes store partimønstring i Nürnberg, *Viljens Triumf* (1935), ser man et veldig bevisst bruk av kameravinkler. Filmen fremstår som dokumentarisk, men gjennom effektiv lyssetting og valg av kameravinkler blir det ingen tvil om at filmen er av formen propaganda. Personer og gjenstander skal bli beundret av tilskueren.

Kamerabevegelser har også mye å si for hvordan publikum opplever filmen. *Panorering* kalles det når kameraet dreies vannrett mens det står festet på stativet. Dette er for å gi publikum en oversikt over et større område. *Tilting* er når kameraet vippes nedenfra og opp eller omvendt. Dette kan brukes for å

---

⁵⁷ Dahle 2006:40

⁵⁸ Dahle 2006:41

detaljert introdusere en person eller en høy bygning, f.eks. *Kjøring* er blant de vanligste kamerabevegelsene. Da er vanligvis kameraet festet på skinner eller liknende, og følger et motiv i bevegelse. *Kjøring* gir kameraet en stabil filming. *Kjøring* gir publikum en naturlig og realistisk følelse når kameraet nærmer eller fjerner seg fra et objekt, noe *zooming* ikke gjør. *Zooming* føles kunstig for publikum, og dette er noe som kan brukes av en filmregissør.

En gruppe danske filmregissører dannet i 1995 bevegelsen *Dogme 95*. Hovedhensikten var å gi filmbransjen en sjanse til å ikke måtte være avhengig av tekniske hjelpemidler og spesialeffekter. For at en film skulle bli godkjent som en Dogmefilm, måtte regissøren skrive under på et 10-punkts skjema. Disse punktene innebar blant annet restriksjoner på kunstig lys, underlegningsmusikk, og kronologisk brudd i fortellingen for å nevne noen. Dogmebevegelsen ble offisielt oppløst etter 10 år, men bevegelsen fikk mange til å åpne øynene for mengden av autenticitet og styrke en filmfortelling kan ha ved å gi avkall på noen teknikker. Tankene om Dogme 95 kommer nok til å leve videre. Ikke minst ble *Dokumentary* en egen teknikk – et lignende konsept for en sannere dokumentarfilm, med blant annet håndholdt kamera for å gi følelsen av mer autenticitet.⁵⁹

Det skal nevnes at denne boken har utgangspunkt i å forsvare adaptasjonen fra bok til film. Likevel har jeg inkludert boken til Engelstad, da boken også bruker mange argumenter til hvorfor film har verdi. Det jeg har tatt ut handler om hvordan film bruker triks for å formidle budskapet sitt, og for å manipulere publikum. Manipulering er på både godt og vondt. På den vonde siden, kan film misrepresentere historie og publikum kan få feil inntrykk. På den gode side, kan publikum bli engasjert av filmens manipulasjon, og filmens informasjon og budskap har en sjanse til å sette inntrykk på publikumet. Den historiske verdien i filmen, hvis det er noe, vil dermed ha en mulighet til å bli formidlet. For å få historisk verdi ut av filmen, må læreren lage klare retningslinjer for elevene, se «utvikle analytiske og tolkende ferdigheter med film»

---

⁵⁹ Engelstad:2007 s. 117-119

Kapittel 2: Tidligere forskning

William B. Russel

I 2012 førte William B. Russel en kvantitativ undersøkelse hvor han fikk 248 ungdomsskolelærere i USA med på undersøkelsen sin. Lærerne svarte på et spørreskjema på 20 spørsmål. Undersøkelsen gikk ut på hvordan lærere bruker film i klasserommet. Resultatene viste at mange lærere ikke bruker film optimalt.

I artikkelen sin om undersøkelsen refererer Russel til et intervju med McPherson fra 2008. Film er et fantastisk medium. Den kommuniserer med seeren på et personlig nivå, og oppnår til og med å vekke følelser.⁶⁰ Videre referer Russel til Kaiser Family Foundation (2005), som sier at film har blitt en del av populærkulturen og ungdommer bruker enormt mye tid på å se på film og fjernsyn. En gjennomsnittlig student bruker 7 timer og 12 minutter hver dag på å bruke media. Dette tilsvarer mer enn 50 timer hver uke. Gjennomsnittlig brukes 4 av disse timene på videoer, film og fjernsyn hver dag. Disse funnene understreker hvor stor plass filmer tar i studentenes liv.⁶¹

Når filmer er så populære, er det bare naturlig å prøve å aktivere elevene sine gjennom dette medium. Donnelly utførte i 2006 en undersøkelse av 327 lærere fra 2006.⁶² Det viste det seg at 69% av lærere brukte film til å hjelpe til å undervise om Holocaust. En annen undersøkelse i 2006, ført av Leming, Ellington og Schug, viste at 63% av 8-klasse lærere brukte en eller annen form for filmbasert aktivitet i sin siste samfunnsfagklasse de underviste i.⁶³ I 2008, førte Metzger og Suh en komparativ kasusstudie av to lærere, og undersøkte hvordan de brukte film. De fant ut at begge lærerne bokstavelig talt brukte filmene som en instruksjons-tekst for å hjelpe elevene med historisk forståelse.⁶⁴

Noen positive funn fra undersøkelsen til Russel kan nevnes. Svaralternativene på spørsmålene blir rangert fra alltid til aldri, og til spørsmål nr.9, «viser du film når du har vikar?», valgte 40% å svare at de gjorde dette halvparten av gangene eller mindre. Dette er lavere enn forfatterens forventninger. Dette hjelper til å fjerne stigma tilknyttet filmbruk i klasserommet som en barnepasser. Til spørsmål nr.10, «viser du film som belønning?», svarte 90% at de gjør dette mindre enn halvparten av gangene eller aldri. Dette viser lærernes ønske om å bruke film som noe mer enn bare belønning, og heller som en lærerik opplevelse. Dette er et positivt argument mot fordømmen av at undervisning med film mangler lærerik verdi. For å styrke læreverdien fra film, viser spørsmål 17 at 79% av lærere velger å stoppe film periodevis for å understreke informasjon og poeng. Relevant til min oppgave, viser spørsmål 18 «Du viser små snutter eller filmklipp», at 76% av lærere velger å gjøre dette halvparten av gangene eller flere.⁶⁵ Lærerne jeg har undersøkt, bruker også mest små snutter.

---

⁶⁰ Russel, William B. *A research study of Secondary Social Studies Teachers Use of Film* (2012). S. 1

⁶¹ Russel 2012:1

⁶² Russel 2012:2

⁶³ Russel 2012:2

⁶⁴ Russel 2012:2

⁶⁵ Russel 2012:8-9

I en annen kvantitativ undersøkelse som Russel førte i 2010 undersøkte han 480 ungdomsskoleelever. Undersøkelsen gikk ut på å sjekke hvilke undervisningsmetoder elevene foretrakk i samfunnsfag. Russel refererer til Chiodo og Byford (2006), som mener at mange elever synes at samfunnsfag er kjedelig. Videre referer Russel til Shaughnessy og Haladyna (1985), som mener at læreren er nøkkelen til hvordan samfunnsfag vil bli mottatt av elevene.⁶⁶

Undersøkelsen til Russel viste at 72-79% av elevene foretrakk aktive måter å lære på. Disse aktive metodene var blant annet samarbeid med andre elever, ekskursjoner, bruke plakater og visualiseringer, og bruke teknologi (internett, filmer, videoer, dataspill). Metodene 74-64% likte minst, var passive metoder, sånn som forelesning, notering, arbeidsark og oppgaver fra læreboken.⁶⁷

Denne studien viste ikke et overraskende resultat. Dataene viser at elever liker å bruke teknologi, dra på ekskursjoner, lære i grupper, og være aktivt engasjerte i stoffet de skal lære. Det som er overraskende, er at til tross for dette, så viser det seg at lærere bruker mest passive undervisningsmetoder. Dette er ifølge Leming, Ellington, og Schug (2006).⁶⁸

Jeremy D. Stoddard

→ Woelders (2007) er veldig relevant.

Stoddard undersøkte 2 ungdomsskoleklasser i USA. Målet var å se om filmer kan bidra som en «thoughtfull»⁶⁹ måte å undervise historie på. Han observerte flere filmer som ble brukt, og kategoriserte disse ettersom hvor tankefulle de var. Hva Stoddard mener med tankefull bruk av film, er at filmen brukes for å aktivere elevene i spørsmål eller problemer som krever en høy form for intellektuelt arbeid. Dyp kunnskap samt disiplinert og kontinuerlig undersøkelse av viktige temaer kjennetegner tankefull bruk av film. Målet er å gå forbi faktakunnskaper og heller få en mer abstrakt forståelse av konseptet. Dette kan brukes for historisk undersøkelse, behandle kontroversielle eller historiske temaer, eller utvikle historisk empati og toleranse. Siden filmer ofte presenterer kommentarer til samfunnet, er det også viktig å nevne hvordan lærerens faglige mål med filmer kan hjelpe til å utvikle større mål slik som å utvikle demokratiske borgere og toleranse.⁷⁰

Stoddard understreker måten filmene er presentert av læreren. Når filmene er presentert som fiksjon med perspektivet av skaperen og tiden den er laget i, etablerer man et veldig godt grunnlag for elevene. Elevene blir naturlig mer kritiske til filmene, og ser ut til å hjelpe dem å fokusere på mer

---

⁶⁶ Russel 2010: 1

⁶⁷ Russel 2010: 2-3

⁶⁸ Russel 2010:3

⁶⁹ Heretter tankefull.

⁷⁰ Jeremy D. Stoddard, *Film as a "thoughtful" medium for teaching history*. Learning, Media and Technology. Routledge (2012). S. 274-275.

abstrakte eller konseptuelle idéer, istedenfor detaljer. Lærerne inkludert i Stoddards undersøkelse presenterte spillefilmene som fiksjon. Dette er veldig bra. Men når dokumentarfilmer ble brukt, ble disse presentert som objektive. Beskrivelser som «dette skjedde virkelig» og «ekte fortelling» ble brukt, og elevene ble ikke bedt om å tolke det de så, men heller bruke informasjonen fra filmen som bevis til oppgaver de fikk. Ikke bare mistolker man dokumentarfilmene som en konstruksjon, men man frarøver elevene deres kildekritikk og dømmekraft. Dette fører da til lav tankefullhet. Andre former for lav tankefullhet er å bruke filmen som erstatning for leksjon, informasjon, for å fylle ut tiden eller erstatte læreren.⁷¹

Mer tankefull bruk av film inkluderer å presentere den riktig; som en konstruksjon men også som en historisk tekst eller sekundærkilde. Bruk film til å kjenne igjen perspektiver og utvikle historisk empati. Bruk filmer som grunnlag til drøfting og diskusjon om historiske temaer og kontroversielle hendelser. Dette er røtter som kan vise seg svært verdifulle i en skolesetting. Utviklingen av disse måtene å tenke på er også grobunnen for god historieundervisning og utvikling av effektive demokratiske borgere.⁷²

Karen Louise Burgard

Karen Louise Burgard skrev i 2009 en doktorgrad i filosofi og historie.⁷³ Avhandlingen var en kvalitativ undersøkelse om hvordan filmer påvirket videregående elevers historiske forståelse. Hun ser på måten elevene ser på filmen på, og hvilke verktøy de bruker for å få mening ut av filmen. Ser de på historisk film på samme måte som de studerer historisk informasjon? Hun undersøker også hvilke spørsmål elevene stiller til en film. Er de kritiske?

Burgard argumenterer for at hemmeligheten bak historieundervisning er å følge den historiske disiplinen. Hvis man lærer elevene å bruke verktøy som historikere bruker, kan elevene virkelig få utvikle sin historiske forståelse. Verktøy som f.eks. analysering av dokumenter, se forskjellige perspektiver, være kritisk til kilder, vurdere falskhet, og kunne trekke linjer mellom fortid og nåtid. I kapittel 2 fører Burgard er en dyp analyse av rammeverkene innenfor historisk forståelse, bruken av film for å lære bort historie, og verktøyene for historisk virksomhet. Dette er en ganske dyp analyse

---

⁷¹ Stoddard 2012:277-281

⁷² Stoddard 2012:184-186.

⁷³ Karen Louise Burgard, *Hollywood and history: a qualitative study of the impact of film on high school students' historical understanding*, (doktorgradsavhandling, Faculty of the University of Missouri-Kansas City, 2009)

om hvordan elever utvikler historisk forståelse, og hvordan film kan hjelpe til å utvikle dette. Burgard argumenterer igjen for at dette kan bli gjort gjennom å lære elevene de rette verktøyene.

Med dette som basis, ble hennes forskningsspørsmål som følgende:

1. Har historisk film en påvirkning på utviklingen av historisk forståelse hos en elev om en spesifikk hendelse eller tema?
2. Hvordan identifiserer og forstår elever påvirkningen film gjør på deres historiske forståelse?
3. Forstår elever historiske verktøy, og bruker elevene dem når de ser på film?

Undersøkelsen ble en kvalitativ kausstudie hvor intervju spørsmålene gikk ut på å utforske disse.⁷⁴

Informanter

Burgard samlet informanter fra videregående skolen hun jobbet på. Skolen anses som å være ute på landet, men ikke altfor langt fra nærmeste by. Hun samlet en gruppe som varierte på kjønn, karakterer, og klassetrinn, for å få et slags demografisk gjennomsnitt. Av de 20 frivillige som ble valgt ut, følte Burgard at hun fikk et grensesnitt på hva man kan kalle den gjennomsnittlige videregående elev i 2009.⁷⁵

Metode

Burgard brukte 3 forskjellige kvalitative undersøkelser. 1) dokumentanalysering, 2) åpent intervju og 3) gruppediskusjon. På dette viset får hun til en triangulering av forskjellige data samlet inn gjennom forskjellige metoder.

Burgard gjør klart på forhånd med elevene om forskjellige historiske verktøy.

1. Understanding multiple perspectives
2. Identifying bias
3. Evaluating the credibility of sources
4. Demonstrating empathy
5. Having an ability to make connections from the past to the present
6. Comprehending chronology and time sequence

---

⁷⁴ Burgard 2009:12-19

⁷⁵ Burgard 2009:57-64

7. Identifying historical significance

Første filmen de ser er «*Pearl Harbor*». Før og etter filmen utfyller elevene et spørreskjema. Det samme gjør de med den andre filmen de ser, «*Tora! Tora! Tora!*». Burgard observerer under filmene, for å legge merke til hvordan elevene ser på filmene. Dette er for å se hvilke deler som vekke oppmerksomhet, og for å prøve å skjønne elevenes analysing av filmen. Etter filmene hadde de også en økt med diskusjon med hverandre. Meningen med dette var å gi Burgard et dypere innblikk i utviklingen av historisk forståelse. Under diskusjonen ble elevene spurt om å sammenligne disse to filmene, og finne kontraster. De skulle også prøve å finne ut av om det ble noen forskjell i deres tenkning om saken. Til slutt førte Burgard et 30-minutters personlig intervju med hver av elevene. Meningen med intervjuet var å se om elevene brukte de historiske verktøyene. Intervjuet handlet også om deres personlige analyse av filmen.

Metoden til Burgard

Burgard fulgte en form for analyse laget av Richie & Spencer, rammeverk-metode. Metoden går ut på å virkelig dykke inn i dataene sine, for å få en forståelse av hva du har samlet inn. Hun nevner også Patton og Grady som har en metode som likner ganske mye på denne, i at du må virkelig dykke inn i dataene dine. Bare her så må du også koble det opp til både din egen og tidligere forskning som er gjort på dette emnet. Kvalitativ forskning kan ikke kokes ned til tabeller og figurer. De er rike og detaljerte fortellinger som må tolkes. Patton foreslår at man må følge systematiske skritt for å konvertere den kvalitative informasjonen til systematiske kategorier for analyse. Dette gjør man ved å se etter gjengående informasjon. Man må finne et slags mønster i dataene sine. Burgard lagde kategorier med korresponderende temaer. Disse kategoriene følger et mønster som hun så i dataene sine. Kategoriene til Burgard ble derfor bestående av 3 kategorier seende slik ut:

Creswell blir også tatt opp. Han forklarer at i kasusstudier så kan forskeren bruke direkte tolkninger. Altså at man ser på en hendelse og drar mening ut fra den hendelsen, uten å se på andre hendelser. En annen måte å analysere på, som Creswell tar opp, er å identifisere mønstre, og sortere disse mønstrene i kategorier. Dette var analyseringsmetoden som Burgard valgte. Ut i fra forskningsspørsmålene sine lagde Burgard 3 kategorier som skapte rammeverket for analysen hennes:

1. Historisk forståelse/tenkning
2. Bevissthet om historisk forståelse
3. Historiske verktøy

Ut i fra disse kategoriene, ble det utviklet temaer. Disse temaene er:

- (a) historical comprehension, (b) evaluating accuracy of historical accounts, (c) understanding multiple viewpoints/perspectives, (d) displaying historical empathy, (e) personal identification or recognition of learning, (f) the purpose of historical film, (g) determining the credibility of a source, (h) understanding bias, and (i) using the tools of historical inquiry.⁷⁶

Funnene til Burgard

Spørsmål nr. 1. Historisk forståelse/tenkning.

Dataene fra forskningsspørsmål nr. 1 viste seg å gi et godt innblikk i å forstå hvordan elevene lærer. Spørreskjemaet før filmen viste at de hadde interesse for filmer, og at de likte å se en visualisering av fortiden. De viste også at de ikke visste mye om Pearl Harbor-hendelsen fra før av. Gjennom sine empiriske data fant Burgard ut at filmene *Pearl Harbor* og *Tora Tora Tora* hadde en innflytelse på elevenes forståelse om fortiden. De viste til ting de ikke visste fra før av, sånn som olje-embargoen fra USA. Gjennom dette viste de også at de klarte å håndtere årsak-effekt koplinger til bombingene av Pearl Harbor. De stilte seg også kritiske til ting de fikk vite fra filmen, som ikke stemte overens med det de visste fra før. I filmen *Tora Tora Tora* ble president Roosevelts makt nedtrykt, og elevene var skeptiske til at presidenten ville bli nektet informasjon under krigstid. De viste også empati i forhold til hvordan de sivile følte det under angrepet. Flere av elevene nevnte også at filmene motiverte de til å finne ut mer om bombingene av Pearl Harbor. De prøvde også å få denne nye informasjonen til å passe inn med det de visste fra før av. Det viste seg at filmene forsørget elevene med et mer komplett bilde av hendelsen.⁷⁷

Spørsmål nr. 2: Bevissthet om historisk forståelse

Elevene viste til informasjon som de lærte av filmen, som de ikke visste fra før av. Elevene mente også at filmen hjalp dem uten tvil å kjenne igjen forskjellige perspektiver. På et dypere meta-kognitivt nivå, viste de seg å være uenige. Selv så de ingen historisk verdi i Hollywood-filmer, og de fleste sa godt i fra at de aldri ville gå til en Hollywood-film for å lære. Dette var i konflikt med det Burgard hadde funnet fra sine innsamlingsmetoder. Både fra spørreskjema, gruppediskusjon og personlige intervju viste elevene at de hadde lært fra filmene. Men elevene virket ikke klar over dette.⁷⁸

Spørsmål nr. 3: Bruker de historiske verktøy?

---

⁷⁶ Burgard 2009:64-70

⁷⁷ Burgard 2009:141-144

⁷⁸ Burgard 2009: 151- 154

Elevene viste at de var skeptiske over Filmen *Pearl Harbor* og dens kredibilitet. De viste også sinne over at filmen brukte så lang tid på karakterene i filmen og ikke om de faktiske historiske handlingene. Men når filmen viste scener om historiske hendelser, så stilte elevene ingen spørsmål om hva filmen presenterte. Noen elever kommenterte på det visuelle aspektet med filmen, at Hollywood kanskje overdrev litt. Men alt annet ble tatt som god fisk. Dette viste seg enda tydeligere i filmen *Tora Tora Tora*. Alle utenom en elev syntes at filmen presenterte bombingen på en ordentlig og skikkelig måte. Dette kan ha med at filmen virket litt mer som en dokumentar. Filmen virket så profesjonell, så det var lett for elevene å stole på at filmen viste fakta. Det var vanskelig å tvile på filmen. Så det ble ikke brukt mye kritisk analyse av elevene.

Elevene viste i begge filmene at de hadde lært om bias og perspektiver. De klagde på at *Pearl Harbor* var for vinklet mot den amerikanske siden. Elevene fortalte også om hvor mye de hadde lært om den japanske siden, og at de forstod japanerne sin side bedre etter å ha sett *Tora Tora Tora*. Når de ble stilt spørsmålet om de selv synes de bruker historiske verktøy. De forklarte, veldig svakt, at de så etter ting som bias og propaganda. De prøvde også å forklare hvordan de bestemte seg for at en film var til å stole på eller ikke. Det virket som de prøvde å lette etter grunner til at de var kritiske seere, men klarte ikke helt å forklare hvordan de var det.⁷⁹

Det viktigste funnet til Burgard var ikke noe hun hadde planlagt å undersøke, men noe som kom fram i undersøkelsen. Dette var spørsmålet om hvordan elevene så på bruken av film i klasserommet. Nesten alle elevene mente at film har en plass i klasserommet. De nevnte at film gir dem en god introduksjon til et tema, og funker bra til å styrke kunnskapen de har lært. De mente også at tenåringer lever i en så digital verden, og film ville være en god måte på å motivere og engasjere elever i historie. Elevene sa selv at som en lærer burde man peke ut unøyaktigheter i filmen, og presentere annet stoff om temaet enn bare film. Til sist, mente elevene også at det var viktig at læreren lærte elevene om historiske verktøy. Elevene må kunne vite hvordan å se på en film, for å få noe fornuftig ut av den.⁸⁰

---

⁷⁹ Burgard 2009: 155-158

⁸⁰ Burgard 2009: 158

Kapittel 3: Metode

Forskningsstrategi

Kvalitativ metode – grounded theory

Oppgaven min er en elevundersøkelse om hvordan elever opplever film i historieundervisningen. Den er i stor grad eksplorativ og krever kontinuerlig tilpasning ved nye oppdagelser. Det er noen hovedmomenter jeg er interessert i å utforske, slik som «hvordan opplever elever filmbruk i historietimene?», og «Er filmbruk et effektivt verktøy i historieundervisningen?». Men disse tas opp veldig generelt, og jeg lar elevene komme fram til svaret selv. Ved denne typen forskning bruker jeg kvalitativ metode, og forskningen min er induktiv. Siden oppgaven er eksplorativ og krever mye refleksivitet, har jeg valgt grounded theory som min forskningsmetode.

Det finnes to forskjellige former for grounded theory. Konstruktivistisk og objektivistisk.

Konstruktivistisk tenker at forskeren bruker data til å skape noe selv. Dette fungerer bra for å fange alle aspektene på hvordan folk skaper mening ut i fra det de erfarer. Forskeren har også stor mulighet til å prege forskningen selv. Objektivistisk ser på data som om den allerede finnes. Den er allerede i verden. Forskerens oppgave er bare å finne det, å «oppdage» det. Objektivister er strengere og mindre åpne til justering av prosjektet enn konstruktivister. Derfor passer konstruktivistisk best for meg.

Grounded Theory

Denne forskningsmetoden går ut på å starte med «blanke ark», for så å følge induktive og fleksible strategier for at forskeren kan komme fram til en forståelse av temaet. Man utvikler altså en teori ut i fra dataene man samler inn. Dette er en kontinuerlig prosess, og ved nye observasjoner sammen med tidligere innhentet data, utvikles kategorier og relasjonene mellom dem oppdages.⁸¹ Skaperne av grounded theory, Barney G. Glaser og Anselm L. Strauss, siktet mot å demonstrere forhold mellom forskjellige konseptuelle kategorier, og å spesifisere hvordan teoretiske forhold kommer til, forandrer seg eller er vedlikeholdt.⁸² Forskeren må dermed ha et tett forhold til dataene han eller hun har samlet inn, da man må bruke dette for å utvikle undersøkelsen videre. På en måte analyserer man kontinuerlig gjennom undersøkelsen. Forskeren vil også ha mer direkte kontroll over konstruksjonen av data. Dette krever at forskeren har mer kontroll over datainnsamlingen og analysen. Under et intervju må jeg være fleksibel, og fange opp interessante temaer som kommer frem, for så å grave dypere om dette. Ved å

---

⁸¹ Ulrik Malt, hentet fra SNL.no 15.11.2017, https://snl.no/grounded_theory

⁸² Kathy Charmaz, *Qualitative interviewing and grounded theory analysis* S.675-676 I *The SAGE Handbook of Applied Social Research Methods* red. Leonard Bickman og Debra J. Rog. (Sage publications, 2001).

studere dataene jeg har samlet inn kan jeg finne mangler eller behov for mer konkretiserte spørsmål. Dermed kan jeg undersøke nøyere ved neste intervju.

Grounded theory er splittet i to variasjoner, objektivistisk og konstruktivistisk. De er ganske like, med den distinkte forskjellen at et objektivistisk syn går ut på at dataene representerer objektive fakta, at dataene allerede finnes i verden, og at forskeren bare oppdager dette. Forskeren spiller derfor en upartisk rolle som dokumenterer faktaene. Dette fører til en veldig streng fremgangsmåte på hvordan å samle inn data. Konstruktivistisk form setter prioritet på den delte opplevelsen mellom forskeren og informantene, og at dette konstruerer data og analyse. Metoder forsikrer ikke kunnskap, de er der for å sørge for mer eller mindre nyttige redskap for læring. Konstruktivister studerer hvordan informanter skaper mening og aksjon, og prøver å komme så tett på dette som overhodet mulig. Denne formen ser på dataanalyse som en konstruksjon som inkluderer tid, sted, kultur, og kontekst, og i tillegg inkluderer forskerens tenkning.⁸³ Dette fører til en løsere og mer fleksibel måte på å komme fram til resultatet på. Dette fremmer også en tolkning av informantens verden, ikke nødvendigvis et nøyaktig bilde av det. Dette kommer med styrker og svakheter.

I grounded theory-intervjuere må definere og utforske prosesser. Hovedkjernen hos en konstruktivist er: «hva er det som skjer her?». I mitt tilfelle blir dette da å utforske elevenes forhold til film i klasserommet, og å utforske hva som skjer når dette foregår. En objektivist ville sett på hvordan man kunne samle fakta, og spørsmål under et intervju ville være redskaper for å få tak i disse faktaene. En konstruktivist ser på et intervju som en måte for å finne en av mange syn på temaet, kontra harde fakta. Forskeren og informanter samarbeider om å skape dette synet, og en konstruktivistisk forsker legger trykk på hvordan disse dataene kan bli plassert i kontekst. Dermed vil en objektivistisk forsker briljere med nøyaktighet i dataene sine, men de vil falme i kontekst.⁸⁴

Forskeren som bruker grounded theory må være varsom mot å tvinge data inn i intervjuene sine. Intervju generelt utfordrer forskeren til å skape en balanse mellom å spørre tilstrekkelige spørsmål og å trigge respons. En naiv forsker kan tvinge data inn i intervjuet sitt ved å stille spørsmål som er alt for ledende. Samtidig kan ikke spørsmålet være for løst, det må fremdeles handle om et spesifikt tema, og forskeren vil helst ha noe fornuftig ut av spørsmålet. Intervjueren må stille rike spørsmål samtidig som han eller hun ikke tvinger forutinntatte konsepter på det. En ting som kan hjelpe å huske på her, er at spørsmålet kan være åpent. Som alle intervjuere må han eller hun være aktiv i intervjuet og

---

⁸³ Charmaz 2001:677

⁸⁴ Charmaz 2001:678-679

oppmerksomme på ledespor. En hovedregel ved bruk av grounded theory er å kontinuerlig studere dine egne data, og å være fleksibel. Se på hvordan spørsmålene dine skaper data, og hvilken type data de samler inn. Hvis man gjør dette kan man samle inn en rik samling av data.⁸⁵

Analysering

Koding

Rent praktisk går koding ut på at forskeren undersøker dataene sine og plukker ut det forskeren synes er interessant, og fargelegger dette, for å på en måte «kartlegge» hva som skjer i dataene sine. Jeg bruker dataprogrammet Nvivo for å gjøre dette. Nvivo hjelper meg å holde styr på kodingen min. Når en elev snakker om for eksempel historiebevissthet, kan jeg kode denne delen. Mer spesifikt vil det si å fargelegge denne delen, og sette det inn i konseptet «historiebevissthet». Programmet vil lagre denne informasjonen, og gi meg en oversikt når jeg er ferdig over hvor mye alle elevene snakker om historiebevissthet. Dermed kan jeg sette denne informasjonen opp til sammenlikning og drøfting. Mens jeg koder skriver jeg også memoer til meg selv som gir meg ideer til hva jeg kan gjøre videre. Da kan jeg formulere forhold til andre intervjuer, se på nye retninger i forskningen min, koble kodene med forskningsspørsmålene mine og danne en hypotese.⁸⁶ Dermed vil kodingen reflektere forskerens interesse og perspektiver, men også informasjonen som ligger i data. Grounded theory-brukere gjør dette gjennom disiplinerte antagelser og teoretiske perspektiver. Altså, det er ikke bare subjektivt, kodingen er også basert på hva man vet av teori. Konstruktivistisk grounded theory, sånn som jeg bruker, oppmuntrer til å være reflektiv i analyseringen sin. Vær villig til å forandre på antagelsene og forutinntattheten din som former undersøkelsen. Kanskje du oppdager noe nytt, eller finner et nytt perspektiv om et konsept. En objektivist ville minimert grader av refleksivitet mest mulig, og holdt seg til rammeverket sitt. Minst mulig subjektivitet og personlig innblanding i analysen.⁸⁷ Man kan gjerne gjøre en generell koding første gangen, for så å gå dypere ved en kodefase nr. 2, hvor man undersøker nøyere ved spesielt interessante deler.

Jeg har fulgt 4 aspekter når jeg analyserer mine data:

- 1) Forberedelsen av data
- 2) Utforske data
- 3) Spesifikasjon/reduksjon av data
- 4) Rapport av resultater

---

⁸⁵ Charmaz 2001:681

⁸⁶ Hesse-Biber, Sharlene Nagy og Leavy, Patricia, *The Practice of Qualitative Research*. (Sage Publications: London, 2011). S.325-326.

⁸⁷ Charmaz 2001:683

Nr. 1 består av å notere mens man er i feltet. Dermed transkriberer du, gjerne mens du skriver memo til deg selv som du kan bruke for å lagre ideer du får underveis.

Nr. 2 handler om å utforske sine data. Her blir jeg kjent med stoffet og koder det.

Nr. 3 innebærer å koble sammen segmenter som har samme mening. Dette blir veldig enkelt når jeg bruker Nvivo, da den lagrer all koding jeg gjør. Jeg må også koble sammen konsepter og trekke slutninger mot en hypotese.

Nr. 4 går til slutt ut på å gjøre klar til en endelig rapport. Med analysen i hånd kan jeg begynne å drøfte resultatene mine, og jeg kan vise til statistikken og frekvensen av konsepter gjennom grafer.⁸⁸

Etter nr.2 var gjort hadde jeg en bedre oversikt og hadde da kartlagt dataene mine ved hjelp av koding. Under arbeidet av nr.3 koblet jeg sammen konsepter og temaer. Jeg førte en kryssanalyse av alle informantene mine, for å se likheter og forskjeller mellom de to demografiene (Stavanger mot Tønsberg, gutter mot jenter). Jeg oppnådde reliabilitet gjennom triangulering mellom observasjon, intervjuet med lærerne og sammenlikning mellom elevintervjuene. Intervjuene fra de 2 lærerne fungerte som et slags referansepunkt mellom hva lærernes mål med filmene var, og hva elevene fortalte om dette. Jeg må likevel understreke at jeg er klar over svakhetene til undersøkelsen min, og tar forbehold om at svarene kan være påvirket eller vinklet, så vel som analysen min.

Hvordan skrive transkripsjoner.

Utfordringer med å skrive transkripsjoner

Setninger er vanskelige å oversette fra muntlig til skriftlig form. Derfor må skriveren dømme selv hvordan setningen skal se ut for å gi den originale meningen. Et annet problem som mange gjør når de skriver transkripsjon er å ikke inkludere sitering eller herming. Enten fordi den ikke virker viktig, eller fordi man ikke gir nok oppmerksomhet til detaljer. Å forhindre denne feilen er viktig fordi svikt i å inkludere markering på sitering eller herming av andre kan gi feil budskap i teksten. Noe som informanten egentlig mener er fra noen andre, blir framstilt som noe de selv har sagt. Et 3. problem er forvirring som kan skapes av spoling fram og tilbake. Hvis man går glipp av hvor man var, kan noen ord forsvinne, og dette kan tære på setningens sanne mening. Et 4. problem er å blande ord som virker

---

⁸⁸ Hesse-biber 2011:326-328

like, men som har annen mening i forhold til konteksten. Man kan også høre feil, på grunn av forstyrrelser eller dårlig lyd kvalitet, noe som kan stå som et 5. problem. Dette var bare noen av mange problemer som kan forekomme under transkripsjon, og kan forhindre en god kvalitet.⁸⁹

Ordrett transkripsjon kan by på en rekke problemer. Informantene kan være uklare i talen sin, dessuten kan det være vanskelig å lese ordrett transkripsjon. Jeg vil fremdeles føre en ordrett transkripsjon til bruk i analysen min, fordi jeg vil inkludere hver minste detalj. Men disse ordrette transkripsjonene vil jeg inkludere som vedlegg. Redigerte og intelligente versjoner vil bli brukt dersom jeg siterer de i oppgaven. Dette er for å gjøre det lettere for leseren.

Siden jeg baserer forskningen min på grounded theory (se Grounded Theory), vil transkripsjonene mine følge en slags fortløpende pseudo-analysering. Jeg vil skrive notater og memo til meg selv. Disse notatene brukes til å utvikle neste intervju. For eksempel kan jeg oppdage et konsept som jeg må undersøke mer, eller oppdage mangler ved intervju spørsmålene mine. Notatene vil også brukes under selve analysen, for å hjelpe meg selv å se konsepter og interesse-momenter jeg må undersøke tydeligere, eller understreke.

Forsikre kvaliteten av transkripsjonen.

Å etablere en ordliste for transkripsjonen kan være nyttig både for skriveren og leseren. Hva du vil inkludere i ordlisten er opp til hva du vil få ut av transkripsjonene, men du trenger ikke å lage en full ordliste før du starter på transkripsjonene. Hvis du finner ut at noe mangler, kan du legge til dette fortløpende. Jeg vil inkludere en ordliste, og hvorfor jeg inkluderte eller ekskluderte noen elementer. Ekskludering kan forekomme hvis jeg synes det er unødvendig, eller hvis jeg ikke har ressursene til å spekulere over gitte element. En slik liste vil gi mange detaljer til bruk i analysen, dessuten vil vanskelige vokale uttrykk bli håndtert på en forståelig måte. Utrykk som «m-m» kan variere i forhold til toneleie. Å kategorisere de forskjellige vil hjelpe til å forhindre forvirring.

Lyd kvalitet kan forsikres ved å ta noen forholdsregler. Svake batterier, mye bakgrunnsstøy, en skitten mikrofon eller svak stemmebruk kan føre til dårlig lyd kvalitet. Før man starter intervjuet, kan man passe på at disse er i orden ved å kjøre en liten test av lyd kvaliteten.

---

⁸⁹ Ed. Jaber F. Gubrium og James A. Holstein, *Handbook of Interview Research*, (Sage Publications 2002), s. 630-633

Det er usannsynlig å unngå alle avvik i en transkripsjon. Uansett hvor god kvalitet lydbåndet er på eller hvor nøye man er når man skriver, så kan misforståelser skje. Dessuten er denne typen arbeid veldig kostbar på tid. En løsning på dette er å identifisere seksjoner i intervjuene som forskeren mener er mest verdifull, for så å fokusere mer på disse seksjonene enn andre. Hvis man finner et gjennomgående tema, kan man utforske det temaet grundigere. Dette kan gi varierende kvalitet på transkripsjonene, og det kan være at man går glipp av noe viktig. Bruk av notater og observasjonsdata kan hjelpe transkripsjonen og analysen.⁹⁰ Jeg vil gjøre mitt beste for å være klar over innholdet i dette kapitlet under arbeidet med transkripsjoner, men er ærlig over at det er mulig at det har skjedd feil i kommunikasjonen mellom intervju og transkripsjon.

Framgangsmåte

Høsten 2016 var preget av mye leting. Målet mitt og mine kriterier var å finne to historielærere med én klasse hver. Disse lærerne måtte også bruke film i klasserommet. Jeg stilte ikke nøye krav til filmbruken. Det er det samme om de bruker hele filmer eller små snutter. Jeg sendte ut e-poster og fulgte opp med telefonsamtaler til forskjellige skoler i Rogaland. Både i brevet og på telefonen introduserte jeg meg som en masterstudent som var interessert i elever og filmbruk i klasserommet. Jeg la fram mine behov, og spurte om det var mulig å arrangere et møte med meg og mulige lærere, slik at jeg kunne presentere oppgaven min og mine behov for dem. Jeg begynte med videregående skoler, og når dette viste seg lite fruktbart, begynte jeg å kontakte ungdomsskoler. Jeg kontaktet fagansvarlige for historie på de forskjellige skolene. Det viste seg veldig vanskelig å få kontakter, så jeg søkte hjelp til å finne kontakter av en professor på Universitetet i Stavanger. Han hadde en lovende kontakt på en videregående skole som møtte mine krav. Jeg tok kontakt med denne læreren, og han og en kollega viste interesse over oppgaven, og var villige til å la meg intervju både dem og elevene deres. Hvis jeg skulle gjort denne søkeprosessen igjen, ville jeg kontaktet lærere direkte, og kuttet mellomledd som fagansvarlige og rektorer.

I «Designing a Qualitative Study» av Joseph A. Maxwell⁹¹, nevner han fire punkter du må tenke på når du designer din kvalitative undersøkelse. Disse punktene må du alltid ha i hodet gjennom undersøkelsen din, og du må være åpen til å forandre på planen din i henhold til nye oppdagelser.

1. Forskerforholdet med informantene

---

⁹⁰ Gubrium:2002 s. 637-644

⁹¹ Joseph A. Maxwell, *Designing a Qualitative Study*, S.214-249 I *The SAGE Handbook of Applied Social Research Methods* red. Leonard Bickman og Debra J. Rog. (Sage publications, 2001).

2. Informantene. Hvilken tid, setting, eller individer du velger som skal gi deg informasjonen du ønsker.
3. Datainnsamling. Hvordan du samler dataen du vil bruke
4. Dataanalyse. Hva du gjør med dataen du har samlet inn. Får du noe ut av det?

1. Forskerforholdet med informantene

Maxwell snakker om hvordan forholdet ditt med informantene vil ha mye å si for hva du får ut av undersøkelsen. Individer er kompliserte og mangfoldige. Det kan hende at forholdet med informantene vil påvirke meg som et forsker-instrument. Intervjuene kan bli påvirket av dette. Derfor må man bestemme seg for hva slags forhold til informantene man skal ha.⁹²

Jeg bestemte meg for å ha et vennlig forhold til informantene. Intervjuet er ikke en prøve for hva de vet i historiefaget, og dette prøvde jeg å gjøre informanten klar over. Ønsket mitt er å ha en hyggelig samtale hvor vi kan snakke om deres tanker og opplevelser med film både i og utenfor klasserommet. På denne måten kan elevene selv komme fram til interessante momenter. Dette produserer et veldig løst strukturert intervju. Men samtidig har jeg den troen at det skaper legitime samtaler, med så liten grad av partiskhet og reaksjon fra forskeren som mulig.

2. Informantene

Informantene mine er ganske klare og tydelige. Oppgaven min går ut på å undersøke hva elever synes om film i klasserommet, og da blir elever gruppen jeg vil undersøke. Det er fremdeles visse krav jeg stiller til informantene. De må ha relativt samme kriterier, altså de må være fra samme trinn i samme fag. Det hadde vært positivt med en jevn fordeling av jenter og gutter. Jeg har samlet to klasser på 40-50 elever, begge to fra videregående i faget historie. Dette vil gi et godt grunnlag for å svare på min problemstilling. Hvis jeg hadde valgt f.eks, én klasse fra ungdomsskolen, og én klasse fra videregående, i to forskjellige fag, ville jeg fått data fra to vidt forskjellige grupper, og kunne ikke basert analysen min på det.

Etter jeg hadde etablert kontakt og møtt lærerne mine, ble vi enige om tidspunkt for når jeg kunne hospitere i klasserommet deres. På starten av timen introduserte jeg meg selv og oppgaven min, og spurte om det var noen elever som var villige til å la seg bli intervjuet. I klassen fra Stavanger fikk jeg

---

⁹² Maxwell 2001:234.

kontaktadressene til 6 elever som sa seg villige, noe som bestod av 4 jenter og 2 gutter. Disse kontaktet jeg i ettertid og planla når og hvor jeg skulle intervjuer de. Elevene har en studietime midt på dagen hver dag (kl. 11-12:15), som passet ypperlig. Intervjuet tok plass i et åpent miljø rett ved kantinen, så noe støy og forstyrrelser kan forekomme. Lokasjonen er litt sideliggende, men ikke like privat og intimt som et grupperom ville vært. Dette hadde dessverre ikke skolen til rådighet.

En av guttene fra Stavanger meldte seg av. Til gjengjeld møtte en av jentene opp til intervjuet sammen med ei venninne fra samme klasse. Dette gjorde så jeg fremdeles fikk intervjuet 6 elever, men fordelingen mellom kjønn ble skjev. Dette må tas med som en variabel i analysen.

I Tønsberg gjorde jeg mye av det samme, men der var jeg så heldig at jeg kunne intervjuer informantene mens læreren hadde time. Da rakk jeg å intervjuer alle informantene i løpet av 2 dager. Informantene i Tønsberg bestod av 3 gutter og 3 jenter. Denne fordelingen mellom kjønn er positivt.

3. Datainnsamling

Maxwell tar opp et problem innenfor datainnsamling under kvalitative undersøkelser. Det er fort gjort å direkte oversette problemstillingen sin til intervju spørsmål. Hvis man gjør dette, bryter man forholdet til den kvalitative metoden, og sitter igjen med noe som kan ligne logisk positivisme. I min oppgave handler det ikke om at metoden skal gi svar på problemstillingen min. Metoden min skal gi meg ressursene for å svare på problemstillingen min, ikke være en logisk transformasjon av problemstillingen. Derfor må jeg ikke ha et tunnelsyn om hva som skal svare på problemstillingen, men tenke på hvilken forskersituasjon som passer best for å gi meg dataene jeg trenger. Intervju spørsmålene må derfor ikke bli formulert etter en direkte oversetting av problemstillingen, men heller være fokusert på om spørsmålene kan supplere de dataene jeg trenger for å svare på problemstillingen. Dette krever prøvekjøring og opptil flere intervjuer før du får de dataene du trenger. Jeg må forutse så godt jeg kan hvordan intervju spørsmålene funker i praksis. Oppskriften til en god datainnsamlingsplan krever kreativitet og innsikt, ikke en mekanisk oversetting fra problemstillingen min til metode.⁹³

Fordeler ved kvalitativ metode:

I en kvalitativ undersøkelse møter forskeren informantene ansikt til ansikt. Dette gjør at forskeren kan grave litt dypere i det han ønsker å finne ut av. Det gjør det lettere å få en helhetsforståelse av noe.

Man kan ha lite kunnskap om det man ønsker å finne ut av, noe som kan gjøre det vanskelig å

---

⁹³ Maxwell 2001:233-238

formulere spørsmål på et spørreskjema. Det blir dermed en fordel for forskeren, da han under en kvalitativ undersøkelse kan stille oppfølgingsspørsmål. Man unngår misforståelser. Dette fører igjen til bedre forståelse hos forskeren, og sikrer validitet av dataene. Observasjon av informantene på forhånd kan gjøre det enklere for forskeren å tolke svarene.⁹⁴ Grundigere fordeler har jeg skrevet om under «kvalitativ metode – grounded theory».

Ulemper ved kvalitative metoder:

1. Finne skoler/lærere som er interessert i å bidra med en klasse jeg kan undersøke.

Ansatte i skolevirksomheten opplever en veldig travel hverdag, og det kan være vanskelig å etablere kontakt, så vel som å finne interesse. Det er ikke sikkert at det er mange som bruker film i undervisningen. For å samle nok data til undersøkelsen min må jeg ha rundt 10 elever, helst fra to forskjellige skoler.

2. Validitet av data jeg samlet inn.

Det kan være vanskelig å ha en fullstendig oversikt, og mange av elevenes tanker og refleksjoner kan gå unotert. Gjennom åpen diskusjon med klassen kan jeg få høre elevenes tanker om opplegget. Faren ved dette er at ikke alle kommer til bordet. Det kan være at elevenes tanker vil være overfladiske, lite gjennomtenkte, eller rett og slett falske. For å løse dette, kan jeg gå grundig til verks. Et intervju med hver elev på 15 minutter burde gi meg nok tid til å grave dypt nok. Hver elev får sagt sitt, og siden vi sitter ansikt til ansikt, kan jeg også stille oppfølgingsspørsmål. På denne måten forhindrer jeg misforståelser.

3. Mangel på tid

For å skape et større grunnlag for diskusjon og funn, burde man ha så mye data som mulig. Det kan være at jeg burde hatt gjennomført mer detaljerte intervjuer for å skape et større grunnlag for mine funn, men det var det ikke tid til. Jeg har gjennomført et kvalitativt intervju på i alt 14 individer. Intervjuene varte fra 20-30 minutter. Deretter transkriberte jeg intervjuene. Dette førte til over 100 sider med transkripsjoner. Deretter må jeg kode dataene, og plukke ut det jeg synes er relevant til analysen. Dermed må jeg analysere og se hva som er relevant i forhold til teori og interessante konsepter. Deretter diskuterer jeg funnene mine. Dette er veldig tidskrevende.

---

⁹⁴ Ann Kristin Larsen, *En enklere metode* (Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS, Bergen, 2008) s.26

4. Ethiske spørsmål

Ved hjelp av veileder har jeg undersøkt NSDs retningslinjer om personvern ved kvalitative undersøkelser. Undersøkelsen min bruker ikke sensitiv informasjon. Det eneste jeg bruker, er kjønn og alder. Dette gir ikke krav om å registrere undersøkelsen ved NSD. Men under viser jeg til informasjon som jeg er pliktig til å dele med informantene mine. Samtykke-skjemaet kan du finne under «vedlegg», helt bakerst i oppgaven.

- a) Gi informasjon om undersøkelsens formål og omfang, samt hvordan intervjuene blir offentliggjort i oppgaven min.
- b) La dem vite at deltakelsen er frivillig, og at man kan trekke seg når som helst uten å oppgi årsak for dette.
- c) Gi opplysninger om at undersøkelsen er fullstendig anonym, og at navnene deres vil bli kryptert.
- d) Informere at jeg oppbevarer informasjonen trygt og at det er bare jeg som har tilgang til dette mens undersøkelsen pågår, og at jeg kommer til å slette lydopptakene, transkripsjonene og informasjonen deres etter masteroppgaven min er godkjent.

I kvantitative undersøkelser kan man generalisere. Det kan man ikke i kvalitative undersøkelser. Det er mer tidkrevende å behandle kvalitativ data, da svarene ikke er ferdig kategorisert eller kryssset av. Da kan det bli vanskelig å få en god oversikt. Det kan være vanskeligere for informanten å svare ærlig når undersøkeren sitter rett ovenfor bordet. Det kan hende at svaret informanten gir, ikke er sant. Denne påvirkningen på informanten kan forfalske dataene man samler inn. Det kan være at informanten aner hva forskeren er ute etter, og svarer i henhold til dette. Det kan også være at informanten ikke vil bli satt i dårlig lys, eller at informanten svarer det han tror er allment akseptert. Hvis folk vet at de blir observert, kan dette også påvirke hvordan de oppfører seg.⁹⁵

Maxwell tar også opp at det er viktig for en forsker som gjennomfører kvalitative undersøkelser at han må tenke nøye gjennom hvordan forskeren selv kan ta feil. Med så mye innflytelse på hvordan undersøkelsen formes, så kan det være en stor mulighet til at forskeren manipulerer undersøkelsen. Uten strukturen og rammene en kvantitativ undersøkelse gir, må forskeren være forsiktig. Forskeren

---

⁹⁵ Larsen 2008:26-27.

må derfor reflektere hvordan han/hun selv kan ta feil, for å oppnå validitet. Maxwell sier det er to ting forskeren må være spesielt varsom over.

Det første er *Partiskhet*. Data kan bli manipulert til å stemme overens med forskerens teorier, forutinntatthet, eller verdier. Det er ikke mulig å utslette disse farene. Maxwell skriver at det er heller ikke passende å «standardisere» forskeren ovenfor andre forskere. Det gjør seg bedre å føre til lys til hvordan forskeren selv kanskje vil påvirke undersøkelsens gjennomførelse og resultat.

Reaksjon er også et annet problem med kvalitative undersøkelser. Reaksjon vil si å prøve å kontrollere utkommet til dataene for å passe med forskerens forutinntatthet. Maxwell understreker at å fjerne både partiskhet og reaksjon er umulig. Man kan selvfølgelig prøve å redusere effekten av disse to, og være så objektiv som mulig. Men å fjerne effekten helt vil være umulig. Det gjør seg dermed bedre for forskeren å være transparent overfor disse problemene, og vise at han eller hun er reflektert over disse problemene. Hvis man forstår ulempene ved innflytelse i en undersøkelse, kan man bruke ulempene produktivt.⁹⁶

Under arbeidet med min undersøkelse fikk jeg mange ganger inntrykket av at jeg undergravde meg selv mye. Det virker lite produktivt å undertrykke seg selv kontinuerlig. Men min oppfattelse er at dette er veldig viktig ved kvalitative undersøkelser; forskeren vil vise seg mer produktiv med mer validitet hvis han/hun er åpen om svakheter ved undersøkelsen sin. Jeg er ikke her for å bevise noe, jeg er her for å undersøke hvorvidt noe stemmer eller ikke, og for å se hva jeg finner. Det er dermed ikke min hensikt å undergrave min egen undersøkelse. Jeg er under troen på at denne selvtvilen vil styrke meg og mine funn.

---

⁹⁶ Maxwell S.240-243.

Kapittel 4: Resultater

Kildekritikk

Mitt inntrykk fra intervjuene mine er at det blir vist for lite kildekritikk fra elevene. Gruppen fra Stavanger nevner kildekritikk 7 ganger. Gruppen fra Tønsberg snakker om kildekritikk 15 ganger, over det dobbelte. Jeg tar forbehold av at jeg kontinuerlig justerte på intervjuet mitt, noe man skal i henhold til grounded theory-forskningsmetode⁹⁷. Dette kan ha ført til at jeg presset mer om kildekritikk ved Tønsberg-kullet enn i Stavanger-kullet. 22 sitater høres ut som mye. Men selv om elevene snakker om kildekritikk, så var det kun 2 elever som viste at de brukte kildekritikk på en grei måte. Det var Karl fra Stavanger og Roland fra Tønsberg.

Læreren fra Stavanger nevner at du kan bruke filmer i klasserommet selv om det er feil i den. Bare så lenge du bruker den for å finne ut hva som er feil i filmen. Da kan filmer brukes til å utvikle kildekritikk. Han nevner også at dette er spesielt viktig fordi elevene ser på så mye film i fritiden sin, så de trenger å utvikle denne kildekritikken i klasserommet. Han nevner også hvordan politikere kan bruke historie til å fremme sine egne mål, og refererer til Russland og hvordan politikerne bruker historie der. Dette bruker han som argumentasjon for hvorfor kildekritikk er så viktig. Han nevner også at de har brukt nynazist-nettsider (Vigrind) som et eksempel på dårlig kildebruk. Så denne læreren viser at han jobber mye med kildekritikk. Likevel forteller han at det er elever som bruker wikispace som kilde på oppgaver og presentasjoner, så dette er en ting som må jobbes med.

Læreren fra Tønsberg viser at han er veldig selektiv og kritisk til hvilke filmer han bruker. Han nevner fra erfaring at det er veldig få filmer som funker bra. Men det finnes filmer som kan brukes. Han forteller om at han prøvde å bruke TV-serien *Vikings* (2013) som en introduksjon og som en visuell «stemningsskaper». Han ville gi elevene et bilde på hvordan en vikinggård kunne sett ut, og hvordan et vikingsamfunn er bygd opp. Men til ettertanke så synes han ikke den serien fungerte noe bra, fordi det er for mye tull som sniker seg inn. Skaperen av serien blander historiske personer og fiktive myter, og personer som ikke levde i samme tidsperiode. Til slutt så kan man ikke vise noen ting egentlig.

Diego fra Tønsberg synes han kan lære mye av en film hvis læreren har vært selektiv ved utvalget av film:

«M= Okei. Men føler du at du kan lære av film?»

Diego= jaja. Det føler jeg. Jeg føler for eksempel noen filmer at jeg kan lære et helt kapittel verdt av stoff. Men så er det også andre filmer hvor jeg føler at jeg ikke lærer noen ting, da. Men jeg føler at generelt av filmer, så lenge de har, hva kan man si. Så lenge læreren har gått gjennom den og veit at det inneholder fakta som du kan få i det da. Du kan få med det. Så jeg synes at jeg kan lære av det.»

Diego føler han kan lære mye av film. Men ikke alle filmer. Derfor må læreren være selektiv når han velger ut filmen, sånn at det er noe å ta tak i. Slik jeg nevner på side 26, under «bruke film for å visualisere fortiden og historisk narrativ», må læreren være selektiv og kritisk når han velger ut en film. Passer filmen til målet? Inneholder filmen nok historisk nøyaktighet? Hva må læreren nevne og

---

⁹⁷S. 47, denne oppgaven.

klargjøre ovenfor elevene? Oppfølging av læreren og påskudd av andre kilder er også veldig viktig. En film burde ikke stå alene. Den må følges opp, enten av veiledning og utdypning av læreren, eller med andre type kilder. Det kommer an på hva som er målet. Hvis du vil bruke filmen som en primærkilde, er det viktig at læreren styrer og veileder, for å sette elevene inn på riktig spor. Hva er det elevene skal bruke filmen til? Hvis du vil bruke filmen som sekundærkilde, er det viktig å ha med andre typer kilder å sammenligne filmen med, eller for å utdype og bekrefte/avkrefte det filmen viser.

De fleste elevene viser at de skjønner at filmskaperne legger til mye elementer av fiksjon i spillefilmene. For å sitere Ida⁹⁸:

«M= Ja.. tror du historisk korrekthet er en selvfølge i en film? Burda man,-

I= ,-nei. Jeg tror det er viktig, jeg tror at de som regisserer sånne filmer tenker på det. Men det kommer jo helt an på hvilken sjanger det er. Om det er en dokumentar, da må det jo være historisk riktig, eller om det kan være actionfilm eller drama eller. Og jeg føler på en måte at alle filmer som er basert på en sann historie har henta veldig mye fra virkeligheten men så har de lagt på ting for å få det til å være mer interessant enn det det er. Det tror jeg.»

Denne setningen oppsummerer veldig godt syntesen av det jeg har funnet i intervjuene mine. De fleste elevene har denne oppfattelsen. Når det kommer til spillefilm, så viser elevene at de kan være kildekritiske. Men når det kommer til dokumentar så viser hun en automatisk tillit, og sier at dokumentarer må være historisk riktig. Det er ikke alltid dette stemmer. Jeg snakker om dette i et eget delkapittel under.

Tilbake til spillefilmer: Selv om filmen er basert på en sann historie, så skjønner de at fiksjon er blandet inn. Action og drama er lagt til plottet for å gjøre filmen mer spennende. Men hvordan skal man vite hva som er sant og hva som ikke er sant? Karl kommenterer historisk nøyaktighet i TV-serien *The Pacific* (2010):

«I= jeg prøvde jo å lese meg litt opp på temaet da etter jeg så den. Så jeg tror det, muligens har de lagt på en ting som ikke var helt korrekt, litt sånn små scener der de slåss liksom. Men jeg tror nok det er ganske så historisk korrekt. Det blir jo ikke mindre troverdig når de filmer de veteranene som var med på det. Så jeg tror de har jobbet mye for på en måte få det så historisk korrekt som mulig. Men som regel er det ikke helt 100% korrekt. Men det føles jo veldig troverdig. Så da er jeg jo litt mer på den tanken da at mest sannsynlig er det troverdig og.»

Her viser Karl litt skepsis og litt kildekritikk. Han viser at han er klar over at ikke alt på filmen er historisk korrekt. Dessuten har han lest seg opp på temaet i ettertid, noe som er enestående. Han er åpen om at han tror det meste er troverdig. Og det kan for det meste stemme også. Filmskaperne har nok jobbet godt for å bruke førstehåndskilder og skildringer fra veteraner. Dette får serien til å virke veldig troverdig. Så hvordan skal man vite hva som er fiksjon og hva som er fakta?

---

⁹⁸ ,- er et tegn jeg bruker for å vise at eleven avbryter meg, gjerne fordi de er ivrige etter å gi svar. Dette ser jeg som en positiv ting.

Jeg spurte Diego fra Tønsberg om man burde kvalitetssjekke kilder på filmer. Da svarte han ærlig at han aldri har kvalitetssjekket en kilde før, men at det kan være viktig i visse tilfeller. Hvis man snakker om noe avansert eller kommer med en påstand, så kan det være at det kan være greit å ha kildene sine i orden. Hvis det kommer en som leser stoffet ditt i etterkant så er det greit for den personen at han kan kvalitetssjekke kildene dine. Sånn at man kan være helt sikker på det du har skrevet stemmer.

Roland viser et fremragende bruk av kildekritikk og historiebevissthet:

«I= Man må jo tenke litt kritisk til åssen personen tenker selv, da. OM det var virkelig personene som gjorde det eller om noen andre ba han om å gjøre det kanskje.

M= Hvis det er en historiker da som har lagd, skrevet det?

I= ja, eller personer vil alltid ta sider da. De vil alltid være på en side. De vil aldri være sånn, midt i mellom. Og da kan det kanskje hende at den historikeren er på den ene siden da, og vil fremheve sin side som noe positivt eller negativt ved den andre da.»

Roland forklarer at alle mennesker er subjektive, selv historikere. Og dette stemmer. Objektivitet er derfor umulig å oppnå, selv om det er snakk om en akademisk historiker som gjør alt riktig. Dette er et eksempel på en elev som er historiebevisst og som er kritisk til det han blir eksponert for i hverdagslivet sitt. Dette kan diskuteres å være det jeg som historiker ønsker å lære elever. Når jeg undersøkte dypere om kilder med Roland ble han litt usikker. Men fremdeles har han vist en veldig god bruk av kildekritikk. Det er forståelig at han blir litt usikker når jeg stiller spørsmål på universitetsnivå, når han bare går på videregående.

Hva så med de svake elevene? Det blir kanskje feil å kalle elevene for svake, for de fleste virket veldig flinke. Det jeg mener med svake elever er at de viste litt mangler på kildekritikk og historiebevissthet. Jeg gikk kanskje ikke godt nok i dybden i intervjuet. Intervjuene var veldig generelle og fleksible i starten, og jeg gikk mer i dybden når jeg fant interessante konsepter å undersøke videre. Hvis eleven ikke nevnte noe nevneverdig i forhold til kildekritikk, gravde jeg dermed ikke dypere. Dette kan være en feil fra min side. Uansett vil jeg liste det opp som svak bruk av kildekritikk hvis eleven ikke klarer å kommentere på spørsmålene mine som omhandler kildekritikk. Det jeg har snakket om så langt under delkapittelet «kildekritikk», er elever som viste middels til sterk kunnskap om kildekritikk. Det som følger under er eksempler på svak eller lite kunnskap om kildekritikk. De fleste elevene viste tegn til lite kunnskap om kildekritikk. Under følger et utdrag fra Inga fra Tønsberg

«I= (...) Det er det som er spennende da, for da husker jeg det mer.

M= ja da husker du det mer. Føler du at det påvirker deg litt hvis du får den beskjeden før du ser filmen, at det er basert på en sann hendelse?

I= Ja, det vil jeg si

M= Hvordan da?

I= Det er jo litt gøy å se på hva som har skjedd. Men, også er det bygd opp på en annen måte enn det det er. Når det er dramatisert. Men det blir bedre, ja. Jeg synes det er bedre strukturert da hvis det er laga sånn.»

Det som skjedde her var at jeg prøvde å grave om kildekritikk. Det kan hende jeg burde vært mer direkte i ordleggingen min, men jeg prøver samtidig å ikke være ledende i mine spørsmål. Jeg liker best at eleven kommer fram til konsepter selv. Vi snakker om filmer som er basert på sanne hendelser, og om dette påvirker Inga på noen måte. Hun synes det er mer spennende når filmen er basert på sanne hendelser. Jeg tolker begrunnelsen hennes med at hun synes det er mer gøy å se på noe som har skjedd, i forhold til andre dramatiserte fiksjonsfilmer. Det som overbeviser meg om manglende kildekritikk her er at hun understreker hvor spennende det er når hun ser på noe som virkelig har skjedd. Hun har fokus på underholdningsverdien. Dette er jo en av styrkene til filmer, at formen er engasjerende. Dette er tross alt en elev som innrømmer i intervjuet at hun synes det er vanskelig å konsentrere seg i klasserommet. Men her virker det som om eleven har glemt kildekritikken sin, og ikke anvender dette når hun ser på filmer som er basert på sanne historier. For man kan ikke gjenskape historien akkurat slik den var. Det vi ser er bare en gjenskapning.

Jeg følger opp med et spørsmål om hun synes det er en selvfølge at filmer skal være historisk korrekte. Da svarer hun med både ja og nei. Inga forklarer at seeren er som regel klar over at spillefilmer ikke er helt nøyaktige. Man må lage spenning, og da kan det være at man må trekke inn litt andre ting også. Så Inga viser at hun er klar over at filmer må ofre historisk nøyaktighet for å gjøre innholdet spennende. Men det virker ikke som om hun helt klarer å skille mellom fiksjon og fakta når det er snakk om filmer som er basert på sanne hendelser. Det virker som om Inga kanskje ikke er like kildekritisk når filmer er basert på sanne historier.

Hildegard snakker også om filmer som er basert på sanne historier. Ho sier det er en forskjell mellom hva filmen er basert på. Hvis filmen er basert på noe som er bevist har skjedd, sånn som en tsunami, så vil hun nok stole på filmen. Hun har sine tvil når det kommer til for eksempel skrekkfilmer som er basert på sanne historier. Da vil hun være langt mer kildekritisk enn hvis det er noe som er mer overbevisende og realistisk.

Dokumentar

Jeg personlig mener de fleste elever har en kritisk sans, men denne må du hente fram og bruke. Hjelp elevene til å finne denne sansen, og jobb med å utvikle den. I likhet med Stoddard (s. 34) fant jeg i min egen undersøkelse en mangel av kildekritikk til dokumentarfilmer. Stort sett var det enighet med at spillefilmer var fiksjon og konstruksjon, og elevene viste at de var kritiske til slike filmer. Når spørsmålene dreide seg om dokumentarfilmer mistet de dessverre denne kritiske sansen. Dette gjelder for både gutter og jenter, Stavanger og Tønsberg. Til og med de flinkeste elevene feilet her. Det virker som om dokumentarfilmer har en slags automatisk autoritet, noe Rosenstone også snakker om. Jeg referer til side 16 i oppgaven min, hvor Rosenstone snakker om problematikken til dokumentarfilmer, hvordan dokumentarfilmer får en automatisk autoritet fordi skaperen spiller på fakta. Men dette er fremdeles en konstruksjon, en beretning av historien. Under har jeg dratt ut noen eksempler fra transkripsjonene. Jeg bruker disse for grunnlag av argumentasjon og analyse.

Ida fra Stavanger svarte angående spørsmål om styrkene til dokumentarer:

«det er jo sant det som har skjedd. Det er en realitet som vi får være med på å se. En dokumentar er jo akkurat som en fortelling, bare du, det er danning av bilder som gjør det enklere for deg å forstå. Men dette er en faktisk handling, det er ganske styrke til dokumentarene».

Ida viser her lite kildekritikk til dokumentarer. Selve dokumentarbegrepet virker som har en slags automatisk autoritet, at innholdet er objektiv fakta og kan aldri ta feil, en slags sannhet. I dokumentarfilmer er det kanskje mer fokus på historisk korrekthet og fakta sjekking, men slike filmer er fremdeles en konstruksjon, en gjengivelse med et perspektiv fra skaperen. Dessuten kan noen dokumentarfilmer være så dårlige at det knapt inneholder historisk korrekthet. Dette må tas opp med elever. Elevene må fremdeles ha en kritisk sans når de ser på dokumentarfilmer, og må tolke det de ser.

Jeg anser Karl fra Stavanger som en sterk og reflektert elev i historiefaget, og han svarte til samme spørsmålet:

«Nei det, det er jo at informasjonen vil være korrekt. Mest sannsynlig. Det er jo det som er med dokumentarfilmer at det skal være korrekt info. Og dermed så, du blir ikke eksponert for alle de uhistoriske faktaene. Så alt det du får vite fra en dokumentar er jo mye, det vet du jo. Det skal jo være troverdig. I motsetning til historiske filmer (spillefilmer). Så det er det som er den største fordelen ved en dokumentar».

Mest sannsynlig. Her viser Karl litt kildekritikk. Men han behandler fremdeles dokumentar som korrekt info de facto. Er dette feil? Jeg vil si det. Jeg er enig med han at det er *bedre* historisk korrekthet i dokumentar enn i spillefilmer. Men han glemmer i stor grad den kritiske sansen sin når han ser på en dokumentarfilm, og den må man ikke glemme. Da er det fort gjort at den høye formen for tankefullhet som Stoddard snakker om forsvinner, og man står igjen med en lav tankefullhet. Det samme skjer nok også med historiebevisstheten (s. 9). Hvis man ikke ser kritisk på dokumentarer glemmer man konteksten mellom fortid, nåtid og fremtid, og reduserer sin egen historiebevissthet. Hvis kildekritikken er bevart, kan man lettere sette seg selv og samfunnet i kontekst, og vil derfra kunne utvikle sin historiebevissthet. Forhåpentligvis med hjelp av læreren. Lund skriver om at filmen Max Manus (2008) ble raskt knyttet opp som autentisk. Det ble lagt stort arbeid i å gjenskape krigsårene i Oslo. Autentisk betyr at noe er det det gir seg ut for å være. En spillefilm er mer eller mindre historisk realistisk, en god gjenskapelse. Men ikke mer eller mindre autentisk. Fortiden kan aldri gjenskapes slik det virkelig har vært.⁹⁹ Dette gjelder for dokumentarfilmer også.

Roland fra Tønsberg, også en veldig sterk elev, snakker om en dokumentar han så. Jeg spør han om historisk nøyaktighet. Da innrømmer han at det er vanskelig med dokumentarer fordi han har så tillit til de som lager dokumentaren. Han nevner forskere og arkeologer som visse tillitspersoner. Fortjener de denne tilliten? Hvis skaperne av dokumentaren har vært flinke til å bruke ordentlige fagfolk, fortjener nok dokumentaren tillit. Men historisk korrekthet er én ting. Objektivitet og perspektiv er en

---

⁹⁹ Lund 2016:173-174

annen. Disse to kan ikke garanteres, og det er det jeg argumenterer for. Det handler om hvordan elevene fordøyer filmen de ser. Ikke la dem glemme den kritiske sansen, og minn dem på at de må fremdeles tolke og fordøye det de ser.

Gjennom mine intervjuer finner jeg ut at de fleste elever synes de lærer mest av spillefilmer enn dokumentarfilmer. Man skulle tro det var dokumentarfilmer de lærte mest av, slik Roland ordlegger seg:

«M= Hva tror du at du lærer mest av? Spillefilm eller dokumentar?»

I= Dokumentar så klart. Lære, kunnskap. Men filmer lærer jeg mer visuelt det der da. Så jeg kan si at jeg lærer mest av dokumentar. Fordi der er det kort, ikke gjøre det noe lengre enn det egentlig er da, haha»

Roland mener han lærer mest av dokumentarfilmer fordi det er kort og konsist, det er ikke med så mye unødvendig ekstra fiksjon for å gjøre filmen spennende. Men dette er de fleste elevene uenige i. De fleste mente de dokumentarfilm blir for kjedelig, og at de lærte mer av spillefilm, slik som Esmeralda sier:

«I= ja, absolutt. Og da er det og, jeg føler ikke man lærer så masse av det da, for man gidder jo ikke følge med. Når det blir sånn kjedelig og masse prating og sånne ting.

M= Ja, det tror jeg alle kan være enige i. Tror alle har sett på en film som de syntes var kjedelig.

I= ja, det har de nok.»

Visualisering, læringsstil, interesse og variasjon

Interesse og variasjon

Gjennomgående i intervjuet nevner læreren fra Stavanger variasjon. Dette er nøkkelen til hans bruk av film i historieundervisningen. Han mener han får mer læringsutbytte av å bruke små filmsnutter for å holde elevenes interesse og engasjement oppe. Nevneverdig fra min observasjon så jeg at læreren gjorde en god jobb til å følge opp filmsnuttene med diskurs og samtale etter hver snutt. Han bruker dermed filmsnutter som en base for samtale i klasserommet, og følger opp hver filmsnutt med fordypning fra lærerens side. Han sier også at han pleier å ha oppgaver og annet arbeid relatert til filmen etter visningen.

Synonymt med variasjon tar han også opp aspekter slik som forskjellige læringsstiler, visualisering, og interesse. Han nevner at dokumentarene han brukte når jeg observerte var litt for tørre og kjedelige for elevene. Da er det nesten ikke vits sier han, fordi elevene må synes det er kjekt. Under analysen min av konseptet dokumentar snakker jeg også om dette.

Ida fra Stavanger bekrefter lærerens synspunkter:

«Styrkene? Det er engasjerende. Det er, det viser på en måte et bilde av det du har lest da. For de pleier som regel å vise fargefilmer da tenker jeg. Så det er relatert til det som har skjedd, også klarer du kanskje, de som ikke forstår så godt når vi holder på å ha powerpointer og sånn de forstår kanskje mer når vi ser film. Også tenker jeg det at. Det blir liksom, skal du ha den samme tingen hele tiden så detter du av. Også tenker jeg for meg å se en film gir meg en liten «boost», åi, nå skal vi endelig gjøre noe annerledes enn å høre på en presentasjon. Så jeg tror styrkene i filmen er å gi et bilde av hvordan ting har vært da, før. Og på en måte gi deg et lite innspill. For det er jo ikke alle som skjønner forklaringer, de skjønner filmer. Vi er ganske vant med det.»

Ida sier at variasjonen hjelper til å holde interessen oppe. Hun nevner også at det kan være lettere å forstå stoffet hvis man har sett en film om det. Man får bilder i hodet som gjør det lettere å relatere stoffet. Læreren konkretiserer i intervjuet hvordan dette vil se ut: Stoffet handler om imperialisme. Han viser en filmsnutt som viser et konstruert slag mellom Zulu-krigere og britiske soldater. Zulu-krigerne har skjold og spyd, mens britene har kruttrifler. Det er ganske sterke kontraster, noe som elevene husker. Noe som er veldig viktig, er at læreren følger opp snuttene, enten med diskusjon eller oppgaver. I dette tilfellet understreker aktiviteten etter filmen målet til læreren: hvorfor vant britene i dette slaget. Kan dette relateres til imperialismen? Forhåpentligvis vil denne form for aktivitet bidra til en økt forståelse av imperialismen og hvordan britene klarte å dominere en så stor andel av verden.

Ida forteller videre at av og til så er det ting i historietimen man ikke helt forstår. Da kan det hjelpe hvis læreren viser en filmsnutt, for så å forklare filmen etterpå. Hun sier at kombinasjonen av film - bildene, og læreren - fordypningen, kan hjelpe henne å forstå emnet bedre. I lik grad som Irwing¹⁰⁰, følger læreren nøye opp filmen etter den er vist.

Inga innrømmer at hun faller lett av når det blir satt på en film. Filmer kan være kjedelige også. Noe jeg oppdaget fra min undersøkelse var at det var overraskende mange elever som syntes film var kjedelig. Jeg var under inntrykket at elever gledet seg over film i klasserommet. Noen av grunnene til dette kan være lokalt. I Stavanger har læreren deres i historie brukt mye dokumentarfilmer når han har brukt film i historieundervisningen. Dette kan være årsaken til den negative vinklingen til film under undersøkelsen min. Men dette undergraver ikke observasjonen min: overraskende mange elever synes film er kjedelig.

Når jeg gravde dypere om forskjellen mellom dokumentarfilm og spillefilm, var de fleste mer positive til spillefilmer enn dokumentarfilmer. Dette kan utdype hvorfor så mange synes film er kjedelig i klasserommet. Kullet fra Stavanger kan ha vært vinklet til å gi slike svar, da de nettopp hadde sett gammeldagse, kjedelige dokumentarfilmer.

Likevel er det nevneverdig at overraskende mange elever synes det var kjedelig med film i historieundervisningen. Observasjonene fra klassesettene kan støtte opp om dette også. Jeg hørte mye gjesping, og det var alltid 3-4 hoder som ble lagt på pulten med en gang filmen ble satt på. Mot slutten av filmene var det flere hoder som lå nede.

---

¹⁰⁰S. 28

Visualisering

5 av 8 som nevner visualisering i intervjuet er jenter.

5 av 8 som nevner visualisering i intervjuet kommer fra Tønsberg.

Henriette setter seg veldig positiv til historie. For henne gir det mye mer mening å lære om historie enn å lære om norsk. Hun kommer selv inn på temaet film. Hun klarer ikke helt å sette ord på hvorfor hun synes historie er interessant, men hun nevner at hun liker at du lærer om litt «andre» ting enn norsk og matematikk. Ved spørsmål om hva hun syntes om dokumentarene vi så svarte hun at de var litt kjedelige. Dette var det stor enighet om blant alle studentene fra Stavanger. Dokumentarfilmen var svart-hvitt, og laget med statister på en «gammeldags» måte. Dette er gjort med vilje av skaperen for å etterligne tiden den handler om. Filmen er produsert på 80-tallet, men ser ut som den er fra tidlig på 1900-tallet. Den handler om noen av hendelsene som førte opp til 1. Verdenskrig. Filmen gjør en god jobb til å vise de viktigste momentene på bare 20 minutter, og den viser til hvordan stemningen blant folk var før krigen. Dette sviner dessverre hen når alle elevene mistet interessen så fort. Seixas gjorde i 1993 en undersøkelse hvor han sammenlignet elevers historiske tenkning mellom 2 historiske spillefilmer.¹⁰¹ *Dancing with the Wolves* (1990), og *The Searchers* (1956). Undersøkelsen hans ble designet for å finne ut av grenselandet mellom å la seg rive med i filmens handling, eller å klare å holde en kritisk distanse til filmen. Seixas fant ut at desto nyere og mer troverdig filmen er til den virkelige verden, desto mindre kritisk distanse fikk elevene til filmen. Deldén inkluderer dette i sin oppgave, men kommer med en smule kritikk. Hun nevner at undersøkelsen til Seixas ikke løfter opp spillefilmers potensial til å styre elevenes resepsjon av filmen.¹⁰² Dette er tross alt lærerens rolle, å styre undervisningen slik at elevene kan få historisk verdi ut av filmen. Enten man bruker filmen som direkte kilder, eller som visualisering. Læreren må bruke filmen på riktig måte for å få undervisningsverdi ut av den. Elevene må ha veiledning, riktig tankesett og klare mål.

På den annen side har jeg også skrevet om spillefilmen *Alamo*, se «bruke film for å visualisere fortiden». Filmskaperne jobbet mot å lage filmen så historisk korrekt som overhodet mulig, til den minste detalj. Resultatet er et bra historisk produkt, men interessen faller hos publikum, og filmen gjorde det ikke bra på markedet. Filmen egner seg dermed kanskje ikke så bra til å visualisere fortiden. Det betyr likevel ikke at filmen er ubrukelig i klasserommet. Man må bare velge en annen måte å bruke den på. Bruk filmen som en sekundærkilde. Ha et undervisningsopplegg til hvordan man kan tolke

Tidligere har jeg snakket om mange av styrkene til filmer, hvordan de kan engasjere og skape interesse for historiefaget. Når dette ikke lenger er saken om en kjedelig film, har man en annen styrke som læreren kan utnytte. Denne kritiske distansen. Hvis elevene hadde fått klarere mål, eller en konkret oppgave i kildekritikk før de så på dokumentarfilmen på 20 minutter, kunne de kanskje fått mer ut av filmen.

Roland nevner noe som er relevant til visualisering:

---

¹⁰¹ Seixas, "Popular Film and Young People's Understanding of the History of Native American-White Relations (Society for History Education, 1993).

¹⁰² Deldén 2014:34

«M= Men tror du at man kan lære noe av filmer, da?»

I= Jeg tror man kan lære av film ja. Man får på en måte et bilde da på hvordan de hadde det

M= Ja. Hvorfor tror du at du at man kan lære av film da?»

I= grunnen til at man kan lære av film er fordi at da får man et mye mer visuelt forhold til historie, da. Man får mer, man kan på en måte se virkelig hvordan ting var da. Selv om man ikke får det detaljert da, virkeligheten. At de lager litt mer drama enn det det egentlig var men uansett.

M= m-m, man får på en måte et bilde av det.

I= ja, et sånt bilde da om de ikke er 100% riktig så får man i hvert fall en liten forestilling.»

Roland mener at man får et visuelt forhold til historie gjennom film, noe som kan hjelpe til å lære om historie. Man får mer enn bare av å lese i en bok. Han nevner at man får se hvordan ting virkelig var, noe som i utgangspunktet er feil. Men han følger opp med å vise at han er klar over at en film er en rekonstruksjon, en beretning, og at denne rekonstruksjonen ikke er 100% riktig. Dessuten liker filmskapere å slenge inn ekstra drama for å gjøre det mer spennende, og dette er han klar over. Generelt i intervjuene mine finner jeg at elevene er klar over at spillefilmer er overdramatisert og ikke 100% historisk nøyaktige.

Roland er en sterk elev. Hva så med svake elever? Under er et utdrag fra Anne og Kari. Disse to ville gjøre intervjuet sammen, noe jeg ikke protesterte mot. Grunnet dette bruker jeg «K» for Kari, og «A» for Anne istedenfor den vanlige «I» for informant.

«M= Hva tror dere at dere lærer av film? Noe som slår dere inn?»

A= Ja, da kan vi koble det opp til filmen etterpå, så er det lettere å forstå det.

K= Ja, sitter og leser i boka liksom, så er det som sagt vanskelig å se sammenhengen. Men hvis du ser det i en film så ser du litt mer rekkefølgen og hvordan ting egentlig var istedenfor at du bare sitter med dine egne tanker etterpå.

M= Ja. Er det noe mer dere kommer på?»

K, A= mmm ikke egentlig.

M= men dere sier at det er lettere å koble opp til pensum og læreboka og sånt noe. Hvorfor tror dere det?»

A= da har du litt knagger å henge opp på da. Altså jeg følger med på en annen måte fordi du har lyst til å vite hva som skjer. Så du følger litt med på en annen måte da.»

Anne og Kari er to elever jeg anser som svake i historie. Ut i fra dette utdraget og resten av intervjuet virker det som om elevene har liten form for historiebevissthet. Forholdet mellom fortid, nåtid og fremtid er ikke der. Kari hevder film hjelper henne å se tidsforløpet i en historisk hendelse. Dette kan

være bra, men poenget faller litt hvis hun mangler redskapene til å bruke dette ordentlig. Jeg snakker om analytiske og tolkende ferdigheter¹⁰³, og redskaper man bruker for å utvikle historiebevisstheten¹⁰⁴.

Dette er to elever som synes historie er vanskelig. Et positivt aspekt ved filmbruk, er at disse to svake elevene kan lære mer hvis det blir brukt film i klasserommet. Som de sier selv, kan film gi de «knagger» å henge seg på. Disse metaforiske knaggene kan gjøre det lettere for dem å huske på viktige momenter i et historisk tema til senere tid, altså de utvikler sine historiske kunnskaper. De får også noe å relatere seg til. Denne relasjonen er viktig, fordi selv om alle personer har et forhold til historie, så er det ikke alle som er så fullt klare over den. Denne relasjonen vil dermed gjøre det lettere for eleven å sette seg inn i historie. Forhåpentligvis kan man derfra bidra til å utvikle historiebevisstheten litt mer.

Jeg følger opp disse knaggene med en kommentar fra læreren fra Tønsberg. Han sier at han har brukt filmen *Bridge of Spies* (2015) for å visualisere den kalde krigen for elevene. Mer konkret er målet hans ved dette å gi elevene et sterkere forhold til den kalde krigen. Berlinmuren falt 10 før disse elevene ble født, og det kan virke litt fjernt for de fleste. Han vil gi elevene et inntrykk til rivaliseringen mellom USA og Sovjetunionen. Elevene har et forhold til den kalde krigen, men hos mange kan dette forholdet være svakt. Det kan derfor vises produktivt å gi elevene visse inntrykk for å utvikle forståelsen rundt den kalde krigen. Dette er et rent praktisk eksempel på hvordan disse «knaggene» kan hjelpe til å utvikle historiebevisstheten.

Empati og perspektiv

Under intervjuene med Stavanger merket jeg at empati var et konsept som jeg så ble nevnt ofte av elevene. Jeg undersøkte dermed nærmere om det ved kullet i Tønsberg. Læreren fra Tønsberg sier at spillefilmer er bygd opp slik at man blir engasjert, så han mener at elevene kan få empati fra spillefilm. Det er noe du kan bruke film til å oppnå, fordi du får ikke engasjert elevene på samme måte som når du selv står og forteller. Det kan gi elevene litt mer. Men han minner meg på: Brukes film på riktig måte, kan man få en veldig god effekt av det. Hvis ikke kan det bli helt katastrofe mener han. Det må nevnes at han har aldri brukt film for å målbevisst oppnå empati, men jeg føler kommentaren er relevant.

La meg starte med et sitat fra Arietta:

Arietta= jeg liker alt som har med første og andre verdenskrig, faktisk.

M= ja. Hvorfor er du så interessert i det, da?

I= altså under andre verdenskrig da har jo besteforeldrene mine levd så da kan du liksom skjønne litt mer hvorfor det skjedde og hvordan folk har hatt det og sånn.

Dette er et godt eksempel på hvorfor empati i historieundervisningen er så viktig. Arietta sier at hun er interessert i alt som har med første og andre verdenskrig å gjøre. Ved videre utspørring forklarer hun at interessen hennes baseres på forholdet hun har til besteforeldrene sine. Det blir mer personlig når

---

¹⁰³ 24

¹⁰⁴ 10

hun vet at besteforeldrene hennes levde på den tiden, og hun får en større interesse for å lære om første og andre verdenskrig på denne måten. Dette er historiebevissthet i praksis. Arietta viser at hun har et forhold mellom fortiden og nåtiden. Dette forholdet etableres gjennom besteforeldrene. Arietta blir interessert i å lære om hvorfor første og andre verdenskrig skjedde, og om hvordan folk på den tiden hadde det. Empatien hennes blir derfor et bidrag til å utvikle historiebevissthet hennes.

En ting jeg la merke til med empati var at informanter som for meg virket svake i historie fremdeles hadde noe å si om empati. Det var ikke veldig utdypet, men empati var fremdeles noe som kunne nevnes. Dette kan være nevneverdig, da nesten alle av elevene jeg har intervjuet har vist at de har evnen til å sympatisere med historiske agenter. Det er mulighet for at dette kan brukes produktivt i et klasserom.

Esmeralda var den aller siste informanten jeg intervjuet. Hun rakk å se en dokumentarfilm som handlet om et slag mellom romere og barbarer. Poenget mitt er at Esmeralda forklarer at hun syntes mest synd på barbarene. Barbarene ble fremstilt som svakere enn romerne. Oddsen var mot barbarene. Men filmen vinklet Esmeralda til å føle empati ovenfor barbarene, slik at Esmeralda heiet på barbarene. Filmen viste også saken fra romernes side, men romerne ble framstilt som pompøse og arrogante. Jeg skal ikke diskutere om hverken dette er en realistisk fremstilling eller ikke. Poenget er at Esmeralda ble påvirket til å ta side med barbarene. Filmen er laget slik at hun ble manipulert. Dette kan derfor være en ulempe også.

Filmteknikk kan derfor ha en virkning på hvordan man tolker filmen man ser. Et eksempel på veldig bevisst bruk av kameravinkler er filmen *Viljens Triumf* (1935). Filmen skildrer nazistenes partimønstring i Nürnberg. Filmen fremstår som dokumentarisk, men gjennom effektiv lyssetting og valg av kameravinkler blir det ingen tvil om at filmen er av formen propaganda. Det er klart at personer og gjenstander i filmen skal bli beundret av seeren. Dette er et ekstremt eksempel, men det er effektivt for å demonstrere hvordan bruk av filmteknikk kan få deg til å bli partisk og velge en side, slik som Esmeralda gjorde med barbarene.

Perspektiv:

Karl snakker om *The Pacific* (2010). Han nevner en scene som begir seg etter invasjonen på D-dagen. Amerikanske soldater har tatt noen tyske soldater til fange. En av de tyske fangene snakker engelsk, og avslører at han også kommer fra USA. Det veksles hyggelige ord og sigaretter, men ved scenens avslutning avsløres det at de tyske fangene blir henrettet ved pistolskudd. Karl synes det er bra at de tyske soldatene ikke ble vist som onde. De ble bare vist som helt vanlige mennesker. Dessuten viste denne scenen at også de amerikanske soldatene kunne påføre krigsforbrytelser.

Roland nevner at det er viktig at filmer ikke er partisk. Han mener det er en ulempe hvis filmer ser på en sak fra kun ett perspektiv. Han bruker Stalingrad som et eksempel. Han nevner ingen spesifikke historiske hendelser. Men han sier at ikke alltid begge sider blir vist. Hvis man bare ser perspektivet fra russerne skjønner man seg ikke på den andre siden, som er tyskerne. Jeg tror han hentyder til slaget ved Stalingrad under andre verdenskrig, da russerne slo tilbake tyskerne.

Diskusjon

Kildekritikk

De fleste elevene tenker selv at de lærer mest av å se på spillefilmer, i kontrast til å se på dokumentarfilmer. Store grunner til dette er fordi spillefilmer er mer engasjerende og interessante, i forhold til kjedelige dokumentarfilmer. Så til tross for at dokumentarfilmer er mer faktaorientert, så mener mange elever at de lærer mer av spillefilmer hvor fiksjon spiller en større rolle. Læreren fra Stavanger snakker om hvor viktig det er for han at filmene han viser er kjekke. Det er dette som gjør film verdifullt for han. Variasjon og engasjement. Hvis filmen er kjedelig og elevene sovner, så er muligheten for læring svak. Jeg refererer videre til læreren fra Tønsberg som sier han er veldig selektiv og kritisk til hvilke filmer han velger å vise i et klasserom. Dette gjelder både for dokumentarfilm og spillefilm, men læreren fra Tønsberg snakker om hvor mye fiksjon og tull som kan blande seg inn i spillefilmer. Til slutt så kan man ikke vise noen ting. Derfor må man være veldig selektiv for å kunne bruke en film i klasserommet i utgangspunktet. Jeg skriver om dette under «utvikle analytiske og tolkende ferdigheter».

Det må nevnes at i teorikapittelet skriver jeg om veldig mange kriterier for å oppnå tilfredsstillende resultater ved bruk av film. Er det så mye arbeid som må til for å få et suksessfullt opplegg med film i historieundervisningen? Eksemplene jeg har brukt i teori er fra lærere som har store opplegg rundt film over flere uker. Læreren Briley bruker også film som primærkilder, noe som krever veldig nøye planlegging og gjennomførelse. Det kan hende at dette er nødvendig hvis du vil garantere din suksess. Men jeg tror også man kan få positive resultater i historieundervisningen sin i mindre sekvenser. Det jeg mener med det, er at du ikke trenger å dedikere 4 uker for å trekke ut verdifull undervisning knyttet til film. Det kommer an på hva du vil oppnå med filmene du bruker, hva er målet ditt som lærer.

Karl viser litt kildekritikk, og litt skepsis til miniserien *The Pacific* (2010). Likevel har han veldig stor tillit til at serien er historisk nøyaktig. Er dette feil? Fortjener serien denne tilliten? Serien har inkludert intervju av veteraner som var med på de forskjellige hendelsene i andre verdenskrig som serien forløper seg i, noe som gir serien en slags kredibilitet. Likevel må det understrekes at serien er en gjenfortelling, og man må fremdeles være kildekritisk.

Diego innrømmer at han aldri gjort en kvalitetssjekk av en kilde før. Er det noe jeg forventer at en demokratisk borger skal gjøre? Jeg sier ikke at alle skal være forskere i historie. Men redskaper for å tolke og analysere historie mener jeg er viktige egenskaper for en demokratisk borger. Kildekritikk, historiebevissthet. Nøkkel, - og innholdsbegreper.

Noen av elevene jeg intervjuet viste seg ganske reflekterte, blant dem viste Karl og Roland seg mest. Ida var også ganske reflektert, men litt mindre enn de førstnevnte. Spesielt når det kommer til kildekritikk. Mitt fremtidige yrke er lærer, og jeg må klarere at jeg forventer ikke at alle mine fremtidige elever skal være mestre i dette. Individuer har sine styrker og svakheter, og selv om dette er et ønskelig mål, så kan det nok være vanskelig å realisere i noen. Desto viktigere blir det å lære disse fremtidige demokratiske borgerne kildekritikk. Når du har litt svakere elever, slik som Anne og Kari, så kan det være vanskelig å lære disse om kildekritikk og nøkkelbegreper. Det er her film kommer inn; film kan vise seg å være et nyttig redskap for å få med seg de svake i et klasserom. Filmbruk kan gjøre det lettere for elevene å nå målet satt av læreren. Slik som læreren fra Stavanger sier, så kan man bruke film for å lære bort kildekritikk. Man kan ta en film som læreren vet det er mye feil i og historiske unøyaktigheter, og bruke lære elevene å være en slags type historiedetektiv. Finn feilene i filmen, i lik grad som man finner feilene i teksten. Dette krever veiledning av læreren. Klare mål, andre typer kilder og oppfølging. Slik som Lund skriver, så er nok film en i stor grad utnyttet ressurs i klasserommet. Man må bare passe på å bruke film målbevisst og strukturert.

Nå må det nevnes at intervju fra lærerne viser at begge to er veldig reflekterte over kildekritikk, og inkluderer dette som mål for undervisning. Det er kompetansemål, og lærerne viser at de jobber med dette i klassene sine. Derfor kan det hende at jeg som forsker burde være mer konkret i undersøkelsen min. Hvis jeg hadde gått tydeligere til verks om akkurat kildekritikk, kan det hende elevene hadde vist at de var mer kildekritiske. Det er derfor jeg foreslår dette som videre forskning.

Dokumentar

Informantene mine snakket mye positivt om spillefilmer, men når det kom til dokumentarfilmer ble det mer negativt vinklet. Dette kan være grunnet de kjedelige dokumentarfilmene vi så i Stavanger. Det var sort-hvit film som var lite fengende hos elevene. Det kan ha ført til negativ vinkling i svarene under intervjuet.

Elevene viser at de er litt kildekritiske til spillefilmer. De skjønner at spillefilmer blander inn mye fiksjon for å gjøre filmen spennende. Problemet er når det er snakk om dokumentarfilmer. Tonen skifter helt når intervjuet beveger seg mot dokumentarfilmer. Det virker som om elevene helt glemmer den kritiske sansen sin. Alle bortsett fra Roland viste at de manglet kildekritikk til dokumentarfilmer. Det virker som om dokumentarfilmer får en slags automatisk autoritet, slik jeg har nevnt Rosenstone skriver om. Rosenstone bruker et eksempel; *Nanook of the North* (1922). Filmen er gammel, men fungerer som et godt eksempel på hvorfor man ikke burde stole blindt på dokumentarfilmer. I filmen prøver direktøren å dokumentere livet til en eskimo. Produksjonen av filmen fører til at det ble gjort store inngrep og forstyrrelser til livet til eskimoen, slik som at igloen ble delt i to for å gi tilgang til kameraet. Dette gav en falsk prosjektering, og viser til hvordan også dokumentarfilmer kan gjøre feilgrep. Rosenstone tar også opp hvordan dokumentarfilmer også bare er en gjenskapelse av historien, ikke en primærkilde. Så denne automatiske autoriteten er ufortjent.

Interesse og variasjon

Ida i lik grad av mange av elevene jeg har intervjuet viser seg positive til filmbruk i klasserommet. Spesielt når det kom til spillefilm. Med dokumentarfilm så var vinklingen litt negativ. Ida hevder filmbruk i historieundervisningen hjelper henne å relatere seg til det vanskelige stoffet i læreboken. Når interessen blir holdt oppe blir det mye lettere å lære stoffet. Men vises dette i intervjuene? Viser elevene at de husker hva som skjedde i filmene, og at de har en dypere forståelse av stoffet takket være film? Når jeg spurte dem om hva de husket fra filmen, var det ikke mye de husket. Nå må det nevnes at jeg gikk ikke veldig grundig inn i å undersøke hva de kunne og hva de ikke kunne. Men virker det ikke litt selvmotsigende at de roser filmbruk i klasserommet som noe konstruktivt og læringsrikt, men så feiler de å vise dette i praksis?

Jeg tror ikke det er læreren sin skyld. I Stavanger snakket han mye om variasjon og interesse, og viste han var reflektert over dette. En mulig forklaring er at dokumentarfilmene jeg observerte var kjedelige, og interessen til elevene falt. Dermed faller hukommelsen til elevene også. En annen forklaring kan være at jeg ikke gikk dypt nok til verks. Intervjuet mitt handlet ikke om å teste hva elevene kunne på fagstoffet. Jeg undersøkte litt om det, men hadde ikke dette som fokus. Det kan være at jeg hadde funnet mer hvis jeg hadde designet undersøkelsen min rundt dette. Observasjonen fra Tønsberg er veldig lik. Der var det også en kjedelig dokumentar som var litt for lang. Elevene husket ikke så mye fra den.

Inga innrømmer at hun faller lett av når det blir satt på film. Dette snakker jeg mer om under forskjellige læringsstiler. Dette er også en generell observasjon i undersøkelsen min; overraskende mange elever synes filmbruk i historieundervisningen er kjedelig. Det kan være flere lokale grunner til dette, som jeg har diskutert i avsnittet over. Men observasjonen min står fremdeles. Majoriteten av

elevene synes film er kjedelig. Dette virket litt overraskende på forutinntattheten min, da jeg var under inntrykket at elever gleder seg over film i klasserommet.

Jeg refererer også til det Lund skriver om historiebevissthet, og om hvordan interesse for historie som regel starter i høyredelen av fig. 2.¹⁰⁵ Hvis man inkluderer venstredelen i historieundervisning, altså filmer, så kan man finne positive resultater fra interessen til elevene. Dette kan fungere som et kontaktpunkt for å veilede elevene mot venstredelen. Læreren kan ta opp ting kontaktpunkter de så i filmen, for så å lede elevene mot for eksempel nøkkelbegreper på høyresiden. Dette er et konkret eksempel på hvordan film i historieundervisningen kan hjelpe til å realisere kompetansemålene i historie.

Empati og perspektiv

De fleste elevene nevnte noe om empati. De kan huske triste øyeblikk i filmer. Dette kan være fordi disse triste øyeblikkene satte inntrykk og setter seg i hukommelsen. Muligheten er der for å bruke dette produktivt. Denne empatien kan brukes for å få elevene til å forstå begrunnelsen til folk i fortiden. Elevene kan lettere forstå sosiale, kulturelle og politiske rammer innenfor en tidsperiode hvis de ser dette gjennom perspektivet til en historisk skikkelse. Målet trenger ikke å være at elevene skal evaluere eller dømme de i fortiden, men heller få en dypere forståelse for valgene folk i fortiden gjorde. Arietta viser hun er interessert i andre verdenskrig fordi besteforeldrene opplevde det. Det er veldig nært henne, og vekker et ønske om å lære mer om denne tidsperioden. Dette kan vekkes gjennom empati, ikke bare ved hjelp av personlige tilknytninger. Følelser kan gjøre det lettere for seeren å knytte et forhold til tidsperioden. Dette kan igjen hjelpe til å utvikle en dypere forståelse for årsaker og omgivelser til forskjellige historiske hendelser.

Som jeg skriver om i delkapittelet «hvordan utvikle empati og perspektiver», er ofre ofte dårlig representert i tekstbøker. Dette kan føre til at elever konkluderer med at disse fortellingene ikke er viktige. Gjennom film kan en lærer bringe dette aspektet ved historien til oppmerksomhet.

En ulempe ved denne bruken av empati er slik Esmeralda beskrev. Hun ble manipulert av filmteknikken, og hun tok side med barbarene. Dette er akkurat det som er kritikken til slik bruk av empati i historisk arbeid. Følelser kan hjelpe til å knytte et forhold mellom eleven og historien. Men samtidig så kan følelsene ta overhånd for historisk tolkning. Dette kan lede til presentisme, slik kanskje Esmeralda viste. Det kan være fare for at Esmeralda, kombinert med filmens prosjektering, ledet til en forståelse basert på nåtidsverdier. Filmen får seeren til å heie på barbarene, slik at man effektivt tar side ved hendelsen og blir partisk ovenfor historien.

Are Engelstad skriver om hvordan innholdet i film blir levert, og hvordan seeren kan tolke dette på forskjellige måter. Dette kaller han for resepsjonsteorier. To av disse resepsjonsteoriene er relevante her; *kontekst* og *mottaker*. Konteksts går ut på at man ser på verket, eller filmen, som et resultat av miljøet den er omringet av. Dette må elevene bevisstgjøres på, for å forhindre faren ved presentisme. Nåtidens verdier kan bli prosjektert på historien om barbarene mot romerne, og elevene kan få et vrangforestilt bilde av hele hendelsen. Verket avspeiler sin samtid. Dette er hvis læreren bruker filmen som en sekundærkilde. Hvis læreren bruker filmen som en primærkilde, kan dette brukes som en

---

¹⁰⁵ Se s. 14.

styrke i seg selv. Som jeg har skrevet om i «film som primærkilde», så kan *High Noon* (1952) brukes som en allegori til de store spenningene til den Kalde Krigen.

Mottaker går ut på at alle individer tolker det de ser på hver sin måte. Leseren velger selv hvordan å tolke det han/hun leser. Leseren blir en kritiker og tolker. Derfor er det viktig at filmen ikke får leve sitt eget liv i klasserommet. Læreren må være til stede for å sette mål, for å fordype, og for å avskaffe uklarheter. Empati trenger ikke være en emosjonell snarvei som ødelegger for historisk argumentasjon. Empati kan informere argumentasjon, og læreren kan bruke dette til å føre en lærerik diskusjon i klasserommet.

Are Engelstad skriver også om at senderen er viktig for å forstå innholdet i filmen. Senderen blir et interessant individ som aktør i det sosiale rommet. Senderen er nøkkelen til å forstå verket. Dette gjelder både for fortiden og for nåtiden, fordi senderen er påvirket av sin samtid. Hvis man virkelig vil forstå verket, må man sette seg inn i forholdene rundt verkets samtid. Det er en årsak-virkning sammenheng mellom senderen og verket. Når en elev skal begi seg ut på å tolke et verk, kan dette være vanskelig å gjøre uten kunnskapen rundt samtiden. Derfor må læreren være der for å gi denne kunnskapen. Enda mer produktivt er det hvis læreren gir elevene redskapene som trengs for å gjøre dette selv, eller i det minste gjør elevene klar om dette aspektet.

Perspektiv

Karl nevner verdifulle momenter som kan brukes i et klasserom. En lærer kan bruke dette i et klasserom som grobunn for diskusjon blant elevene. For at dette skal gjøres så må læreren gjøre elevene klar over at filmens redigering kan reflektere direktørens synspunkt, og om tidsperioden filmen er laget i. Derfor må læreren være konkret på hvilke perspektiver elevene skal lete etter. Hva er målet? Er filmen partisk? Elevene lære seg hvordan å kjenne igjen disse innflytelsene. Dette kan gjøres ved bruk av andre kilder. Elevene kan sammenligne forskjellige kilder med filmen for å få en mer nyansert forståelse av emnet. Læreren kan også stoppe filmen ved nøkkelpunkter, og utdype det som skjer. Roland understreker hvor viktig det er å se en historisk hendelse fra begge sider. Hvis man bare ser det fra én side, vil man få et partisk syn. Man får dermed ikke hele bildet av den historiske hendelsen. Dessuten står man i fare for å tro på alt det filmen sier om sin side. For å vite om dette stemmer eller ikke, må man ha kunnskap om begge sider.

Konklusjon

Konklusjonen min inkluderer at hovedfunnet mitt er at elever viser for liten bruk av kildekritikk når jeg kommer til dokumentarfilmer. Det skal nevnes at jeg ikke forventer at alle skal være perfekte elever i historie. Men ett av historiefagets oppgaver er å lære elevene om riktig bruk av kildekritikk. Dette er egenskaper som er svært nødvendige i et meget mettet digitalt miljø.

Jeg understreker lærerens viktige rolle i historiefagets oppgave. Film kan vise seg å være en veldig nyttig ressurs i å oppnå mange av disse målene, men da må læreren gjøre det riktig. Hovedmomenter ved riktig bruk av film inkluderer;

- Nøye valg av riktig og passende film
- Strukturerede mål for undervisningsopplegget
- Veiledning og tilleggsinformasjon fra læreren
- Andre type kilder

Husk at en film må aldri stå alene i et klasserom. Læreren kan ikke bare slippe filmen løs, det kreves nøye planlegging og gjennomføring for å få positive resultater.

Jeg føler det nødvendig å nevne den skjeve fordelingen mellom kjønn i Stavangerkullet. Der var det bare 1 gutt, men 5 jenter. Det er uheldig ovenfor validiteten av dataene mine. En annen observasjon var også at elevenes oppfatning av film i historieundervisningen var overraskende negativ.

Forslag til videre forskning:

En grundigere undersøkelse om kildekritikk følte jeg var manglende i min undersøkelse. Én av mine observasjoner er at elevene viser manglende bruk av kildekritikk. En bekreftelse/avkreftelse av dette kan vise seg ettertraktet. Undersøkelsen min var veldig fleksibel, åpen og eksplorativ. En mer konkret og fokusert undersøkelse kan hende avslører mer enn det jeg observerte.

Referanser

Litteraturliste

- Burgard, Karen Louise: *Hollywood and history: a qualitative study of the impact of film on high school students' historical understanding*, (doktorgradsavhandling, Faculty of the University of Missouri-Kansas City, 2009)
- Bøe, Jan Bjarne & Knutsen, Ketil: *Innføring i historiebruk* (Cappelen Damm Høyskoleforlaget 1. utgave, 2012)
- Charmaz, Kathy: *Qualitative interviewing and grounded theory analysis* I *The SAGE Handbook of Applied Social Research Methods* red. Leonard Bickman og Debra J. Rog. (Sage publications, 2001).
- Dahle, Kristin: *Lærende skoler. En studie av individuelle læringsstiler og organisasjonslæring*. (Masteroppgave; UiO, 2006).
- Deldén, Maria: *Historien som fiktion. Gymnasieelevers erfarande av spelfilm i historieundervisningen* (Umeå/Falun 2014)
- Denzin, K. Norman: *The Cinematic Society and the Reflexive Interview* (Springer Science, 2012)
- Engelstad, Are: *Fra bok til film*, (Cappelens Forlag, Oslo 2007)
- Gubrium, Jaber F. & Holstein James A: *Handbook of Interview Research*, (Sage Publications 2002)
- Hesse-Biber, Sharlene Nagy og Leavy, Patricia, *The Practice of Qualitative Research*. (Sage Publications: London, 2011).
- Larsen, Ann Kristin: *En enklere metode* (Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS, Bergen, 2008)
- Lund, Erik: *Historiedidaktikk. En håndbok for studenter og lærere*. (5. utgave, universitetsforlaget Oslo, 2016)
- Maposa, Marshall & Wassermann, John: *Conceptualising historical literacy – a review of the literature* (University of KwaZulu-Natal, 2009)
- Maxwell, Joseph A: *Designing a Qualitative Study*, I *The SAGE Handbook of Applied Social Research Methods* red. Bickman, Leonard og Rog, Debra J: (Sage publications, 2001).
- Rosenstone, Robert A: *History on film, film on history* (Routledge, New York, 2006)
- Stoddard, Jeremy D, Metzger, Scott Alan, Paxton, Richard J & Marcus, Alan Stuart: *Teaching history with film* (Routledge 2010)
- Russel, William B: *A research study of Secondary Social Studies Teachers Use of Film* (2012).

- Stoddard, Jeremy D: *Film as a “thoughtful” medium for teaching history*. Learning, Media and Technology. Routledge (2012).

Internetsider:

- Michaelsen, Eva. hentet 25.02.2017 <https://norskididaktisk.wordpress.com/literacy/>
- NERA, hentet 25.02.2017. <http://www.nfpf.net/>
- Ulrik Malt, hentet fra SNL.no 15.11.2017, https://snl.no/grounded_theory
- Utdanningsdirektoratet, www.udir.no, lastet ned 18.10.2016, <http://www.udir.no/kl06/HIS1-02/Hele/Hovedomraader>
- Utdanningsdirektoratet, lastet ned 18.10.2016, <http://www.udir.no/kl06/HIS1-02/Hele/Kompetansemaal/etter-vg3-studieforberedende-utdanningsprogram>

Vedlegg

Samtykkeskjema

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

«*Filmbruk i historieundervisningen; en kvalitativ elevundersøkelse*»

Bakgrunn og formål

Formålet med studiet er å undersøke hvordan elever på videregående skole oppfatter filmbruk i historieundervisningen. Prosjektet er en masterstudie ved Universitetet i Stavanger. Informanten forespørres å delta i undersøkelsen fordi personen er involvert enten som lærer eller som elev.

Behandling av informasjon

Informanten samtykker å delta i et intervju på ca. 30 minutter. Intervjuet vil bli spilt inn med lydopptaker. Informasjonen oppbevares kryptert og utilgjengelig for andre enn intervjueren. Det vil ikke bli brukt personlige opplysninger, og undersøkelsen er helt anonym. Det vil ikke være mulig å identifisere deltakeren i oppgaven. Dataene vil kunne brukes til vitenskapelige artikler og publikasjoner og vil forbli anonyme. Forskeren i prosjektet er underholdt taushetsplikt.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du ønsker å trekke deg, ta kontakt med:

Leder for dette prosjektet, mastergradsstudent Mikael Sjue, 454 52 747, miksje@hotmail.com.

Veileder David Wagner, david.wagner@uis.no.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato

Intervjuguide

Generelt ved intervjuene begynner jeg først bredt, for så å spisse mer inn mot slutten. Alltid er jeg på utkikk etter interessante konsepter som jeg kan grave dypere i. Notater under veis hjelper meg med dette. Notatene hjelper meg også å klarere usikkerheter.

Guidene er ment som kun generell hjelp under intervjuet, for å holde meg innenfor visse rammer innenfor det jeg undersøker. Intervjuet er veldig åpent, og veldig fleksibelt. Dette gir meg mulighet til å utforske interessante konsepter som oppstår. Det er ikke alltid jeg følger guiden til punkt og prikke.

Lærerintervju:

1. Hvorfor bruker du film?
  - i. Perspektiver
  - ii. Variasjon
  - iii. Oppleve det
  - iv.
  - v. Har du opplevd noen problemer ved film
  - vi. Nøyaktighet i film. Problem?
  - vii. Kildekritikk.
- b. Er det noen fordeler å bruke film framfor andre læremidler? Læreboken f.eks.
- c. Hvis han ikke nevner andre læremidler, så spør om det.
2. Hvordan vil du si elevene pleier å reagere på film i klasserommet?
  - a. Hva føler du at de får ut av film?
3. Hvorfor snutter istedenfor hele filmer vice versa?
  - a. Hva er det du vil spesifikt med det du skal vise?
  - b. Vurdert å bruke full lengde/filmsnutt?
  - c. Har du brukt dokumentar? Langfilm?
    - i. Hvordan gikk det?
    - ii. Ulemper, fordeler
4. Føler du personlig at du får noe ut av å bruke film? Hjelper det deg?
5. Hva er det du føler er bra med å vise filmsnutter vice versa?
6. hva ønsker du å lære til elevene. Konkrete eksempler.
7. hvorfor brukte du film akkurat sånn?
8. kommer du på ulemper?
9. hva er så bra med film? Hva er så effektivt?
10. Hvis et opplegg går dårlig, har du noen tips på hvordan å forbedre det?

Elevintervju:

1. Hvor interessert i historie vil du si at du er? Spør dette først. Hva synes du er interessant med historie? Hvorfor er du så lite eller mye interessert?
  - a.
2. Når du så filmen, vekket det interesse i deg?

- a. Spesifikt hva, og hvorfor (Har de en tilknytning til det, eller synes de bare at det er interessant)
  - b. Hva synes du om å se på film i historieundervisning?
    - i. Hva tror du at du lærer av film?
    - ii. Hvorfor tror du at du lærer av film?
3. Hva synes du om filmen?
- a. Kjedelig – hva synes du var kjedelig?
  - b. Interessant -||-
  - c. Spennende -||-
4. Er det noe spesielt du husker ved filmen?
- a. Satte det et inntrykk på deg? Hvorfor det?
  - b. Var det en ting som du husker nå som du ikke kunne fra før?
- Ser du på historiske filmer i fritiden?
- c. Husker du noen?
  - d. Hva synes du om den filmen?
  - e. Var det noe i filmen du syntes var historisk ukorrekt?
    - i. Hvorfor det?
    - ii. Hva tror du virkelig skjedde?
    - iii. Hva tror du ikke skjedde?
  - f. Er historisk korrekthet en selvfølge i film? Hvorfor/ikke?
  - g. Hva føler du er ulemper/dårlig med vanlige filmer?
    - i. Lite nøyaktighet. Dramatisert.
  - h. Hva føler du er styrkene/bra til vanlige filmer?
    - i. Motiverende. Spennende.
  - i. Hva føler du er ulemper med dokumentarfilmer?
  - j. Hva føler du er styrkene til dokumentarfilmer?
5. Hvem føler du at du lærer mest av, historisk sett?
- a.
6. Hva mener du selv du får ut av å se en film?
7. Empati:
- a. Hvordan synes du «spesifik person» ble fremstilt?
    - i. Hvorfor tror du han ble satt i et sånt lys?
    - ii. Hvorfor tror du han gjorde som han gjorde?
8. Har du hatt lyst til å lære mer om et tema etter du har sett en film?
9. Har du bare hatt negative opplevelser fra dok, eller er det bra og?
10. Hva synes du om dokumentarfilm i motsetning til å bruke lærebok eller å høre på læreren?

**UNIVERSITETET I STAVANGER –
FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA**

Obligatorisk erklæring

(leveres som vedlegg til alle skriftlige innleveringer)

Jeg/vi erklærer herved at innlevert skriftlig arbeid i emne nr:

MHIMAS_1

Historiedidaktikk Masteroppgave

_____

emnenummer

_____

emnenavn

1. ikke tidligere har vært brukt til skriftlige innleveringer ved Universitetet i Stavanger eller annet lærested.
2. ikke gjengir andres arbeid uten at dette er oppgitt ved litteraturhenvisning.
3. ikke gjengir eget tidligere arbeid uten at dette er oppgitt ved litteraturhenvisning
4. oppgir alle referanser/kilder (også hentet fra Internett) i litteraturlisten.
5. markerer sitater med anførselstegn eller innrykk og anviser hvor sitatet er hentet.

Jeg/vi er kjent med at brudd på disse bestemmelsene er å betrakte som fusk. Fusk eller forsøk på fusk vil bli behandlet slik som beskrevet i Lov om universiteter og høyskoler, §§ 54, nr. 1 b og 42, nr. 3.

Jeg er villig til å la Universitetet i Stavanger få rett til å bruke denne besvarelsen i forsknings- og undervisningssammenheng: Sett ett kryss:

Ja: Nei:

Sted/dato: _____ 18.05.2018

Underskrift(er): _____ Mikael Sjue

_____

(tydelig signatur av studenten/alle gruppemedlemmene)

Notater fra observasjon

Observasjon Stavanger, kronologisk blikk på hva som har skjedd. Observasjonen har blitt brukt til forming av intervjuguide, og til støtte under analysen.

Observasjon 22.11.2016

Tema er første verdenskrig. Elevene har hatt om det før, i form av en gjennomgang av viktige punkter, og hjemmelektse om å skrive 5 setninger om hver av punktene. Jeg fikk vite på forhånd at det er kun 11 av 25 elever som har levert inn denne lekse. Punktene er som følger:

- Imperialisme
- Nasjonalisme
- Opprustningskappløp
- Allianser
- Skuddene i Sarajevo

Timen starter med at elevene blir satt i grupper, med den hensikt av at de skal diskutere hva de husker om de forskjellige punktene. Etter det spør læreren elevene om hva de kom fram til, samtidig som han går gjennom stoffet. Det blir en slags åpen dialog. Det er spesielt to elever som skiller seg ut og som snakker mye. Elevene følger godt med.

Etter 10 minutter kommer en annen lærer inn i klasserommet, og forteller oss at vi har tatt feil rom. Sånne feil skjer, og vi må flytte oss til et annet rom. Når vi kommer fram, setter læreren på en dokumentarfilm fra serien «Historien der og da», episode «lukten av krig» som er på 20 minutter. Dokumentarfilmen er laget på 1980-tallet. Filmen bruker statister for å gjenoppleve og visualisere hendelser, og den er filmet på svart-hvitt for å etterlikne hvordan film så ut på starten av 1900-tallet. Det er en stemme som kommenterer alt, og fører oss gjennom disse punktene som læreren har tatt opp. Filmen gjør en god jobb med å forklare momentene, og viser til hvordan stemningen og situasjonen var før krigen. Faren er at filmen er litt gammel, og prøver å være enda eldre, og dette kan fort virke tørt og kjedelig for ungdommene. Jeg ser 2 elever som umiddelbart legger hodet ned på pulten når filmen starter og lyset blir slukket, og to til gjør det samme mot slutten av filmen. Når filmen er ferdig, spør læreren om tilbakemelding fra filmen. En elev sier den var litt tørr. En annen kommenterer at det var veldig mye på en gang.

Filmen ble brukt som en understreking på punktene de hadde hatt lekse om, og som de hadde gått gjennom i timen. Som oppfølging delte læreren ut en karikatur om europakartet fra 1877.¹⁰⁶ Kartet er propaganda som viser Russland som en feit blekksprut som strekker sine tentakler over alt. Kartet viser godt spenningen mellom europalandene. Læreren spør om hva det er elevene ser her, og elevene kommenterer. Tegningen funker som en sammenkopling mellom punktene og filmen. Læreren hvisker til meg personlig på slutten av timen at dette var en litt dårlig time. Elevene var ufokuserte, og filmen var for tørr.

Observasjon Tønsberg, 28.08.2017.

Jeg får 5 minutter på starten av timen til å introdusere hva jeg holder på med, snakke litt om intervjuet, for så å høre om det er noen som er interesserte i å delta. Jeg snakket om hva oppgaven min går ut på,

---

¹⁰⁶ F.W. Rose, *Serio-comic war map for the year 1877*. (London, G.W. Bacon & co. 1877).

og hva det vil si å bli med på intervjuet. Elevene som er interesserte rekker opp handa, og jeg gir dem penn og papir for å skrive ned kontakinformasjon, slik at jeg kan planlegge med dem når det passer å ta intervjuet. Det var 5 stykker som var villige til å delta.

Etter det begynner læreren på timen sin. Han åpner opp med et bilde om europakartet, og tar en kort repetering. Elevene er ivrige, og viser at de kan mye. Spørsmål som hva som var den utløsende faktoren til krigen, når og hvor. Når forskjellige land ble med, som det Osmanske riket, og USA. Og når Italia skiftet side. Det er en elev som spør om hvorfor Italia skiftet side. Viser interesse. Alle elevene følger med på dette tidspunkt. Læreren nevner viktige momenter for hva som kommer til å bli med på prøven.

Læreren viser en film på 10 minutter. Det er slutten av en svart-hvitt dokumentarfilm. Men denne filmen er mer dynamisk, og mer spennende, slik at de fleste elevene klarer å følge med, virker det som. Filmen handler om det de har snakket om rett før, hvordan USA ble med i krigen, med fokus på den totale ubåt-krigføringen til Tyskland, som førte til tap av amerikanske skip. Filmen tok også opp Zimmerman-telegrafene, hvor Tyskland prøver å få Mexico til å angripe USA. Jeg teller 3 elever som følger med på sin egen skjerm. Læreren tar tak i to av de, og de følger med etter det. Elevene virker våkne og oppmerksomme. Det er ingen som har øynene lukket. Det er noen som hviler hodet i armkroken sin, men jeg ser at de fremdeles følger med.

Etter filmen får de en oppgave: hvordan påvirker krigen det sivile samfunnet? De må bruke læreboken for å lese seg fram til dette. Før det, er det noen elever som spør om prøven. Læreren svarer. Når elevene setter i gang med arbeidet, blir det mye bråk. Det er vanskelig å høre om det er relevant snakk. Læreren går ut for å hente noen artikler som de mest interesserte kan få. Når Læreren kommer tilbake, roer han elevene ned, og det virker som om elevene jobber godt med oppgavene. Det virker som om omtrent halvparten er stille og jobber effektivt, mens andre halvparten jobber litt innimellom, for så å snakke om fritid. Læreren trenger å hysje på elevene av og til. Generelt sett, kommer elevene godt i gang. Jeg merker en aura av generelt god arbeidsånd, blandet med noen forstyrrelser av og til. Det er en elev som lager mange forstyrrelser rundt seg. Hun jobber ikke og drar med seg andre inn. Læreren ber en elev om å kaste snusen, som blir et humoristisk innslag. Uskyldig, Læreren viser et godt og sunt forhold med elevene sine. Læreren går rundt og hjelper. Griper inn der det er for mye bråk, hjelper de som trenger hjelp, og ser hvordan det går med de forskjellige. Gir positive tilbakemeldinger. På tavlen står timelisten deres, for å vise når prøven er. Dette er nest siste økt før prøven.

Mot slutten av timen bytter læreren diskre til et bilde om oppgaven. Læreren pusher godt. 5 minutter igjen, du klarer å skrive litt til. På slutten av timen skal de gå gjennom dette sammen.

Bråkmakeren forholder seg ineffektiv hele timen, og har to andre elever som personen snakker mye med. Det virker som om de fleste er ufokuserte mot slutten av arbeidsøkten. Ikke alle. Men de fleste enten snakker om andre ting, eller kikker på skjermen sin uten å skrive, og uten å gi blikk ned på læreboken av og til. Bråkmakeren får med seg en tredje person. Personen blir pushet på av læreren, men det virker som om hun har sagt seg fornøyd med det hun har skrevet så langt.

Læreren fortsetter og sier at han ser at ballongen har sprukket. Han ser at de er ufokuserte.

Bråkmakeren er veldig aktiv på den muntlige delen, så hun har lært på andre måter. Er nok en muntlig person, som lærer av å snakke? Hun får et latterutbrudd midt i sitt svar. Men hun kommer med enda et innslag like etterpå.

Læreren går gjennom powerpointen sin. Sivile samfunnet, sult, kvinner inn i jobb, etisk rensning i osmanske riket. En elev som kommer med et innslag.

Det er varierende hvor godt de følger med. Det er tross alt slutten på dagen.

Transkripsjoner

Stavanger

Lærer 1 (Stavanger)

L = lærer

M = meg

X = uhørbar stavelse/ord

@ = latter

'ord = Trykksterkt ord

.. = kort pause

... = lang pause (pinlig lang)

.- = Avbrytelse

(ord) = kommentar til transkripsjon.

M = Yes, da starter vi. Da vil jeg først spørre om hvorfor bruker du film i undervisningen din?

L = Tusen grunner. Fordi det er kjekt. Det gir et bilde til hva som har skjedd. Introduksjon til et emne. Avslutning, oppsummering. Repetisjon. Ny vinkling på hva som er sagt. Stort sett som en beretning på fortiden. Men også som levning som kamp om norwegen. Den er også ganske god for å vise hva nazistene tenkte om krigen. Hvorfor de ville ta Norge. Også er det for variasjon selvfølgelig, for å sprite opp. Emm. Forbedre forståelsen. Gi de et bilde på det fordi folk lærer jo visuelt og auditivt og kinetisk er det det det heter? Folk lærer på forskjellige måter. Stimuli på forskjellige måter. Også igjen repeterende, sant. Forhåpentligvis blir det litt kjekkere. Sånn som den dokumentaren vi så i forrige time. Jeg synes den er bra med jeg skrev det til elevene at det blir for tørt for elevene. Og da er det nesten ingen vits, synes jeg. Fordi elevene må synes det er litt kjekt. Eller hvis dokumentaren er veldig god og forklarende og viktig så kunne man brukt den X. Sånn som er gøy.. Ja, bruke den som eksempler og, sant. Jeg husker imperialisme. Kanskje vise en snutt fra en gammel sånn Zulu film hvor britene tar Zulu-land i Afrika. Så får man se et slag med Zuluene med spyd og skjold mot britene så ser man så godt kontrastene. Hvorfor vant britene.

M = da får de et inntrykk av-.

L = Ja sant, da får de et inntrykk på hvordan det var på en måte. Inntrykk ja. Istedenfor at det blir så fjernt eller at vi bare jobber med det.

M = Har du hatt oppfølging, eller sånn. Du snakka om å vise litt forskjellige perspektiver. Se tyskland sin side og nazistene sin side. Legger du opp til det etterpå også med oppgaver eller oppfølging-.

L= Ja jeg har oppgaver på det og. Men sånn som nå etter første verdenskrig kommer vi til å jobbe med kildeoppgaver. Motiver, hvem har skyld for første verdenskrig. Ulike kilder, de er kilder og de er kilder og de er kilder. Andre verdenskrig, prøve å forstå hvorfor Hitler angrep Norge.

M= Ja, det er viktig

L= Ja...

M=Så ja. Hvorfor. Ja, du har jo snakka litt om det også, men hvorfor bruker du film overfor andre læremidler? Altså jeg sier ikke at du kutter ut andre læremidler helt men.-

L= Ja det er jo for variasjon da. Mix. Du kan ikke bare stå å snakke eller bare gjøre oppgaver, du må ha litt variasjon. Derfor synes jeg historie er litt tregt i starten fordi det er den eldste historien i nyere historie. Så før du får film på en måte. Da synes jeg det er litt tyngre fordi det blir mye, det blir mindre film og mye stoff. Da snakker jeg ikke om spillefilm, sant? Heller tominutters snutt om ett eller annet. Det spriter opp litt. Ingenting kan fortelle ting som en film på en måte, synes jeg da. Det må selvfølgelig være korrekt. Eller det trenger ikke være korrekt. Det kan være en film der det er mange feil, sant. Også kan du jobbe med det. Det går an og. Sånn som med Hitler-filmen. Hvis du framstiller Hitler som en ond demon fra han var unge. Sannsynligvis var han ikke ond som barn, han ble sånn etter hvert. Han ble sånn etter hvert. Så det går an å bruke det selv som en feil film for å finne ut av hva var feil her. Hva stemmer. Da blir det kildekritikk og. Lære seg å være kildekritisk. Fordi de ser på mye film på kino. For da tenker de at det var en sånn film også er det mye film i den.

M= mhm, bra. Interessant... Hvordan vil du si elevene pleier å reagere på film i klasserommet?

L= mmm. Noen ville jo sagt «kanskje vi burde se på en film». Noen vil jo ha film hele tiden. Kommer an på hvilken film du har. De fleste synes jo film er kjekt. Hvis du bare setter på en haug med trøtte dokumentarer fra 1970 så blir det ikke kjekt lenger. Så stort sett synes elevene det er kjekt med film, men det må være litt relevant. Litt kjekt, Du må ha en veldig god opplysningsverdi eller underholdningsverdi. Dramatisering da, helst. History of the world, altså Andrew Mars; History of the world har masse. Han klarer å koble det opp ganske godt. Forklaring og dramatiser, dramatisering og forklaring hele tiden. Den liker jeg godt, den bruker .-ikke alt da, men noe er veldig bra. Spesielt eldre historie.. Men altså forrige film vi så, da. Altså hvordan elevene tok det imot, da var det en dårlig mottakelse. Så det kommer ut på hva du viser. Men i utgangspunktet tror jeg de er positive til det. Med mindre du dreper det helt med masse kjedelige dokumentarer

M= @ ja. Det varierer.

L= Ja..

M= Men du er jo flink da så du ser jo at det her ikke funka så da justerer du deg til neste gang.

L= Ja må gjøre det altså. Jeg har prøvd to år nå med akkurat den. Men begge årene så har liksom. Elevene har dårlig mottakelse så tenkte jeg kanskje det er klassen som er negativ. Men nå har jeg prøvd den i to klasser så da har jeg på en måte fått bekreftet at det ble for tørt. Så jeg må kripe til korset

M= @ Men jeg likte filmen altså, den gjorde en god jobb men.-

L= Ja, men det blir mye svart-hvitt også med gammeldags snakking. Noen kompliserte ting også. Vi synes jo den er interessant, men det blir liksom litt for komplisert for elevene også litt kjedelig sikkert.

M= Ja så. Emm. Etter du har vist en film og prøvet å jobbe med det og sånt. Hva føler du at elevene får ut av film?

L= Ut av film? At de får et annet perspektiv av det. Altså at de får repetert. Husker de, altså. Mange husker jo visuelt, at de husker scener og da kan du koble det lettere til stoffet. Det er selvfølgelig

læring vi håper på. Også hvis du må gi de stoffet i flere forskjellige former. Kanskje presentere det, de jobber med oppgaver, 'og du ser en dokumentar også kanskje en oppsummering og så har de fått det 4 ganger da. Da, forhåpentligvis, så husker de det. Du kan ikke gjøre det med alt selvfølgelig. Men det er i hvert fall det ideelle. At du får det, at det blir en slags repetisjon eller utdypning. Så husker de det

M= Så bra.. Jeg har forstått det sånn at du bare bruker snutter? Hvorfor bruker du det istedenfor hele filmer?

L= Fordi filmer er jo så lange. Vi har så dårlig tid i historie. En fjerdel av boken eller mer. Du rekker ikke å gå gjennom pensum. Mange kapitler bli bare liggende der som du ikke tar. På slutten. Kald krig kommer du til som regel, også må du kutte resten. Også innad, inne i kapitlene og. Noen ting må du kutte ned på. Du lærer mindre om noen ting. Emm, nå glemte jeg spørsmålet?

M= Hvorfor bruke snutter istedenfor hele.-

L= Ja, 'tid. Tid også i tillegg så. Ehm. Snutter blir sånn gerilja film, sant. Du har en snutt her og en snutt der. Trenger ikke være mer enn 2 minutter, for å vise litt. Også for å bryte opp. Hvis jeg skal forklare noe så. Du kan bare snakke så-så lenge, sant? Og da bryter du opp det da. Så det du får er variasjon inne. Det er mange filmer som ikke er alltid så konkret. Handlingen er kanskje en kjærlighetshistorie som er lite relevant. Det er ikke alle filmer som er helt anlagt til tema. Men tid og geriljatakikk med at du kan veksle litt fram og tilbake. Ideelt sett så bruker du to til fem minutter. Også tar jeg noen lengre innimellom, altså en 20-minutters eller 30-minutters også spillefilm også. Sånn som Hitler når vi skriver om andre verdenskrig da bruker jeg enda mer. En spillefilm om Hitler. Rise of evil skal vi se. Også skal vi se en god dokumentar som ligger på NRK. Hitlers vei til makten, del 1. Også er det litt sånn gerilja filmsnutter. Variasjon, tid.

M= Føler du at du bruker mest dokumentarfilm eller mest vanlige snutter fra vanlige filmer?

L= Kanskje mest.. Litt forskjellig, vanskelig å si. Kanskje litt mer fra filmer, men da bruker jeg ikke hele filmen men heller enkelte scener. I en scene som viser ett eller annet som vi holder på med. Men. Ja. Det er vanskelig å si hva som brukes å være, men kanskje litt vekt på sånne filmklipp. Ofte mer spennende og. Det er mer action på en måte. Action fenger jo alltid.

M= Ja. Du snakka i stad om å vise forskjellige perspektiver og lære de litt kildekritikk og sånne ting. Har du. Er dette ting som du prøver på en måte å lære de? Eller liksom.-

L= Ja, det er en del av kompetansemålene så det jobber vi med. Har brukt noen ganger sånn naziside som kilde til hvorfor skjedde andre verdenskrig. Det er ganske sykt, det er det ekstreme da.-

M= Vigrid, da?

L= Vigrid side ja. Emm. For å finne ut hvorfor andre verdenskrig starta da. Da får du sett ekstremt, det er ytterpunktet, da. Også er det prestasjoner, sant. Når de (elevene) kommer med kildene sine så er det noen sånne wikispace, altså 3 året påbygg wikispace som kilde.

M= @ ja.

L= Sånne ting er med i alle vurderingskriterier på alle prestasjoner. Og hvis de ikke prøver da bruker du ikke kilder. Men alt, hele tiden så er kilde i fokus. Du må stole på kilden, vite hvem som har skrevet det. Også da vite at politikere former. De skriver jo sin historie. Det ser du spesielt på, ja nå etter første verdenskrig, årsakene til første verdenskrig at tyskland får skylden. Også andre verdenskrig at Norge blir skutt i senk av tyskerne. Mens vi egentlig ikke er det. Russland første timen snakket vi om kildekritikk om hvordan politikerne brukte det. Russerne holder jo på å skrive sin nye historie. Frihet førte bare til kaos. Det står i historiebøkene og, at de trenger en sterk mann. Ja, så kildekritikk er viktig altså.

M= Ja, yes... Det kan hende det kommer litt av det samme av det du allerede har snakket om. Men denne dokumentaren som du viste, den svart-hvit. Hadde du noen spesiell tanke, noe spesielt du ville med det spesifikke filmsnittet som du viste?

L= Ja, underbygge. Vi har jobbet med årsaker til første verdenskrig. Hvorfor. Først har jeg gått gjennom det. Så har de jobbet med oppgaver i timen litt sånn overfladisk. 'Først presenterte jeg emnet, så jobbet vi med oppgaver litt overfladisk, så har jeg gått gjennom årsakene. Så hadde de innlevering hvor de skulle skrive litt mer utfyllende. Så gikk vi gjennom det på skolen når de kom, og så viste jeg dokumentaren. For å få enda en gang med en litt ny vridning. For å hjelpe de å forstå enda litt mer. Se det større bildet...

M= Har du vurdert å bruke full-lengde filmer?

L= Ja ikke i år. Men bruker det hvert år. Så bruker jeg 2-3 full-lengde filmer. I fjor så vi Hitler- rise to evil også thirteen days. Da ser vi et par stemmer altså, hva som ikke er riktig. Det er bare en del. Film er jo ikke hele opplegget. Film står ikke alene. Vi har gått gjennom også ser vi på film. Bygge på det de allerede vet eller forsterke det de vet. Jeg vet ikke hva jeg viser i år men jeg viser i hvert fall Hitler-filmen også en film til. Så får vi se hva mer jeg viser. Også hender det før, kanskje siste økt før jul. Hvis det er fredag siste økt, så kan de se en historisk film men at, ja. Det kan jo hende. Men jeg tror ikke jeg gjør det i år.

M= Ja, de kan fort ha lite fokus siste økten.

L= Ja, det spørres på stemningen. Hvis det er siste økten så kan man liksom throw them a bone.

M= klart det. Har du noen større opplegg når du har en hel film? Sånn som en stil eller en framføring eller noe sånt?

L= Jeg kunne gjort det men jeg har ikke gjort det enda altså. Dette er mitt fjerde år som lærer. Jeg har ikke gjort det enda. Det går an å gjøre, jeg har sett mange opplegg rundt det. Men jeg tar det heller som en del rundt en annet opplegg. Også blir det så mye tid med film også. For de fleste filmer gir bare en idé eller et bilde. Det er derfor jeg ikke bruker så mye tid på akkurat den filmen fordi det bare er en del av det. Men vi går jo selvfølgelig videre. Så skriver jeg noen oppgaver til dem.

M= Har du lagt merke til at de husker ting fra filmen som de har sett?

L= Ja, selvfølgelig. Jeg vet jo ikke hvor mye de husker, sant. Da kunne du sikkert huske fra det de har sagt i timen. Men lyd og bilde samtidig er to inngangsportaler. Kanskje de husker mer da. Kanskje. Også er det noe nytt på en måte. Det vanlige er jo oppgaver og prestasjoner og det. Film er litt. Filmsnitt. På en måte noe kjekkere, spriter opp. Kanskje man husker det bedre...

M= Hvordan føler du at det gikk med disse full-lengde filmene?

L= Nei det har gått veldig bra det. I Hvert fall den Hitler-filmen. Den liker elevene. De spør «var det og det sant?» Også får de en del av bildet sitt om Hitler på den måten. Også synes jeg og at de reflekterer over at han var ond som barn. For filmen viser Hitler som ond som barn, nærmest fører til døden til faren. Sånn som det legger de merke til, at her var kanskje filmen ikke helt korrekt. At de lærer mye av film, spillefilm? Var det det du sa?

M= Nei bare hvordan det gikk og om det.-

L= Ja jeg tror det er bra jeg. Så lenge filmen ikke er for kjedelig og lang, da tror jeg de synes det er kjekt. Men hvis filmen er kjedelig og lang da er det opp med mobilen og sitter bare og halvsover. Da er det ingen vits.

M= Ja. Føler du personlig at du får noe ut av bruk av film? Hjelper det deg på noen måte?

L= I klasserommet?

M= Ja som en lærer da

L= Ja jeg lærer jo ting som en lærer selv, sant. Jeg blir jo flinkere. Kanskje at jeg blir mer bevisst på å variere. Ja, stort sett det. Det blir ikke så monotont. Det blir fort kjedelig, i hvert fall i starten. Det er ikke så mange filmer å se, så det blir fort monotont og kjedelig. Bare notere på tavlen, også oppgaver. Blir det for lang tid med sånt da blir det kjedelig. Og da mister du litt gnisten også for du må variere og du må finne på noe, bryte opp. Det blir dødskjedelig hvis du bare har det samme mønsteret hele tiden. Det gir meg noe og å kunne veksle med film, for det gjør meg mer inspirert.

M= Absolutt... Ja du har jo allerede nevnt det litt også. Men har du noen konkrete eksempler på det du ønsker å lære til elevene? (dårlig formulert spørsmål. Kunne ha utdypet litt mer, men var redd for å lede det for mye)

L= Hva da lære til elevene? Gjennom film?

M = Ja gjennom film

L= ja, bruk. Altså. Ja, lære stoffet da egentlig. Repetisjonseffekt. Det jeg tenker på da er at de lærer bedre gjennom forskjellige medier. Og kildekritikk ikke minst. Spillefilm. Det er jo egentlig det som er

M = @ (ment for å diffuse situasjonen, men kan tolkes negativt fra læreren som prøver å komme på ting å si)

L= ja, lære hvordan det var, hvordan det så ut. Kunne sette seg inn i stoffet på en helt annen måte. Hvis du på en måte har sett den verden som står i boken, så får du et annet innblikk i saken. Det hjelper jo. Og forstå hvordan folk tenkte. Med Hitler om hvorfor han ville ta Norge. Da skjønner du litt bedre om hvordan han tenker. Jeg fant en Hitler-speech compilation da, hvor han taler i 10 minutter. Sinnsykt god tale, budskapet hans er veldig godt. Velferdsstaten, alle må bidra, de rike må bidra, de fattige må bidra. Det er Arbeiderpartiet, sant. For å forstå hvorfor tyskerne stemte på han. Han har jo egentlig et godt budskap. Men så kommer den at vi skal drepe alle de som er mindreverdige og angripe naboland med tyskere overalt. Forstå hvordan folk tenkte da...

M= Hvorfor bruker du film akkurat sånn som du gjør? Kommer du på noe hvorfor du bruker filmsnutter. Hvorfor bruker du sånn som du gjør det?

L= Det har jeg for så vidt svar på. Det er levning og beretning. Repetisjon. Appetitt-vekker osv.

M= Kan du gå litt mer inn på levning og beretning?

L= Filmen som på en måte skal fortelle deg historien om hvordan det var den gangen, det er beretning eller fortelling. Kommer på en måte ikke alt nøyaktig. Det er på en måte ikke som å. Et bilde er mer som en levning. Bilde av akkurat sånn fra 1889. En beretning på en måte forteller litt sånn historien rundt det. Det er ikke ekte. Mens en levning er jo. Det kunne vært en gammel øks som de fant i jorden som har ligget der i 1000 år. Eller nazi filmen som Hitler lagde, det er jo ingen levning. Det er jo nazistene som lagde det. Hitler sinne taler er jo levninger. Det skjedde, det var sånn, det er ekte. Det blir mest beretning, beretning er jo noe som forteller noe. Skuespillere. Så det er forskjellen på de to

M= Prøver du å fortelle det til elevene og?

L= Jeg prøver ikke å bruke de begrepene for elevene. Hvis det er en flink klasse, sterk klasse så kanskje. Men levning og beretning blir to flere begreper som de må forholde seg til som kanskje blir litt fjernt. Så bruker ikke de begrepene for de, da.

M= Har du noen ulemper, eller noen erfaringer hvor det har gått dårlig med bruk av film?

L= Ja, hvis det blir for tørt og det blir for kjedelig. Prøver å sovne og mobil og sånne ting. Du ser jo det, det du synes er kjekt er ikke alltid kjekt for elevene. Det blir for traust, det blir for kjedelig. Det må være litt spenstig og hvis ikke synes de der er kjedelig. Og da får du en dårlig erfaring. Halvparten har ikke fått med seg halvparten av filmen. Og da er det ingen vits. Så det er de negative erfaringene. Også tar du det med tid selvfølgelig. Spillefilmer, det er alt for lite tid i historien. Det er synd, da.

M= Ja det er det. Den tiden går fort. Ja, Men da sier jeg meg fornøyd jeg, altså

L= Jammen konge det.

Henriette

I = Informant

M = Meg

X = uhørbar stavelse/lyd

@ = Latter

'ord= Trykksterkt ord

.. = Kort pause

... = Lang pause

.- = Avbrytelse

-> = Kommentar til transkripsjon.

M-m= Positiv konnotering, Muntlig «nikke på hodet»

m.m= Negativ konnotering, Muntlig «riste på hodet»

M= Sånn da er den på. Så vil jeg bare takke deg for at du har lyst til å bli intervjuet. Det setter jeg veldig pris på. Det kommer til å hjelpe meg veldig mye. Så, det jeg først vil spørre om er: Hvor interessert i historie vil du si at du er?

I= eeeeh jeg er jo veldig interessert i historie. Men det kommer litt an på hva slags historie.

Jeg er ikke så veldig interessert i det som var sånn ti tusen år siden. Da det var sånn settlersamfunn eller hva det heter.

M= ja

I= Nyere historie er ganske kjekt.

M= ja. Antikken blir litt litt for gammelt?

I= Jeg syns det.

M= Da liker du mer litt nyere historie rundt 1900-tallet eller? Første og Andre Verdenskrig og sånt?

I= Ja

M= Hvorfor synes du det er så interessant?

I= eh, altså hvis du sammenlikner det med norsk så har det mye mer mening. Du lærer på en måte en historie.

M= m-m. Du lærer, ja. Hva er det du synes er kult med det historien? Eller, hva er det som gjør det morsomt å lære om dette?

I= Jeg vet ikke helt hva jeg skal si.

M= Nei, er det personene du synes er interessante? Eller synes du det som skjedde er interessant?

I= Det er jo på en måte som når du ser på en film eller en serie. Du lærer på en måte litt andre ting, da.

-> Her merker du allerede at informanten er litt biased. Informanten vet hva jeg forsker på, og vet at det er film jeg er interessert i. Dermed er informanten allerede vinklet til å svare om film.

-> Henriette viser til at ho lærer ting fordi ho opplever det, og ser på litt andre ting (enn det som er vanlig?) ref. Rosenstone.

M= Ja, at du ser litt andre og opplever på en måte andre ting

I= Ja.

M= m-m. Så den forrige dokumentaren. Altså jeg var jo med på disse to dokumentarsnuttene dere så. Den første var på 20 min og den andre var på 10 min. Var du der da og eller?

I= Ja, jeg var jo det.

M= Ja. Når var det? Var ikke det i forrige uke også uka før der igjen? Det var en sånn dokumentarfilm som handla om

I= .-ja der det var en sånn mann som snakke og sånn

M= Ja den var om første verdenskrig, og den andre handlet om ubåtkrigen til tyskland og om hvordan USA ble med i krigen.

I= m-m

M= ja, Så hva synes du om de?

I= eeehm. Altså, de var litt treige på en måte. Men de lærer jo. Og du lærer masse detaljer som du egentlig ikke hadde huska.

M= Så det blir mye detaljer?

I= ja eller på en måte ikke sånn. Du husker liksom ja det snakker de om i den filmen, eller så husker du et bilde eller noe.

M=m-m.. Så det blir mye detaljer, og den var litt treg sa du og?

I= Ja latså det er jo litt mye. Så er det jo mye vesentlig og. Du tar med kanskje noe som ikke er hlet pensum.

M= Men er det, holdte på å si. Er det litt vanskelig å følge med, da?

I= Ja, av og til. Hvis det blir litt mye film. Da blir det litt vanskelig å følge med. Hvertfall hvis du filmer på en måte en mann som står å snakker. Da blir det akkurat det samme som å se på læreren står å snakker.

M= @ ja ikkesant. Så det blir på en måte det samme som å høre på læreren?

I= Hvis det er en film av en mann som står og snakker, så blir det det samme. Men ikke hvis du får se på det skipet som sank og sånt. Da blir det noe annet hvis du faktisk får se skipet.

M= m-m. Når du så på den filmen da, var det noe du la spesielt merke til? Noe som interesserte deg eller noe sånt? Er det noe du husker som det første

I= .- neei

M= Nei, det er greit det. Den var jo litt treg, jeg kan si det. Men sånn. Jeg skjønner at dere har litt forskjellig. Noen ganger ser dere på korte dokumentarsnutter, og andre ganger ser dere på hele filmer. Når du tenker på de to, hva synes du om å se på film i historieundervisning? Når det blir satt på en film da, hva tenker du da?

I= Det kommer helt an på hva slags film det er. Hvis det er en skikkelig beinhard dokumentar med bare fakta, da er det jo ganske liksom, og den varer i en og halv til to timer. Da er det ganske vanskelig å følge med. Men hvis det har på en måte en egen historie i filmen samtidig som du lærer historie på en måte. Da lærer jeg på en måte historien uten at jeg er klar over det. Hvis du skjønner.

M= Ja, det skjønner jeg veldig godt...

-> skrevet om dette før, men hvor? Tror det er Engelstad, fra bok til film. Handler om hvordan historien blir levert på lerretet.

-> Jeg inkluderte en lang pause etter jeg hadde kommentert noe. Dette kan gjøre det vanskelig for informantene. Informanten tenker nok at det er min tur til å snakke.

M= Så når du ser på film da. Uten den hensikten om at du skal lære, men så lærer du fremdeles. Hva er det du tror du lærer da? Er det noe som slår deg inn?

I= Si at det er en kjærlighetshistorie, men så er det en kjærlighetshistorie i andre verdenskrig. Eeh også skjer det jo masse ting som på en måte har virkninger. De lærer deg ting som skjer uten at jeg har gått inn for å lære det.

M= Ja, det er visse ting som setter seg

I= m-m.

M= La oss begynne på fritiden din, da. Ser du på noen historiske filmer på fritiden? Er det noe du kommer på?

I= Akkurat nå ser jeg faktisk på Marco Polo.

M= Ja!

I= Det er jo historisk. Og da lærer jeg jo uten at jeg på en måte vil lære.

M= Ja, det er jo en serie så det er jo litt mye også. Har du kommet langt i den?

I= Jeg har sett en sesong.

M= m-m. Så er det noe som satte inntrykk på deg der?

I= Mener du sånn historisk på en måte?

M= Nei bare generelt hva du husker. Er det noe spesielt du la merke til?

I= eeh.

M= -. Første gang du så på den, bare «oi, det var rart» eller noe sånt.

I= Noe jeg synes var rart med serien?

M= neei, ordlegger meg litt feil nå. Når du så på filmen da, var det noe du bare la merke til? Noe du noterte deg eller noe sånt?

I= Jeg tror ikke det.

-> Jeg har vanskeligheter med å få informanten til å snakke her. Jeg gjorde en feil ved at jeg ikke var tålmodig nok, er det et sted jeg skulle ha brukt lang klei pause så er det her. Men det virket som om informanten ikke prøvde så hardt, så jeg følte et behov for å hjelpe informanten. Først så villedet jeg informanten, men lenger ned så tror jeg at jeg kom inn på riktig spor.

M= Nei.. Er det noe du kommer på da? Som du så på filmen. Er det noe du kommer på nå? Hva skjedde liksom

I= Han latinoen eller Marco Polo da, han ble dømt for noe han egentlig ikke hadde gjort. Eller noe han hadde gjort men som ikke var hans skyld. Eller et eller annet sånt. Også fikk han sjansen på ny og da klarte han det på en måte. Og da klarte de å ta den byen som hadde en annen konge.

M= m-m. Så da så du litt handlingene til han høvingen da.

I= Ja

-> Her mistet jeg en sjanse til å grave dypere. Jeg kunne spurt henne om hva hun tror dette betyr, hvorfor de tok byen, hvem denne høvdingen var, hvorfor Marco Polo fikk en ny sjanse osv. Hennes tolkninger av det hun ser.

M= m-m. Fra den serien da, føler du at du fikk noe ut av det?

I= Hensikten min var jo ikke å lære noe historie. Men @ etter å ha sett sånn to sesonger (Hun mener sikkert episoder) Så måtte jeg google litt. Og da lærte jeg jo litt på en måte av det som hadde skjedd og sånn.

M= Ja. Så da finner du litt interesse for å lete opp ting selv?

I= Ja.

M= m-m. Er det ofte du føler du får det fra klassetimer og sånt noe? Etter en klasetime så må du lete opp ting selv?

I= Det er ikke ofte. Men hvis det skjer så blir jeg sykt interessert i det. Da må jeg liksom finne ut alt også går jeg gjerne tilbake til læreren og spør om det. Men det er ikke ofte det skjer.

M= Hva sa du? (Noen ungdommer som bråker litt i bakgrunnen)

I= Det er ikke ofte det skjer.

M= Nei. @.. Hva synes du om serien da?

I= Jeg synes den er ganske kjekk.

M= m-m. Har du merket at du fikk bruk for noe du lærte fra den serien?

I= Jeg har ikke fått bruk for noe egentlig. Vi lærer litt om litt annen historie. For jeg synes det er litt for mye Europafokusert i historien.

M= ja'

I= Og gjerne at man kunne lært litt mer om sånn Afrika og Asia og alt på en måte.

M= Ja, ting som skjer litt andre ting og.

I= ja.

M= Det er bra. Det synes jeg også vi har litt for lite om @

I= @

M= Er det noe om dere. Ja dere har kanskje hatt litt om imperialisme og sånt noe?

I= Ja vi har hatt litt om imperialisme. Det eneste vi har hatt om Afrika er om koloniseringen. Da hadde vi presentasjon om hvorfor de ble tatt og om kolonimaktene. Så vi hadde ikke noe om hvordan samfunnet var fra før av eller hvordan det har liksom gått etterpå. Og vi har ikke hatt noe om det i nyere tid. Og det skjer sykt mye, mye viktig der akkurat nå. Så det synes jeg vi burde hatt mer om.

M= Ja, ikkesant. Det er fort gjort å ha et vestlig syn på ting. Mediene også har litt vanskeligheter for ting som skjer utenom. Så det er et godt poeng... Så ta serien din da for eksempel. Marco Polo. Hva synes du er styrkene til den? Hvis du tenker på hvis man skulle sett det i klasserommet, hva synes du styrkene til den hadde vært?

I= eeeh. Jeg forstår ikke helt hva du mener. Styrkene sånn historisk sett?

M= Sånn som ulempene til dokumentarfilmer da er at de gjerne er litt trege og kjedelige. Hva tror du er styrkene til Marco Polo?

I= Jeg tror alle hadde fulgt med. Med mindre du har sett det før, så tror jeg alle hadde fulgt med. For det er jo litt sånn. Folk ser jo på det på fritida.

M= Ja. Så hvorfor tror at de ville fulgt med?

I= Fordi det er jo kjekt å se på. Det har med at en europeer som kommer inn i et samfunn også er det et system der fra før der som han ikke klarer å passe inn i, men så klarer han på en måte det også, ja.

M= m-m.. Hva tror du er svakhetene da? Til en sånn serie.

I= At det kanskje ikke er alle faktaene du trenger. Så det er kanskje litt usaklig for pensum.

M= Ja. Hvorfor tror du det? Hvorfor tror du det mangler litt fakta og litt sånt?

I= Fordi det er ikke laget for skole. Det er heller laget for underholdning.

M= m-m. Så, husker du noen spesiell karakter fra den serien?

I= Husker han Khanen da som var kongen over alle.

-> Viser at hun får innblikk i styresettet. Sammenlikner Khan med konge, skjønner at Khan har stor kontroll. Ville hun visst så mye om dette uten serien?

M= Ja, hvordan var han da?

I= Han var mektig.

M= m-m

I= Jeg vet ikke helt. Så var han veldig sånn at ting skulle skje på hans måte og han hadde alltid rett.

M= m-m. Er det noe mer? Hva syntes du om han?

I= Jeg vet ikke jeg, tror ikke jeg hadde likt han som konge selv.

M= Nei @.

I= Kanskje..

-> Jeg burde holdt meg fra å le, jeg mente det som å diffuse situasjonen, ikke gjøre den så spent. Men jeg tror heller det ble oppfattet som hånende.

M= Er det noe, når du så på serien, var det noe du tvilte på? Eller ikke syntes ikke stemte helt?

I= Altså der er jo noen enkle løsninger sånn som når hovedpersonen egentlig skal dø så kommer det noe inn og tar skylden for han også dør de istedet. Det har jo ikke så mye med historie da på en måte.

M= Ja, det er litt sånn for filmen sin skyld da, dramatisering og litt sånn kanskje.

I= Ja

M= Også dokumentarfilmer da, hva tror du er styrkene til dokumentarfilmer?

I= At de har liksom alt rett, de må ha alt basert på fakta. Det må ikke andre typen filmer.

M= Nei. Så svakhetene? Du har jo allerede nevnt litt da, svakhetene til dokumentarfilmer. Men kommer du på noe mer? Er det noen flere ting du kommer på? Som er svakhetene?

I= Det er kanskje litt sånn overveldende at det kommer så mye på en gang. Også at de bare sier det en gang. Det er ikke som når læreren sier det så kan du spørre han sånn «Hva mener du egentlig med det?» Du kan liksom ikke spørre en dokumentarfilm, hva mener du med dette?

M= Ikkesant. Så du får på en måte ikke tid da til å ta det inn for deg og sånt noe?

I= m-m.

-> Jeg tror jeg må slutte å bekrefte alt jeg hører, for Henriette sa ikke det samme som jeg ville bekrefte, men sa seg enig siden jeg puttet ordene i munnen på ho.

M= Hva mener du selv at du får ut av film? Sånn generelt, uansett hva det skulle være.

I= Mener du når jeg ser på film hjemme? Eller på skolen?

M= Begge deler.

I= Det kommer helt an på hvilken film det er. Altså ser jeg på en julefilm får jeg jo julestemning.

M= @ Ikkesant

I= Og ser jeg en dokumentar får jeg jo informasjon.

M= m-m.

-> Klar over det ho ser på? Tenker ho alltid sånn når ho ser på filmer?

M= Tilbake til han Khanen da, som du nevnte. Du sa jo at han ble, at han hadde mye makt og ay han skulle ha det på sin måte. Var du noen andre måter du merket at han ble fremstilt? Du kan godt ta noen andre karakterer og, hvis du kommer på noen annen karakter. Måten de ble fremstilt.

I= At han ble fremstilt på en annen måte?

M= Ja, hvordan han ble fremstilt da.

I= Han ble jo fremstilt at han var glad i sønnene sine.

M= Ja, sønnene sina

I= Og konene sine. Og folket. Så han var jo på en måte kjærlig. Men.

M= M-m. Så han var ikke bare bad-guy liksom.

-> Her burde jeg hatt ventet. Ho hadde mer å si.

I= Nei det var han ikke.

M= m-m. Men du så det fra han sin side og sånt noe. Hvorfor tror du han ble satt i et sånt lys, da?

I= mmm. Fordi karakteren hans må være sånn som det. På en måte. De fremstiller jo det sånn som de vil at det skal være.

M= De som har laget filmen?

I= Ja.

M= Så de hadde en hensikt da, med måten han ble fremstilt på?

I= Ja, det tror jeg.

M= M-m. Hva tror du hensikten var?

I= Å få en personlighet ut av han.

-> Vinkling. Føle med personen. Ikke nødvendigvis badguy, ikke nødvendigvis goodguy.
M= m-m. Personlighet, ja. Det er bra. Mm, også hvorfor tror du han gjorde som han gjorde, han Khanen?
I= eeh, fordi de har lagd han sånn som han er og derfor gjorde han sånn som han gjorde @ Jeg vet ikke.
M= @ Nei det er kanskje vanskelig spørsmål jeg stilte nå. Men kan du på en måte. Ehm. Hvorfor tror du Khanen angrep den siste byen da? Eller kongedømme eller hva det var.
I= Fordi han ville ha mer makt.
M = ja. Hmmm. Det er veldig bra intervju altså jeg kan få mye bar ut av det her.
-> Jeg slet litt med å formulere bra spørsmål her.
M= Så du sa at du googler innimellom hvis du blir interessert i det.
I= Ja
M= Og du gjorde det en del? Med Marco Polo?
I= Jeg gjorde det i begynnelsen. Sånn når jeg ikke forstod helt hva som var hva og ghva de snakke om og sånt. Så googla jeg opp om riket og personene og sånn,. Men jeg ville ikke lese for mye for da sa de hva som skjedde @
M= Ja for ikke å spoile det og sånn @
I=Ja
M= Ja. Hvorfor følte du at du måtte få litt grunnleggende og basic informasjon, da?
I= Det var fordi jeg ikke forstod hva de snakket om. Hva det var. Det var så ukjent.
M= Du følte du måtte ta det opp og sjekke det opp selv og litt sånn?
I= m-m.
M= m-m, så bra. Har du hørt om Marco Polo før?
I= Nei
M= Ikke han Khanen heller?
I= Jeg har hørt ordet Khan og at det betyr keiser eller ett eller annet. Men aldri hørt om han.
M= Nei. M-m. Så bra. Hva synes du om forskjellen mellom. Ehm, som jeg nevnte istad så har Lærer 1 to forskjellige måter å vise film på. Enten så er det kort dokumentarsnutt, eller så er det en hel fiskjonsfilm. Hvilke av de to liker du best?
I= Det kommer helt an på hvilken type film det er. Er det en kjekk film der jeg fortsatt lærer så vil jeg jo fremdeles se film. Men hvis det er en lang dokumentar det er snakk om, som bare har masse info. Da er det gjerne ikke like kjekt.
M= Hva føler du kan være et tips hvis man skal vise en dokumentarfilm. Er det noe som kommer på som kanskje er lurt å tenke på hvis man skal ha det?
I= Gjerne. Altså Lærer 1 er jo ekstra interessert i noen ting. Men at du gjerne tenker å vise en dokumentar som du ville sett på fritida. For da følger elevene med. Eller hvis du er en av de ekstra interesserte så kanskje vise noe som kjæresten din ville ha sett på fritida.
M= Ja kanksje det. Så har det bare vært dårlige opplevelser med dokumentarfilm?
I= ,-Nei det har det ikke. Ikke i det hele tatt. Det har vært kjekke dokumentarer og.
M = m-m. De vi så nå var kanskje litt dårlige
I= Ja de var gjerne litt sånn. Vet ikke, litt kjedelige.
M= Så føler du at det er mest dårlige eller mest bra når du ser på dokumentarfilm?
I= Ofte når vi skal se på film så tenker folk at nå kan vi lukke øynene og sove litt. Men det er mange ganger at det overrasker og at det faktisk er en kjekk en. Vi ser egentlig litt på det som en pause.
M= m-m. Det er ikke noe å legge skjul på, tror egentlig de fleste tenker sånn @
I= @
M= Hva er det første du pleier å gjøre når det blir satt på film?=
I= Jeg følger med. Men det kommer an på hva slags type film vi skal se på og. Hvis man skal se på en dokumentar fra et studieprosjekt fra en annen skole så er ikke det så kjekt. Men hvis

Lærer 1 sier at vi skal se en film av andre verdenskrig der liksom det er en eller annen annen historie bak det som skjedde. Da følger jeg med.

M= Ja. Måten fiksjonsfilm og spillefilm er laget på gjøre det lettere å følge med?

I= Ja, jeg synes det. Du blir vant med å følge med på det. Men, ja. Også er det litt kjekt å se på en film som handler om faktisk sånn det var. Men det er jo ikke noe kjekt å se på i 2 timer.

Men å se på film om hvordan det egentlig var.

M= Ja. Enig @

I= @

M= Så bra, da tror jeg har det jeg trenger. Er det noen kommentar før vi avslutter?

I= Nei, egentlig ikke.

M= Nei, da må du ha takk for at du deltok på intervjuet.

Arietta

I = Informant

M = Meg

X = uhørbar stavelse/lyd

@ = Latter

'ord= Trykksterkt ord

.. = Kort pause

... = Lang pause

..? = Tenkepause

.- = Avbrytelse

-> = Kommentar til transkripsjon.

(ord) = Sette utsagn i sammenheng. Til hjelp for leseren.

M-m= Positiv konnotering, Muntlig «nikke på hodet»

m.m= Negativ konnotering, Muntlig «riste på hodet»

M= hvor interessert i historie vil du si at du er?

I= ehm, jeg liker det vel egentlig helt greit. Hvertfall i år. Ja jeg synes det er gøy.

M= ja. Hvorfor synes du at det er greit, da?

I= fordi det vi lærer er, eehm. Nei det har liksom litt å gjøre med hvordan det er nå. Jeg synes det gir litt mer mening enn det å lære norsk liksom.

M= så du har ikke likt historie så greit før? Men nå er det litt sånn, hvorfor er det greit nå da?

I= fordi nå er det nyere historie, før var det gammel historie.

M= okei. Så nyere historie fenger deg litt mer?

I= ja

M= m-m. kommer du på noe som du synes er fengende?

I= jeg liker alt som har med første og andre verdenskrig, faktisk.

M= ja. Hvorfor er du så interessert i det, da?

I= altså under andre verdenskrig da har jo besteforeldrene mine levd så da kan du liksom skjønne litt mer hvorfor det skjedde og hvordan folk har hatt det og sånn.

M= ja.. nå begynner det å bli en stund siden da men husker du noe fra de dokumentarfilmene vi så for sånn 2-3 uker siden? Med de, ja den ene handla om skuddene i Sarajevo og spenningen rundt første verdenskrig, også handla det om hvorfor USA ble med og sånt noe. Husker du noe fra de filmene som satte inntrykk på deg eller som du husker spesielt?

I= jeg husker spesielt det med hvordan de slåss på slagmarkene liksom og bare sto der og skøyt. Ja, det var vel egentlig bare det jeg husker fra den filmen.

M= hvorfor satte det så inntrykk, tror du?

I= for det viser at de har kommet mye lenger i den krigen enn det de har før liksom. Du kriga på en måte ikke selv du bare brukte våpenet di.

M= ja @. (vet ikke hvorfor jeg lo her). Så hva synes du sånn generelt med film i historieundervisninga. Hva synes du om det?

I= jeg synes det er greit, jeg. Da blir det ikke bare at det er læreren som må snakke.

M= ja, så variasjon da?

I= ja.

M= så de to dokumentarene som var på svart hvitt, hva synes du om de egentlig?

I= de var gjerne litt treige men, men det er variasjon så jeg liker egentlig å se film. Det blir liksom ikke ensidig men det var ikke de dokumentarene hvor de lata som om det var rundt krigen? Det var egentlig litt lurt lagd da, da ble det ikke så kjedelig at de bare sto og fortalte hva som skjedde. Men ja, helt greit.

- Ho liker film for variasjon, men ho likte ikke disse.

M= ja. Så hvorfor var det litt kjedelig?

I= nei det var gjerne litt treigt. Det ble litt sånn nyhetssending kind of.

M= så til fritida di da, utenfor klasserommet. Har det hendt at du har sett på noen historiske filmer i det siste? Og da snakker jeg ikke bare om dokumentarer da snakker jeg om alt mulig.

I= jeg tror ikke det. Jeg vet ikke.

M= er det noen du kommer på da som du har sett tidligere?

I= mm.. jeg vet jo at jeg har sett filmer men jeg kommer ikke på noen.

M= nei men det er vanskelig å komme på sånn i farta. Men har du sett for eksempel gutten i den stripete pyjamasen?

I= jajaja, den har jeg sett ja. Også har jeg sett den derre Max Manus

M= ja, så bra. Hva med, Max Manus, var det noe som satte inntrykk på deg?

I= det er så lenge siden jeg har sett den. Jeg husker bare at det var fra andre verdenskrig liksom og at vi fikk se hvordan Norge ble med. Husker ikke så mye fra den.

M= m-m. hva med gutten i den stripete pyjamasen da?

I= ja.

M= er det noe spesielt du husker derfra?

I= ja, den husker jeg mer fra. Ehm, da fikk du bedre inntrykk om hvordan jødene levde da. Og at ja, mye inntrykk av det. Og at det var liksom ikke bare i leirene de var vi så også at de jobbet jo for, jeg vet ikke om han var tysk eller hva han var liksom.

M= ja, det er jo lenge siden du har sett den så det er sikkert vanskelig å huske,, men hva syntes du om den filmen, husker du det?

I= jeg syntes den var trist. M-m.

M= husker du hvorfor?

I= emh, de dør jo på slutten @.

M= m-m @. (virker veldig feil at vi ler her, men grunnen til at vi ler er på grunn av hvor åpenbart det var at ho syntes den var trist.). det er jo disse to guttene. Den ene jøden i konsentrasjonsleiren også er det han sønnen til SS offiseren som er leder for den leiern da. Hvordan var det de ble presentert, eller hvordan var det de ble satt i lys?

I= eeh, hvordan de møtte hverandre?

M= ja eller hvordan filmen viser de fram da. Hvordan var det de var presenter.

I= ehm, han sønnen er jo veldig mye aleine. Og vil bare utforske og finne nye venner. Mens han i leiren er vel også litt utfor er ikke så mye med de andre. For han holder seg langs kanten på gjerdet, det er derfor de liksom møtes. Og han er veldig sulten mens han andre får alt han vil ha også ja.

M= ja. Var det noe på filmen som du tror ikke stemte? Var det noe du var skeptisk til liksom?

- Det er kanskje kontroversielt å spørre om dette når filmen handler om tyske konsentrasjonsleirer, så det kan hende hun misforsto litt. 'Grunnen til at jeg spør er jo fordi filmen er fiksjon, men basert på noe som virkelig har skjedd.

I= nei ikke egentlig, utenom hvordan begge døde og sånn. Men alt annet tror jeg stemmer ganske greit.

- Uansett så kommer poenget mitt fram, ho viser ingen form for kildekritikk.

M= ta ulemper da, tenk i klasserommet da, og læreren skulle vise en spillefilm, action hollywood film liksom. Hva føler du er styrkene til sånne filmer i et klasserom?

I= jeg tror at når du setter på en film så er det, du følger gjerne litt mer med, siden da er den, da får du sett på noe og ikke bare hører på noen som snakker. Du får gjerne litt mer inntrykk. Ogås er det lettere å sette sammen alt du lærer når du ser film og, for du får et inntrykk av hvordan det faktisk var. Tror det er styrkene ved det, det er kjekkere å følge med.

- Mange nevner det at man får sett hvordan det faktisk var. Jeg skjønner argumentet, men dette er jo i prinsippet feil, da film bare er en gjenskapning av hvordan det var.

M= m-m. så sette sammen nevnte du. Hvordan, sette sammen hva da?

I= alt vi har lært liksom du får gjerne med deg det, det oppsummerer mye mer. X skikkelig hvordan det var da. Så gjerne du får mer inntrykk til når du skal skrive prøver og sånt senere.

M= m-m.. føler du at det har vært til hjelp i ettertid, når du har sett en film?

I= jeg har brukt film ganske mange ganger at hvis jeg har glemt en ting så klarer jeg å huske på filmen liksom. Hvertfall såne småting, det kommer jeg på gjennom film.

- Film har hjulpet henne. Hun virker ikke som den sterkeste eleven, så dette er et bra argument for meg.

M= ja, så bra. Kommer du på noen eksempler forresten? Du trenger ikke det jeg er bare nysgjerrig.

I= hmm, prøve å tenke..

M= nei vi trenger ikke ta den (egentlig litt teit spørsmål fra min side). Det var et litt dårlig spørsmål fra min side men ulempene da, til

I= ,- det er for de som ikke følger med i timen de synker veldig av når vi ser film. Det er lett å ta opp dataen eller telefonen og heller sitte på den liksom. Og hvertfall hvis filmen er kjedelig.

M= legger du merke til at det er noen spesielle som gjør det hver gang?

I= jaja, det er det.

M= føler du også det er lett å miste fokus, da?

I= ja men det kommer helt an på hvor bra filmen er liksom. Det kan og være at de får mer fokus av å se film.

- Miste fokus. Ofte de samme hver gang

M= ja, m-m. også med dokumentarfilmer. Hva føler du er styrkene til det i et klasserom?

I= i et klasserom? Eehm.. nei.

M= i forhold til vanlige filmer da.

I= nei det er jo, jeg vet ikke, det har jo ofte noe mer med faget å gjøre. Det er bare det som jeg. Også kan det være interessant hvis det faktisk har skjedd. At det ikke er sånn at noe har skjedd også er resten bare oppfunnet liksom.

M= m-m. også styrkene da? Nei jeg mener ulemper.

I= det kan gå litt treigt. Og det kan gå fort å falle av og hvis du først faller av så er det vanskelig å komme inn igjen i det.

- Ikke noen reel styrke til dokumentar som ho kom på.

M= m-m.. så, ja. Du nevnte at i dokumentarfilmer så er ikke ting oppfunnet. Hva mener du da? I forhold til vanlige filmer?

I= nei i vanlige filmer så kan det jo være at hendelsene kan ha skjedd, men de bygger liksom på en historie for at det skal være mer interessant å se på. Mens dokumentarer så er det jo, det er jo det som faktisk har skjedd. Det er gjerne ekte personer og personer som har dødd og ja. Jeg liker det godt da.

M= hvorfor tror du regissøren av filmen gjør det sånn, da?

I= ehm, det er ofte litt mer interessant å se på når du får en hendelse som faktisk har skjedd da, og hvortfall når du kommer til nyere historie så er det jo, det gir oss gjerne en mer personlig følelse når du vet det har skjedd, da.

M= ja, m-m. så når du får en sånn personlig følelse da med en karakter av filmen, protagonisten eller noe sånt. Føler du at det påvirker måten du ser på filmen på?

- Personlig. Basert på en sann hendelse, negativ. Ho klarte ikke svare på hvorfor ho synes det påvirker ho.

I= ja. Jeg føler det.

M= hvordan da?

I= nei da, jeg vet ikke men det liksom. Det blir på en måte litt tøffere å se på fordi det er, har skjedd. Det er ikke sånn at du bare vet at du bare vet at den personen liksom, at det har faktisk skjedd liksom. Men det er vanskelig å forklare hvorfor jeg synes det.

M= ja, jaja. Mellom, ta vanlig film kontra dokumentarfilm da. Hvem føler du at du lærer mest av?

I= dokumentarfilm. Ja, det er det absolutt.

M= hvorfor det?

I= nei det er fordi at, jeg føler liksom ikke du kan bruke det du ser i en vanlig film fra hverdagslivet, det er mer for underholdning liksom.

M= hvorfor kan du ikke bruke?

I= altså du kan jo snakke med venner og si at jeg har sett den filmen liksom men du kan liksom ikke si sånn ja, hvis noen spør deg om første verdenskrig så kan du jo buke ne film til å beskrive hva som skjedde liksom men ja, det blir jo gjerne litt. Hvertfall i historiske filmer så lærer du jo om historien ved å se de filmene også, ja.

- ? her sier ho først at man ikke kan lære av spillefilm, men så motsier hun seg selv rett etterpå.

M= hva mener du selv at du får ut av film, da? Sånn uansett

I= nei, det er underholdene, kjekt å se film.

M= ja, det er det. Har du, når du har sett på en film da. Er det noen ganger hvor du har hatt lyst lære mer om det da, etter du har sett på en film?

- Dette må jeg gjøre et poeng ut av. Veldig mange som har gjort det.

I= å ja, det gjør jeg faktisk ganske ofte. Ja, men det trenger liksom ikke være sånn selve filmen eller sånn, jeg henger meg opp i små ting også må jeg finne ut av hvorfor det skjedde liksom. Ja, det skjer en del.

M= de dokumentarfilmene vi så for noen uker siden, de var jo ganske trege. Det synes jeg også. Men har du hatt bedre opplevelser med dokumentarer før?

I= ja vi har hatt bedre filmer enn det der, det har vi @.

- Selve filmen er viktig. Denne filmen inneholdt mye bra og relevant informasjon, men verdien gikk vekk siden den ikke var fengende.

M= kan du, husker du noe fra de?

I= nei jeg husker ingenting nå @.

M= men var det, var det kjekkere å se på?

I= ja, læreren bruker ganske mye film egentlig, og det har vært ganske mange som har vært kjekke å sett

M= ja, ikke svart hvitt da eller? Litt farger og litt forskjellig.

I= nei.

M= hvordan var det i en av de kjekke? Var det en mann som sto og snakka eller var det bare bilder eller hva var det for noe?

I= nei da har det vært mye sånn hvor det er mer basert på sann historie også har de laget en film ut av det da. Han har vist en del fra serier og.

M= ja, m-m. hva synes du om dokumentarfilm da, i motsetning til å lese i lærebok eller høre på læreren?

I= jeg synes det er litt det samme, egentlig. Men det er gjerne litt kjekkere, hvertfall hvis filmen er god. Men jeg synes læreren er også ganske flink til å undervise. Han interesserer seg så mye i faget så det blir litt det samme som å høre en på film.

M= m-m. men da får du hvertfall litt forskjellig da.

I= ja, variasjon og sånt.

M= så bra. Tilbake til gutten i den stripe pyjamasen. Eehm. Husker du han tjeneren i huset til SS familien? Han var jøde. Husker du hva som skjedde med han?

- Jeg prøver å fiske etter empati her tror jeg

I= jeg husker bare at han gjorde all jobb. Men han var veldig tynn husker jeg. Han fikk vel sikkert ikke så mye mat. Ja det behandla han nok ikke veldig bra. Men jeg husker ikke så mye av han.

M= nei. Og, og han, ja du nevnte at han sønnen da til SS offiseren han likte å gå rundt og oppdage og sånt noe. Hvordan var han kledd

I= husker du det. Han var egentlig ganske fint da. Tror han hadde pyjamas og sånt.

M= og gutten inne i konsentrasjonsleiren?

I= han hadde pyjamas han. Eller det er ikke en pyjamas men ja. @

M= ja trodde det var det. Nei, han gutten trodde at det var det.

I= ja han trodde det.

M= hvorfor tror du, tror du filmen har noen hensikt med at de, at de tok to barn da fra begge sidene?

I= ja. Jeg tror det jeg tror at det blir liksom, de er jo egentlig like, bare at den ene var jøde og den andre var det ikke. Så de skulle bare vise motsetningene tror jeg.

M= ja. Også sneik de seg inn, han ene gutten sneik seg inn i konsentrasjonsleiren. Også skjedde det veldig triste at de gikk inn i et gasskammer sammen. Tror du, hvorfor tror du filmen tok med det?

I= vet ikke. Han. Tror det liksom viser at livet hans var like mye verdt som jødens sitt litt. Også tror jeg kanskje han SS faren forstod litt mer det gale de gjorde når det faktisk skjedde med sin egen familie.

- Jeg gikk litt vekk fra å stille såne type spørsmål. Det blir litt dumt å fiske så hardt tror jeg.

M= da tror jeg at jeg er ferdig. Takk skal du ha for hjelpa. Veldig gode svar.

Ida

I = Informant

M = Meg

X = uhørbar stavelse/lyd

@ = Latter

'ord= Trykksterkt ord

.. = Kort pause

... = Lang pause

..? = Tenkepause

.- = Avbrytelse

-> = Kommentar til transkripsjon.

(ord) = Sette utsagn i sammenheng. Til hjelp for leseren.

M-m= Positiv konnotering, Muntlig «nikke på hodet»

m.m= Negativ konnotering, Muntlig «riste på hodet»

M= Først vil jeg spørre deg om hvor interessert i historie vil du si at du er?

I= ehm, jeg synes historie er skikkelig gøy. Jeg synes det faktisk er veldig interessant. Men jeg er morsom ånn at jeg liker mer relevant eller nyere historie, sånn som den historien vi hadde før om aztekere og sånn, det var, jeg kunne ikke brydd meg så mye mindre egentlig @. Men nå sånn, krigen og sånn det er egentlig veldig interessant, det er bare mye å holde styr på. Så jeg er veldig glad i historie

M= ja, så bra. Ehm, hvorfor synes du sånn gammel historie og sånn aztekerne, antikken kan jeg tenke meg og sånn, hvorfor synes du ikke det er noe gøy?

I= ehm, jeg føler på en måte, altså all historie har vært med på å forme verden, men jeg føler på en måte det ikke er så relevant, det er ikke så like forståelig. Også er det andre temaer som er mer forståelig. Sånn for eksempel krigen har du hørt om fra for eksempel besteforeldre, og det er mye mer. Altså det, jeg føler på en måte det er litt mer kontekst da, i forhold til mange mange mange tusen eller hundre år siden. At det, var noen voldelige grupper som kjempa voldelig, men det har jo hatt mye å si da for nyere historie og sånn.

- Forhold til historie.

M= ja. Så du snakka litt om hvorfor nyere historie er litt mer interessant da? Kommer du på noe mer?

I= hvorfor det er gøy?

M= ja

I= mm, du klarer på en måte å sette, hvis du tenker på hvordan verden er i dag, altså hvordan kvinner har fått stemmerett, hvordan vi har fått teknologi, hvordan FN har blitt opprettet, NATO har blitt oppretta, det er på en måte veldig stor sammenheng mellom alle de revolusjonene og krigene som har vært, til dagens samfunn. Og det tror jeg har gjort veldig mye i form av, for eksempel etter første verdenskrig så begynte kvinner å jobbe mer, kvinner fikk mer rett til, bedre liv sant? Ehm, vi har fått bedre arbeidsrettigheter på grunn av forholdene under første verdenskrig og, det er liksom såne ting som du tenker liksom ikke på det når du får vite om det nå. Hvis du sier at det er, vi har stemmerett det er jo selvfølgelig for oss men hvis man går tilbake på historien, vil man se at det har vært en ganske stor kamp om den stemmeretten. Så alt handler liksom om å kjempe seg opp da, og det synes jeg er ganske interessant i historien fordi man ser at man får ikke en ting uten å kjempe for det. Så det synes jeg er veldig gøy med historie @.

M= @ helt enig.

I= også er det litt lettere å forstå og, føler jeg. Det er litt mer våres generasjoner.

M= m-m.. Husker du tilbake til forrige uke og, eller to uker siden nå? Når vi så en dokumentarfilm i svart-hvitt. Vi så to etter hverandre husker du de?

I= ja

M= Hva, mmm når du så disse dokumentarene, hva synes du om de?

I= Jeg har litt fort gjort å dette ut av svart-hvitt filmer. Jeg synes det kan være litt vanskelig å følge med, også kan det være vanskelig å holde konsentrasjonen oppe fordi på svart-hvitt filmer så er det mye mer, du må på en måte høre mer etter, fordi det er ikke så mye interessant å se på. Eh, det viser jo hvordan det fungerte på den tida, men akkurat sånn svart-hvitt fenger ikke meg så masse. Men det kommer vel an på enkeltpersoner tenker jeg. Det er vel mange som synes svart-hvitt er kjempekjekt og har veldig lyst til å se det, men jeg er ikke helt der @.

- Svart-hvitt er kjedelig. Lite interessant å se på. Prima eksempel på motpol av interessedskapende.

M= @ nei det er forståelig.

I= ja, det kan bli litt tungt liksom.

M= m-m. Har du noe spesielt du huska fra de filmene? Noe som du kommer på sånn med en gang?

I= jeg husker alle de marsjene de hadde. De marsjerte masse. Og alt var i takt, og at det var skyttergraver, også husker jeg at det var et tog for alle som hadde mista et bein, et tog for alle som satt i rullestol og sånn. Ja, sånn småting.

M= jja, så det satte litt preg da.

I= ja, det er det jeg husker mest av de filmene når jeg tenker tilbake.

- Sjokkverdi. Sjokkerende bilder henger fast.

M= m-m. så, hva den var litt treg og sånt. Hva var det som gjorde at den var treg?

I= mmm, det er jo på en måte stoff hele tida. Og det er en historie liksom, det er på en måte en fortelling nesten. Så og, det er akkurat det samme som i en bok. Hvis du har en bok med svart-hvitt bilder så blir den tyngre å lese enn en bok med fine bilder. Og jeg tror på en måte det, at hjernen

fungerer på den måten at hvis det er noe som klarer å interessere den så klarer den å følge med. Mens hvis det er noe han synes kan være kjedelig å se på så kan det være lettere å dette ut, men du kan fremdeles synes at temaet er interessant, og det tror jeg er med den filmen for meg og. Jeg synes, hva skal jeg si. Jeg vet ikke hvordan jeg skal formulere meg, men det er, jeg synes ikke det er så gøy å se svart-hvitt filmer fordi det fenger meg ikke. Jeg synes det blir veldig gammeldags selv om det er et gammeldags tema, så synes jeg på en måte det finnes mange snutter som på en måte klarer å vise det selv om det er andre typer filmer da.

- Stoff hele tiden, må være noe som fenger også. Hjernen kobler ut.

M= m-m

I= men så er det jo interessant å se noe som faktisk er fra krigen. Det er det jo.

M= ja... Okei, er det noen, ser du på filmer på fritida også?

- Brukte mye klein pause fordi ho her hadde mye på hjertet. OG det er bra!

I= av og til, med pappa. @

M= m-m, og jeg snakker ikke om bare dokumentarer jeg snakker om alt mulig liksom

I= m-m, eehm jeg klarer egentlig ikke sånne voldelige (kan hende ho sa vanlige filmer.) filmer. Så skal jeg se det ser jeg det enten sammen med pappa eller gutter da. Fordi jeg er litt mer jente jente jente på film.

M= har du lyst på en sånn? (gir henne fishermans friend fordi ho hoster veldig mye)

I= ja takk. Ehm, tusen takk. Får du med det på intervjuet @. Men det blir for det meste sånn, andre verdenskrigfilmer kanskje. Eller tilbake til den kalde krigen. Eller ja. Jeg har sett ganske mange kalde krigen filmer. Det synes jeg er interessant. Også krigsfilmer og sånn, det, altså hvis jeg skal se det må det være en grunn til å se det liksom. Det er ikke sånn at jeg ser det bare for å slappe av liksom. Så, jeg har sett en del sånne filmer.

M= ja, kommer du på noen?

I= ehm, max manus, åh, også er det en tysk film. Det handler om en telegraf. Jeg husker ikke hvad en hette, det var på kino for kanskje to år siden.

M= er det han som finner opp den første datamaskinen?

I= ja, ja! Også er det en film om en kode som de prøver å løse, også slutter de krigen.

M= jeghusker ikke hva den heter. Men det er han Cumberbatch som spilte i den

I= ja, den har jeg sett. Den var skikkelig bra. Også har jeg sett gutten i den stripete pysjamasen. Og den tenker jeg egentlig er ganske passende til krigen da. Ehm, også jeg kommer ikke. Jeg har sett veldig mange men jeg har ikke sett så veldig mange.

M= men plukk en film da som du har lyst til å snakke om. Hva synes du om den filmen?

I= jeg kan ta gutten i den stripete pyjamasen. Går det greit?

M= jada

I= ja, ehm. @ jeg grein ganske masse. Og det gjør veldig mye inntrykk på deg. Og det viser på en måte hvor sykt det var da, under for eksempel krigen eller hvordan de behandla jødene, og hvordan barn

egentlig ikke har så mye med dette her, de skjønner jo ikke hva som de går til. Ehm. Det setter på en måte litt preg på hvordan samfunnet i resten av krigslandene og sånn fungerer. Og selv om det ikke er noe som skjer akkurat nå så er det fremdeles ting som pågår i midtøsten og, du ser bare hvor dominerende menn er i sånne roller. Kvinner og er jo veldig dominerende men akkurat sånn, i alle fall i den filmen er det hvertfall mennene som bestemmer om alt, sant, og damene er med på det mennene sier, også ungene må bare være med på alt. Og det vises jo at det er sånn verden har vært ganske lenge, også vises det at det kanskje har vært en ganske stor revolusjon på det. Så den filmen ga ganske stort inntrykk.

- Ho trekker mye inn kvinnenens kamp og patriarki. Litt mannshater? Uansett så bruker hun jo historie for å se utviklingen av kvinnenens stilling i samfunnet. Myer jævelskap, skjer også ting i dag. Ho ser realiteten?

M= tror du filmen var historisk korrekt?

I= .. eehm, nei.

M= hm?

I= eller. Altså grunnen til at jeg egentlig ikke tror det er at unger er egentlig veldig naive, og tror det beste om alle ting. Men samtidig så tror jeg aldri en person hadde kommet seg så lett inn i en konsentrasjonsleir når de ikke klarer å komme seg ut. Og kommet seg inn i en leir uten at noen hadde sett det. Det er kanskje lettere å komme seg inn enn å komme seg ut, men allikevel du kommer deg ut på samme måtesom du kommer deg inn. Så derfor tror jeg egentlig ikke den er helt korrekt. Men jeg tror jo, altså jeg tror jo på at det har, at konsentrasjonsleirer og at de har hatt det sånn, og det var gasskamre. De har jo behandla fangene sånn. For eksempel han tjeneren som skrelte poteter, han gamle. Han ble jo banket opp fordi han gjorde en liten feil. Og det tror jeg er sant. Og jeg tror at de har hatt sånne hemmelige samtaler og, ja. Så jeg tror egentlig litt er sant men så er det visse ting som ikke er sant tror jeg.

M= jaja, det er bra svar... Det er liksom noen ting som ikke helt henger på greip, sier du. Også men fremdeles ås kan det være mye som kan være sant da

- Ho tenker at selve temaet er sant, men akkurat det som skjedde i filmen kanskje ikke er sant. Og det er helt riktig, filmen er ikke en sann historie, men er basert på konsentrasjonsleirer, som er virkelighet. Litt kildekritikk. Litt skepsis.

I= de tar jo utgangspunkt i en ting i hvert fall. Tenker jeg.

M= ja.. tror du historisk korrekthet er en selvfølge i en film? Burda man

I= , -nei. Jeg tror det er viktig, jeg tror at de som regisserer sånne filmer tenker på det. Men det kommer jo helt an på hvilken sjanger det er. Om det er en dokumentar, da må det jo være historisk riktig, eller om det kan være actionfilm eller drama eller. Og jeg føler på EN MÅTE ALLE FILMER SOM ER BASED ON A TRUE STORY har henta veldig mye fra virkeligheten men så har de adda på ting for å få det til å være mer interessant enn det det er. Det tror jeg.

M= m-m. så hva føler du er ulempen men, tenk klasserommet da. Hva tenker du er ulempen med sånne filmer? Spillefilmer og actionfilmer og sånne iting

I= ulempen med det?

M= ja, i et klasserom

I= dokumentar og?

M= nei vi tar det etterpå

I= ja. Eehm. Folk detter gjerne litt av. Folk sitter på mobilen kanskje. Selv om det er veldig gøy å se film, det er mye kjekkere enn mye annet. Men jeg tror kanskje et stort problem er at folk ikke tenker at det gjør ikke noe om jeg ikke følger med. Jeg vet at når vi hadde om aztekerne og sånt. Men det klarte ikke jeg å se. For det ble for voldelig, og da måtte jeg gå ut. Og det synes jeg er dumt fordi jeg har jo lyst til å få med meg konteksten og sånt. Og jeg er veldig svak når jeg ser filmer. Men av og til så er det ting du rett og slett ikke klarer. Og da synes jeg sånne filmer er dumt at vises. Det er jo virkeligheten, men ja. Lærern må nesten bare respektere da at du ,klarar det ikke.

- Konsentrasjon, vold

M= og styrkene da til vanlige filmer hva tror du det er?

I= styrkene? Det er engasjerende. Det er, det viser på en måte et bilde av det du har lest da. For de pleier som regel å vise fargefilmer da tenker jeg. Så det er relatert til det som har skjedd, også klarer du kanskje, de som ikke forstår så godt når vi holder på å ha powerpointer og sånn de forstår kanskje mer når vi ser film. Eehm. Også tenker jeg det at. Det blir liksom, skal du ha den samme tingen hele tidne så detter du av. Også tenker jeg for meg å se en film gir meg en liten boost, å nå skal vi endelig gjøre noe annerledes enn å høre på en presentasjon. Så jeg tror styrkene i filmen er å gi et bilde av hvordan ting har vært da, før. Og på en måte gi deg etlite innspill. For det er jo ikke alle som skjønner forklaringer, de skjønner filmer. Vi er ganske vant med det.

- Engasjerende, visualisering, relatere seg til stoffet, forskjellige læremetoder, variasjon.

M= så det hjelper deg da å se det du leser om i stoffet og sånt noe?

I= for meg gjør det det. Ehm, det er på en måte en litt annen forklaring på ting. Enn det læreren sier. Det er kanskje en seriøst handling, sant? Det er to personer som går gjennom dette her for eksempel, og da klarer du å se det for deg mye mer hvordan det er. Sånn for eksempel, hvis jeg skliter med en ting da, i historie så har læreren gitt meg en forklaring, han er veldig flink til å forklare. Men av og til så er det jo ting man ikke forstår. Også av og til viser han en youtubefilm, og han forklarer meg det igjen etterpå, og da har jeg skjønt det mye bedre for da har, for når han har forklart så har jeg klart å sette bildet, åja det var sånn det var, sant vel? Så jeg tror kanskje det hjelper noen, men så tror jeg også det er noen det ikke hjelper. Men sånn er det vel i alt @.

M= ja @.

- Lettere å forstå en ting hvis læreren forteller det, og så ser du film, og så forklarer læreren etterpå. Litt vanskelige ting sier hun. Film hjelper til å knekke den nøtten, for da har du noe å relatere det til. Kan også være at visualisering hjelper til å forstå seg på stoffet. «hvordan bruke film» teori.

M= og ulempene med dokumentarfilmer da?

I= det kan fort bli veldig kjedelig. Men det kan jo være veldig spennende og. Men ja, det kan fort bli veldig kjedelig.

M= og styrkene?

I= det er jo sant det som har skjedd. Det er en realitet som vi får være med på å se. En dokumentar er jo akkurat som en fortelling, bare du, det er danning av bilder som gjør det enklere for deg å forstå. Men dette er en faktisk handling, det er ganske styrke til dokumentarene.

- Lite kildekritikk til dokumentarer. Selve dokumentar begrepet har et rykte på seg for å være «sannheten», og de kan aldri ta feil. Selv om det er mer fokus på historisk korrekthet i dokumentarer og at det ofte er basert på studier, så er ikke dette alltid sant. Noen dokumentarer kan være gjort så dårlig at det knapt er noen historisk korrekthet igjen. Dette er det mange av elevene som ikke ser, og dette må jeg gjøre et poeng av. Tar dokumentar som god fisk. Dokumentar som all historie er gjenspekt.

M= hvem er det du føler at du lærer mest av?

I= jeg tror kanskje jeg lærer mer av fiksjon. Det tror jeg.

M= fordi?

I= fordi det fenger meg mer. Jeg er hele tiden på hvis jeg ser noe som på en måte er tillagt. Hvis jeg ser en dokumentar, dokumentarer kan være skikkelig kjekke. Men i lengden så tror jeg lærer mer av fiksjon. Fordi jeg synes det er litt kjedelig å sitte og høre på en stemme som forteller kanksje i en og en halv time, som forteller om noe som har skjedd @.

M= ja @. Eeeh, har du noen gang, når du har sett et ting på en film da. Har du noen gang fått lyst til å lære mer om det i ettertid? Har du noen gang gått til google og googla det eller noe sånt?

I= ja. Jeg har det. Men det er ikke så veldig mye historiske filmer egentlig. Det er mer sånn jente, sånn sykdommer og sånn som jeg har googla. *kremt* jeg har ikke, når jeg så den kodefilmen, så tror jeg det var tyskland, nei tyskere. Ja, men da googla jeg den historien da. Men det er ikke sånn jeg pleier å gjøre egentlig @.

M= nei. Eehm, de to dokumentarfilmene som læreren viste nettopp, eller ja for noe nuker siden. De var jo litt kjedelige? De var jo det. Men har du noen gode eksempler, eller har du noen gode opplevelser da, fra dokumentarfilm som har blitt brukt av læreren i timene hans?

I= ja. Jeg har den der mannen, jeg vet ikke. Det er en mann som har lagd sånne historiefilmer, han er engelsk, britisk. Vet du hvem han er? Han har sånn store ører og

M= ja, jeg tror jeg vet hvem det er snakk om. Jeg har snakket med lærer og han har sagt at han liker de bedre.

I= ja. De er kjempekjekke. DA skjønner jeg mye mer.

M= ja. De er litt mere moderne og sånn eller?

I= ja. Det er moderne bilder, han er ivrig og går og forklarer. Han går liksom i gatene der som det har skjedd også forklarer han også har de spilt det inn og ja, det er skikkelig interessant. De var faktisk veldig kjedelige de dokumentarene han viste.

M= ja de vardet, er ikke noe å legge skjul på det. Hvis vi går tilbake til gutten i pyjamasen da. Hvordan synes du disse to guttene ble presentert? Eller hvordan ble de framstilt da.

I= gutten i den stripete pyjamasen ble jo framstilt som jøde. Eeeh,, kanksje fattig. Skitten. Arbeider. Fange. Mens han andre lilke gutten ble framstilt som rik, flotte klær, snill, rike foreldre, hadde alt han trengte. Så det var jo en veldig stor kontrast på de.

M= ja, hvorfor tror du de ble framstilt sånn

- Kontrast. Perspektiv. Men så ho det?

I= fordi jeg tror det var sånn det fungerte i det samfunnet. At det var, de rike de. Hvordan skal jeg.. det var jo sånn jødene hadde det, det var jo sånn de ble behandla. Derfor tror jeg han ble framstilt sånn, også tror jeg de bodde veldig nærme den konsentrasjonsleiren, og de hadde ganske mye makt over den leiren tror jeg. Var det ikke noe sånn??

M= jo, stemmer det

I= og de var rike og hadde mye makt, sant? Og det var jo sånn det var. Det var jo sånne folk. Så det var jo en framstilling av det faktiske samfunnet.

- Tror hun har misforstått litt her. Men ho er inne på maktfordeling og kontrast mellom jødene og en tysk offiserene på den leiren.

M= når det, hva som helst opplegg, enten det er dokumentar eller vanlig film. Når det ble satt på da, i klassen. Hva synes du om det? I timen liksom

I= jeg synes det er gøy. Jeg synes det, altså det spørs jo om det varer kjempelenge eller om det, og hva temaet er. Fordi for meg er det sykt gøy å se på dokumentar eller filmer som handler om krig. Jeg vet det kanskje høres veldig dumt ut men det er liksom, så, jeg tenker at det er gøy. Og jeg tenker at det er spennende. Og jeg tenker at jeg må være åpen om det fordi jeg merker at hvis jeg ikke er åpen for det er det mye kjedeligere med en gang. Så jeg synes det er greit, kjenner at det er deilig å få en pause innimellom. Et lite avbrekk.

- Ouch. Film som pause, avbrekk. Her sa ho det. Positive siden ved det er at ho kan lære gjennom å slappe av, dessuten faller ikke verdien av variasjon og engasjement. Men synspunktet hennes på film i historieundervisning er klar.

M= mmm... har du opplevd det at du snakker om at film gir bilder til fagstoffet og sånt da. Har du opplevd det at det har skjedd da at når du har sett på en film i klasserommet, også har dere hatt om et stoff da. Også ser dere en film, har du opplevd det at du får bedre, at det har vært litt vanskelig å forstå da også ser du en film også blir det lettere

I= ja det blir lettere å forstå. Blir absolutt det og jeg tenker at det er derfor vi har bilder, det er derfor vi har sånne filmer for at det skal bli enklere å for oss å danne et bilde av hvordan det fungerer. Og hvis det hadde, for eksempel hvis jeg aldri hadde sett en skyttergrav før, så hadde det kanskje vært vanskelig for meg å sett hvordan det hadde fungert. Eller slagene på slagmarkene. Hvis det bare hadde stått i boka så hadde jeg ikke hatt sjans til å forstå hva det var for noe skikkelig. Men det er jo sånn enkle ting da. Det er jo litt mer avanserte ting. Jeg kommer ikke på akkurat nå. Men hvertfall virkningene bildene har på meg da.

M= okei, det her var kjempekjet, takk skal du ha.

Karl

I = Informant

M = Meg

X = uheyrbar stavelse/lyd

@ = Latter

'ord= Trykksterkt ord

.. = Kort pause

... = Lang pause

..? = Tenkepause

.- = Avbrytelse

-> = Kommentar til transkripsjon.

(ord) = Sette utsagn i sammenheng. Til hjelp for leseren.

M-m= Positiv konnotering, Muntlig «nikke på hodet»

m.m= Negativ konnotering, Muntlig «riste på hodet»

M= Hvor interessert i historie vil du si at du er?

I= Nei jeg er rimelig interessert i de fleste deler av historien. Egentlig alt som har med historie er ganske spennende.

M= ja. Hva synes du er mest spennende da?

I= jeg synes jo som regel at det er eldre historien fra antikken, romertiden og alt det som er aller mest spennende. Men jeg er og interessert i krigshistorier da, spesielt første og andre verdenskrig.

M= og hvorfor vil du si at du er så interessert i historie?

I= nei det er fordi jeg føler det er viktig å kunne litt historie for å tenke hva som kan skje i fremtiden og. Så er det viktig å kunne litt om historie for eksempel at det er viktig å huske hva som har skjedd før for å på en måte forhindre det.

M= ja. Det er bra. Det begynner å bli en stund siden da, men husker du de to svart-hvitt dokumentarene vi så for to uker siden?

I= ja den ene var vel når USA kom med i krigen, første verdenskrig. Nei jeg synes jo det var, synes det er litt spennende. At det på en måte tok så lang tid før de kom inn. Altså det var først når at de selv ble rammet, det var da de valgte å gå inn. Det synes jeg på en måte er spennende. Det var jo det som markerte starten på USA sin opptur til å bli en sånn supermakt da i verden. Det var det som var starten. Jeg husker ikke hva den andre var.

M= det var vel rundt første verdenskrig om hvorfor det skjedde og hvorfor det var så spent.

I=-, jaja, den forklarte litt om attentatet i, han der kronprinsen.

M= stemmer, stemmer. Var det noe som vekket interesse, eller ja du sa jo det. Hvorfor USA ble med. Hvorfor fenga det deg så? Eller hvorfor interesserte det deg så?

I= nei for jeg synes, altså jeg synes det er litt spennende at USA gikk fra å være en sånn koloni til +Storbritannia, også etter hvert har bygd seg så mye opp. På grunn av sånn folkevandring fra Irland og Norge blant annet. Plutselig gikk de fra å være et rimelig stort land til å plutselig bli en av verdens supermakter. Også plutselig har de gått inn og endret verdenshistorien. Så det som skjedde da, skjer jo fremdeles nå. Fremdeles så er de en av verdens supermakter. Fremdeles går de inn og endrer, tar de grep liksom.

- Rise of nations. Se hvordan USA har blitt en stormakt.

M= m-m.. ser du på historiske filmer i, på fritida og?

I= ja jeg har tatt veldig mange sånne krigsfilmer og litt serier- for eksempel band of brothers som handler om en av de der fallskjerm bataljonene og etter liksom, eller månedene etter Normandie. Invasjonen av Normandie.- Også har jeg og sett flere filmer fra krigen i Stillehavet da. Husker flags of our fathers og sånn, som handler om krigen med Japan da for det meste. Så føler de kan gi mye mer informasjon, eller hvertfall litt mer informasjon om hva folk følte når du får det visuelt, annet enn hvis du leser det i en bok.

M= javisst. Helt enig på det. La oss ta utgangspunkt i Band of Brothers da, ja først hva synes du om den serien?

- Her burde jeg ha plukket opp mye mer det han sa og gravd videre om det. Var synd. Men var et av de første intervjuene mine. Jeg var for opptatt av å følge lista mi. Følelser til folk får du lettere visuelt. Bok klarer ikke det på samme måte.

I= nei jeg synes jo den er veldig bra. For i tillegg til å altså, ha et godt skuespill og alt sånn, så er det på en måte en slags dokumentar og fordi at de har det i tillegg til at det er en serie da, så har de også intervjuet de som var der. Også har de det mer, også forteller de litt mer da etter en scene, så forteller de mer om hvordan det var. Det gjør på en måte litt mer inntrykk. Så du får på en måte se hva slags helvete det var, da. Også forteller de det etterpå. Også er det jo kjekt å se at det var vennskap mellom de, selv om det var forferdelig. Altså, alt var jo ikke ille. Av og til kommer det små lyspunkt.

- Han setter pris på at de har tatt med intervjuer fra ekte personer. Setter mer inntrykk. Real live phootage

M= hvorfor tror du de setter den bataljonen i et sånt lys? Hvorfor tror du at de lager vennskap og viser det litt og da? Og ikke bare krig og krig.

I= nei altså, det er jo. Det er jo for å vise at selv om det var ganske jævlig så var det jo venner og sånt som kjempa der. Det var jo mennesker der som tok livet av hverandre. Altså, jeg tror det er viktig å vise at krig handler mye mer enn bare det å ta livet av hverandre. Det er jo mange flere aspekter ved det.

- Vise flere aspekter ved krig. Mennesker.

M= husker du den scena hvor de har tyske krigsfanger, også gir de dem sigaretter?

I= ja også, også får vi ikke se det da men eller vi får på en måte skjønne at de tar livet av de etterpå. Det gjorde litt inntrykk på meg den scenen der da. For jeg skjønnte liksom aldri helt hva som skjedde. På det ene øyeblikket er de venner og de prøver å være greie med fangene. Så i det neste øyeblikket så tar de livet av de. Men jeg føler jo, at det viser på en måte litt hva amerikanerne mente fordi når de har opplevd så mye ille så blir de på en måte ille sjøl.

- Veldig glad for at han nevnte band of brothers, veldig seriøs og bra serie som tar opp mange viktige aspekter ved krig. Empati, humanitet, forferdelse. Dette er sånne ting film kan vise effektivt. Perspektiv, begge sider kan gjøre galt, ondskap dyrker ondskap. Se begge sider av krigen.

M= m-m. Hvordan, var det tyskerne, de tyske fangene da, hvordan var det de ble representert?

I= de, altså, de ble jo ikke x av på noen, de ble jo representert som mennesker holdte jeg på å si. De var jo oppgitte da, lei seg. De var sikkert redde for å dø i det øyeblikket og. De ble ikke representert som mer onde enn det amerikanerne ble. De ble egentlig representert som vanlige mennesker.. De

glorifiserer på en måte ingen av sidene. Glorifiserer jo litt det kompaniet da. Men det var fordi de hadde en stor del av krigsinnsatsen som gjorde at de allierte til slutt vant krigen. Men jeg synes det er kult at de ikke viser de tyske soldatene som bare onde, at de var mennesker de og.

M= i hvor stor grad tror du den serien da var historisk korrekt?

I= jeg prøvde jo å lese meg litt opp på temaet da etter jeg så den. Så jeg tror det, muligens har de lagt på en ting som ikke var helt korrekt, litt sånn små scener der de slåss liksom. Men jeg tror nok det er ganske så historisk korrekt. Det blir jo ikke mindre troverdig når de filmer de veteranene som var med på det. Så jeg tror de har jobbet mye for på en måte få det så historisk korrekt som mulig. Men som regel er det ikke helt 100% korrekt. Men det føles jo veldig troverdig. Så da er jeg jo litt mer på den tanken da at mest sannsynlig er det troverdig og.

- Han viser litt skepsis og kildekritikk, dessuten har han faktasjekket det litt i ettertid, noe som er enestående. Men han nevner også svakheten til filmer her, at det mest sannsynlig er lagt på litt. Hvordan kan man vite hva som er sant og ikke sant? Han føler at det er troverdig, og har blitt solgt. Dette kan skje det beste. I dette tilfellet er det nok ikke så farlig, men det er dette som er faren ved filmbruk. Jeg må lage et poeng ut av at elever må lære mye mer om kildekritikk i dette samfunnet vi lever i.

M= m-m. kommer du på en film som du så hvor du tenkte at det her kan ikke stemme. Eller at du var litt skeptisk da på innholdet.

I= ja altså jeg har sett en krigsfilm som heter Fury. Den kom for 2 år siden eller noe sånt. Og der var det litt for mye sånne ting som ikke stemte med hvordan ting fungerte og sånn på den tida. For eksempel de krigsvognene på den tida som amerikanerne hadde da, plutselig så klarte de å utmanøvrere en sånn tiger tanks som tyskerne hadde. Og historisk sett så var ikke det mulig fordi tiger tanksen var den kraftigste stridsvognen som var mulig å oppdrive på den tida. Men likevel så klarer de å kjempe mot den. I tillegg så er det mange sånne scener hvor de slåss mot et helt kompani som har bazookaer som kan putte gjennom panser og sånt. Og likevel så klarer de å ta mesteparten av de. Selv om de er inne i en tanks så hadde det bare vært å rettet bazookaen mot de og ja. Så føler at det var litt sånn, den spilte mer på følelser enn historisk korrekthet.

M= m-m... så føler du at historisk korrekthet er en selvfølge i film?

- Urealistisk. Argument med motpol: elever ser som regel at ting er urealistisk og feil. Men samtidig viser de fleste at de ikke bruker kildekritikk når de ser en film, hvertfall i svært liten grad. Så dette er en svakhet. Dessuten så behandler alle elevene dokumentar som sannhet, og stoler helt blindt på det bare de blir fortalt at det er en dokumentar.

I= nei eeh, jeg føler egentlig ikke det. For jeg føler filmene, de aller fleste filmer, de som ikke er dokumentarer da. De må jo fokusere på at det de presenterer er spennende for seeren. For det er mye som ikke alt kan være der da for da hadde det ikke vært nødvendigvis gøy å se med mindre du er veldig interessert i temaet. Så måten å gjøre det på er for eksempel å ta med flere kampsekvenser for å få action på det. Og sånn som i Fury da, gjøre det skikkelig spennende ved at de gjør ting som så å si hadde vært umulig. Nei jeg føler ikke at filmer pleier alltid å være helt historisk korrekt. Men på den annen side så er det jo nesten ikke mulig, hvis det skulle være en spillefilm da og ikke dokumentar

- Spillefilmer må legge på litt for å gjøre det spennende. De fleste har sagt det, men han her kom mest fram til det selv.

M= ta vanlige filmer da. Eeh, satt i kontekst i klasserommet, hva tror du er ulemper med vanlige filmer da? Å vise det i klasserommet?

I= mm, altså. Du får kanskje, litt på det jeg sa tidligere er at du får kanskje ikke alt den derre faktaen, du får kanskje ikke riktig fakta og sånt. Men sånn sett så tror jeg det er bedre, det gir deg på en måte en idé på hvordan det var. Og det er kanskje litt mer det som er poenget da med å vise en film. Kanskje det ikke er helt korrekt da, så er det jo likevel, så får du likevel se ganske mye som stemmer overens med historien og sånn.

- Idé om hvordan det var, et bilde som stemmer *ganske* mye med historien.

M= ja, flott. Nå svarte du også på neste spørsmål. Jeg hadde tenkt til å spørre om fordeler og. Så jeg går bare videre til dokumentarfilmer. Kommer du på noen ulemper med å bruke det i klasserommet?

I= største ulempen med dokumentarfilmer er vel at elever kanskje synes de blir litt kjedelige. Og, men det handler jo om hvordan de blir presentert. Hvis det er et veldig interessant tema, som for eksempel andre verdenskrig, så synes jeg jo, det finnes jo flere gode dokumentarer på det. Men dokumentarer har en tildens til å bli veldig langtrukne, også blir det veldig mye informasjon. Og det er ikke alltid det er like spennende. Så det er kanskje det jeg ville kalt den største ulempen med dokumentar. Men det er jo veldig forskjellig fra dokumentar til dokumentar. Noen er veldig bra, presenterer innholdet på en spennende måte, mens noen blir bare monotone og du følger bare et kjedelig og treigt tempo.

- Kjedelig, mye informasjon. Kommer an på dokumentaren, da. Finnes spennende doks også

M= m-m. jeg skjønnte på de andre intervjuene at dere har hatt en annen dokumentar som er litt kjekkere som læreren har vist dere. Hva var det for noe, en mann med store ører og noe greier som det ble presentert litt artigere.

I= ja. Nei det er vel en britisk historiker eller noe sånn. Han har en måte å presentere det på som blir litt spennende da. Stemmen hans er, eller hvertfall måten han forteller historien på gjør det litt mer løye å se på.

M= var det en film eller youtube?

I= eeh, jeg tror det er en dokumentar, eller han har flere dokumentarer så det er en serie da. Vi har sett flere dokumentarer med han. Hvis vi tenker på samme ting da.

M= ja. Også fordelene da med dokumentarer?

I= nei det, det er jo at informasjonen vil være korrekt. Mest sannsynlig. Det er jo det som er med dokumentarfilmer at det skal være korrekt info. Og dermed så, du blir ikke eksponert for alle de uhistoriske faktaene. Så alt det du får vite fra en dokumentar er jo mye, det vet du jo. Det skal jo være troverdig. I motsetning til historiske filmer. Så det er det som er den største fordelene ved en dokumentar

- *Mest sannsynlig*. Viser litt kritikk. Men behandler fremdeles dokumentar som korrekt info de facto. Er dette feil? Jeg vil si det. I forhold til spillefilmer er det nok bedre, da.

M= ja. Mellom dokumentar og film da? Hvilken av de tror du at du lærer mest?

I= jeg tror nok at du lærer mest av en dokumentar. Men jeg tror du klarer å forstå litt mer rundt temaet i en film. I en dokumentar så får du alle faktaene. Mens i en spillefilm så får du jo litt mer følelsen av hvordan det var. Gjennom uttrykk og måten skuespillerne uttrykker seg på. Du får jo, pluss at du får se hvordan folk oppførte seg blabla og sånn.

M= ja. Hva synes du om dokumentarfilm i motsetning til å lese i en lærebok eller høre på læreren? Altså, hva liker du.

I= jeg føler, altså det er veldig greit hvis du varierer det. Altså jeg hadde jo aldri klart å bare ha dokumentarfilmer. For da hadde vi jo kanskje ikke fått det forklart på helt riktig måte. Fordi det finnes x, hva er det en dokumentarfilm kan forklare meg. Selv om den gir mange fakta så jeg føler at det er helt greit med en dokumentarfilm i ny og ne. Men det gjelder jo å finne riktig og alt det der. Jeg tror det er bra å ha dokumentarfilm. Men det burde ikke være det eneste. Hvis du varierer på det, så tror jeg dokumentarfilm er en bra måte å lære på.

- Variasjon

M= la oss gå tilbake til band of brothers med han amerikaneren som skjøyt de krigsfangene. Hvorfor tror du han gjorde som han gjorde?

- Jeg tror jeg prøvde å fiske etter empati her.

I= ehm, akkurat det tror jeg gjaldt mer om at de hadde ikke mulighet til å brødfø fangene. Eller å ta de med seg. Så han gjorde på en måte det nødvendige da, for at de amerikanske soldatene skulle klare seg. At de ikke skulle lide på grunn av de tyske krigsfangene. Så jeg tror han gjorde det han mente var riktig for at de skulle klare seg. Selv om det var moralsk viktig det er jo heller tvilsomt.

- Han her ser begge sider av en sak, tror ikke filmen viste det på en bra måte. Hvorfor gjorde han som han gjorde kan det være mange svar på, kanskje en styrke ved film det også. Perspektiv. Godt og ondt? Finnes på begge sider, er fremdeles mennesker.

M= så det blir en veldig sånn, den serien personifiserer denne personen veldig da. Det er ikke en side som er ond og en side som er snill på en måte. Åh, nå glemte jeg hva jeg skulle spørre om.. hvordan føler du at , eller føler du at det påvirker måten du ser på filmen på?

I= altså du knytter jo på en måte et bånd, du bryr deg jo om karakterene i serien personifiserer de, jo mer bryr du deg om de. Også føler du litt på smerten til de som blir etterlatt når kameratene deres dør. Også får du på en måte se at selv om de som er amerikanske soldatene som ofte blir sett på som heltene da, så ser du også at de er ganske vanlige mennesker, og ikke alt av det de gjør er bra. De har jo mange gale sider ved seg de og. Så, synes det er veldig viktig at de personifiserer de viktigste personene da det er det som gjør at det er kjekt å se på at du har noen på bry deg om.

- Føler med karakterene, serien bygger engasjement og empati. Gjør det morsommere å følge med, du blir dratt inn på et personlig nivå. Absolutt kjempestor styrke til spillefilmer. Du føler noe. Det er vanskelig å få ut av en historiebok. Så du lærer om de menneskelige aspektene også. Dette gjør det også lettere å se saken fra to perspektiver, to sider, og skjønne helheten.

M= syntes du synd på tyskerne når de ble skutt?

I= ja, altså jeg følte jo at det var moralsk feil. Så det føltes jo ikke greit når de døde. men du jeg har egentlig noen som venter på meg, gård et greit?

- Empati.

M= jada det går greit det, vi er egentlig ferdig vi nå. Tusen takk for innsatsen.

Anne og Kari

K= Kari

A= Anne

M = meg

X = uhørbar stavelse/ord

@ = latter

'ord = Trykksterkt ord

.. = kort pause

... = lang pause (pinlig lang)

.- = Avbrytelse

(ord) = kommentar til transkripsjon

M = Jeg har bare lyst til å høre hva dere mener og synes. Også er det lette spørsmål, men hvis dere ikke har lyst til å svare må dere ikke svare. Det er lov til å si vet ikke. Så vil jeg at hvis det blir stille, så bare prøv å tenk på noe mer. Prøv å tenk, og hvis dere kommer på noe, så bare si det. Det er ikke noen rette svar her, jeg har bare lyst til å høre hva dere sier.

AK = ja

M= ok, da vil jeg bare starte med å spørre om hvor interessert i historie dere vil si at dere er?

AK= @

A = ikke helt det sterkeste

M = Nei, ikke det sterkeste?

AK = nei

K = absolutt ikke.

A= Det er greit da

K= jeg kunne gjerne tenkt meg å hatt mer kunnskaper om det, men det er så mye og vanskelig å se den røde tråden i det. Jeg sliter litt med å se sammenhengen og da blir det ikke det sterkeste (faget)

M= Ja det blir veldig mya altså, de skjønner jeg veldig godt. Men hvorfor vil dere si at dere ikke er interesserte i historie? Er det bare derfor eller er det litt mer?

A= Det er så mange årstall

K = For meg så er det fordi det er så tungt stoff. Jeg har aldri vært så spesiell fan, så det er ikke undervisning eller noe sånn. Så jeg kunne godt tenkt meg å hatt kunnskaper om det bare krever så mye. Også har jeg ikke helt tida til å jobbe med det på egenhånd så da får man ikke så mye kunnskaper om det.

M=.. Så i historieundervisninga da, hva synes dere om å se filmer i historieundervisninga? Noen tanker?

A = det er gøy hvis vi ser noe liksom, noe med handling og ikke bare de der faktafilmene.

K= Ja, vi har sett mange i det siste som er enten eldgamle, eller som blir fakta på fakta. Da blir det tungt i lengden igjen. Men når man har litt mer

A= ja, hva heter det igjen? Du vet hva jeg mener. Når det ikke er en dokumentar

M= Åja, som en spillefilm?

K = Ja, men det er bygd på det som skjedde liksom. Men det er ikke en person som står og snakker også er det noen bilder osv. Det er en handling som noen sier.

M= Fiksjon? Litt dramatisering og litt kjekke ting ved siden av?

K = Ja.

M= Hva er det som er artig med fiksjonsfilmer da? I forhold til dokumentarer.

K= @. Spesielt med filmene så ser vi det helst på et annet alternativ enn å sitte å gjøre oppgaver eller høre på en som snakker. Det er en annen lære da. Det betyr ikke at jeg ville sett de filmene hjemme, men det er en grei avkobling i løpet av en skoledag.

MK = @

M= Ja, hva sa du en grei avkobling?

K= ja. Samtidig, du lærer mens du på en måte ikke tenker at du lærer.

M= Ja. Det er jo deilig med litt variasjon også. Så når en film blir satt på i timen, hva er det første som slår dere inn?

A= Når det er en sånn kjekk film? Det er jo kjekt, da får vi jo slappe av.

K = Det er alltid positivt hvertfall når vi skal se en film.

M= Ja, det kommer kanskje an på hvilken type film det er?

K= Ja, enten så følger vi med eller så ender det opp med at vi ikke følger med.

M= Ja, det skjønner jeg veldig godt altså. Kanskje. Hmm. Ta dokumentarfilm først da. Eller, bare ta film generelt. Hva tror dere at dere lærer av film? Er det noe som slår dere inn?

A= Ja, da kan vi koble det opp til filmen etterpå, så er det lettere å forstå det.

K= Ja, sitter og leser i boka liksom, så er det som sagt vanskelig å se sammenhengen. Men hvis du ser det i en film så ser du litt mer rekkefølgen og hvordan ting egentlig var istedenfor at du bare sitter med dine egne tanker etterpå.

M= Ja. Er det noe mer dere kommer på?

KA= mmm ikke egentlig.

M= men dere sier at det er lettere å koble opp til pensum og læreboka og sånt no. Hvorfor tror dere det?

A= da har du litt knagger å henge opp på da. Altså jeg følger med på en annen måte fordi du har lyst til å vite hva som skjer. Så du følger litt med på en annen måte da.

M= Ja, blir litt engasjert?

KA= ja

K = og da har du på en måte begynnelsen og slutt på to timer. Istedenfor at du jobber med pensum i en time også 2 timer neste gang og da klarer du ikke å se hele konseptet. Helt skikkelig.

M= ja. Så dere ser på film to forskjellige måter har jeg forstått. Noen ganger ser dere filmsnutter og noen ganger hele filmer. Hva synes dere er best?

A = Å se en hel film

K= Ja. De korte er ofte ting som vi ikke liker så godt. Med fakta og sanne ting

A =ja.

K= For all del det kan være greit å høre noen andre fortelle det på en annen måte, men foretrekker lange.

M= Da er det best dokumentarfilmer han (Lærer) bruker på de korte da?

KA = ja.

M = de kan bli litt kjedelige, da. Så da kan vi ta et eksempel da på de to filmene vi har sett i det siste. De små snuttene, de har jeg vært med på. Hva synes dere om disse to?

K = De var skikkelige gamle, var de ikke det?

A= ja.

K= Det liker ikke jeg @. Det er så langt tilbake at det er så vanskelig å relatere til.

M = ja. Og du da? (Anne)

A = nei. Jeg følger ikke så mye med

M = Ja, men hvorfor, om jeg får lov til å spørre om det, hvorfor følger du ikke med?

A = Nei, noen dager som jeg ikke orker.

M = Men følger du det er din feil eller filmen sin feil?

A= Nei det er nok min feil

K= Men jeg tror også, jeg sitter med en tanke om at det gir oss ikke noe spesielt de filmene der (dokumentarsnuttene) det er ikke sånn vi lærer dritmasse av å se på det. Også er det ikke alltid filmene er så relatert til pensum og. Føler ikke at hvis jeg følger bra med på denne filmen så gjør jeg det bra på prøver liksom.

M = Ja. Bra svar @

K =takk@9

M= Dere har jo snakka litt om det, men hvorfor filmen ikke er så kjekk, kan dere utdype litt mer om det?

A= Det er nok de grå bildene.

K= ja. Også er det ofte på engelsk og. Og da er det lett å falle av.

Tønsberg

Lærer 2 (Tønsberg)

I = Informant

M = Meg

X = uheyrbar stavelse/lyd

@ = Latter

'ord= Trykksterkt ord

.. = Kort pause

... = Lang pause

..? = Tenkepause

.- = Avbrytelse

-> = Kommentar til transkripsjon.

(ord) = Sette utsagn i sammenheng. Til hjelp for leseren.

M-m= Positiv konnotering, Muntlig «nikke på hodet»

m.m= Negativ konnotering, Muntlig «riste på hodet»

Info: Greveskogen vgs, 2 klasse. I timen så 40 minutter av Cavemen To Kings 1/3. En dokumentar som tar opp hvordan hellas ble en sivilisasjon, og hvorfor den ble så mektig. 40 minutter ble veldig lenge, og de fleste elevene begynte å sove. Med en gang jeg og læreren satt oss ned for å gjøre intervjuet, begynte han å snakke. Transkripsjonen starter der.

Kommentar til analyse: læreren var relativt fersk, men veldig flink. det er visse ting som jeg mener han gjorde feil, sånn som å ha en alt for lang film uten å være aktiv i den selv. kan referere til teori her, men husk at han skal lese den etterpå, så må være skånsom her.

feil: For lang film. Lite kontekst til filmen. Dårlig oppfølging. Ingen utdypning under filmen.

Han brukte filmen for å introdusere til temaet.

Det må sies at neste film han brukte var mye bedre. den var kortere, og hadde et mer fokusert mål. Han hadde oppfølging etter filmen og satte den i kontekst. Dette har jeg desverre bare ett intervju på, da.

L= Det er vanskelig å finne filmer som treffer intervjuet godt nok

M= m-m. Er det forresten greit at jeg tar opp?

L= Jaja, jøje meg. Eh, så hvis jeg på en måte skal si noe om mitt eget forhold til bruk av film: Noen ganger finner jeg film som fungerer veldig bra. Og det er for eksempel i samfunnsøkonomien så har vi en serie som handler om oljeeventyret i Norge. Og det er seks episoder som er veldig bra. Og ..? eeh noen av historielærerne her bruker blant annet en tv-serie som heter vikingene (Vikings) Den er på mange måter veldig bra. Men den er først og fremst en stemningsskaper. Den gir mer et bilde av hvordan det kan ha vært, da. Og så har du ..? I eldre historie så har du noen filmer som jeg som historiker ser på som kjempebra. Men det kan bli litt langdrykt.

M= ja

L= Det kan det gjøre. Det finnes veldig mye BBC, history channel og national geographic er på en måte en kvalitetsgreie innenfor historie. Men jeg liker å være veldig selektiv. De beste dokumentarene stort sett. Hvis du får dem til å passe er gjerne på NRK. NRK har veldig bra dokumentarer som også er på norsk. Det kunne vært denne dokumentaren her (Cavemen to Kings) Men den er ikke oversatt til norsk. Så man må bruke det litt sånn eeh.. gjerne til introduksjoner og sånne ting. Du kan selvfølgelig vise en spillefilm ellerno men halvannen og to-tre timer er alt for mye. Jeg tror at 20-25 minutter er det som er best. Og akkurat i forhold til det som skjedde i dag (når vi så filmen) Når jeg ser at de sovner, nærmest helt ukritisk bare legger seg ned på pulten, så tenkte jeg at nå skal ikke jeg gjøre noe med det. 'Normalt sagt ville jeg sagt ifra.

M= Ja.

L= Men allerede da er det noe for meg som blir for gærnt

M= Ja det er jo automatisk. Altså det skjer hver gang det. Når du setter på film så er det noen som kommer til å slappe av.

L= Ja også sier dem at de følger med liksom men de gjør ikke det altså. Du gjør faktisk ikke det. Du er ikke med i det hele tatt egentlig.

M= ,-m-m! Så norsk tale. Hvorfor synes du det viktig? Føler du at elevene detter av uten?

- Her avbrøt jeg litt, fordi læreren tok ordet så mye. Det er bra at han har mye på hjertet, men jeg ville lede samtalen mot noe mer konkret som jeg kan bruke.

L= Noen elever detter av uansett. For eksempel hvis du viser vikingene som. Ja.. Mange av elevene har sett disse her på tv selv, og er interessert. Men noen faller av uansett. Også er det som jeg sa at det er på en måte en visuell undervisningsform. Det prates jo, ikkesant. Fortelles. Um.. Så for å sitte å se på vikingene da som er en dramatisering. Eeh.. Vikingene synes jeg jo rent personlig så synes jeg den passer for å skape en slags stemning. Men ikke som en ren undervisningsfilm. Det er for mye tullball der. Samtidig så skal en huske på at elevene som mottaker ikke kan så mye om vikingtiden når vi sitter og ser den. Hvem er denne kongen? Rollo blir vi presentert for. Men er det da Harald Hårfagre som vi ser der? Eller er det Halvdan Svarte som er konge? Men han bodde jo ikke ved kysten. Til slutt så er det mange dumme ting som sniker seg inn og da kan man nesten ikke vise noen ting egentlig. @

M=@ ja. Det er mange historikere som har klaga på den. Men jeg synes sånn som du sier at det funker veldig bra å visualisere det og gi dem en smakebit da, på hvordan dette her ser ut.

L= ja.

M= Kan jeg bare få underskrift på den? (Jeg får han til å skrive under på deltakelseskontrakten. Jeg rakk ikke gjøre det før han startet. Jeg går gjennom den.)

M= Jeg har noen spørsmål jeg. For å ta det litt sånn generelt, hvorfor bruker du film i klasserommet?

L= Hvorfor jeg bruker film? Det er først og fremst for å visualisere. Jeg tror at dagens ungdom er langt mer mottakelig. Altså vi er vant til å se på bilder og høre tekst. Se på forelesninger og ta notater. Men jeg tror eeh.. Jeg tror det er lettere for dem å starte en forståelse hvis de ser ekte film. Det tror jeg.

M= m-m. Har du opplevet noen problemer med film?

L= eeh.. Nei ikke noen problemer utenom at jeg synes at en del elever faller litt ut. Og det er derfor jeg ikke er så veldig glad i det. For meg kan det bli litt lettvent. For meg så er det ekstremt viktig at læringseffekten af hver time er god, og den er jeg usikker på. Men ikke noen direkte problemer. Ikke noen mer forventet som dukker opp.

M= Er det noen fordeler å bruke film framfor andre læremidler? Som du kommer på.

L= Nei altså det er den visualiseringa som hjelper til å lage en forståelse som jeg tenker er den viktigste delen. Jeg tror ikke film som sådan.. Det kan være littegrann, det kan nok være.. Men altså når vi da over et halvt år har sett norsk oljehistorie i fem deler. Den forteller Norges oljehistorie bedre enn jeg kunne gjort. Eeh.. Så noen enkelte tilfeller kan du få veldig mye ut av det. Men i mange, kanskje de aller fleste tilfeller ikke nødvendigvis får det til. Det jeg prøver å si er at du må være veldig selektiv ved bruk av film. Veldig kritisk.

M= Absolutt.. Hvordan vil du si at elevene pleier å reagere da? Når du setter på film.

L= *Nei det er jo litt sånn, en del er veldig med. 1/3 opplever jeg er veldig engasjert. Følger med. 1/3 gir ikke så mye fra seg, også har du kanskje siste 1/3 som er helt på sovenivå. Det er liksom hvis jeg skal si det litt enkelt.

M=... Hva føler du at de får ut av filmen?

L= Altså det er hehe. Det kan være litt vanskelig å si det. Det blir veldig spennende å høre når du skal snakke med én og én. Om de da,- For veldig mange her sitter jo og ikke sier noe selv om de faktisk har fått med seg en del ting. En del får jo også med seg en del detaljer som du tenker «jøje meg fikk vedkommende med seg det?». Så det er jo. Det kan være. Men noen får med seg veldig mye, og det tror jeg ligger i interessen. De som sover får selvfølgelig ikke med seg det, og det å sove er heller ikke ok, bare så det er sagt @

M= @

L= Nei altså, det er jo egentlig bare en litt sånn teit sak. Men det er en ting som jeg må ta med de. For jeg prøver det ut på litt forskjellige klasser. I samfunnsøkonomiklassen min har en veldig god erfaring med å kjøre film, så det er litt annet. Tredjeklassen jeg hadde tidligere de også fikk mye med seg på film. Men som sagt at man er ekstremt selektiv. Og da kan det være veldig forskjellig. Jeg vet for eksempel hvis du spør dem om schindlers liste for eksempel. Det er en film som mange bruker og den er jo tre timer lang. Den har normalt veldig god, den når veldig fram med budskapet. Den tror jeg er veldig sånn, den ser folk og blir veldig bra. Så er det eksempler på, det tror jeg er en god skolefilm da, i forhold til temaet holocaust. Antikken, fremveksten av Hellas i antikken er littegranne tyngre.

M= m-m. Jeg vil tro at de fleste elever synes det. Det liksom litt fjernt.

L= Rett og slett.

M= Du har snakka om at hvertfall den filmen her har du brukt for å visualisere og introdusere om det temaet. Har du brukt tidligere filmer på en annen måte? For å få fram noe annet? Sånn som fordelsmessig. Tenker på variasjon eller

L= ,- ja, film kan også brukes som en type variasjon. Samtidig skal det selvfølgelig være veldig selektivt. Så ja kan godt bruke det som en type variasjon. Dilemmaet i eldre historie er at jeg har jo bare én økt i uka. Du har to timer. Eller halvannen time. Nå skal jeg ha de i fire uker til. Men det er gjerne avbrekk og visualisering. Det er gjerne de tingene at det er et faglig avbrekk.

- Her trengte jeg ikke å nevne variasjon, satte han inn på et spor.

M= Så du har brukt mest snutter?

L= ja.

M= Eller har du brukt langfilmer også?

L= Nei tredjeklasse så er det noen filmer som er. Det er lettere, for der har du moderne historie. Så da blir det på en måte ikke noe dokume ,- men vi ser litt på dokumentar også. Helt konkret så brukte jeg. Under kalde krigen brukte jeg Bridge og Spies med Tom Hanks. Veldig stemningskaper for forståelsen om hvordan denne kalde krigen greia er. En dokumentar får på en måte ikke samme måte fram det. Under holocaust eller jødeforførgelsene så er det mange som har brukt Schindlers liste. Mange kjører den. Selv om jeg valgte å gå på HL-senteret (Holocaust-senteret i Oslo) med mine nå i fjor. Det er jo et alternativ til det. Jeg tror jo at HL senteret er bedre da, enn å vise Schindlers liste. Men litt avhengig av hva du ønsker å oppnå. Men det er en lang film. Så det finnes mye god film du kan bruke. Jeg skal selv bruke nå en film den 5. sept. I samfunnsøkonomigruppa mi. Det er den Leonardo Di Caprio filmen som heter «Før syndefloden» Som er en sånn miljøsak. For vi jobber jo med økonomi og der er det på en måte med verdensøkonomien satt i forhold til dete med bærekraftig utvikling osv. Selv om bærekraftig utvikling egentlig kommer som et punkt lengre fram. Men det er litt sånn for variasjonens del.

M= .. Ta bridge of spies, eller schindlers liste eller en eller annen stemningsfull film. Merker du at elevene viser. Eller sånn som kan være vanskelig for lærere å få fram er jo ting som empati og sånne

ting. Har du sett at elevene viser det? Synes de synd på karakteren eller la merke til det eller noe sånt?

L= Altså at de?

M= At de får empati, da.

L= Disse spillefilmene er jo nettopp bygd opp slik at du blir engasjert. Så, ja det gjør det. Og det er jo nettopp den biten av følelsene som man må bruke filmen til å komme i gang med. Du får ikke det samme ut av å stå og fortelle. Du kan stå og fortelle noen dramatiske historier, men altså et bilde på veggen eller en filmsnutt, såne ting, det gjør mye mer med elevene. Så atter en gang: brukes det på en riktig måte, kan man få veldig god effekt av det. Hvis ikke kan det bli helt katastrofe.

- Han nevner dette ofte. Sannhet ved det. Virker som han har en agenda, eller prøver å «forsvare» timen sin som gikk litt dårlig. Noe å ta hensyn til under analyseringen, at han prøver å kompensere litt. Men jeg har jo skrevet mye om hvordan man skal bruke film på en riktig måte for å få effekt, så kan backe opp det med kommentaren fra denne læreren.

M= Javisst. Jeg har også opplevd det selv.

L= Ja jeg har også opplevd noen her på skolen som, at når man går igjennom tidlig middelalder for eksempel, viser alle tre filmene av Arn. Min første reaksjon på det er at det blir for mye tid brukt på for liten del av historien. Også skal man jo da være veldig sikker på hvordan den treffer. Riktigheten, da. Så det er en sånn ting som ikke jeg ville gjort.

M= m-m. Så du er i mer favør av å bruke korte filmsnutter?

L= Ja sånn inntil 20 minutter helst. 30-35 minutter slik som det ble i dag blir for mye. For man merker at det skjer noe i et sted mellom 20 og 30 minutter, da begynner det å skje noe i gruppa. Og det er jo forska på det og det vet man for så vidt om når oppmerksomheten begynner å synke, da.

- Kanskje jeg burde finne den forskningen? Tror det er unødvendig.

M=m-m. Føler du personlig at du får noe ut av film? Hjelper det deg noe å bruke film?

L= Ja, det er jo som med i, for å gjenta meg selv, det er jo nettopp for å visualisere noe jeg ikke klarer å visualisere.

M= m-m. Så med denne filmen som du viste nå. Denne snutten. Har du noen spesifikke ting du ville vise?

L= Ja jeg ville jo forsøke å få dem til å se denne biten med overgangen fra stein til bronsealder, og at fremveksten av Hellas er jo på en måte målet. Men dette her er jo én av tre deler. Sånn atte veien fram, den kunne jo vært på én del. Men de andre delene var kjempemye lengre liksom. Eeh men nå er det på en måte, veien videre nå blir å bruke boka. Også har vi nok litt tid til å se på litt andre ting og men det blir nok ikke mye filmbruk altså. 'Ikke i antikken.

M= Nei. Hender det at du har oppgaver sentrert rundt filmen etterpå? Før og etterpå eller noe sånt?

L= Ja. Normalt sett så gjøres jo det. For å på en måte følge opp. Men det kommer antakeligvis litt seinere. Ikke i antikken delen. Men det kommer nok mere på dette med norsk vikingtid.

(Telefonen hans plinger, han blir litt distraheret.

M= ... Det var veldig spesifikt men er det noe annet du ønsker å lære til elevene dine med film, da? Som står på læreplanen og som er med i kompetansemålene?

L= Ja så eeh.. Jeg tenker vel at med aldersgruppa man har med å gjøre. I klassen har vi 22 jenter og 10 gutter. Da må du nok visualisere litt for å skape interesse, gjøre det litt spennende slik at man får

lyst til å kikke på. Det kan nok være, uavhengig om det er gutt eller jente, egentlig. Men det kan nok gjøre jobben litt lettere for meg. Altså, mange av disse her er veldig skoleflinke, og leser seg gjerne opp på prøver. Og da blir det det som blir undervisningssettingen Det er forelesninger, Det er oppgavegjøring, det er litt prosjekt, det er gruppeoppgaver ikke sant. Men hvis man fyller på også litt med den filmbiten, da har de kanskje med seg bittelittegranne mer da. Enn hvis man bare kjører på med disse tradisjonelle tingene. Så det er jo et håp om å nå flest mulig egentlig. Også kanskje enda noen flere enn det du gjør med den tradisjonelle undervisninga. Jeg har elever som både har konsentrasjonsvansker og lese/skrive-vansker og da er det ofte, kan hende at du når litt lettere fram på noe sånt.

- Jeg må ta med forskjellige læremåter, altså. Det blir litt pedagogisk, men ser det kommer igjen og igjen så det må jeg inkludere.

M= ja.. Du har jo snakka om at du er veldig selektiv med filmene, og det er veldig bra. Hvor stor, hvordan skal jeg formulere det. Nøyaktighet da, og historie er to ting som går veldig hen i hen. Men hvertfall populærfiksjon og filmer da, legger ikke alltid like mye trykk på nøyaktighet. Hvordan tenker du på det når du skal bruke film?

L= Nei altså det nytter ikke å tekkes (håndtere historikere, takle) historikere når du skal lage. Altså det godt hende at det blir laget dokumentarer som oppfattes som veldig veldig bra eller tv-serie eller spillefilmer som en tenker er veldig bra. Men nå må vi huske på hvilket nivå vi er på her på videregående skole. Ta utgangspunktet i boka som jo er, det er noen læreplanmål her, og det er noen læreplanmål, og mange nok læreplanmål her som skal oppfylles. Men jeg har jo på en måte akseptert at. Jeg bruker gjerne episode 2 av vikingene. For der er det blant annet dette angrepet på Lindisfarnet i (år) 792. Og der er det liksom. Ikke for å vise filmen om angrepet på Lindisfarnet, men for å sette det inn i en sammenheng. Og da. Det er jo historisk sett, hvis man begynner å plukke dette fra hverandre, så faller det veldig fort. Men som et bruk i videregående skole for å visualisere perioden, så synes jeg det er riktig. Og da må jeg slutte å tenke på om Rollo levde i forhold til det og hvem er denne kongen, da må jeg se bort i fra disse tingene der. Og det synes jeg på mange måter fungerer. Men jeg er opptatt av å si til elevene at. Altså mange ting her er jo ikke riktig, det tar jeg gjerne opp etter vi så filmen. «Det du så der, det stemmer nok ikke helt sånn og sånn». Men for eksempel kvinnerollens plass i vikingtiden ser du på en måte veldig tydelig der. Altså de kvinnene som er hjemme og må styre gården og er veldig sånne sterke individer, ikke sant. Dette med kongsembetet, kongens menn, hvordan dette samfunnet sånn sett antakelig fungerer gir, tror jeg da, et godt bilde på. Ikke sant? Så du har en del elementer som stemmer nokså bra, og en del elementer som ikke stemmer så bra.

- Kildekritikk. Han bruker det for å vise visse elementer, og pusher om disse tingene til elevene. «Hvordan bruke film», finn ut hvor det står hen igjen.

M= bra.. Har du noen gang brukt film for å vise perspektiver og kildekritikk som du viser til nå, for eksempel eller få dem til å vise empati eller noe sånt?

L= Ikke som en målsetting. Nei det tror jeg ikke. Nei jeg kan ikke si det. Når jeg viser Bridge of Spies, er det for å vise den derre underliggende fullstendige mistenksomheten og hatet, eler på en måte som ligger under ikke sant, mellom Sovjetunionen og USA, eller øst og vest. Den derre for å visualisere på en måte litt den kalde krigen. Sånn var det liksom. Sånn var det antakelig på den andre sida av berlinmuren. De fleste her, disse som nå går i andreklasser de er to tusen generasjonen, ikke sant. Så de har ikke noe forhold til denne muren som faller. Det er ti år siden elevene ble født. (siden murens fall) Så ja. Det er vesentlig stor avstand der. For å få, ja. Så det er den biten der for å bevisstgjøre på spenning og følelser, altså. For å få et inntrykk liksom.

- Må nok ta opp visualisering i et eget kapittel? I hvertfall forklare ordet grundig, alt hva det innebærer. Kan ta det i tandem med forskjellige læremåter.

M= Ja. Helt til sist, hvis et opplegg går dårlig, har du noen tips til hvordan man kan forbedre det til neste gang?

L= Ja da må du jo, er filmen for lang for eksempel? Traff den riktig? Jeg tror at mitt tips når det gjelder film så er lengde en viktig ting. Enten plukke ut en sekvens. Altså spillefilm eller tv-serier kan tåle lenger. Men jeg tror jo at en av suksess-kriteriene er 'velg film med omhu, 'se at den gir det du er på jakt etter, pass på at lengden 'ikke er noe mer enn 30 minutter hvert fall. Og er den det, så bryt den opp i to. Noen filmer, det er veldig mange dokumentarer er på rundt 50 minutter, det er en sånn magisk grense på en eller annen måte på tv-serier. Men det er klart altså du må bare ta. Altså eeh. Jeg har hatt mye god erfaring med film. Og jeg har hatt dårlige erfaringer med film. Men hvis jeg forsøker å gjøre de to tingene. Så har det blitt bedre. Nå er den klassen her helt ny for meg. Og det er det, og det vet jo egentlig alle som har jobba i skole, at mandag morgen kl 8 er en litt utfordrene time liksom. Det er det samme som fredag siste økt hvis man skal ha det. Sånn atte du bør tenke sånn, tradisjonelt eller vanligvis så ville jeg ikke kjørt film tidlig mandag morgen. Det er en time som egentlig egner seg for litt kortere forelesning og gjerne litt arbeid, gjerne litt gruppearbeid ikkesant. Så film er ikke ideelt da, akkurat på det altså. Men @ Det er jo med det her akkurat som det er med alt annet ikkesant. Du er nødt til å feile og prøve, men må også si det at klassene er veldig forskjellige.

M= Ja, det er dem absolutt

L= 2. klasse er veldig, hva skal jeg si. Jevnt over der begynner man å materialisere seg litt ut de elevene som jobber virkelig hardt jevnt og trutt og står på og skal ha gode karakterer hele veien gjennom. De merker man, de ser man veldig fort. Og de jobber uansett i alle fag. Og de har som regel gode resultater. Også er det noen som er kanskje littegranne trøtte og leie etter 1. klasse, litt sånn fortvilet eller litt sånn på skakke kan man si, fordi de har akkurat valgt valgfag som kanskje er litt uvant for dem. Det er en alder det skjer fryktelig mye i altså. Så de, man må ha, ehm. Når man kommer over sommeren og begynner i 3.klasse så er på en måte alvoret mer på dørstokken dems. Men du kommer litt utover på høsten i 3. klasse så opplever hvert fall jeg at en del av elevene, da begynner de å våkne. Og da blir det plutselig noe helt annet.

- Denne lærern viser veldig at han ser elevene, og det virker som om han har en god personlig oppfølging på de, altså at han skjønner hva som funker og ikke funker. Han er flink til å gjøre seg kjent med elevene. Jeg tror han vet hvordan å «kjenne» på klassen sin, og vite hva som må til for å gjøre en situasjon best mulig.

M= Ja. Dette her var jo fantastisk

L= jeg veit ikke det men det er nå i hvert fall en filmsetting

M=@

L= Jeg må jo si det at det å kunne. Altså jeg kjørte denne norske oljehistorien for 2. klassen min, de som nå er i 3.klasse. Det er en bra filmopplevelse altså. Den er kjøpt inn av denne senter for, jeg husker ikke helt hva det heter. Det er en statlig drevet senter med film som er tilrettelagt for skole. Og der finner du masse film altså. Jeg vet ikke om du har vært inne der jeg?

M= Den har jeg ikke hørt om, hva heter det for noe?

L=Ja det skal vi finne ut av

M= Men sånn er det jo med alt da altså, du har gode og dårlige timer om hverandre hele tiden uansett hvor mye planlegging og forberedelser du har.

L= NDLA.no NDLA er

Jeg avslutter intervjuet her, da vi egentlig er ferdig. Jeg takker han for innsatsen, og planlegger neste gang jeg kan komme. Det ble til neste mandag, men den ble utsatt til neste mandag der igjen. Jeg skal komme i timen og ta ut én og én elev, og intervju de ute på gangen.

Diego

I = Informant

M = Meg

X = uhørbar stavelse/lyd

@ = Latter

'ord= Trykksterkt ord

.. = Kort pause

... = Lang pause

..? = Tenkepause

.- = Avbrytelse

-> = Kommentar til transkripsjon.

(ord) = Sette utsagn i sammenheng. Til hjelp for leseren.

M-m= Positiv konnotering, Muntlig «nikke på hodet»

m.m= Negativ konnotering, Muntlig «riste på hodet»

M= Da vil jeg bare begynne med å spørre deg om hvor interessert i historie vil du si at du er?

I= fra en skala fra 1 til 5 s vil jeg si 7-8

M= Åja, ja, @, så bra. Hva synes du er så interessant med historie da? Hva er det som fenger deg?

I= mmm, jeg er interessert i historie generelt fordi det ligger litt i, jeg synes det er viktig å vite hva som har skjedd før i tiden. Det er liksom, fremtiden er viktig og men det er liksom fortiden. Man kan lære av sine feil som folk pleier å si. Fordi. Altså spesielt så synes jeg noen deler av historien er interessant da.

- Senere i intervjuet prøvde jeg å undersøke kildekritikk og historiebevissthet, men det var vanskelig. Virket ikke som om han hadde så mange tanker rundt det. Jeg kunne gravd dypere om fortid, nåtid, fremtid, da.

M= Nå er det jo kjempelengsiden vi så denne greske antikken filmen som vi så i starten. Den, eeh når du så den filmen, hva syntes du om den?

I= eeeh jeg syntes den var interessant X. Jeg synes den var enkel å følge med på. Jeg fikk med meg det meste av hvordan de eksporterte og importerte varer gjennom Midtøsten til de derre greske øyene. Og jeg fikk med meg også hvordan forskningen, det de hadde, grunnen til at de hadde funnet ut av alt dette var at de fant disse sunkne skipene i veien, med masse keramikk på vei til øyene da. Også syntes jeg at det liksom, den fokuserte på det viktige også veldig lite på sidehistorie som ikke generelt er interessant da, på en måte. Jeg syntes den var ganske bra generelt.

- Det er ingen andre enn denne gutten som husket ting fra filmen, også var det veldig mye. Så enten så fenget det han, eller så har han god hukommelse, eller begge deler.

M= Ja, du fikk med deg mye fra den. Det er imponerende. Sånn, nå brukte jo dokumentaren sunkne skip og sånt noe for å finne ut av ting. Eeeh. Så det. Det gir denne dokumentaren da, og historikere, førstehåndskilder.

I= ja

M= Så det er veldig bra. Mmmh. Ja, kan komme tilbake til det etterpå.

- Jeg ville grave dypere om hans meninger om kilder og kildekritikk. Men det var veldig vanskelig å komme på en innfalsvinkel uten å være veldig ledende. Jeg tar det opp senere, men føler ikke jeg fikk det godt nok til. Det kan hende han hadde mer å komme med om kilder, så argumentet mitt for at han viste svak kildekritikk, er veldig svakt. Jeg må sjekke om jeg kan bruke det.

M= men film i historieundervisninga, hva synes du om det generelt?

I= Jeg synes at det er en bra ting. Jeg synes også at av og til kan det være litt sånn der unyttig, eller ikke unyttig men det er mer aktuelt i visse tilfeller enn andre da. For eksempel hvis vi skulle hatt historie om for eksempel, vet ikke hva en kunne sagt. Ta andre verdenskrig da. Så liksom, vi har jo alle sett hvor mange filmer gjennom alle årene den siste skolegangen? Så liksom du kan **alle** (aldri eller alle, vanskelig å si. Satt i kontekst gir det mer mening med alle) innbille deg hvordan det så ut. Så liksom. Jeg synes at i visse tilfeller så er det litt overbrukt men i mange tilfeller så er det generelt et ekstremt bra virkemiddel til lærdom.

M= mm. Så når du sier at det er aktuelt eller sånn, overbrukt. Er det sånn at det, tenker du at det er litt for mye ett tema?

I= Det er for mye av det i noen deler. Du skulle liksom ønske at du kunne bare gå gjennom tema istedenfor å sitte og se på en film om det da, la oss si hvor mange ganger. Det er den her ene andre verdenskrigdokumentaren som jeg har sett en totalt av fire ganger.

M=ja

I= i løpet av ungdomsskolen til videregående. Eller videregående første året, da. Også den så vi på i samfunnsfagen, det var jo ikke historie direkte da. I historietimen men det liksom kunne gjerne dukket opp i en historietime liksom. Det er liksom visse tilfeller hvor det dukker opp litt for mye.

M= Og det er fordi du har sett den flere ganger? Denne filmen?

I= Flere ganger. Også er det andre ganger hvor det har vært liksom filmer som nevner akkurat det samme. De bare bøyer litt på hvordan de sier det. Det er liksom hvis du skulle kopiert leksene til en venn av deg. @

M= @ ja. Nei så du er ute etter litt sånn nye ting holdte jeg på å si?

I=ja

M= altså ting du ikke har hørt før da?

I= m-m.

M= mmm. Okei. Men føler du at du kan lære av film?

- Viser at han lærer av film siden han er leia v å se den samme og kan det allerede.

I= jaja. Det føler jeg. Jeg føler for eksempel noen filmer at jeg kan lære et helt kapittel verdt av stoff. Men så er det også andre filmer hvor jeg føler at jeg ikke lærer noen ting, da. Men jeg føler at generelt av filmer, så lenge de har, hv akan man si. Så lenge læreren har gått gjennom den og veit at det inneholder fakta som du kan få i det da. Du kan få med det. Så jeg synes at jeg kan lære av det.

M= m-m. Kvalitetssjekka det på en måte.

I=m-m

M= mmm..

- Her ville jeg grave dypere om kvalitetssjekking og kildekritikk

M= okei. Kommer det mye an på om det er dokumentar eller spillefilm også? Om du lærer noe av det.

I= Jeg kan si at hvis det er en spillefilm så kunne jeg gjerne sagt, ikke bare for meg selv men også ganske X i forhold til å få med seg ting litt enklere da. For spillefilm setter jo fokus på, hva kan man si. En viss historie sett gjennom karakterer, altså spilleren, eh skuespilleren. Mens i en dokumentarfilm den fokuserer på generelt alt det som skjedde rundt. Så liksom, la oss si, ta et godt eksempel, en dokumentarfilm om spartacus. Også har du en dokumentarfilm om eller også har du selveste filmen eller tv-serien spartacus. Da kan jeg si at jeg ville sannsynligvis lært mer om dokumentarfilmen, men jeg skulle kanskje husker det lengre av spillefilmen. Det var et godt eksempel.

M= ja. Det var et godt eksempel

- Dokumentarfilm vs spillefilm oppsummert. Kan bruke dette som et eksempel.

M= Hvorfor tror du at du lærer eller husker det bedre?

I= Fordi det ligger jo i at du blir litt mer involvert i filmen ved at du liksom fokuserer på karakterene da, i Spartacus. Istedenfor at du fokuserer på hva de gjorde. La oss si da at du husker dne 300 krigen deres. Eller scenen «jeg er spartacus» liksom. Da husker du sånn derre visse høydepunkter i filmen. Får deg liksom alltid til å huske på filmen. Første gang jeg hørte «jeg er spartacus» var jo når da? Sånn på ungdomsskolen liksom. Og det husker jeg den dag i dag. Det har blitt en sånn spøk liksom. Det er liksom hele tiden noe du kan se tilbake på. En dokumentarfilm ser du da, husker du det den sier så husker du det. Men det er ikke sånn at du kan gjennomtenke det da.

M= Ja. Det setter gjerne mer inntrykk på deg enn sånn spillefilm da.

I= ja

M= mmm.. Så du pleier å se på historiske filmer eller tv serier på fritida?

I= eeh, jeg pleide å se på ganske mye. Men nå så har jeg hatt litt mye fokus på blant annet kjemi og annet. Psykologi da. Siden det er veldig mye fokus på at jeg skal få gode karakterer i det.

M= ja

I= For det er jo blant der jeg vil utdanne meg. Men jeg pleide for eksempel å se på ganske mange historiske filmer og dokumentarer. Mesteparten pleide jeg faktisk å bruke tv, da. Men nå til dags bruker jeg ikke så mye for jeg føler at det meste har jeg allerede sett. Ehm, selv om det er for eksempel en viss film eller noe sånt som jeg ikke har sett som inneholder historisk fakta og jeg kanskje er interessert så bestemmer jeg jo såklart hvis jeg har lyst til å se den.

M= Åja, så du bestemmer litt selv hva du har lyst til å se? Hva du har lyst til å lære mer om eller er interessert da. Finner du det og søker opp det selv?

I= ja.

M= Har det hendt at du har sett på en tilfeldig film som handler om et tema da, også har du fått lyst til å lære mer om det temaet i ettertid?

I= Ehm, @ jeg husker at har sånn derre, de mest sterke tilfellene fordi, fordi det generelt hvert år så opplever jeg minst 4 ganger at vi går gjennom et tema, og uten at jeg merker til det så så jeg en film som handlet om akkurat dette temaet. Som hjelper meg. Liksom, i fjor husker jeg et godt eksempel. Det var da vi skulle ha om, hva var det det var. Det var det her enigma koden som

M= ,ja, den første datamaskinen liksom?

I= Ja. Den første datamaskinen som de brukte til å løse koden liksom. De brukte. Også ja, så hadde jeg akkurat sett en film, ganske kjent. Over det enigmaet. Også den er ikke point on på hva som skjedde, men den er point on på hvordan det skjedde på en måte. Så det er, den hjalp meg ganske mye når vi skulle skrive om dette.

M= Se det. Var det den Imitation Game? Med Cumberbatch?

I= jaja. David Cumberbatch. Navnet hans er så vanskelig synes jeg.

M= Ja, lett å blande. Du har sett på dokumentarer og, eller? På fritiden.

I= jaja, jeg har sett på dokumentarer. For eksempel, jeg har jo en stefar som var veldig glad i history channel. Så vi pleide å, for det meste på kveldene å se på det da. Siden han har kontroll over tv'n, og da tar ingen på kontrollen @.

M= jaja @

I= Så det var enten at han så på fotball, eller så var det history channel. Og siden jeg var glad i de aller fleste dokumentarene der, så fikk jeg taket på det meste. Det var ikke bare historiedokumentarer, jeg så også på hele Cosmos serien der. Også var jeg gjennom gnaks emye annet også. Men jeg tror nok at der jeg begynte å bli litt mer glad i dokumentarer på en måte.

M= Men nå ser du ikke så mye på tv liksom?

I= nei.

M= m-m. I filmer da. Både dokumentarer og spillefilmer. Føler du at historisk korrekthet er en selvfølge da, at de skal baste på at det er historisk korrekt.

I= Jeg føler at. Mm. Det er litt vanskelig å forklare det. For jeg føler at historisk korrekt, å være historisk korrekt er en viktig del av å skrive en film basert på historie. Det er ikke, liksom de trenger ikke voerdrive, trenger ikke forandre hele historien. Men jeg synes også at det er noen deler da som kan bli bøyd for å gjøre filmen mer interessant selv om jeg føler av og til at så kan det få en viss innflytelse at folk får en liksom ikke dårlige tanker men at de husker noe som ikke skjedde da. Det er litt vanskelig å forklare men jeg føler at en historisk korrekt film er bedre enn en historisk ukorrekt film selv om det kan hende det blir litt mindre sånn.

M= ,m-m.

- Avbrøt fordi han kom ikke på ordet, men ganske sikker på at han skulle si «mindre spennende» eller noe liknende. Jeg prøver å følge opp dette for å grave dypere, men kan hende det ble litt ledende. Men han toucher så vidt innpå at filmprodusenter må ofre noe

for å gjøre filmen spennende, og han mener dette er feil. Han mener historisk korrekthet er viktigere.

M= For hva er det film da, som vil ha litt action og sånn, hva er det som kan skje da på en måte?

I= Hvis vi legger til en, jeg vet ikke. En historisk film, også bestemmer de seg for å legge til en action midt i en la oss si, midt i en krig mellom to land. Så bestemmer de seg for å legge til action ut av ingensteder, mens egentlig var det forhandlinger, for eksempel. Uten grunn. Så for eksempel kan vi få tidslinje feil, for eksempel. Vi kan også, det er akkurat som når du forteller en løgn, hvor da du starter med en liten løgn, så bygger det seg opp til at alt blir feil liksom.

M= Ja, det var et godt eksempel.

- Her burde jeg hatt tatt tak i tidslinje. Men veldig godt eksempel. Hvis en ting er feil, hvordan kan vi vite at resten er riktig? Misinformasjon i film.

I= så det er på en måte å lyve til seeren. Mm bare for å holde dem liksom entertained.

M= ja. Du må jo bygge opp spenningsmoment

I= De må jo finne en eller annen måte for å vinne Oscar på @.

M= Ja ikkesant @. M-m. I en klasseromsetting da. Vi kan ta både dokumentar og spillefilmer men vi kan ta spillefilmer først. Hva føler du er fordelene da? I et klasseromsetting liksom. Sånn læringsmessig.

I= hvis jeg tenker på statistisk sett da, etter det jeg har husket. Så kan vi ta for eksempel engelsk er et godt eksempel. Fordi klasserommet vårt, vi så en total av 2 spillefilmer og 2 dokumentarer, generelt gjennom alle fagene så så vi på spillefilmer og dokumentarer, da. Klassen generelt husket mye mer om disse spillefilmene, selv om det de husket var ikke generelt de mest viktige delene. Det var kanskje de delene de var litt mer interessert i. Men så var det også noen dokumentarfilmer, sånn som når vi så gjennom Cosmos i naturfagen. Der så liksom, hele klassen likte jo de filmene. I forhold til alle andre dokumentarfilmer. Så de ble interessert i det. Ja, de husket liksom. Du kan sikkert spørre klassen, og de kommer nok til å huske en del av Cosmos filmene. Eller at vi så på dem. Men jeg tror ikke de kommer til å huske at vi så på Parla, en film om en hvalgud i New Zealand eller noe sånt @.

M= Ja @. Eehm, hvis jeg har skjønt riktig da så kan spillefilmer gjøre det litt mer fengende for folk slik at de kan følge med. Med Cosmos klarte også å fenge folk selv om det var en dokumentar.

I= Ja.

M= m-m. Så dokumentarer kan fort være litt problematisk i en klasseromsetting eller? Siden det ikke klarer å fenge folk.

I= Ja, blant annet også det at det er en del som, det er ikke vits i å nevne noen for jeg selv blander meg i den gruppa av og til. Som ikke følger med alltid på filmen., For jeg kan ikke si at jeg følger med på hver film sånn point on.

M= Nei det tror jeg ingen klarer. (Lærer avbryter og hører hvor lenge vi har igjen. Jeg sa 5 minutter, dette kan rushe intervjuet litt).

- Her har vi en som virkelig liker dokumentarer, men som selv innrømmer at de ikke følger 100% med på alle filmer.

I= Men jeg kan ikke si at jeg følger med point on gjennom hele filmen, men jeg ville sagt at også hele klassen generelt kanskje får med oss totalt gjennom alle filmene vi ser 1 ut av 5 av liksom de vi

husker da. De er litt vanskelige å huske, også gjerne sitter du med en del venner så det kan være vanskelig å fokusere på snakking i filmen eller noe sånt. Selv om de få som følger med på filmen lærer noe av det, da.

M= Ja. Men hvis det skulle være en fordel da i forhold til spillefilm, hva hadde det vært med en dokumentar da.

I= mm. Det kan man si. Enkel å gjenoppleve i huet da på en måte. Enkelt å sette et bilde av det i huet.

M= ja! ...

- Visualisering

I= Eller også det med at historisk riktig. Jeg synes kanskje det hadde vært viktig før filmen å fortelle det er historisk riktig eller feil. For å liksom bare, la folk vite det da.

M= at det?

I= At det er historisk riktig eller ikke da.

M= Ja at det kan brukes til å vise at det ikke er historisk riktig da liksom?

I= Ja det og. Bare generelt liksom ikke gjemme det på en måte. La folk vite at det ikke, liksom at det har blitt overdrevet ellernoe.

M= m-m.

- Lærerens jobb, viktig å forberede elevene på det de skal se. Kan lære kildekritikk

M= eehm. Du nevnte i stad at hvis læreren hadde kvalitetssjekka filmen før han viste den så hjelper det til at det blir bedre for elevene. Eehm hvordan føler du det med det og kilder?

- Kvalitetssjekking
- Beskjed på høytalerne

M= Føler du at du burde kvalitetssjekke kilder også?

I= eehm. Kilder er jeg ikke så nøye på. Fordi jeg føler at, hver gang. Jeg kan si med hånden på hjertet at jeg har aldri sjekket opp en kilde. Det liksom, aldri bestemt meg for å sette meg ned for dagen og sjekke kilder. Jeg kan si at det kan være viktig i visse tilfeller. Liksom, hvis man snakker om noe komplisert, noe som du kanskje trenger å lese for deg selv, så burde det kanskje være viktig at du har kvalitetssjekka det stoffet de gir ut til liksom, han seeren. Ikke seeren men liksom leseren, seeren. At duvet at han ikke kan komme med, det ligger stoff der som han kan lese. Det ligger liksom ikke i hullet i bulter.

M= Ja ikkesant. At det er litt orden i systemet. Hva med. Har du noen gang sett en film da, hvor du har tenkt at åj, dette her var rart, dette stemte ikke helt. Dette her var litt historisk ukorrekt eller noe sånt.

- Han touchet inn på kvalitetssjekking og at du kan bruke kilder for beviser om det en film sier er sant eller ikke. Men veldig løst sådan. Vet ikke helt om det er dette han mener, da.

I= eehh. Jeg må tenke.

M= kan være vanskelig å komme på et eksempel

I= Litt vanskelig. Exodus eller noe sånt. Det var i Egypt. Jeg lo med en gang når du så at den var historisk ukorrekt når du ser at de prøver å krige mens en 30 meter høy bølge er på vei mot dem @

M=@ ja

I= Så følte jeg med en gang at det var litt overdrevet. Så det er et godt eksempel på hvordan, det er en del filmer hvor man med en gang føler at det er historisk ukorrekt. Og det var det. Det var ikke x dette her kystvannet begynte å stige som tydeligvis gjør det til en bølge. Så..

M= m-m. Da har du anvendt en liten del av kildekritikk men kanskje ikke helt tenkt over det da.

I= m-m.

M= eehm. Læremetoder i klasserommet da. Se på film eller høre på læreren eller lese i læreboka eller hva som helst, hva liker du best?

I= Jeg synes kanskje å gjennomgå ting med gruppearbeid er en bra ting. Men jeg føler at hvis vi skal gjennomgå noe så burde hele klassen ha fått det med seg på en måte. La oss si at vi skal gjennomgå en film da, da liksom må vi vite at hele klassen har fått med seg en del av den. Jeg synes at et godt system generelt er å se en film, kanskje ha en liten gruppe eller noe sånt. Og få styr over, generelt gruppesett, at vi har fulgt med. Og hvis den er bra nok så kan det være en oppgaver bak det. Men jeg synes ikke det er noe vits i å ha gruppearbeid hvis ingen i gruppa er interessert i stoffet liksom. Et godt eksempel er når vi hadde norsken, vi skulle egentlig gjøre den innen en uke. Vi gjorde ikke noe også siste timen så gjorde vi alt på 15 minutter. Også presenterte vi det, også fikk vi at det var bra. Generelt ingen var interessert i norsken.

M= Nei. Da er det vanskelig å bidra altså. Når man ikke er interessert. M-m.

I= Jeg føler også at hvis det gjelder, ikke sånn her, hva kalles det når det ikke er programfag men når det er fag du ikke velger?

M= jaa, valgfag bare? Studiefag?

I= ja uansett, de hovedfaga da som du ikke kan bytte da generelt. Som for eksempel historie, eller si norsk eller noe sånt. Jeg føler at på de faga så bryr folk seg mindre om stoffet, men da si en klasse som tar historie og filosofi som programfag, de viser mer interesse fordi de har selv valgt dette stoffet. Det er akkurat som da vi pleide, da liksom i samfunnsfagen så hadde vi om psykologi, og det var ikke veldig mange som brydde seg i klassen min om stoffet. Og selv om jeg likte stoffet ganske mye. Også nå som jeg har vært med i selvpsykologi, den nye psykologiklassen min, der viser de jo full interesse for stoffet. Så jeg kan liksom ha en diskusjon om det der.

M= mmm. Okei. Da tror jeg vi er ferdig altså, la meg bare se over. Ja, jeg tror vi har det vi trenger jeg. Takk skal du ha, det setter jeg veldig pris på!

•

Esmeralda

I = Informant

M = Meg

X = uhørbar stavelse/lyd

@ = Latter

'ord= Trykksterkt ord

.. = Kort pause

... = Lang pause

..? = Tenkepause

.- = Avbrytelse

-> = Kommentar til transkripsjon.

(ord) = Sette utsagn i sammenheng. Til hjelp for leseren.

M-m= Positiv konnotering, Muntlig «nikke på hodet»

m.m= Negativ konnotering, Muntlig «riste på hodet»

M= Da vil jeg bare begynne med hvor interessert i historie vil du si at du er?

I= eeh middels interessert

M= Middels? Ja. Hvorfor er det middels? Hvor er det ikke helt topp eller helt i bønn?

I= Det er rett og slett fordi det ikke er helt mitt fag holdte jeg på å si. I historie må du. Eller jeg føler du må interessere deg da, for at du skal like det. Og jeg, eller omvendt. Du må like det for å interessere deg og. Og jeg er ikke sånn super glad i det. Rett og slett.

M= Neinei, det er fair det. Ehm, denne filmen som vi så nå, da. Hva syntes du om den?

- Viktig å legge til at vi hadde nettopp sett en ny film på 12 minutter, som handlet om Hannibal mot romerne, slaget ved Cannae. Veldig brutalt, men mye action som dro elevene inn. Dette er den eneste eleven som jeg har intervjuet som så den filmen.

I= eeeh, den var interessant men jeg skjønnte på en måte ikke hva dette her betydde da. For det han snakka om. Men det ble ikke sånn. Eller jeg fikk hvertfall ikke med meg at det ble godt informert hva det handla om. Men det var kanskje jeg som fulgte litt dårlig med men. Ja.

M= , -ja ja, ja. Det ble kanskje ikke satt i kontekst så veldig. Det er kanskje det læreren gjør der inne nå. Setter filmen i kontekst. Så det gir veldig mening det du svarte nå. Men hva, var det noe spesifikt med denne filmen som du la merke til eller reagerte på eller noe sånt?

I= Det var masse dreping da

M= ja @.

I= Masse blod holdte jeg på å si. Vi fikk jo et inntrykk på hvordan det var på den tiden. Og det er jo kanskje ikke like godt å se, men det er jo realiteten.

M= ja det er realiteten ja. Mmh, hvis du. Tror du at man kan lære av film?

I= ja. Jeg lærer veldig masse av å se på en film. For da, det blir på en måte, eller sånne realistiske filmer da holdte jeg på å si hvor det er mennesker som spiller på en måte. For da er det mye enklere å huske det synes jeg hvertfall for da blir det satt i perspektiv da, istedenfor at man liksom skulle lese om det.

- Det jeg tror hun mener her er ikke at det hjelper å se en sak fra to sider, sånn som jeg har skrevet om, men at visualisering gjør det lettere for ho å forstå og sette seg inn i tema.

M= 'ja. Da får du det visuelt, og da er det fordi du får en på en måte en annen krok å henge det på?
Eller blir det bare lettere å huske det eller?

I= Jeg synes det bare er enklere å huske det. For da har du på en måte sett det og hørt det samtidig,
istedenfor å bare se det for deg i huet selv. Samtidig som du hører.

M= Du synes det er greit å fått sett det litt? For da får du et bilde på det, da blir det lettere å relatere
stoffet?

I= ja, akkurat.

M= m-m. Denne filmen, var det kjedelig eller interessant eller?

I= eeh, den var interessant. Det var den

M= følte du at det var greit å følge med på?

I= ja.

M= m-m. Og lengden?

I= Lengden var bra. Men som sagt så skjønte jeg, eller når folk sier X hører hva den egentlig handler
om. Men ellers synes jeg den var bra.

M= m-m. For den, nå er det lenge sidne vi så den da. Den der greske antikken filmen. Den var kanskje
litt lang eller?

I= Den var veldig lang, og det var ikke sånn film jeg lærer av da for der er det bare balbing, bare fakta
hele videoen. Sånn at det blir litt mye visuelt da med mennesker og sånne ting.

- Dokumentar vs spillefilm

M= m-m. Så, ehm. Ja. På fritiden din da. Ser du på historiske filmer eller serier da?

I= eehm, nei. Nei egentlig ikke. Nå ser ikke jeg sånn supermasse på film egentlig da.

M= neinei, folk er forskjellige på det. Noen liker å se masse og noen liker ikke.

I= Jeg ser på dokumentarer da, men det er jo ikke sånn masse historisk kanskje, mest nyheter og
sånne ting. Ja.

M= ja åssen dokumentarer er det da?

I= for eksempel, eller sånn. Nå husker jeg ikke helt hva den heter, men han som holdt dattera si fange
i mange mange år, og har lagd barneporno og sånne ting. Såne gale folk.

M= Ja. Har det noen gang hendt at du har sett en film også har du tenkt at her var det noe som ikke
stemte, eller at dette var litt rart?

I= ehm, på skolen eller hjemme tenker du på?

M= begge deler.

I= eeeh, ikke som jeg kan komme på.

M= nei, det kan være ganske vanskelig å komme på eksempler ut av det blå.

- Her kunne jeg hatt brukt pinlig lang pause, men jeg hadde ikke lyst til å utsette henne for det.

M= føler du historisk korrekthet er en selvfølge i film? Både i dokumentarer og spillefilm.

I= historisk?

M=korrekthet, at det skal være riktig da, det som blir vist

I= Det er jo det hvis det, hvertfall hvis det skal bli lagt som sånn læringsgrunnlav holdte jeg på å si så må det jo være riktig. Men ja.

M= Ja. Men kan det hende at spillefilmer ofrer litt da, for å gjøre det spennende?

I= Det kan godt hende, Det kan jeg se for meg at man gjør. Man legger jo alltid på litt for at kanskje filmen skal bli bedre da, eller gøyere å se på.

- Veldig ledende spørsmål, gjør svaret svakere til bruk.

M= Føler du det er nødvendig?

M= Ja kanskje eller sånn den filmen du snakka om istad, den første vi så. Så, der er det jo ikke lagt på så masse. Og der ser man at den er kjedelig, for der blir det bare snakking hele filmen bare men noen bilder liksom. Men hadde de for eksempel lagt på litt der eller, ehm. Ja, vist litt scener og sånn da istedenfor bare bilder og sånne ting. Så hadde det jo blitt mye bedre og gøyere å se på.

M= ja absolutt. Det hadde sikkert den filmen trengt.

I= ja. Det er litt tungt å sitte å se på sånne filmer.

M= ja. Det er ingen hemmelighet altså. Mmm, i en klassesetting da, når man skal se på film. Da kan vi ta spillefilmer først også dokumentarer etterpå. Hvis det er en spillefilm, hva tror du er fordelene med det, i en skolesetting.

I= en spillefilm det er at?

M= Ja det er med skuespill og sånt

I= ja, eehm. Sånn som du sa istad at når det er spillefilm så er det kanskje enklere å relatere seg eller hvis man husker personer da når man på en måte har sett det, istedenfor bare på bli fortalt det av personen da og at han sier det og han mente det og sånn. Men hvis man får sett det er det kanskje lettere å få sett det i perspektiv også. Hvis det for eksempel er en krangel og man ser at det er en krangel liksom så er det enklere å huske partene istedenfor å skulle se alt for seg.

- Åi! Her nevnte ho jo perspektiver, og at det kan være lettere å huske på to forskjellige parter. Det var synd at jeg ikke fulgte dette mer opp, jeg var nok ikke helt fokusert under intervjuet.

M= Ulemper da? Kommer du på noe da?

I= eeehm, det kan jo hende at man legger på da. Som sagt eller at det ikke er helt sant, alltid kanskje. Atte ja.

M= Så hva er fordelene da med dokumentarfilm?

I= Dokumentarfilmer, men jeg føler, eller hvertfall de jeg har sett på da føler jeg at man, tenker du på sånn den vi snakka om for eksempel?

M= m-m.

I= Jeg føler ikke at man lærer på en måte ingenting der. Man bare får nyheter om noe som har skjedd på en måte. Så det er mer samfunnsrelatert på en måte istedenfor historisk læringsopplegg. Hvertfall de jeg har sett på da.

M= En historiedokumentar da? I et klasserom? Hva føler du kan være fordelene da?

I= eehm.

M= Hvis det skal være noen, da

I= men hvis man interesserer deg så tenker jeg nok at det er kjempegøy å se på. For da, at amn blir fortalt at det er en film istedenfor at læreren skal stå og prate og sånne ting, at det kanksje blir vist litt bilder og noen snutter inni der, jeg vet ikke jeg. Men jeg tenker at det kan være en fordel og at man kan lære mer av det. Hvis man interesserer seg, da. At man må kanksje like det litt hvis man har lyst til å høre på.

- Interesse for faget hjelper veldig, ho har ikke interesse så ho får ikke nytte av dokumentarer. Men ho mener likevel at spillefilmer kan hjelpe å skape denne interessen for ho.

M= Det tror jeg nok hjelper veldig, hvis man er interessert i det. Føler du at spillefilmer kan hjelpe til å gjøre det litt mer interessant?

I= m-m. det tror jeg.

M= Ja. Eeoh så hvem er det du føler at du lærer mest av da, sånn historisk sett?

I= spillefilm

M= Spillefilm ja. M-m.

I= Sånn som den filmen vi nettopp så var det enklere å se sånn at den parten sto mot den. Nå fikk jeg ikke akkurat med meg hva de het, men at du. Ja, jeg synes hvertfall spillefilmen er best.

M= ja @. (unødvendig latter) Ta den snurten vi så nå da. Vi kan jo ta han fyren med lapp over øyet (hannibal) Hvordan synes du han ble framstilt?

I= Jeg så på han som lederen for den ene gruppa.

M= Ja, er det noe mer sånn som karaktertrekk eller, virka han grei eller..

I= ja, det virka jo som at han ville at de skulle vinne da. På den planen de la opp og sånn. Men han virka, det virka som om folk hadde respekt for han holdte jeg på å si. Ja. At han ville at sin gruppe skulle vinne.

M= m-m. Også så vi litt av romerne sin side og. Lederne der. Hvordan synes du de ble framstilt?

I= de ble ikke like godt framstilt. De, eeh. Ja skal vi se. Jeg la egentlig ikke super masse merke til de men jeg la merke til at det var de som sto fremst. Men, ja.

M= Vi så jo mest fra barbarene sin side.

I= ja. Og der jobba de jo på en måte sammen, men så hadde de en leder. Men romerne, ja jeg vet ikke helt.

M= Virka det som om han med lappen over øyet da, virker det som om han brydde seg om folkene sine også?

I= ja for så vidt. Og vi så jo i slutten av filmen og, at han gikk tilbake til en av de, de nærmeste av gruppa da, fikk vi jo se at han gikk tilbake til de nærmeste av sin gruppe og, hvor de sto og planla og sånn. Så fikk vi se at han fant han da,

M= at han var død liksom?

I= ja. Han tok igjen øynene hans og sånn.

M= ja, viste respekt liksom til han.

I= m-m

M= Hvorfor tror du filmen gjorde det?

I= Kanskje det har noe med historien å gjøre eller at de var mindre, jeg er ikke helt sikker.

M= ,- syntes du synd på han? Eller noen av de?

I= PÅ hvem sin side da?

M= Nei, hvem som helst.

I= åja. Jeg syntes egentlig mest synd barbarene. Ehm, fordi de virka litt som en mindre gjeng på en måte, det så ut som de skulle tape da, men de, det var vel de som vant. Så det var på en måte mot deres odds da.

- Empati, tok side med barbarene, manipulering av seeren. Man heiet også på barbarene, slik filmen var lagt opp, noe ho bekrefter.

M= ja, mot deres odds.

I= men de vant

M= de vant ja. På en måte sånne underdogs.

I= ja.

M= m-m. har det hendt at du har sett på en film, som har handlet om et tema, hva som helst. Også har du fått lyst til å lære om dette temaet etterpå?

I= nei. Det tror ikke jeg.

M= Har du hatt dumme opplevelser fra dokumentarer eller filmer også?

- Dette burde jeg forklart i mer detalj, fordi nå beveget vi oss inn på noe veldig personlig som jeg utelukker fra transkripsjonen.

(...)

I= Får jo dumme opplevelser av å se på skrekkefilm da. @

M= ja @. Men du har merket også at filmer kan være kjedelige også?

I= ja, absolutt. Og da er det og, jeg føler ikke man lærer så masse av det da, for man gidder jo ikke følge med. Når det blir sånn kjedelig og masse prating og sånne ting.

M= Ja, det tror jeg alle kan være enige i. Tror alle har sett på en film som er kjedelig. @.

I= ja, det har de nok.

M= I klasserommet da, sånne læremetoder, hva er det du liker best da?

I= Åssen læremetode?

M= Ja, hva er det du liker best av sånn gruppearbeid, høre på læreren, les i boka, se på film, sånne ting.

I= Jeg liker egentlig en variasjon. At vi kan jobbe litt med gruppearbeid sånn at vi får sett vherandres synspunkter på en måte, veilede hverandre, men så er det og for eksempel sånn spillevideoer, sånn at vi for eksempel diskuterer det etterpå o klassen. Jeg er ikke så fan av at læreren står hele timen og prater. Det blir litt tungt for at du, ja. Når det ikke blir sånn struktur da si enten ved tavla eller powerpoint, kan jo være greit det og. Bare så lenge det er variasjon. Istedenfor at vi må sitte på en forelesning da.

M= Ja, det kan veldig fort bli litt for mye eller?

I= ja, faller man først ut holdte jeg på å si så er det litt vanskelig å hente seg inn igjen og kanskje.

M= m-m. Absolutt. Nå skal jeg bare gå over litt for å se om jeg har fått med meg alt.

- Jeg hadde lyst til å spørre litt mer om perspektiver, men fikk ikke gjort det.

M= Du nevnte istad at det var litt mye dreping og sånn i filmen. Men det er på en måte realiteten. Ehm, men, hvordan skal jeg formulere det. Føler du at det er bra at man ser realiteten eller synes du det kan bli litt for mye eller hva synes du?

I= mm, for meg går det greit for jeg veit jo at det var sånn. Eeeehm selvfølgelig det er litt brutalt å se det men ja, det går greit.

M= ja, det går greit, du tåler det?

I= ja. Har på en måte lært at det var sånn det var. Det var masse kriging og vi veit jo at det er sånn fremdeles. Kanskje ikke akkurat sånn men.

M= Ikke akkurat sånn? Hva tenker du da?

I= Der kriger de vel mer om, eller de gjør vel for så vidt i dag og, men i dag er det vel mer sånn, når jeg tenker på krig i dag tenker jeg mest på IS liksom. Mens før var det jo sånn to sånne, nasjoner eller hva jeg skal si, landegrense typ krig. Det er jo kanskje sånn nå og men jeg føler det er litt annerledes i dag da.

M= m-m, det er litt annerledes type krig ja.

I= m-m. Men i dag har vi litt mer tillgang på de ktingene og, litt større ting. Før var det bare person mot person og man gikk alle til kamp, jeg er ikke helt sikker da men det er hvertfall sånn jeg tenker på det.

M= jaja... Dette ble et veldig bra intervju altså. Det er veldig mye bra jeg har fått henta nå.

Eem. Jeg tror jeg faktisk er ferdig. Takk skal du ha.

Hildegard

I = Informant

M = Meg

X = uhørbar stavelse/lyd

@ = Latter

'ord= Trykksterkt ord

.. = Kort pause

... = Lang pause

..? = Tenkepause

.- = Avbrytelse

-> = Kommentar til transkripsjon.

(ord) = Sette utsagn i sammenheng. Til hjelp for leseren.

M-m= Positiv konnotering, Muntlig «nikke på hodet»

m.m= Negativ konnotering, Muntlig «riste på hodet»

M= Okei, da kan vi begynne. Hvor interessert i historie vil du si at du er?

I= eeh jeg vil si at jeg er sånn midt på. Jeg er ikke sånn veldig interessert. Men det er ikke sånn at det er kjedelig heller. Midt på tre liksom

M= Ja. Okei. Hvorfor vil du si at det er sånn, da?

I= Nei det er jo noen ting som jeg synes kan være kjedelig, men så er det jo andre ting som jeg kan synes er veldig spennende. Å høre om, da.

M= m-m. Har du noen eksempler på hva du synes er kjekt?

I= Nei jeg synes det er spennende å høre om eeh. Ja om hvordan, hva som har vært noe av grunnen til at det har blitt sånn i dag, da. Hvordan det har formet oss liksom, hvis man kan si det på den måten.

M= Ja, det er interessant. Så da synes du det er kult å vite litt om for eksempel grunnloven da eller for eksempel første og andre verdenskrig?

I= Ja, det er jo en ganske stor del av hvordan det har blitt i dag liksom. Ja så det synes jeg er spennende.

- Historiebevissthet. Identitet. Det var vanskelig å grave dypere om dette, jeg stilte alt for ledende spørsmål. I ettertid kom jeg på at jeg kunne spurt om

M= ja. Tenker du litt på på deg på et personlig nivå da? Eller tenker du på hele nasjonen da?, eller større enn det og?

I= Nei tenker igrunn på hele nasjonen.

M=Hvordan vi har blitt til og slike ting?

I= ja.

M= interessant... Denne filmen som vi så i klassen, nå er det jo to uker siden (De hadde en planleggingsdag som gjorde at det ikke passer forrige uke), så det er jo ganske lenge siden! @ Husker du hva du syntes om den filmen når du så den?

- Jeg ville grave mer om dette, men visste ikke helt hva jeg skulle spørre om. Så jeg satte ett notat på det, og fortsatte, så kan jeg heller komme tilbake til det senere.

I= eeeeh

M= Det var den greske antikken i hellas, hvis du ikke husker det

I= Åja, ja! Jo altså den var helt grei. Jeg synes det er spennende, eller jeg synes det er greiest med litt variasjon i undervisningen, og at ikke bare står og hørere på en lærer snakke, men ser kanskje en film da. For at man har en tildens til å huske mer når man har sett det. Føler jeg da.

M= m-m. Men det er kanskje en sånn måte som du liker å lære på da, at du liker å se det også, ikke bare høre på noen som snakker.

I= m-m.

M= Har du merket at det på en måte er en læremåte som du har brukt mye? At du liker best å se på ting for å lære ting? Eller har ikke du tenkt så mye over det?

- Forskjellige læremåter. Visuell læremåte.

I= Jeg synes på en måte det er lettere å få sett det men ikke på en så veldig innviklet måte. Men at jeg kan huske bilder og at det ja.

M= ja, m-m. Så i film i historieundervisningen, da. Hva synes du generelt om det, da?

I= Jeg synes det fungerer bra. Jeg synes det er greit at det ikke bare er snakking @.

M= Ja @.. Den gikk jo veldig lenge da, denne filmen her. Det var jo 30 opp til 40 minutter som den gikk. Synes du det var for lenge?

I= Eehm. Jeg føler kanskje at man husker bedre om den var litt kortere. For da får du med deg det meste, om man kan si det på den måten.

M= jaja! Er det fordi det blir litt for mye på en gang?

I= Ja også kan man.. eh ja. @.

M= Ja.. Er det noe spesielt du husker med filmen da? Noe som slo deg liksom?

I= eh..

M= Det er veldig lenge siden nå!

I= @ ja. Eehm. Nei ikke akkurat nå.

M= Nei, men det er helt greit for det er så lenge siden... Ehm, på fritiden din da, ser du på historiske filmer da? Eller kommer du på noen som du har sett?

- Her burde jeg ha testet litt mer. Hvis jeg hadde hintet om at den handlet om handel eller om skip, hadde ho nok klart å kommet med litt informasjon om det. Men det kan jeg bare spekulere om nå.

I= eehm. Schindlers liste har jeg sett.

M= Ja! På skolen eller fritiden?

I= Skolen. Også den derre gutten i stripete pyjamasen. For vi var på en sånn tur til Polen og Tyskland i 10-klasse. Da hadde vi om det. Og da besøkte vi Auschwitz.

M= Ja så de gjør det enda altså?

I= m-m.

M= m-m. Det er jo så mange skoler som har kutta ut det. Så bra, det er en veldig bra tur altså.

I=m-m.

M= mmm.. Hva syntes du om disse to filmene, da?

I= Jeg husker at det var veldig. Nei det var liksom veldig sterke filmer synes jeg. Det gikk litt inn på meg, da.

- Her kommer naboklassen ut i gangen og skal ha ett eller annet gruppearbeid her. Det var litt forstyrrende for intervjuet, spesielt nå som informanten begynte å snakke om litt personlige ting.

M= mmm. Var det fordi det var trist eller var det litt sterke ting som skjedde der, eller kanskje begge deler?

I= ,- ja begge deler egentlig. Det, rart at det. Nei, hvordan det var før og nei.

M= du følte at følelsene ble litt vekt?

I= ja.

M= ... ulemper med filmer og dokumentarer, da. Vi kan ta filmer først også tar vi dokumentarer etterpå. Hva synes er fordelene ved vanlig spillefilm i forhold til en sånn setting da, i klasserommet.

I= Ehm.. Fordelene er vel at da får du et bilde på hvordan, ja. Føler at det klarere å se det.

M= Ja, blir litt lettere for deg å se det da. Kommer du på noen ulemper?

I= At. Nei at det kanskje. Nei jeg vet ikke, jeg kommer ikke på det du er ute etter. @

M= Nei@. Dokumentarer da? Fordeler og ulemper med det?

I= Egentlig det samme? Ja.

M= ja.. mmm Har du sett filmer sånn som max manus?

- Tidligere har jeg går mer trinnvis inn på fordeler og ulemper. Dette ble veldig brått, så det ble sikkert litt vanskelig for informanten å tenke seg om. Jeg ville bevege meg inn på kildekritikk også, noe som jeg tror jeg ikke fikk til helt.

I= Jeg har ikke sett max manus nei. Ja nei @.

M= nei. I spillefilmer da, så er dem jo gjerne litt dramatisert for å fange deg inn og sånn. Og det er jo naturlig det. Men har du noen gang sett på en slags historisk film og tenkt at det her, det her stemmer ikke helt. Dette her var litt rart.

I= eehm. Det vet jeg faktisk ikke.

M= Nei, det er jo gjerne noe man ikke pleier å tenke over når man ser på en film. Men.. Hvis du tar dokumentarfilmer da, kontra spillefilmer. Hvilken tror du at du lærer mest av?

I= eehm. Dokumentarfilmer (virker som ho prøver seg for å se reaksjonen min. Sikker litt usikker på hva hun skal svare)

M= Dokumentarfilmer ja. For da er det,- hvorfor det?

I= Jeg vet ikke. Det føles mer ekte.

M= Mer ekte ja. Ekte fordi?

I= Nei jeg bare føler at det ekte i forhold til en spillefilm da, hvor de har mer. Mer sånn hvordan det skal være liksom.

M= Ja. Ekte. Det er, i dokumentarfilmer er det gjerne mer fakta og sånt, i forhold til spillefilmer. Eehm.. På.. Når du ser på en film da, hva mener du selv at du får ut av å se på en film? Bare helt sånn på personlig nivå. Ikke sånn. Ikke tenk på skole eller noe sånt nå. Bare: Hvorfor ser du på en film?

- Her ville jeg teste kildekritikken hennes, men jeg klarte det ikke helt.

I= Det er nok fordi jeg synes det er spennende. Gøy.

M= Ja, det er gøy. Hender det at du ser på dokumentarfilmer på fritiden og?

I= Jeg har faktisk sett på en dokumentarfilm som jeg synes var veldig bra. Men jeg husker ikke. Så jeg har sett en dokumentarfilm hvertfall.

M= Ja. M-m. det kan være fine de. Følte du at du lærte mye av den?

I= Ja.

M= Hvordan er instillingen din når du ser på en dokumentarfilm, da? Er den annerledes enn når du skal se på en vanlig film? Spillefilm?

I= ehm, ja. Når jeg skal se på en vanlig spillefilm så har jeg en forventning at den ikke skal. Ehm, At den er oppdiktet liksom. Så ja. X dokumentarfilm

M= ja. For at langfilmer kan være oppdiktet, da?

I= Ja, kan være det.

M= Ehm. Ja. Langfilmer (jeg mener spillefilmer) kan jo veldig fort ikke være. Ehm. Ha så mye fokus på historisk korrekthet, da. Men føler du at dokumentarer har mer fokus på det?

- Fryktelig veiledende spørsmål. Jeg visste ikke helte der og da hvordan jeg skulle komme inn på temaet.

I= ja. De er vel mer på at det skal være presist tror jeg.

M= Ja, presist og at det skal stemme?

I= ja.

M= tenker du over det når du ser på langfilmer? I forhold til historisk korrekthet og sånn da.

I= eehm. Ja. Jeg gjør vel egentlig det. Sånn som et annet eksempel da hvis jeg kan ta det

M= ja.

I= at hvis jeg ser på for eksempel greys anatomy da, så tror jeg ikke at det er sånn som de gjør det på ekte. Da er det på en måte det samme som i historiske filmer at man er litt sånn nølende til, eller på vanlige filmer da som kanskje har litt historie i seg.

M=

- Kunne spurt om å oppklare litt her, mnen jeg skjønner hva hun mener.

M= Sa du, jeg hørte ikke helt hva du sa men sa du et eksempel på en film nå?

I= Ja eller en serie da. Greys anatomy.

M= m-m. Den har ikke jeg sett, men kan du fortelle sånn i grove sett hva den handler om?

I= den handler om ansatte på et sykehus som utfører operasjoner og hvor du følger på en måte med på operasjonene. Da, ja. Jeg tror ikke det de sier der alltid stemmer. Selvfølgelig, noe kan jo stemme men jeg tror ikke alltid det, ja.

M= m-m. Har denne serien en hovedperson som vi følger?

I= Den har flere.

M= Den har flere ja. Har du en favorittperson?

I= eeehm. Ja.

M= Ja? Hvordan vil du si han eller hun blir fremstilt da?

I= Som en av de beste.

M= den beste? Flinkeste liksom?

I= ja.

M= Hvorfor tror du den personen blir fremstilt som det flinkeste, da? Hva er det serien vil med det, på en måte?

I= mm. Nei jeg veit ikke jeg.

M= nei, det er ikke sikkert det er noen grunn heller @. Har det hendt at du har sett på en film, og den filmen har handlet om et tema, har det hendt at du har fått lyst til å vite mer om det etterpå da, etter du har sett det?

I=,- ja

M= har du noen eksempler?

I= Jeg så en film som het impossible som var basert på en sann historie. Og det handlet om en tsunami i Thailand tror jeg det var. Så den filmen der ga et veldig stort inntrykk på meg.

M= ja, m-m. Inntrykk fordi det var så sykt eller at det var?

I= ja. At det var basert på en sann historie det var, ja.

M= ... Hendte det at du var. Ehm. Når det står før filmen da, at det var en sann historie, hvilken effekt har det på deg da? Forandrer du litt sånn, hva skal jeg kalle det. Forandrer det måten du ser på filmen på?

I= Ja, det gjør nok kanskje det. Men, ja det er vel mer sånn, hvis jeg ser en film som er basert på en sann historie som er bevist at har skjedd, i forhold til skrekkfilmer hvor de sier at det er basert på en sann historie, så er det ikke alltid at man tror på det, eller jeg gjør hvertfall ikke det @. Så da blir det jo litt sånn forskjellig fra skrekkfilmer da til andre ting som man faktisk har hørt og vet har skjedd. Sånn som det der i den tsunamien og sånn. Så ja..

M= Merker du på en måte at hvis det står at den er basert på en sann historie da, blir du mer kritisk da? Blir du kanskje mer på hogget da?

- Kildekritikk. «basert på sann historie»

I= 'Ja, kanskje litt. Meeen ja..

- Her burde jeg brukt ekstra klein lang pause for å få mer ut av henne

M= Har du hatt en, med dokumentar da, eller langfilm for den saks skyld også. Har du hatt dårlige opplevelser da også?

I= eeehm. Tenker du på hvordan det har gått inn på meg, liksom?

M= ja eller at det, var det kjedelig liksom eller

I= Ja, jeg har jo sett filmer som har vært kjedelig. Så ja.

M= ja. Hvordan. Hva gjør du da? Holder på å sovne eller?

I= Ja da blir det litt sånn at man på en måte tvinger seg selv til å. Hvis det er i forbindelse med skole da, så blir det litt sånn at man blir litt mer søvngig enn hvis det var en film som jeg var interessert i å se.

M= m-m. Hva liker du best av på skolen. Langfilmer, hvor du ser en hel film på halvannen time, eller små snutter?

I= mmm. Jeg vet ikke, det kan være veldig forskjellig hvis jeg liker filmen. Så ja.

M= Så dere bruker læreboka og, selvfølgelig. Hva liker du best av å jobbe i læreboka, høre på lærern eller se på filmer? Hva liker du best av de?

I= Jeg liker vel en variasjon av alt.

M= ja, det er godt poeng. M-m.

- Variasjon

M= Klarer du å si noe på om hvorfor du liker den variasjonen?

I= Ja altså det, hvis man skal høre på lærern, og man vet at man alltid skal høre på lærern snakke så blir det jo veldig kjedelig i det lange løp. Så da er det jo deilig med litt variasjon. Hvor du, ja får gjort litt oppgaver, får sett en liten film eller, ja.

M= m-m. Du blir mer konsentrert da.

I= m-m.

M= Du nevnte istad at du var middels interessert i historie fordi det sier litt om hvordan vi kom her i dag da, og hvordan landet er blitt her i dag. Er det det du er på jakt etter, på en måte, fra historie?

I= mm, tja. Jeg prøver å finne. Når vi har om et tema, da. Så prøver jeg å være, eller gjøre det mer interessant. Eller gjøre at jeg blir mer interessert. Som ja, at det er faktisk spennende at det faktisk var sånn før. Så sånn tenker jeg da. @.

- Her aner jeg at tilpasser svaret litt for å gi meg det jeg har lyst til å høre.

M= @ ja... Schindlers liste, og gutten i den stripete pyjamasen. Så du de før eller etter du dro på hvite busser turen?

I= Før.

M= m-m. Forandret du på en måte litt syn eller forandret det seg på noen måte etter du dro på turen. Liksom bildet ditt da, av konsentrasjonleir og sånt.

I= ja, den turen var jo veldig, jeg synes det var veldig sterkt å gå på den der, hva heter det da? Når de går rundt

M= Auschwitz? Guide?

I= ja, turguiden som gikk rundt og fortalte da, om det som skjedde der. Så de filmene gjorde jo at det gikk litt mer opp for meg hva som hadde foregått her.

M= m-m. Du hadde noe å relatere det til.

I=m-m.

M= Synes du det er viktig at historiefaget jobber for å bygge identitet også? Identitet i folket og sånt, historie blir jo brukt til det. Synes du det er viktig?

I= eeeh, ja. Har ikke såå heh.

M= Nei, det var et veldig ledende spørsmål altså.

- Dumt at jeg ledet for mye her.

M Ja, men da har jeg det er trenger jeg altså. Dette her var kjempebra, tusen takk for at du ville være med på mitt intervju.

Inga

I = Informant

M = Meg

X = uhørbar stavelse/lyd

@ = Latter

'ord= Trykksterkt ord

.. = Kort pause

... = Lang pause

..? = Tenkepause

.- = Avbrytelse

-> = Kommentar til transkripsjon.

(ord) = Sette utsagn i sammenheng. Til hjelp for leseren.

M-m= Positiv konnotering, Muntlig «nikke på hodet»

m.m= Negativ konnotering, Muntlig «riste på hodet»

fancy kommentar

M= okei, da bre begynner jeg med hvor interessert i historie vil du si at du er?

I= helt greit egentlig. Ja det er ikke et dårlig eller kjedelig fag.

M= kan du si noe mer om hvorfor du synes det ikke er dårlig eller kjedelig? Hva er det du synes er bra og hva synes du er dårlig?

I= kanskje det at det, jeg føler at historie er et fag du må lese mye til egentlig, bare. Også er det, men jeg synes det er gøy på den måten at du lærer om ting, før og sånt noe, tilbake i tid, det synes jeg er gøy. Men det blir mye lesing, eller lesing fra læreren.

M= m-m. mhm. Så når du så, nå er det veldig lenge siden da. Men når du så denne greske filmen i dokumentaren da som handlet om antikken i Hellas, hva synes du om den filmen?

I= Den var jo bra bygget opp men jeg datt jo veldig fort ut av filmen.

M= Ja, hvorfor tror du at du datt av?

I= mm, jeg synes egentlig, jeg lærer ikke så veldig bra av å se på film egentlig. Det er kanskje litt det at jeg føler jeg må henge med hele tida også detter jeg ut og da gir jeg litt opp, da gidder jeg ikke mer.

M= Det er veldig vanlig det altså.

I= Det er bare en metode som ikke helt fungerer for meg, tror jeg.

M= m-m, ja. Er det noe du husker fra den filmen?

I= ikke så mye egentlig, nei @.

M= nei @, hvis jeg sier handel da? Noe som kommer inn da?

I= nei @, jeg har glemt det

M= Nei men det er så lenge siden nå, så jeg forventer ikke at dere kommer til å huske noe av den.

- Jeg spurte elevene lite om hva de husket. De fleste sier de husket lite. Nå er det lenge siden da.

M= så film i historieundervisningen da. Du sa jo det litt nå og, men føler du at du lærer noe av film i historieundervisning?

I= Jeg kan sikkert lære noe altså det er ikke det, men noen filmer som jeg synes kan bli litt mye å sette seg inn i. Hvis det blir litt enkle filmer litt og litt om gangen, sånn delt opp, så kunne det funka.

- Små snutter. Enkelt.

M= ja. Så det blir, når det blir sånne spillefilmer, eller sånne lange filmer, hele filmer liksom på halvannen time, så blir det litt mye?

I= ja for da føler jeg også at jeg mister litt konsentrasjonen kanskje. Det er så lenge å følge med.

M= m-m. Også blir det, er det flere grunner? Er det bare fordi den er lang?

I= mmm. Ja jeg har veldig lett for å hoppe ut som sagt egentlig. Fordi at det er, jeg synes egentlig sånne filmer er litt kjedelig. Hvis det bare er sånn dokumentar. Men det kan være gøy og men jeg veit ikke.

M= hvis det er en spillefilm da, litt sånn action.

I= Ja det kan funke. Da er det skuespill liksom.

M= m-m, skuespill. Da funker det bedre?

I= ja for da er det mer spennende, og da kan man huske hva det handla om og da tenker man, ja dette skjedde kanskje på ekte da.

M= m-m.

I= at det er basert på en sann historie, det er lettere å forstå seg inn i det.

M= ja, det er jo litt sånn dramatisering og sånn som drar deg inn, da blir det lettere å følge med.

I= ja, da blir det litt gøyere.

M= mmm.

I= ja, det kan bli litt kjedelig som sagt, de dokumentarene.

M= hva med på fritida di da, ser du på noen historiske filmer da også?

I= Nei det gjør jeg ikke.

M= nei? Har det hendt at du har sett på en, ta en spillefilm da eller noe, som handler om noe historisk.

I= historisk, altså det er en dokumentar hvertfall. Men det er bare sånn bortføringssaker og kriminelle saker liksom ikke tilbake i tid.

M= nei, du ser kanskje ikke så mye på filmer eller er det historiske filmer du ikke ser så mye på?

I= jeg ser ikke på så mye filmer generelt egentlig @. Men jeg liker serier kanskje. Innimellom kan jeg se på en serie. Men da må det være litt spennende, ikke sånn historisk @.

M= serie ja, historie interesserer deg ikke så veldig? Når du skal liksom kose deg og sånne ting

I= Jo det kan, hvis det er laga på en litt sånn bra måte da. Drama og sånt noe det kan være fint. Men dokumentarer der de bare setter seg inn i det og lever seg inn i det og bare, liksom. Jeg vet ikke helt hvordan jeg skal forklare det. Litt kjedelig

M= nei, det fenger deg ikke rett og slett

I= nei. Det fenger meg ikke.

M= m-m. For du har ikke sett på Max Manus eller noe sånt?

I= nei

M= nei. Har du noen gang sett på en film da, som er basert på en sann historie, at det står det foran for eksempel. Også har du tenkt gjennom den filmen at det her var litt rart. Skjedde det her virkelig?

I= ja, det har jeg. Jeg husker ikke hvilken, altså jeg kommer ikke på noen med en gang nå. Men jeg har sett en sånn film. Det er det som er spennende da, for da husker jeg det mer.

M= ja da husker du det mer. Føler du at det påvirker deg litt hvis du får den beskjedet før du ser den da, at det er en sann hendelse, eller basert på en sann hendelse da. Føler du at det påvirker måten du ser på filmen på?

I= ja, det vil jeg si

M= hvordan da?

I= Det er jo litt gøy å se på hva som har skjedd. Men, også er det bygd opp på en annen måte enn det det er. Når det er dramatisert. Men det blir bedre, ja. Jeg synes det er bedre strukturert da hvis det er laga sånn

- Jeg tror ikke strukturert er det riktige ordet her. Viser at ho ikke har kunnskapen til å utdype seg, men meningen hennes når fram likevel. Ho liker det. Jeg prøver å utdype for ho.

M= m-m. Blir det litt mer spennende da? Når de

I= ,-ja, for da skjer det litt mer ikkesant. Du må sitte og følge med på. Dokumentarer føler jeg er liksom, på ett nivå hele tiden, bare gå videre liksom. Men filmer blir det spenning, opp og ned hele tiden, varierer det litt.

M= Hvis du ser på en film da, tenker du at historisk, altså. Nå har du jo ikke sett på så mange historiske filmer da, og da tenker jeg på spillefilmer også, sånne dramatiseringer og sånn. Føler du at det er en selvfølge at de er historisk korrekte?

- Spenningsmoment. En av styrkene til spillefilmer. Det klarer å gripe denne eleven, selv om det virker som ho sliter litt med å konsentrere seg.

I= hvordan da?

M= eehm, når noen skal lage en historisk film da, føler du at de burde gjorde det så mest mulig historisk korrekt som mulig?

I= både ja og nei. Men man vet jo alltid at ikke filmer er bygget opp akkurat sånn som det var. Men samtidig så må du jo lage spenning i det så man må jo trekke inn andre ting. Da blir det mer nysgjerrighet om hva som faktisk skjedde da så da spør du og søker om det, og da tenker jeg at det ikke er så ille.

- Man vet som regel at filmer ikke er akkurat sånn som det var. Skaper interesse for å lære mer om det etterpå, og for å sjekke hva som var riktig og hva som var feil.

M= ja. Det var et godt poeng. De ofrer litt da, for å få inn den spenningen.

I= ja, jeg tenker at det er veldig mange filmer som er bygd opp sånn. De tar jo fram det som har skjedd men man må jo legge til litt også, for å få fram den spenninga.

M= må legge til litt, kanskje en romanse inni der eller ett eller annet

I= ja, ett eller annet.

M= eehm, se for deg en setting da. Sånn som når vi så den greske filmen for en uke siden. Det er en historietime og man skal se på film. Så tar vi først spillefilmer, sånne dramatiserte filmer. Hva føler du er fordelene ved det, i et klasserom, sånn i forhold til elevene.

I= Det er nok noen som lærer bedre ved det at det kanskje er en bedre læringsstrategi. De får mer ut av det. At du, ja, at det er en bedre læringsstrategi men det er veldig individuelt da. Når du ser på filmer. Så jeg kommer ikke fram til et ordentlig bra svar på det tror jeg. Men det er kanskje bare at det er individuelt da og at det er forskjellige læringsstrategier som sagt da.

M= m-m. Og du føler ikke du er del av den, de som lærer av film

I= nei, jeg tror ikke det @

M=@. Nei. Hva synes du er bra da, men sånne type filmer. Nei, sa jeg det? Jeg mente dårlig.

I= dårlig? Ehm, det er mange som sovner @ kanskje noen ganger, for da tenker de at nå kan vi se på film, læreren ser ikke på oss liksom. Og detter du ut også, tar duddet ikke seriøst kanskje.

M= m-m. Når en film blir satt på da, føler du at du kan slappe av da?

I= ja.

M= det blir litt sånn?

I= Da det blir litt sånn. Man skrur seg litt av noen ganger men det er litt sånn, jeg tror jeg bare gjør det automatisk. Det er derfor jeg tror det kanskje ikke er en bra strategi for meg. Kobler litt av automatisk.

M= Jaja, men det blir jo en veldig sånn, føler du at det er mest på grunn av filmen eller pga settingen? For man tar jo igjen gardinene og sånn og det blir mørkt osv.

I= altså starten av filmen da må du se om det er spennende eller ikke, og da må du kanskje følge med litt. Også ser du at det er en dokumentar også kobler du av @ også skrur de av lysene og gardinene også tenker du, ja dette her var ikke noe gøy. Også begynner du å tenke på litt andre ting da.

M= m-m. Hvis det er en spillefilm da?

I= (biter tenna sammen og gjør innpust) da følger man litt mer med for da skjer det noe i filmen ikkesant så man må henge med.

M= hvis det er en bra film da

I= ja, hvis det er bra film @

M= @. Så kan vi ta dokumentarfilm da i samme settingen. Hva synes du er fordele ved det?

I= dokumentarer?

M= ja, eller vi kan ta ulempene først da.

I= Det er at det er ikke noe spennende fordi at alt går på ett nivå hele tia føler jeg, det er ikke noe spenningskurve i det også ja. Det kan og brukes litt vanskelig språk som jeg noen ganger ikke forstår.

M= litt ukjente ord og litt sånn,

I= ,ja litt sånn vanskelige ord som jeg ikke er har hørt om x, og da detter jeg også litt ut fordi da spiller det en stor rolle i filmen da ikkesant. Så da ja, det er det jeg tror er negativt.

- Språk, begreper.

M= og fordelene da, ved dokumentar?

I= det er jo at de oppsummerer veldig mye og det er jo mye som de har forsket på, som er studie bevist da. Og de prøver jo å lage et best mulig inntrykk på hvordan det var på en måte. Som ikke fungerer for meg @. Ja, tror det er det.

- Viser kildekritikk. I liten grad, men hun respekterer hvertfall studier og forskning.

M= ja, bra svar. Hvis du skulle tatt, hvis du skulle lært noe da, en av de to, hvilken føler du at du hadde lært mest av da?

I= av hva da?

M= mellom dokumentar og spillefilm

I= spillefilm.

M= spillefilm ja, m-m.

I= men det kommer veldig mye an på dokumentaren og da. Ja. Noen dokumentarer, jeg vet ikke hvorfor. Enklere språk og at det går litt saktere kanskje. Det er lettere å henge med. Men spillefilmer synes jeg er best.

M= ja, m-m. Men dokumentar kan funke hvis det er bra dokumentar, da?

I= ja. Men jeg tror bare ikke historiske dokumentarer funker for meg. Jeg tror egentlig det.

M= for da mister du liksom

I= ja @, jeg mister fokuset med en gang

M= m-m.. kommer du på hvilken som helst film, som du har sett nå i det siste, eller ikke for så lenge siden. Bare hva som helst.

I= eeh, teller det som serie liksom?

M= jada kan ta en serie og.

I= ja, Orange is the new black

M= ja, det handler om ho jenta som begynner i fengsel er det ikke det? M-m, er det ho jenta da som er hovedpersonen?

I= m-m

M= hvordan synes du ho blir fremstilt da?

I= ho blir fremstilt som.. veldig surrete og morsom. Snill. Jaa, tror det jeg vet ikke.

M= er ho litt annerledes enn de som allerede er i fengsel?

I= hun kommer jo, hun er egentlig ganske ordentlig i forhold til de andre som er i fengsel, de folka som er helt gærne da.

M= ja@. Så de er litt hardbarka da, de folka der inne.

I= ja. Hun kommer jo i fengsel med masse lesbiske jenter og sånt noe, og hun er hetero så.

M= ja. Blir ho utnyttet eller noe sånt da?

I= ho blir påvirket. Fordi at fengselet er, det er et fengsel hvor det skjer mye som ikke skjer ute i samfunnet da. Så det er helt annerledes miljø der inne og, så hun blir jo påvirket av de andre.

M= m-m. forandrer ho set litt?

I= ja, det blir ho. Ho prøver å holde seg unna konflikter også klarer hun ikke det tilslutt fordi fengselsbetjenten og sånt noe er ikke noe snille så de bare, ja.

M= hender det at du synes synd på ho?

I= jaa. Jeg blir jo litt sånn sur når de fengselsbetjentene ikke gjør jobben sin og sånt noe da. Eller jeg blir ikke sur men liksom

M= ja, blir litt oppgitt

I= ja, at de bare juger og truer og sånt noe.

- Urettferdighet vekker følelser i ho.

M= m-m. tror de som har lagd serien da. Tror du det er noen grunn med at de har gjort ho jenta sånn. Er det noe de vil med det, liksom. At ho er snill

I=-, mmmh, det er kanskje en litt overdrevet film da men jeg tror kanskje det er litt for å vise at du må holde deg unna trøbbel i fengselet @, jeg vet ikke. Jeg tror fengslene i USA er ganske like som det er i Orange is the new black. Bare ikke samme, at ikke vaktene er sånn som det er og sånt noe da.

M= sånn i forhold til oppbygging av serien da. Hvorfor tror du ho er snill og sånt

I= for man vil jo se hva som skjer med henne, at hvordan ho blir og om ho klarer å takle fengsel og sånne ting. Det er jo det som er spennende.

M= ja, m-m. Så du heier liksom litt på ho da

I= ja@. Jeg heier på hun.

- Heier på protagonisten. Driver, spennende, engasjerende.

M= ja, m-m. har det hendt at du har sett en film eller tv-serie som handler om ett eller annet, også blir du litt engasjert da og synes det er litt spennende, også har du lyst til å lære mer om det i etterpå? Har det hendt noen gang?

I= ja @. Jeg har jo sett på, vi har jo sett videre på sånne derre fengselsfilmer og sånt noe, fordi det synes jeg er gøy. Det er sånn dokumentar, eller jeg vet ikke. Det er sånn du får se hvordan det er, sånn høre historier fra fengselsbetjenter og sånt noe. Det er sånne ting som jeg synes er spennende, men da er det mer intervjuer og sånt noe. At de forteller sine historier også kan de lage liksom filmer for da vil du henge med da.

M= da, og det er ekte folk liksom?

I= ja det er ekte folk i fengsel også ser du liksom klipp av dem da.

M= husker du hva den heter?

I= mm, det var Locked Up. Eller lock up eller noe sånt. Den er på netflix.

M= m-m. Jeg tror jeg allerede vet svaret da men i, hva liker du best da, i klasserommet da, hva liker du best av å egentlig, høre på læreren. Eløler jobbe i bok, eller se på film, eller hva som helst egentlig. Hva liker du best da. Sånn jobbemetode

I= hva jeg liker best? DA tror jeg, det funker egentlig best for meg å lese. Men jeg får ikke konsentrert meg i klassen fordi det er så mange rundt meg, jeg har så dårlig konsentrasjon. Så det kunne jo funka at læreren snakker. Men ikke sånn kjempelenge fordi det er veldig mange lærere som snakker gjennom hele timen i strekk, og da er det veldig lett å dette ut. Kan gå gjennom ett emne da for eksempel, eller noe av det hvertfall, og så kan du gjøre noen oppgaver til det da. Men ikke for lenge for da detter man ut. Det er det som er.

- Variasjon.

M= så du liker litt variasjon?

I= ja! Det tror jeg er viktig.

M= Det tror jeg også er viktig @. For jeg også detter av veldig fort altså. Det gjør jeg.

I= ja, blir kjedelig hvis de bare står og snakker hele tiden.

M= ja, det blir det. Det blir det. Ålreit, er det noe mer du vil legge til på slutten?

I= nei. Takk for intervjuet da!

M= joda, det var jo et veldig bra intervju, takk skal du ha.

Pablo

I = Informant

M = Meg

X = uhørbar stavelse/lyd

@ = Latter

'ord= Trykksterkt ord

.. = Kort pause

... = Lang pause

..? = Tenkepause

.- = Avbrytelse

-> = Kommentar til transkripsjon.

(ord) = Sette utsagn i sammenheng. Til hjelp for leseren.

M-m= Positiv konnotering, Muntlig «nikke på hodet»

m.m= Negativ konnotering, Muntlig «riste på hodet»

M= Hvor interessert i historie vil du si at du er?

I= I historie generelt liksom? Det spørres jo litt innenfor historie fordi det er veldig mye, ikkesant? Altså, alt begynte med historie. Noe for å være ærlig kan jo være litt kjedelig men noe kan være interessant ikkesant? Det, ja. Det spørres hva temaet er da egentlig. Noe er kult bare, «denne bygningen her var egentlig ikke sånn før men begynte for eksempel med krig» eller noe sånt og da er det sånn wow, ikkesant. Ja, osv.

M= ja, så du liker litt å se på hvordan ting ble

I= ,-ja eller det var bare et eksempel da for det er jo interessant det også da ikkesant.

M= ok. Så har du noe tema som du liker?

I= mmm, ikke akkurat nå egentlig. Det er først når jeg kommer meg inn i det, da kan det hende jeg kommer på noe

M= ja da ser du når du blir interessert

I= ja, fordi jeg synes det er så mye innen historie ikke sant.

M= okei. Okei. Nå er det jo veldig lengesiden da, siden vi så den filmen i klasserommet som handlet da om antikken i Hellas, hvordan det ble til. Hva syntes du om denne filmen? Denne dokumentarfilmen?

I= Jeg så jo den var, har ikke noen spesielle meninger men det var jo litt interessant da. Når vi skal først ha om antikken så er det jo greit å ha en slags film da som er en introduksjon da. Som er ganske greit.

- Introduksjon til tema. Har jeg skrevet om dette? Mener jeg har lest det.

M= Så du synes den funka greit som en introduksjon?

I= Ja den var grei. Får noe bilder og noe, for den viste jo en del videoklipp av der den gamle antikken skjedde ikke sant. Og da får man et lite bilde inni seg og da kommer man litt lettere inn i det.

M= jaa. Da kan du relatere til disse bildene da, når du lærer om dette etterpå?

I= Hva mener du nå?

M= Merker du at du fikk litt bruk for dette her da, i ettertid?

I= Det kan jo være fullt mulig. For hvis han fyren inne i filmen da, sier noe ikke sant. Også skjer det noe i filmen. Og da kan det hende at dagen etterpå eller litt senere så tenker man tilbake på det bildet og det han sa også husker man sikkert hva han sa ikke sant.

M= Hva med andre læremetoder da Jeg argumenterer for at film er en læremetode. Men når du jobber i boka eller hører på lærern som står og snakker, merker du at filmen har hjulpet deg på noen måte da? Blir det på en måte litt lettere?

I= (svak) jaa.. Det jeg mener er at noen synes kanskje at filmer er litt kjedelige. Det spørres egentlig litt hva innholdet er ikke sant. Også lengden da, lengden er jo litt viktig. Hvis det er en veldig film da med masse prat da kan det hende at folk begynner å bli litt trøtte osvner og sånt. Men hvis det er sånn, vet ikke jeg. Må ikke være veldig kort heller men grei lengde og ganske greit innhold da tror jeg folk er litt med. Så lenge det har litt å si ikke sant, at det ikke bare er action gjennom hele filmen.@

M= Ja ikke sant @. Så den filmen vi så. Synes du det var grei lengde på den?

M= Den var jo egentlig ganske lang da. Men om man tar litt pause mellom filmene så synes jeg, det er jo ganske greit egentlig. Ta noen pauser.

M= Ja for den var jo ganske lang og det kan være vanskelig å følge med. Husker du noe fra filmen?

I= øøøh jeg husker bare noe med sånn skuespill for å gjenfortelle historie. Jeg husker at de dansa eller noe sånt.

M= Teateret?

I= teateret, ja.

- Læreren nevnte i sitt intervju at individer plukker opp forskjellige ting. Her har han plukket opp teater, noe som var veldig viktig for antikken i Hellas, og for å skjønne tankesettet til disse menneskene på den tiden. Prometheus.

M= Kommer du på hvorfor det slo deg, holdte jeg på å si.

I= mmmh, jeg er ikke sikker. Men jeg tror det bare var på grunn av han som spilte, eller jeg husker ikke helt hva de sa men de sa at det, jeg vet ikke jeg. Folket som var i teateret minte pådet.

M= Ja, det kan hende det var noe tilfeldig akkurat da.

I= m-m.

M= Sånn i historieundervisning generelt da, hva synes du med film og det?

I= om det er bra liksom?

M= Ja om det er bra eller dårlig. Hva du synes, hva er opplevelsene dine, da, med dette.

I= Den vi så eller generelt?

M= Generelt

I= Ja det spørs jo på innholdet da. Jeg føler at hvis du skal se en film så burde det kanskje helst være en litt relevant, eller ganske nytt da. Istedenfor sånne veldig veldig gamle dokumentarer. De tror jeg mange flest synes er kjedelige. Så noe som er litt nyere.

M= Ja.. Så synes du at du kan lære noe av en film?

I= jaja, det kan jeg. Det er jo, hvem vet hva som kan skje i en film ikkesant. Eller hva som blir sagt. Så det er fullt mulig synes jeg.

M= Hvorfor tror du at du lærer, at du kan lære en ting da.

I= Det kan hende at det er måten de snakker på eller filmen er laget ikkesant. For om noe er, jeg vet ikke hvordan jeg skal si det. Men det kan hende at hvis det er en animasjon da, også bruker de litt enklere bilde på å forklare en hendelse, da kan det jo hende at folk husker, så det er mye lettere ikkesant.

M= m-m, det er et godt poeng altså For da, det kan jo hende at noen ting er litt komplisert. Men hvis du ser det med bilder, kanskje litt enklere også, så er det mye lettere å gripe det, da.

(Her ble det friminutt, og siden gangen vil bli fylt av ungdommer så tok vi også pause og fortsatte etter pausen på 10 minutter.)

M= Da fortsetter vi. Denna greske filmen som vi så, eller dokumentarfilmen da. Stilte jeg spørsmålet hva du syntes om den?

- Noen ting som jeg allerede har spurt om, glemte det pga. pausen. Hopper over disse til det kommer nye spm igjen.

Lengden da?

I= Det var litt lang

M= mistet du litt konsentrasjonen da?

I= ehm, vel det er jo mandag morning da, så jeg også. Og når det er en dokumentar. Men jeg har egentlig ikke noe i mot filmer i timer liksom. Jeg liker ideen. Bare at det må være en interessant og god film, da.

M= Nå er det jo lenge siden vi så den da, men husker du noe spesielt?

I= teater (repetisjon)

M= teater, stemmer det. Hva med fritiden din? Har du sett på noen historiske filmer da?

I= nå er det vel en stund siden. Eeh, akkurat nå føler jeg, jeg kan jo godt se det hvis jeg har lyst. Eeh men jeg føler liksom siden jeg er jo ikkeherfra ikkesant, også tar det en stund å reise så når jeg kommer hjem er det bare leksene også spise og slappe av og liksom ja ikkesant. Kan jo godt slappa av med en film om historie men ja. Også er det trening da. Så det blir lite tid til å gjøre det da (se på film).

M= ja, aktiv person!@

I=@

M= Hva med Schindlers liste? Har du sett den?

I= Har ikke hørt om den.

M= kongens nei, max manus?

I= Kongens nei, er det den, hva var det den handlet om?

M= Når Tyskerne innvanderte så sa kongen nei til Hitler da

I= Åja neinei, jeg hadde tenkt titl å se max manus egentlig men jeg har bare ikke fått muligheten eller et sted til å se den liksom. Så ja.

M= Jammen det er helt greit det

- Siden informanten ikke kom på noen filmer selv, bare prøvde jeg meg litt for å se om han hadde sett en film vi kunne snakke om. Senere nevner han en film han kommer på. Vanligvis liker jeg å få dem til å komme fram til filmen selv.

M= Hvis du da ser en film da, ehm. Ser du på historisk korrekthet som en selvfølge da, i filmen?

I= mmm, sånn faktabasert historie eller film eller sånn film der med sånn skuespill og sånn.

M= Vi kan ta begge deler, vi kan jo først ta film med skuespill-.

I= Jeg ville jo likt at det er sånn faktabasert eller at det er mest mulig korrekt. Det kan hende de sier noe i filmen også er det egentlig ikke akkurat det som er riktig, og da tror man kanskje at det er det men du har bare fått en feil, du hare bare misforstått det ikkesant.

M= m-m. Og i dokumentarfilmer da?

I= Ja da er det jo på en måte meningen at det skal være mest mulig riktig da.

M= Ja, hadde tatt seg ut hvis det ikke var det. @ Har det hendt at du har sett på en film også har du tenkt «dette her var rart, dette kan ikke stemme»

I= nei det tror jeg ikke.

M= Nei, man slapper jo gjerne av når man ser på film

I= Ja ikkesant. Det er jo ikke sikkert at jeg vet akkurat det da.

M= m-m. Hvis du ser for deg film i en historietimesetting. Hva føler du er fordelene da, med en spillefilm?

I= Spillefilm?

M= m-m fordelene eller læringsutbytte og konsentrasjonen og alt egentlig.

- Her burde jeg ikke listet opp fordeler. Det kan være ledende

I= ehm, jeg tenker at det er jo god mulighet til å ta en pause fra arbeidet, ikke sant. Det for eksempel da, hvis det har vært en ganske hard arbeidsøkt også slapper du av den siste timen ellers med en film da. Og det føler jeg er ganske, det er jo ganske beroliggende for skolen er jo ellers veldig stress da. Og da får du i det minste slappet av og kanskje lært noe nytt.

- Snurr film og slapp av. Kan referere til denne. Pablo virker som en flink elev, men dette er jo slik filmbruk som jeg vil fraråde å gjøre.

M= Og ulemper da?

I= Ulemper? Tenker ikke noe mer med læring, eller kommer jeg ikke på akkurat nå. Men ulemper kan jo være at noen som ikke er så interessert da er på mobilen eller liknende, som er fullt mulig.

M= m-m... Sånn historisk sett da, spillefilm kontra dokumentarfilm. Hva føler du at du lærer mest av historisk sett.

I= Enten film eller sånn at læreren snakker?

M= ja. Dokumentar da. Neei, mellom en spillefilm, fiksjonsfilm liksom eller en dokumentarfilm

I= ,-å ja ja ja. Min mening ville kanskje. Det spørres jo litt da, det spørres jo litt. Synes egentlig det var et litt vanskelig spørsmål egentlig.

M= Ja, det er det @

I= ,-for i dokumentar da fokuserer det seg bare på det temaet som du har valgt, ikke sant, bare snakke om det. Men hvis det er sånn fiksjons, spillefilm da handler kanskje temaet om det men de har masse andre handler skjer da, samtidig. Så det spørres egentlig.

M= Ja, det kan være vanskelig å gi et definitivt svar på det. Hvis du da skal sette deg ned, for å se på en film. Hva er det du selv får ut av det? Bare sånn personlig.

I= hvorfor jeg ser på en film liksom? Jeg gjør det vel enten fordi den der så interessant ut, og morsom eller spennende. Eller så har jeg fått masse, hørt at det er god da. Så jeg tenkte på istad at for eksempel hvis jeg ser en film om historie da, i timen, kan det hende liksom, noe de sier i filmen er spennende slik at jeg tenkte «wow» det der har jeg lyst til å sjekke ut etterpå. Det kom jeg på nå.

M= Ja! Det er stili

I= Ja det skjer iblant faktisk.

- Igjen, en som nevner at han får lyst til å sjekke det opp etterpå. Må definitivt ta med det i analysen, at film kan vekke interessen til elever. Erik Lund, venstre og høyreside historie.

M= kommer du på et konkret eksempel da? Fra en film.

I= mmm nei ikke akkurat nå.

M= Nei. Eehm. Men det er et stilig poeng.

I= Eller jeg kommer ikke på det med at jeg liksom sjekker det ut etterpå da men det var en, husker ikke helt hva filmen heter. Jo The Kings Speech, ikksant. Den så jeg i fjor med klassen fordi det var

tema om den hendelsen da. Og den synes jeg egentlig var ganske spennende for å være en spillefilm. Fordi de hadde ganske godt innhold og gode skuespillere også. Også synes jeg det var litt spennende at kongen gikk fra å stamme til å fullføre det han gjorde da. Og det var en veldig viktig hendelse i historien.

M= m-m. For han, hva handla den filmen om? I grove trekk.

I= Det var om at, nå husker jeg ikke hvilken konge da men han skulle på en måte. Det var en konge i England da, han skulle ha en tale som skulle på, eller jeg vet ikke om den skulle gå globalt med over mange land da. Og han slet jo med å stamme, og han ville helst ikke ha den talen. Men en slags lege da, som viste seg å være en skuespiller, eller noe av den slags. Han lurte eller fikk kongen til å liksom overvinne stammingen sin da. Det var ganske spennende synes jeg.

- Han husker mye, men vet ikke hvor mye av det kan trekkes til historie.

M= Stilig. Interessant. Var det kongen eller læreren som var hovedpersonen?

I= Det var jo kongen da, også han læreren hans han var jo ganske viktig del også.

M= Hvordan var det han kongen ble framstilt da?

I= Han var jo framstilt litt sånn, eehh. Litt sånn, ikke akkurat beskjedent da men det spørs litt hvem han var med da, ikkesant. For noen mennesker ville han unngå, også noen mennesker som han ville være med da, hvis jeg husker riktig. For det å være konge var litt stressende da.

M= m-m. Hvorfor tror du han gjorde som han gjorde da? Hvorfor tror du han stamma?

I= Det var nok bare noe han ble født med egentlig. Som oppstod fra 3-4 års alderen tror jeg hvis jeg husker riktig, også etter det har han bare vært litt redd for å snakke ikkesant.

M= Okei. Men han holdt den talen?

I= Ja det endte med en god tale liksom som mange husket og en veldig viktig tale liksom.

- Han husker at det var en god tale og veldig viktig, mange som husket det. Så dette kan trekkes inn som relevant informasjon når han da senere leser om dette.

M= Og da etter du så den så fikk du litt interesse for det?

I= Ja eller jeg husker den filmen ganske godt egentlig. Det var bare liksom hele plottet da som jeg syntes var ganske interessant.

M= Ja. Sjekka du det opp liksom når du var ferdig?

I= Ja, eller vi hadde oppgaver om det men jeg sjekka litt opp på det også. Jo eehm jeg kom også på at vi så en annen film. Det var bare generelt en film vi så før avslutningen da. Eehm nå husker jeg ikke helt hva den het med hand Benedict Cumberbatch når han var med. Det var, tror det var når de oppfant internett eller noe sånt, husker ikke helt hva den het. Var det Imitation Game?

M= Ja, Imitation Game ja

I= Ja den synes jeg var ganske bra

M= Ja den er jo ganske stilig. Første datamaskinen, var det det?

I= Ja første datamaskinen ja. Også slutten var veldig, den var veldig trist da. For de skrev liksom hva som skjedde med han fyren som skuespilleren skulle forestille ikkesant, for han endte jo opp med at

han kom ut av skapet og på den tiden så likte de jo ikke homofile, ikkesant. Så hvis han skulle fortsette med jobben sin så måtte han ta piller og det førte jo til at han bare tok selvmord da.

M= Ja. Hm...

- BAM, to historiske filmer som han husket kjempe mye av, og som vekket interessen hans veldig for disse temaene/hendelsene.

M= Kommer du på noen dumme opplevelser som du har hatt med film også? Både spillefilm og dokumentarfilm?

I= Hvordan dumme tenker du på?

M=? Nei bare, var det kjedelig for eksempel? Sånne typer ting.

I= mmmm.

M= Har det bare vært fryd og gammen med filmer?

I=hm? Fryd og gammen, hva mener du?

M= Nei har det. Har det bare vært gode opplevelser med film eller?

- Her sånn burde jeg kuttet ut og bare latt han tenke seg om. Det så ut som han trengte utdypning med jeg tror egentlig ikke det.

I= Noen scener kan jo hende kan være litt kjedelige fordi de bare prater prater prater ikkesant. Fordi ja, det kan jo hende, ja, at de bruker den litt komplisert eller noe. Men så lenge, eller sånn nå tror jeg de fleste tenker at så lenge det er spennende så holder det stemningen oppe, ikkesant. Jo jeg kom også på, em, det var en historisk hendelse. Jo det du sa istad om en film da, var ukorrekt ellerno. Kom på at det var en historie med jorda rundt på 80 dager ikkesant? Det er en film om det ikksant. Og selv om det bare er en historie. I filmen da så gikk de rundt, det var en komedie i tillegg da. Men de gikk litt rundt og husker ikke helt hva jeg skulle si.

M= historisk ukorrekt.

I= ja fordi de gikk jo rundt og det var jo basert på gamledager da. Vet ikke helt hvilken tid men det var jo 1800-tallet. Men alt som skjedde i filmen var ikke akkurat riktig da men den var jo veldig morsom da så.

M= m-m. Følte du da at det var noe som ikke stemte, liksom?

I= vel når det er en komedie så er det en del som ikke stemmer. Men ja.

- Her hadde det vært fint med en lang pause

M= Men du skjønte liksom her at her var det noe som ikke stemte.

I= ja. M`Jeg fikk jo stemningen av gamle England da, ikkesant. De prøvde jo å framstille det, ja. Den følelsen får man da. Men ellers er det ikke helt riktig da, det som skjer liksom.

M= okei. Ja, kjempebra. Dette her var kjempeinteressant altså. Takk skal du ha. Dette setter jeg stor pris på.

Roland

I = Informant

M = Meg

X = uhørbar stavelse/lyd

@ = Latter

'ord= Trykksterkt ord

.. = Kort pause

... = Lang pause

..? = Tenkepause

.- = Avbrytelse

-> = Kommentar til transkripsjon.

(ord) = Sette utsagn i sammenheng. Til hjelp for leseren.

M-m= Positiv konnotering, Muntlig «nikke på hodet»

m.m= Negativ konnotering, Muntlig «riste på hodet»

M= Daa bare spør jeg først jeg. Hvor interessert i historie vil du si at du er?

I= meget.

M= ja. M-m. Hvorfor vil du si at du er så interessert da?

I= Jeg kan vel si at det som interesserer meg er at historie bygger på en måte på det som samtidig kan skje da. Det som har skjedd kan på en måte samtidig vite hva som kan skje.

- Når jeg tenker meg om, er det nok mer sammenheng med måten statsvitenskap tenker. Jeg klarte ikke granske dette godt nok, så jeg vet ikke.

M= 'ja. Det er kult

M= Så du ser liksom litt hvordan det har blitt sånn som det har blitt sånn som det er i dag?

I= Ja, også framover da. Med hjelp av å se på historien da så kan man på en måte vite nå hvordan det kan bli da. Man kan lære mye av det som skjedde.

- Usikker her om han viser historiebevissthet og om han skjønner sammenhengen mellom fortid, nåtid, fremtid. Virker som om han er kun interessert i fremtiden, å spå fremtiden, noe som er feil. Eller statsvitenskap.

M= Kan lære mye av det ja. Også se litt fremover og? Hvordan tenkte du da? Hvordan kan man bruke historie for å se fremover?

I= eeh ved hjelp av å se på andres feil, så kan man prøve å unngå de feilene selv da.

M= m-m. Ta den filmen da. Nå er det jo lenge siden, men den greske dokumentarfilmen om antikken og det der. Hva syntes du om den filmen?

I= Det var spennende, men jeg liker bedre å se åssen ting var da ikke bare høre på andres synspunkter da. Se mer på egentlig hvordan det er fra dem sis perspektiv holdte jeg på å si. Når de på

en måte lager filmklipp av grekere da på den tida, så er det mye mer spennende enn å sitte og høre på en person med sjøutsikt i bakgrunn da.

M= jaja. Så du liker bedre spillefilmer?

I= ja.

M= du liker bedre å undersøke det sjæl på en måte? Lese i bøker sjæl?

I=jaja

M= Okei. Husker du noe fra filmen? Det er jo veldig lenge sidne nå da (4 uker)

I= Jeg husker ikke så mye. Det var veldig kjedelig som jeg sa med de folka som satt der med sjøutsikt i bakgrunn holdte jeg på å si og bare sitter og snakker fra sitt synspunkt da.

M= Nei det fenger deg ikke så mye, at de bare står og snakker. M-m. okei. Så i historieundervisningen da, og det gjelder både dokumentarfilmer og spillefilmer. Hva synes du om å se på film i historieundervisningen?

I= (puster ut) Det går vel greit for så vidt. Bare det blir blanding. 50/50 %.

M= m-m. Litt sånn variasjon i det.

I= ja.

M= m-m. For det kan bli for mye av film og?

I=m-m

M= Men tror du at man kan lære noe av filmer, da?

I= Jeg tror man kan lære av film ja. Får på en måte et bilde da på hvordan de hadde det

M= Ja. Hvorfor tror du at du at man kan lære av film da?

I= grunnen til at man kan lære av film er fordi at da får man et mye mer visuelt forhold til historie, da. Man får mer, man kan på en måte se virkelig hvordan ting var da. Selv om man ikke får det detaljert da, virkeligheten. At de lager litt mer drama enn det det egentlig var men uansett.

M= m-m, man får på en måte et bilde av det

I= ja, et sånt bilde da om de ikke er 100% riktig så får man hvertfall en liten forestilling.

- Kjempebra! Her viser han til visualisering, hvordan det kan hjelpe seg å sette seg inn i stoffet. Han nevner også helt av seg selv at filmer kan overdrive litt eller sette inn ekstra ting så det ikke blir 100% nøyaktig.

M= m-m. kan se for deg litt hvordan det var.

I= ja.

M= mmm. Så den, ja. Den var litt kjedelig den greske antikken vi så. Hvordan synes du lengden var da?

I= Passe lengde. Jeg liker bedre lengde på 40-50 min.

M= Det er bedre lengde istedenfor halvannen time liksom?

I= ja.

M=Hva med kortere da? Funker det og?

I= nei man får ikke så mye inn i korte filmer, da. Man får ikke så mye inn fordi da har man ikke tid til å få frem ting

- Godt poeng på lengde i forhold til film. Tror det er få som foretrekker 40-50 min som han her, men han har et godt poeng at man trenger så mye tid for å få inn nok informasjon. Man kan bruke film på andre måter da, slik som en kort introduksjon til et emne eller liknende. Hva skal man velge?

M= , -Ja, blir litt for kort tid til å få frem.

I= ja.

M= Var det noe mer du ville si?

I= nei Det er ikke så mye mer jeg ville si egentlig

M= nei, jeg følte bare at jeg avbrøt deg, jeg.

I= neida

M= m-m. På fritida di da, hender det at du ser på filmer da?

I= ja det hender det faktisk.

M= Ja. Historiske filmer også?

I= Ja det er jo, ikke på tv da. Men Youtube eller noe sånt no. Jeg finner fram da. Hvis jeg sitter og skal lese for eksempel så sitter jeg og kjeder meg dritmye for å si det mildt. Da ser jeg på en dokumentar istedenfor for da får jeg mye mer inn.

M= Ja, om det temaet da eller?

I= ja eller andre temaer som jeg bare er interessert over.

- Han her bruker dokumentarer på fritiden sin for å lære ting, det er ikke verst. Argument for filmbruk.

M= Bare for å kose deg eller er det for å hjelpe deg med leksene?

I= begge deler.

M= Begge deler. hm. Kommer du på noen da? Noen youtubekanaler eller bare søker du opp?

I= Nei det er for eksempel. Det kan variere. Noen ganger kan jeg se dokumentarer om romerriket, noen ganger kan jeg se om Tang dynastiet i Kina, for det meste har jeg sett på kinesiske dokumentarer da. Moon og sånt noe. Også kan det hende jeg titter over litt på for eksempel dokumentarer om Frankrike da, om kongedømmet der. Eller vikingtiden. Det varierer.

- Kanskje han prøver å imponere her, får ta tingene han sier med en klype salt.

M= ja, det er jo så mange artige temaer du har nevnt nå.

I= Tror jeg har sett alle de jeg har nevnt nå faktisk.

M= m-m. har du hørt om crash course history? Nei? Det er veldig bra altså. Det er en fyr som er veldig flink som går gjennom forskjellige temaer. Jeg tror du hadde likt det. 'men! Ta en av de historiske filmene som du har sett da, bare sett deg ut en liksom. Hva syntes du om den filmen?

I= Den som vi så nå eller?

M= Nei bare ta ett eller annet. Hvem som helst som du har sett da.

I= Jeg synes den derre Veirsalles filmen er på en måte best da. Den derre, jeg husker ikke hva den heter. Den handler om alle de tre kongene fra Ludvig den 14 oppover til den 16 da. Dem var veldig greie da. Husker ikke om det het The fall of Versailles eller noe sånt no. Det var noe sånt.

M= mm. Var det noe, og det var en dokumentar?

I= en dokumentar ja. Om kongedømmet i Frankrike da.

M= Ja. Var det noe du følte i den filmen som var historisk ukorrekt? Noe du tenkte at kanskje var litt feil?

I= Nei det er litt vanskelig med en dokumentar for da får du litt tillit til de folka som kaller seg selv forskere eller arkeologer og det der da. Men det er sikkert noen scener som ikke er helt korrekte da. Men de visste ikke helt hva kongen gjorde bak døra da for eksempel da. Så de bare fant opp noe han gjorde da. Hadde for eksempel en mistress som han kaller det da eller elskerinne bak der da, 10 stykker på en gang. Men de veit jo ingenting om det, så det er sikkert litt påstander som de har da.

- I de andre har jeg spurt om filmer generelt. Dette gav nok et litt annerledes svar, men jeg er fremdeles glad for at jeg stilte det på denne måten fordi han nevner at han har tillitt til folk som står bak dokumentarer. Dette kan være et verdig poeng i oppgaven min. Fortjener de den tillitten? Kan den misbrukes? Kan referere til en reddit side jeg så hvor en fyr hadde funnet 164 feil i en dokumentarfilm skapt av helt udugne folk som ikke brukte eksperter, men brukte falske folk.

M= Litt påstander. Kan være litt gjetting.

I= m-m.

M= mm. Okei. Føler du at historisk korrekthet er en selvfølge i film? Både i dokumentar og spillefilm.

I= Ja, alle burde jo ha historisk korrekthet.

M= Ja, alle brude det?

I= Ja, skal ikke være noe politisk eller etnisk eller religiøs side i en dokumentar du skal bare ha en nøytral side i en dokumentar, synes jeg da.

M= ja

- Han har veldig fokus på dokumentarer.

I= alt skal gå på det nøytrale og det skal bare se på begge sider holdte jeg på å si.

M= begge sider ja?

I= ja. For eksempel, hvis man for eksempel ser på en dokumentar om for eksempel Stalingrad da, så må man jo ta med de vinklene. Det synes jeg er viktig, da liker jeg dokumentaren hvis de klarer å se gjennom begge vinkler da. Ikke bare Russland sin eller Tyskland sin vinkel.

- Perspektiver, vinkler

M= m-m, så bra...

I= ja, m-m. (Informant virker rastløs. Jeg må gå over notatene mine. Jeg ville grave dypere om perspektiver eller fortid-nåtid-fremtid, men var vanskelig å finne ut hvordan)

M= mm, hvis man skal ta en dokumentarfilm først da. Hva føler du er ulempe med dokumentar? Sånn i en setting i klasserommet da.

I= Det er ikke noen ulemper, men det spørs litt hva dokumentaren handler om, hva som er innholdet i den da. Noen dokumentarer er kjedeligere enn andre

M= noen dokumentarer kan være kjedelige? Tror du folk kan dette av da?

I= Ja hvis det ikke er noe, det må jo være en historisk begivenhet da. Noe sånn som kan være, ikke sånn for eksempel den handler om noen som bor i en trøtt hus også sovner de liksom også er det alt.

M= m-m. Skal vi ta pause eller? Så fortsetter vi bare etterpå?

I= yes, det gjør vi.

(Det ble friminutt nå, mye bråk og forstyrrelser.)

- Han nevner at dokumentaren må være spennende, men virker ikke som at han forstår at ikke alle liker dokumentar.

M= du nevnte at du likte at når filmer, at man ser begge perspektiver av en ting da. Synes du filmer kan vise det på en bra måte?

I= ja, det synes jeg.

M= m-m. du hadde et eksempel

I= , - ja, stalingrad for eksempel Det er på en måte sånn, der vises ikke begge sider alltid. Hvis man kan se begge sider så kan man på en måte sette seg mer inn i det som virkelig skjedde, da. Hvis man bare ser en side så skjønner man ikke hva som skjedde på den andre siden, da.

M= mm. Hvis man bare ser en side da, hva tror du kan være farlig da? Hva kan skje da?

I= nei man får vel kanskje et forhold til dokumentaren som på en måte tror at det kun var sånn da. Ikke kunne lytte til hva de andre sa da. Bare høre hva de som filmer viser til, sier da.

M= Man får ikke hele bildet liksom?

I= nei.

- Ganske ledende. Perspektiv

M= Med, vi begynte så vidt på det. Men kan du fortelle meg fordelene med dokumentarfilmer i klasserommet?

I= fordelene er kanskje det at man lærer mye mer av, på en måte, vet ikke helt hvordan jeg skal si det. Lærer mye mer av filmer ved at elevene kan se ting uten å på en måte hele tiden forestille seg det, da. Det er sikkert noen som sliter med å kunne forestille seg det når læreren snakker.

M= ja. Så det, kommer litt an på at folk er forskjellige, og at folk har forskjellige måter å lære på, eller?

I= ja, m-m. Tror det.

M= ja, eehm. Så ulempene da med en dokumentar?

I= det er kanskje det at elever sovner, da. Det er jo alltid noen som ikke er så interessert i det.

M= hva vil du si fordelene med spillefilm er da, i en sånn setting.

I= Spillefilm, altså vanlige filmer?

M= ja, vanlige filmer

I= det er jo kanskje det at man kan følge mer med, for da er det ikke hele tiden hvor det er en som må prate da. Og da ser man virkelig ting ved det, åssen det kunne ha vært.

M= ja, da er det en handling og det er dramatisering

I=m-m.

M= hvordan vil du da si, hva er ulempene da medspillefilmer?

I= Ulempen det er vel kanskje det at man ser ting litt sånn som det egentlig ikke er da. Noen ganger må man overdramatisere litt for å gjøre det spennende.

M= dramatisere litt ja. Kan det komme på bekostning på filmen?

I= Nei ikke så veldig mye men man får kanskje men det gjør sånn at man tror at det virkelig var sånn da.

M= m-m. Får et feil bilde?

I= Ja får et feil bilde. Også er det skuespillerne man får et forhold til, hvis man ser en skuespiller på et magasin igjen så får man et forhold fra den dokumentaren da. At det skuespilleren tilhører dokumentaren. Og det blir kanskje litt feil, da. Når den personen egentlig ikke så sånn ut.

M= 'ja. Og dermed, den personen er ikke helt riktig da

I= m-m. Den personen blir på en måte liksom tilknyttet den historien uten at det er det da. For eksempel hvis vi i dag da, tenker valgkampen i dag til USA, også kanskje i fremtiden når vi blir gamle og sånt noe og det blir laget en dokumentar om det da, så ser kanskje ikke de personene ut som i dag da, som vi ser i dag. Det blir kanskje noen helt andre personer, og da kommer generasjonene fremover til å tro at det var virkelig sånn de så ut. Når de egentlig så sånn ut som vi ser dem i dag, da.

- Historiebevissthet viser han her, ser at ting henger sammen. Det er kanskje et rart eksempel han bruker også, men hvis man legger godviljen til kan man referere dette til flere ting enn bare personer. Filmer, slik som historie, er rekonstruksjon, og man kan aldri få det nøyaktig sånn som det var. Noe kan være feil.

M= Ja. For det har jo mye å si det om hvordan de ser ut. Det handler jo om karisma det. M-m. Så, tenker du på det ofte, hvordan folk i fremtiden kommer til å se på nåtiden?

I= , -ja

M= m-m, det er moro. Hvordan ser du på fortiden da? Hva tenker du om fortiden? Kan ta kilder da. Kilder bruker man jo for å finne ut av ting om fortiden og sånt noe. Eehm, men har dere hatt om kildekritikk?

I= ja det har vi hatt litt om. Det har jeg i huet faktisk nå og

M= Hva gjør man da når man bruker kildekritikk?

I= Man skal være litt kritisk til det man leser og hører da.

M= Må stille seg litt kritisk til det?

I= Ja, ikke tro på alt som blir sagt på en måte da. For eksempel nå i dag så er det, i fremtiden kommer sikkert den valgkampen som har vært i USA kommer sikkert til å bli overdramatisert da. Eller nå i dag da. Når vi ser det i dag er det ferdig, nå er det valgt. Også, det var bare litt snakk og sånne ting. Men det kommer sikkert til å bli overdramatisere og forklare i detaljer hvor mye for eksempel Hillary svetta, hvor mye Trump gikk i gangene og tenket og forskjellige ting. Men i dag er det bare, ikkesant.

M= Blir helt sånn unødvendige ting som egentlig ikke har noe å si, blir nesten House of Cards nesten @. Har du sett det?

I= @, nei det har jeg ikke sett.

M= nei @.

I= men det kommer sikkert til å bli en stor greie i fremtiden da.

M= ja. Når man bruker, eller når man ser på en kilde da. Hva må man tenke da for å bruke den riktig? Vanskelig spørsmål.

I= Man må jo tenke litt kritisk til åssen personen tenker selv, da. OM det var virkelig personene som gjorde det eller om noen andre ba han om å gjøre det kanskje.

- Sette seg inn i personen. Åi, nesten sette seg inn i personens samtid. Inne på noe.

M= Hvis det er en historiker da som har lagd, skrevet det?

I= ja, eller personer vil alltid ta sider da. De vil alltid være på en side. De vil aldri være sånn, midt i mellom. Og da kan det kanskje hende at den historikeren er på den ene siden da, og vil fremheve sin side som noe positivt eller negativt ved den andre da.

- Ikke verst, alle er subjektive, og man må være kritiske til historikere også. Kildekritikk, objektiv historie mulig? Nei. Hvor mye historiebevissthet viser denne eleven? Må nok analysere nøye.

M= m-m, ett eller annet sånt. Også kan det hende han ikke er klar over det selv engang.

I= ja ikkesant, det bare er refleks.

M= m-m. kan man bruke en kilde til forskjellige ting?

- Jeg merket at dette var en veldig flink elev, så jeg testet litt mer enn vanlig her, for å se hvor flink han var.

I= det var jeg litt usikker på.

M= ja det er vanskelige spørsmål jeg stiller deg nå.

I= ja det er liksom litt universitets

M= ,-ja, grunnen til det er at jeg ser at du er ganske flink så jeg stiller deg litt vanskelige spørsmål. Men dette her er absolutt på universitetsnivå. Men, fra vanlige filmer til dokumentarfilmer da, hva føler du at du lærer mest av?

I= Dokumentar så klart. Lære, kunnskap. Men filmer lærer jeg mer visuelt x det der da. Så jeg kan si at jeg lærer mest av dokumentar. Fordi der er det kort, ikke gjøre det noe lengre enn det egentlig er da @.

M= @ ja, for da får du jo veldig mye informasjon på mye kortere tid. Hva mener du selv at du får ut av en film, da? På personlig nivå da, hvorfor ser du på en film eller dokumentar?

I= Det er jo kanskje for å underholde meg litt selv da. Eller, på en måte synes jeg det er litt spennende å se hvordan ting virket før da. For da kan man på en måte kjenne igjen hvordan det er i dag da. For eksempel hvis jeg tenker på gammel latiner byggemetode så er det jo spredt over hele verden i dag da. Alle bygningene vi ser i dag ser helt like ut for å si det sånn. Det er på en måte ikke noe unike greier lenger. Og det har kanskje noe med at latinerne bygde bygninger som tålte vær, da. Så bare tenker litt på det, reflektere og sånt.

M= ja, du synes det er gøy å vite det da, hvordan det har blitt sånn, hvorfor vi bygger sånn som vi bygger i dag.

I= m-m.

M= det er stilig. Hvordan tenker du at man. I fremtiden da, har du tenkt noe på hvordan de kommer til å bygge da?

- Forklare hvordan ting har blitt som det har blitt. Prøvde å få fram relasjonen mellom fortid, nåtid, fremtid, men ble bare et ganske teit spørsmål

I= (gjesper) jeg tror det blir det samme gamle, jeg. Det blir nok ikke noe særlig forskjell. Det blir kanskje noen småjusteringer så det ser litt mer moderne ut. Kanskje putte på et plastikkskall utenpå eller noe greier. Men egentlig så er det en råtten gammel bygning inni.

M= ja @. Ta en film da, som du har sett nå i det siste, ta en spillefilm da. Som gjerne handler om historie. Kommer du på noen?

I= Hvis det har noe med historie å gjøre så har jeg sett på, hvis jeg skal nevne en da. Det er jo Joan d'arc for eksempel. Jeg ser veldig lite på film. Og lite med historiefilmer i dag. Men jeg prøver hvertfall finne historiefilmer da. Også har jeg sett på Der Untergang en gang. Også, ja. Også når jeg var mindre husker jeg at foreldrene mine så mye på Henriette Antoinette da.

M= ja, ta Der Untergang da. Hvordan, hovedpersonen der er vel Hitler, kan man si. Hvordan synes du han ble framstilt, da?

I= nei han så litt sånn forvirra ut, holdte jeg på å si. @.

M= @ ja

I= så litt sånn der, hva heter det igjen da, eeh, jeg veti ikke hvordan jeg skal beskrive det. Men vanligvis blir han beskrevet på en veldig sånn derre, ikke red for noen ting og kraftig, litt sånn grusom og forferdelig da. Men akkurat i den filmen der så blir han framstilt som sånn derre bitter person da, som gikk rundt i gangene der nede og prøve å gjøre det liksom godt igjen da. Frustrert og litt bitter da. Og litt sånn småsinna.

M= Litt småsinna ja. Hvorfor tror du han ble satt i et sånt lys?

I= eeh, et har vel kanskje noe med at i den filmen så skal den på en måte prøve å vise vinkelen hans da. Mens i mange andre filmer så, de lager jo forskjellige filmer, og de sliter med å vise de vinklene, og det klarer de ikke, og da må de vise bare en vinkel. Men noen ganger viser de vinkelen til Churchill

og noen ganger viser de vinkelen til tyskerne. Akkurat, eeh, akkurat den filmer her handler jo litt mer om slutten da. Der alt på en måte ble mer brutalt.

M= Ja. Det kan jo være artig å få et lite innblikk i hvordan det kunne hatt vært i Hitlers bunker mot slutten. Hvorfor tror du han gjorde som han gjorde da?

I= Mener du, skøyt seg selv eller noe sånt noe?

M= ja og hvorforhan ble så frustrert og

I= det har vel kanskje noe med at landet hans ble jo tatt av noen andre da, var det ikke det? Tror det. Han ble nok sur for det. Men så er jo egentlig selve hovedpersonen ikke Hitler da. Det er jo egentlig ho assistenten som skulle skrive rapporter og skulle sende til forskjellige land da. Jeg husker ikke helt, det var noe sånt.

M= Husker ikke jeg heller.

I= det var hun jenta hvertfall som skulle skrive sånne rapporter.

M= riktig. Ehm,

I= så det var jo mest fra hennes sitt synspunkt egentlig sånn sett.

M= m-m. Var det noen du synes synd på under den filmen?

I= Synes egentlig mest synd på hun jenta da. For hun var jo, hadde jo egentlig ikke gjort noen ting daogså måtte hun, altså det skjedde ikke så mye med hu men den greia med at hun skulle gå gjennom gata etter krigen var over da, det var liksom trist da.

M= m-m. mmmh.

I= også var det de derre ungene tror jeg. Som var, som satt i ruiner holdte jeg på å si. Det var litt trist. Men akkurat henne syntes jeg litt synd på fordi hun opplevde de dat.

M=ja, føler du at du ble litt mer engasjert i filmen pga. det?

I= ja eller jeg ble litt engasjert da, fordi det er jo noe som, altså den historien der handler jo om noe som ikke kan, man kan på en måte ikke gjøre noe med den historien fordi det gjentar seg stadig vekk med krig og alt sammen. Og det som er så rart med den filmer er på en måte at det handler om akkurat det som har skjedd tidligere da. At byer er helt ødelagt og sånne ting.

M= da er det veldig lett å, når de er flinke til å skape en verden da

I= ,-ja altså de var veldig flinke til å lage det sånn som det var da. Det så virkelig ut som på en måte de svarthvit-bildene da.

M= ja, m-m. Når du, har det hendt at det, når du har sett en film da, som har handlet om et tema. Har det hendt at du har hatt lyst til å lære mer om det i ettertid da?

I= ja det har jo hendt det. Også går det over, så bare går jeg over til et annet tema. Plutselig så er jeg i Frankrike, plutselig så er jeg i Kina, plutselig så er jeg i Norge, overalt.

M= ja, @. Det er veldig mye artig som har skjedd altså. Hvis man setter seg litt inn i det.

I= Men det er jo ikke helt sunt heller for det er jo veldig mye deprimerende ting da. Historie er veldig deprimerende. Noen ganger må man bare se en film også må man glemme det etterpå.

M= m-m, hm.

I= ja?

M= ja, ehm. Har du hatt dumme opplevelser fra dokumentarer og filmer også?

I= nei men det er jo alltid sånn derre bitre avslutninger da. Som for eksempelsånn som Tang-dynastiet og sånt noe. Det Tang-palasset som brant ned på slutten da. Som var verdens største palass som noen gang hadde blitt bygd, det er ingen som har klart å bygge større da. Det var en bitter avslutning da.

M= ja.

I= jeg vet ikke om du har lært så mye om det?

M= Jeg har ikke sett så mye inn på det

I= Spennende historie. Det handler om Shangyun som var hovedstaden også var det første byen i hele verden hvor alle kulturene samlet seg da og gjorde handel. Kristne, budister, alle sammen.

M= Kina har vanvittig interessant historie altså. Hele det området der, det er så mye sprøtt som har skjedd der. Ganske stilig område. Ehm, i klasserommet da, hva er det du liker best å gjøre? Hvilken læremetode, arbeidsmetode?

I= liker å lese litt kanskje. Lese litt også bare studere litt også kanskje få litt hjelp til forskjellige ting da.

M= Du liker best å jobbe selv?

I= ja for jeg klarer, jeg har ikke noe problem å forestille meg masse ting da, men jeg tenker litt mer på hvordan andre har det da kanskje de sliter litt med det. Hvis jeg leser om Athen da, så er det veldig lett å trekke frem stereotyper da. Sånn derre, jeg får veldig enkelt fram stereotyper hvis du nevner Berlin så får jeg stereotyper, hvis du nevner Oslo så får jeg stereotyper, hvis du nevner Paris så får jeg stereotyper, alt sånn romantisk ikke sant. Og da trekker jeg ofte fram stereotypiene da, også bruker jeg det i historie. For å få frem noe da. Se for meg Athen og se for meg slott og sånne ting da. Fine hvite murhus og sånne ting, fjellberg med templer oppe også er det bebyggelse under og sånne ting.

M= ja, blir litt enklere å lære om det til andre.

I= ja.

M= okei. Ja, det her var strålende alstå, jeg tror vi er ferdige nå. Takk skal du ha.